

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ “ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ”**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η έννοια και η διαχείριση του Λειτουργικού
Κινδύνου – Η περίπτωση των Ελληνικών Τραπεζών
για την περίοδο 2013-2015**

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΤΡΟΜΠΟΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Ομότ. Καθ. Α. Τσάμης (Επιβλέπων)

Αναπλ. Καθ. Ι. Φίλος

Ομότ. Καθ. Α. Αποστόλου

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	9
1. Περίληψη	10
A. Θεωρητική προσέγγιση (Α' μέρος)	13
2. Εισαγωγή	13
2.1. Ιστορική αναδρομή του Λειτουργικού Κινδύνου	13
2.2. Ορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου	15
2.2.1. Ανάλυση της έννοιας του Λειτουργικού Κινδύνου	15
2.2.2. Αρνητική έννοια	16
2.2.3. Αρχικοί Ορισμοί	16
2.3. Ορισμός της Επιτροπής Βασιλείας.....	18
2.3.1. Λίγα λόγια για την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία	18
2.3.2 Παράθεση εννοιών	19
2.4. Η έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου στην ελληνική νομοθεσία	23
3. Το Σύμφωνο της Βασιλείας	24
3.1. Η Βασιλεία I.....	24
3.1.1. Αδυναμίες της Βασιλείας I	27
3.1.2. Από την Βασιλεία I στην Βασιλεία II.....	28
3.2. Η Βασιλεία II	29
3.2.1. Η ενσωμάτωση της Βασιλείας II στην ελληνική νομοθεσία	40
3.2.2. Βασιλεία II και Χρηματοοικονομική Κρίση.....	41
3.2.3. Η μετάβαση από την Βασιλεία II στην Βασιλεία III	42
3.3. Η Βασιλεία III	43
3.3.1. Οι λόγοι που οδήγησαν στην χρηματοπιστωτική κρίση και στην ανάγκη για αναθεώρηση του Εποπτικού πλαισίου με την Βασιλεία III	43
3.3.2. Η πορεία προς τον Νέο Εποπτικό πλαίσιο.....	45
3.3.3. Στόχοι και προτάσεις της Βασιλείας III.....	47
3.3.4. Ο χρονικός ορίζοντας του Νέου Πλαισίου	49
3.3.5. Μακροληπτική Ρυθμιστική Παρέμβαση (βασικοί δείκτες)	50

3.3.6.	Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	56
4.	Ο Λειτουργικός Κίνδυνος	58
4.1.	Πηγές του Λειτουργικού Κινδύνου	58
4.1.1.	Οι πηγές του Λειτουργικού Κινδύνου και τα βασικά αίτια των ζημιών	58
4.2.	Παράθεση ζημιών προερχόμενων από τον Λειτουργικό Κίνδυνο σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2590/2007	60
4.2.1.	Γενικά	60
4.2.2.	Ο ρόλος του ανθρώπινου παράγοντα	60
4.2.3.	Ο ρόλος εξωτερικών γεγονότων και δυσλειτουργίας συστημάτων	61
4.2.4.	Ο ρόλος των διαδικασιών	61
4.3.	Τα χαρακτηριστικά του Λειτουργικού Κινδύνου και οι διαφορές με τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς	62
4.4.	Οι διαφορές του Λειτουργικού Κινδύνου με τον Χρηματοοικονομικό Κίνδυνο	64
4.5.	Αναφορά περιπτώσεων όπου ο Λειτουργικός Κίνδυνος μπορεί να είναι μονόπλευρος ή ιδιοσυγκρατικός	65
4.6.	Η κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων σε οργανωτική δομή	67
4.7.	Η κατηγοριοποίηση των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου	70
4.8.	Η αυξανόμενη σημασία του Λειτουργικού Κινδύνου	72
4.9.	Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου	76
4.9.1.	Γενικά	76
4.9.2.	Πεδίο δράσης διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου	76
4.9.3.	Διαδικασία διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου	77
4.10.	Πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου των τραπεζών	78
4.11.	Βασικές αρχές διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου	84
4.12.	Πώς αντιμετωπίζεται ο Λειτουργικός Κίνδυνος	87
4.13.	Πόσο κοστίζει ο Λειτουργικός Κίνδυνος	89
5.	Η Κεφαλαιακή Επάρκεια	91
5.1.	Ορισμός της Κεφαλαιακής Επάρκειας	91
5.2.	Ορισμός του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας	92
5.3.	Μεθοδολογίες καθορισμού Κεφαλαιακών Υποχρεώσεων	94
5.3.1.	Γενικά	94
5.3.2.	Στρατηγικές καθορισμού Κεφαλαιακών Υποχρεώσεων	94
5.3.3.	Προσεγγίσεις υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας	95

5.3.4. Περιγραφή μεθόδων υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας.....	97
B. Πρακτική προσέγγιση των τραπεζών (B' μέρος)	112
6. Εμπειρικό μέρος.....	112
6.1.1. Τράπεζα Πειραιώς	112
6.1.2. Εθνική Τράπεζα.....	114
6.1.3. Alphabank.....	115
6.1.4. EFG Eurobank Ergasias.....	116
6.1.5. Atticabank.....	117
6.2. Ανάλυση Λειτουργικού Κινδύνου των τραπεζών για τα οικονομικά έτη 2013-2015.....	118
6.2.1. Τράπεζα Πειραιώς	118
6.2.2. Εθνική Τράπεζα.....	127
6.2.3. Alphabank.....	135
6.2.4. EFG Eurobank Ergasias.....	148
6.2.5. Atticabank.....	156
7. Συγκριτική ανάλυση τραπεζών για τον Λειτουργικό Κίνδυνο για τα έτη 2013-2015	166
8. Ανάλυση Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας των τραπεζών για τα οικονομικά έτη 2013-2015	168
8.1.1. Τράπεζα Πειραιώς	169
8.1.2. Εθνική Τράπεζα	182
8.1.3. Alphabank	190
8.1.4. EFG Eurobank Ergasias	202
8.1.5. Atticabank	218
9. Συνολική σύγκριση τραπεζών για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα έτη 2013-2015.....	231
10. Προτάσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και την Κεφαλαιακή Επάρκεια	233
11. Συμπεράσματα	235
12. Βιβλιογραφία	239
12.1. Ελληνόγλωσση.....	239
12.2. Ξενόγλωσση.....	240
12.3. Ιστοσελίδες.....	241
12.4. Νόμοι – Νομολογίες.....	242

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Παράμετροι μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων	34
Πίνακας 2: Βασικά χαρακτηριστικά τριών Πυλώνων του εποπτικού πλαισίου Βασιλεία II	39
Πίνακας 3: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις βάσει Βασιλείας III	57
Πίνακας 4: Διαφορές Λειτουργικών Κινδύνων και Χρηματοοικονομικών Κινδύνων	64
Πίνακας 5: Διαδικασία Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου	77
Πίνακας 6: Δραστηριότητες ανά τομέα	102
Πίνακας 7: Καταγραφή των ποιοτικών κριτηρίων ανά κατηγορία μέτρησης	111
Πίνακας 8: Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Λειτουργικού Κινδύνου.....	123
Πίνακας 9: Συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό Ομίλου	126
Πίνακας 10: Οι εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου	135
Πίνακας 11: Κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου Έτους 2014	138
Πίνακας 12: Κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου Έτους 2015	141
Πίνακας 13: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου	147
Πίνακας 14: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου με βάση τον Πυλώνα I	155
Πίνακας 15: Συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ως προς τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού	155
Πίνακας 16: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου	164
Πίνακας 17: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις και τα ποσοστά συμμετοχής στο σταθμισμένο ενεργητικό Λειτουργικού Κινδύνου	165
Πίνακας 18: Υπολογισμός Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.....	171
Πίνακας 19: Υπολογισμός Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	171
Πίνακας 20: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	172
Πίνακας 21: Υπολογισμός Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.....	174
Πίνακας 22: Υπολογισμός Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	174
Πίνακας 23: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	175
Πίνακας 24: Υπολογισμός Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.....	177
Πίνακας 25: Υπολογισμός Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	177
Πίνακας 26: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	177
Πίνακας 27: Βασικά Ίδια Κεφάλαια	179
Πίνακας 28: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	180
Πίνακας 29: Εποπτικά κεφάλαια	180
Πίνακας 30: Σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού	180
Πίνακας 31: Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1	181
Πίνακας 32: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	181
Πίνακας 33: Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.....	182
Πίνακας 34: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	183

Πίνακας 35: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	183
Πίνακας 36: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	184
Πίνακας 37: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	187
Πίνακας 38: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	188
Πίνακας 39: Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	189
Πίνακας 40: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	190
Πίνακας 41: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	193
Πίνακας 42: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	193
Πίνακας 43: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	196
Πίνακας 44: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	198
Πίνακας 45: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	201
Πίνακας 46: Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	201
Πίνακας 47: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	202
Πίνακας 48: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	204
Πίνακας 49: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	204
Πίνακας 50: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	204
Πίνακας 51: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	205
Πίνακας 52: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	205
Πίνακας 53: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	205
Πίνακας 54: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	207
Πίνακας 55: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	207
Πίνακας 56: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	208
Πίνακας 57: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	208
Πίνακας 58: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	208
Πίνακας 59: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	209
Πίνακας 60: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	211
Πίνακας 61: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	211
Πίνακας 62: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	211
Πίνακας 63: Βασικά Ίδια Κεφάλαια	213
Πίνακας 64: Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια	213
Πίνακας 65: Εποπτικά κεφάλαια	214
Πίνακας 66: Σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού	214
Πίνακας 67: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	215
Πίνακας 68: Βασικά Ίδια Κεφάλαια	215
Πίνακας 69: Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια	216
Πίνακας 70: Εποπτικά κεφάλαια	216
Πίνακας 71: Σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού	217
Πίνακας 72: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	217
Πίνακας 73: Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	218
Πίνακας 74: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	218
Πίνακας 75: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	219
Πίνακας 76: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	220
Πίνακας 77: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	220
Πίνακας 78: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	223

Πίνακας 79: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	223
Πίνακας 80: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	224
Πίνακας 81: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	226
Πίνακας 82: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	226
Πίνακας 83: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	226
Πίνακας 84: Βασικά Ίδια Κεφάλαια	228
Πίνακας 85: Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια	228
Πίνακας 86: Εποπτικά κεφάλαια	229
Πίνακας 87: Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	229
Πίνακας 88: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	230
Πίνακας 89: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	230
Πίνακας 90: Έξι καινοτόμες προσεγγίσεις: έννοια και πλεονεκτήματα.....	234

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Δομή της Βασιλείας II	40
Διάγραμμα 2: Ιεραρχική Δομή Κατηγοριοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου	68
Διάγραμμα 3: Επίπεδα της Κατηγοριοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου	69
Διάγραμμα 4: Διαδικασίες Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου	75
Διάγραμμα 5: Το Οργανωτικό Πλαίσιο της Διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου	81
Διάγραμμα 6: Το Πλαίσιο της Διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου	82
Διάγραμμα 7: Ο Καθορισμός Σημείων Ανάλυσης Δράσης	83
Διάγραμμα 8: Σύγκριση εικόνας Λειτουργικού Κινδύνου από την αυτοαξιολόγηση, τους δείκτες και τα ζημιογόνα γεγονότα.....	84
Διάγραμμα 9: Παράγοντες που συνιστούν τις ζημίες του Λειτουργικού Κινδύνου....	94
Διάγραμμα 10: "Γραμμές Άμυνας" μοντέλου διακυβέρνησης Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου Έτους 2013	127
Διάγραμμα 11: Κατανομή Ζημιογόνων Γεγονότων που συνέβησαν το 2013 στην Τράπεζα ανά εποπτική κατηγορία γεγονότος	129
Διάγραμμα 12: "Γραμμές Άμυνας" μοντέλου διακυβέρνησης Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου Έτους 2014	131
Διάγραμμα 13: "Γραμμές Άμυνας" μοντέλου διακυβέρνησης Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου Έτους 2015	133
Διάγραμμα 14: Εξέλιξη σταθμισμένου Ενεργητικού Ομίλου στη διάρκεια της χρήσης 2013.....	137
Διάγραμμα 15: Εξέλιξη σταθμισμένου Ενεργητικού Ομίλου στη διάρκεια της χρήσης 2014.....	140
Διάγραμμα 16: Απεικόνιση προτεινόμενων προσεγγίσεων.....	233

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ως Συμπληρωματικός Κίνδυνος	18
Σχήμα 2: Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ως ξεχωριστή κατηγορία Κινδύνου	19
Σχήμα 3: Σχηματική απεικόνιση Λειτουργικού Κινδύνου	21
Σχήμα 4: Ο χρονικός ορίζοντας του νέου πλαισίου.....	49
Σχήμα 5: Παραδείγματα ενδογενών και εξωγενών παραγόντων.....	59
Σχήμα 6: Λόγοι αυξανόμενου ενδιαφέροντος μελέτης της έννοιας του Λειτουργικού Κινδύνου, σύμφωνα με τον Mestchian	74
Σχήμα 7: Αναμενόμενες και μη αναμενόμενες ζημίες	88
Σχήμα 8: Προσεγγίσεις υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας Βασιλείας II	96

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Διαφορές Βασιλείας II και III	43
Γράφημα 2: Απεικόνιση διαφορών ως προς το συνολικό σταθμισμένο Ενεργητικό του Ομίλου	124
Γράφημα 3: Εξέλιξη των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο - Τράπεζα.....	158
Γράφημα 4: Εξέλιξη κατανομής σταθμισμένου Ενεργητικού - Τράπεζα.....	159
Γράφημα 5: Εξέλιξη κεφαλαιακών απαιτήσεων για Λειτουργικό Κίνδυνο - Τράπεζα	160
Γράφημα 6: Εξέλιξη κατανομής σταθμισμένου Ενεργητικού - Τράπεζα.....	161
Γράφημα 7: Εξέλιξη κεφαλαιακών απαιτήσεων για Λειτουργικό Κίνδυνο - Τράπεζα	163

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Σχηματική απεικόνιση του ρυθμιστικού πλαισίου της Βασιλείας III	47
---	----

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Μετά το πέρας της διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα και Καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών τον κ. Αναστάσιο Τσάμη για τις πολύτιμες και χρήσιμες παρατηρήσεις του πάνω στην εκπόνηση της εργασίας. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τον αδερφό μου Ξενοφώντα για την υποστήριξη που μου παρέχουν όλα αυτά τα χρόνια.

1. Περίληψη

Στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας ένας από τους βασικούς σκοπούς είναι να δοθεί έμφαση, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, η έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου για να αποδοθεί σωστά η σημασία του για τις σύγχρονες επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, επιχειρείται να δοθεί βαρύτητα στη σημασία που έχει η Συνθήκη της Βασιλείας για την σταθερότητα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μέσα από την εργασία δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στο Σύμφωνο της Βασιλείας που έχει ως σκοπό την μακροληπτική αντιμετώπιση των συστημικών κινδύνων του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων Κεφαλαιακής Επάρκειας. Επίσης, μέσα από την εργασία είναι σημαντικό να περιγραφούν με αναλυτικό τρόπο τα χαρακτηριστικά του Λειτουργικού Κινδύνου, η Κεφαλαιακή Επάρκεια και ο δείκτης της.

Η διπλωματική εργασία χωρίζεται σε 6 ενότητες. Στην **δεύτερη ενότητα** υπάρχει η ιστορική αναδρομή του Λειτουργικού Κινδύνου. Επιπρόσθετα, αναλύεται λεπτομερειακά η έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου από διάφορους επιστήμονες και από διάφορους οργανισμούς και ο ορισμός που δόθηκε από την Επιτροπή Βασιλείας II. Στην ενότητα αυτή, περιγράφεται επίσης και η έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου με βάση την ελληνική νομοθεσία.

Στην **τρίτη ενότητα** γίνεται αναφορά στη θέσπιση των Συμφώνων Βασιλείας I, II και III που επιχειρούν την προφύλαξη του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος από ενδεχόμενους κινδύνους, με τις ολοένα και περισσότερες στοχευμένες δράσεις και αντιδράσεις στις παγκόσμιες εξελίξεις. Τέλος, μέσα από την Συνθήκη της Βασιλείας II περιγράφονται αναλυτικά οι 3 Πυλώνες της.

Στην **τέταρτη ενότητα** αναφέρονται διάφορα χαρακτηριστικά του Λειτουργικού Κινδύνου. Πρώτα από όλα, γίνεται μία αναφορά για τις βασικότερες πηγές του Λειτουργικού Κινδύνου, δίνονται πληροφορίες για τα ζημιογόνα γεγονότα που προκαλούνται στον Λειτουργικό Κίνδυνο ανά κατηγορίες και αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κινδύνου αυτού καθώς και οι διαφορές του σε σχέση με τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς. Στην ενότητα αυτή, επίσης παρουσιάζονται οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των Λειτουργικών και των χρηματοοικονομικών κινδύνων, το πλαίσιο παρακολούθησης ζημιών από γεγονότα

Λειτουργικού Κινδύνου και αναλύονται τα φαινόμενα του Λειτουργικού Κινδύνου. Επιπρόσθετα, αναφέρονται δύο περιπτώσεις του Λειτουργικού Κινδύνου για το τι μπορεί να είναι, δίνονται πληροφορίες για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, για το διαχωρισμό λειτουργικών γεγονότων ανάλογα με τη συχνότητα και τη σφοδρότητα τους και για τη σημασία του Λειτουργικού Κινδύνου για τη σύγχρονη επιχείρηση. Στην συνέχεια παρουσιάζεται το ολοκληρωμένο πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αναλύονται οι βασικές αρχές για την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου. Ένα ακόμα κομμάτι που θα αναπτυχθεί σε αυτήν την ενότητα είναι οι τρόποι αντιμετώπισης του Λειτουργικού Κινδύνου και το κατά πόσο κοστίζει ο Λειτουργικός Κίνδυνος στις τράπεζες.

Στην **πέμπτη ενότητα** αναπτύσσεται με αναλυτικό τρόπο η Κεφαλαιακή Επάρκεια. Πρώτα από όλα, δίνεται ένας ορισμός της Κεφαλαιακής Επάρκειας και του δείκτη της. Στην συνέχεια αναφέρονται οι μέθοδοι υπολογισμού της Κεφαλαιακής Επάρκειας σύμφωνα με την Επιτροπή Βασιλείας και αναφέρονται επιγραμματικά έξι προσεγγίσεις υπερπήδησης των προβλημάτων που δημιουργεί ο Λειτουργικός Κίνδυνος. Στην ενότητα αυτή, επίσης υπάρχει μία εκτενής περιγραφή των μεθόδων υπολογισμού της Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Στην **έκτη ενότητα** περιλαμβάνεται το εμπειρικό μέρος της διπλωματικής εργασίας. Στην ενότητα αυτή θα αναλυθεί ο Λειτουργικός Κίνδυνος και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας σε 5 ελληνικές τράπεζες (4 συστημικές και 1 μη συστημική) για τα οικονομικά έτη 2013-2015. Στην συνέχεια θα γίνει μία σύγκριση για την κάθε τράπεζα ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο και τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα 3 έτη και στο τέλος θα επιχειρηθεί να γίνει μία συγκριτική ανάλυση για τις 5 ελληνικές τράπεζες σε σχέση με τον Λειτουργικό Κίνδυνο και τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Ο σκοπός στην διπλωματική εργασία είναι να γίνει κατανοητό πρώτα από όλα το κατά πόσο επηρεάζονται οι ελληνικές τράπεζες από τον Λειτουργικό Κίνδυνο και τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας. Αφού γίνει κατανοητό αυτό, θα προτιμηθούν κάποιοι εναλλακτικοί και καλύτεροι τρόποι αντιμετώπισης που θα μπορούσαν να έχουν οι ελληνικές τράπεζες για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας διότι είναι δύο παράγοντες που τις επηρεάζουν ως προς τα

ίδια Εποπτικά κεφάλαια, τα άλλα είδη κινδύνου και τον ισολογισμό της κάθε τράπεζας για το κάθε έτος.

Τέλος, στην **τελευταία ενότητα** θα αναπτυχθούν τα συμπεράσματα σχετικά με τον Λειτουργικό Κίνδυνο, τα Σύμφωνα Βασιλείας, την Κεφαλαιακή Επάρκεια και το κατά ποσό μπορούν ο Λειτουργικός Κίνδυνος και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας να επηρεάσουν τις ελληνικές τράπεζες.

A. Θεωρητική προσέγγιση (Α' μέρος)

2. Εισαγωγή

2.1. Ιστορική αναδρομή του Λειτουργικού Κινδύνου¹

Η διαχείριση του κινδύνου και ιδιαίτερα του λειτουργικού, αποτελεί ένα ζήτημα που απασχολεί όλο και περισσότερο τους ερευνητές τα τελευταία χρόνια. Κάνοντας μία ανασκόπηση στο παρελθόν, θα παρατηρηθεί ότι πριν από τη δεκαετία του '80 δεν είχε γίνει καμία προσπάθεια αποτίμησής του, ούτε κάποια οργανωμένη θεσμική παρέμβαση, ώστε να προληφθούν περιστατικά και καταστάσεις που απειλούν ακόμη και την επιβίωση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Το γεγονός, το οποίο άλλαξε σημαντικά τη νοοτροπία και οδήγησε σε έναν προβληματισμό γύρω από το όλο ζήτημα, αποτελεί η περίπτωση της Bankhaus Herstatt, μίας γερμανικής τράπεζας, της οποίας η ρευστοποίηση στις 26 Ιουνίου του 1974 μετά από το κλείσιμο των διατραπεζικών συστημάτων, οδήγησε τους αντισυμβαλλόμενους της σε συνολική ζημία αξίας 620 εκατομμυρίων δολαρίων.

Αυτό το περιστατικό αποτελεί το ζωντανό παράδειγμα που αποδεικνύει ότι η διαχείριση του κινδύνου είναι απαραίτητη, ιδιαίτερα στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Με λίγα λόγια, για την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος απαιτείται η αύξηση των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών, καθώς και η ανάπτυξη συστημάτων μέτρησης και διαχείρισής του.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι κεντρικές τράπεζες των G-10 χωρών ανέλαβαν το συντονισμό και την υλοποίηση μίας ενιαίας στρατηγικής γύρω από τη διαχείριση των κινδύνων, δημιουργώντας την Επιτροπή της Βασιλείας, (ειδική επιτροπή της τράπεζας των Διεθνών Διακανονισμών που ασχολείται με την εποπτεία των τραπεζών). Τον Ιούλιο του 1988, η Επιτροπή δημοσίευσε το Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια με τίτλο "Διεθνής Σύγκληση της Κεφαλαιακής Μέτρησης και των Κεφαλαιακών Προτύπων" ή Basel I. Η συμφωνία αυτή αφορούσε

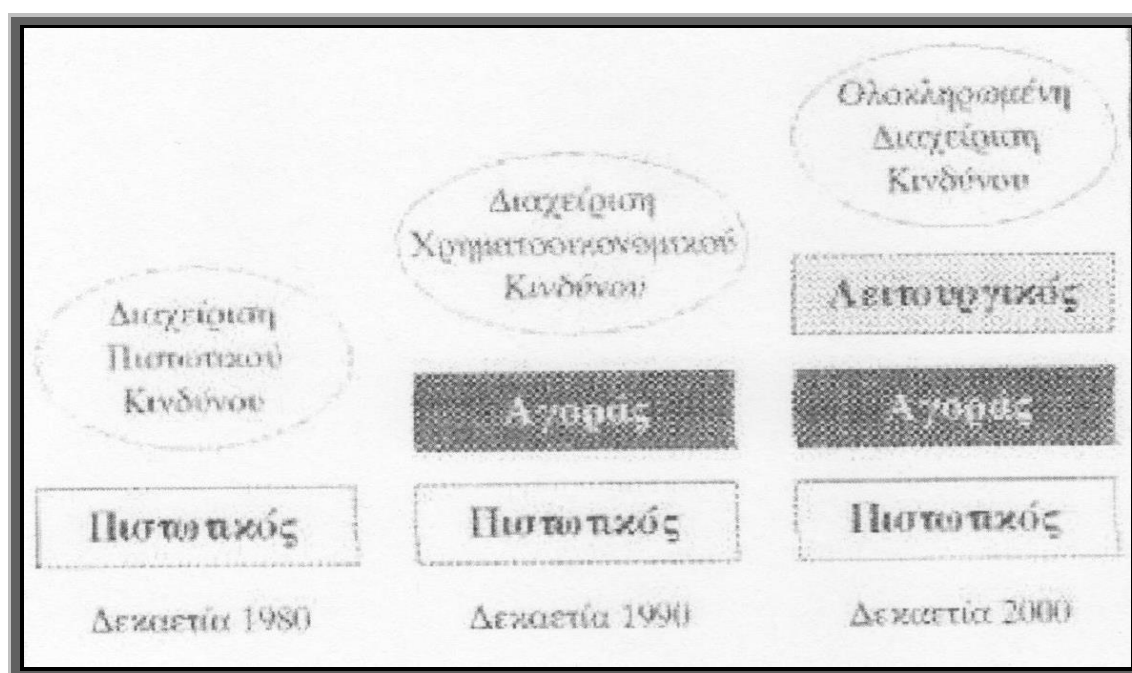
¹Σαράντη Στυλιανού Διπλωματική εργασία με τίτλο "Ο Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα και το Αποτελεσματικό Περιβάλλον Διαχείρισης του", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2009

τη διεθνή εναρμόνιση των κανόνων της Κεφαλαιακής Επάρκειας των τραπεζών, καθώς και τον πιστωτικό κίνδυνο.

Λαμβάνοντας υπόψη ορισμένες παραλείψεις στο Σύμφωνο της Βασιλείας I, η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε τον Απρίλιο του 2003 το δεύτερο συμβουλευτικό κείμενο. Αργότερα ακολούθησε η αναθεώρηση του προϋπάρχοντος πλαισίου με τη δημοσίευση, τον Ιούνιο του 2004, του τελικού κειμένου, που είναι γνωστό ως Βασιλεία II.

Η Βασιλεία II παρέχει περισσότερες εναλλακτικές σε σχέση με τη διαχείριση των κινδύνων. Βέβαια, ένας τομέας στον οποίο η συμβολή της Επιτροπής είναι καθοριστικός είναι η *διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου*, για τον οποίο η Βασιλεία I δεν είχε κάνει κάποια πρόβλεψη, λόγω της πολυπλοκότητάς του, αλλά και ίσως επειδή δεν είχε γίνει τόσο κατανοητή η τεράστια σημασία του για την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Παράλληλα, στο διάστημα μεταξύ του 1988 (Βασιλεία I) και του 2004 (Βασιλεία II), γεγονότα όπως η κατάρρευση της Barings Bank (1995), Enron (2001), ή ακόμα και το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου (2001) κατέδειξαν το πώς προβλήματα στην οργάνωση, στα σκάνδαλα, ή σε απρόβλεπτα περιστατικά μπορούν να επηρεάσουν την πορεία ενός οργανισμού, αλλά και να κλονίσουν ακόμη και το ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Γι' αυτό τον λόγο η Βασιλεία II ενέταξε στο εγχείρημά της και τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου. Εν συνεχεία, θα προσδιοριστεί με σαφήνεια ο ορισμός της έννοιάς του με βάση την Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία και με βάση την ελληνική νομοθεσία έτσι ώστε να γίνει κατανοητό το εύρος, αλλά και οι δυσκολίες που ανακύπτουν στην προσπάθεια αυτή της Επιτροπής.

2.2. Ορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου

2.2.1. Ανάλυση της έννοιας του Λειτουργικού Κινδύνου

Η εύρεση ενός σαφούς και γενικά αποδεκτού ορισμού του Λειτουργικού Κινδύνου είναι απαραίτητη τόσο για τον διαχωρισμό του από τα άλλα είδη κινδύνου, όσο και για να διευκολυνθούν οι επιχειρήσεις να τον αναγνωρίζουν, να τον μετρούν και τελικά να τον εντάξουν στην εταιρική διαχείριση κινδύνου.

Κατά διαστήματα έχουν γίνει προσπάθειες ώστε να δοθεί ένας σωστός ορισμός, με αποτέλεσμα να υπάρχουν αρκετοί, οι οποίοι να ποικίλουν από αρκετά συντηρητικούς μέχρι πιο ελαστικούς.²

Στην συνέχεια της υποενότητας θα αναπτυχθεί ένας ενδεικτικός ορισμός σχετικά με τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Η απελευθέρωση των αγορών και η παγκοσμιοποίηση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε συνάρτηση με την αναπτυσσόμενη περιπλοκότητα της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας καθιστούν τις δραστηριότητες των τραπεζών πιο πολύπλοκες και δημιουργούν νέους κινδύνους οι οποίοι διαφοροποιούν το προφίλ κινδύνου τους. Ενδεικτικές πηγές των αναδυόμενων κινδύνων περιλαμβάνουν την εισαγωγή/χρήση συστημάτων αυτοματοποίησης προηγμένης τεχνολογίας, τη μεγαλύτερη εξάρτηση από κεντροποιημένα συστήματα, την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, των μεγάλης κλίμακας εξαγορών, συγχωνεύσεων και ενοποιήσεων, την εμπλοκή σε τεχνικές μείωσης κινδύνου και την ανάθεση εκτέλεσης εργασιών σε τρίτα μέρη. Ο ολοκληρωμένος κατάλογος των εν λόγω κινδύνων εντάσσεται στο κεφάλαιο «**Λειτουργικός Κίνδυνος**»³.

²Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

³Σαράντη Στυλιανού Διπλωματική εργασία με τίτλο "Ο Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα και το Αποτελεσματικό Περιβάλλον Διαχείρισης του", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2009

2.2.2. Αρνητική έννοια⁴

Κατά πολλούς η πρώτη εμφάνιση της έννοιας του Λειτουργικού Κινδύνου έγινε με την ευκαιρία κατάρρευσης της Barings Bank, ενώ για κάποιους άλλους ο πρώτος ορισμός δόθηκε το 1993.

Λόγω των μεγάλων ζημιών που αντιμετώπιζε η Barings για πρώτη φορά ορίστηκαν οι ανέντιμες συναλλαγές ως ένα ξεχωριστό είδος κινδύνου που μπορεί να αντιμετωπίσει ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Επομένως, ο ορισμός που θα λάμβανε ο Λειτουργικός Κίνδυνος θα είχε σίγουρα αρνητική έννοια και θα διαχωριζόταν από τον πιστωτικό και τον κίνδυνο αγοράς.

Φυσικά, δεν είναι σωστό να θεωρεί κάποιος, ότι οποιοδήποτε γεγονός δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς, εμπίπτει στον Λειτουργικό Κίνδυνο. Δηλαδή με το να ορίζεται ο Λειτουργικός Κίνδυνος ως ότι απομένει αν αφαιρεθούν από το συνολικό κίνδυνο ο πιστωτικός και ο κίνδυνος αγοράς, εμποδίζει να αναγνωρισθούν ποιες δραστηριότητες δημιουργούν τον Λειτουργικό Κίνδυνο, κάτι το οποίο είναι προϋπόθεση για να ακολουθήσει μέτρηση και μοντελοποίηση αυτού του κινδύνου. Βέβαια, υπάρχει μία μεγάλη μερίδα η οποία υποστηρίζει το ακριβώς αντίθετο, ότι δηλαδή Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ότι κίνδυνος περισσεύει.

2.2.3. Αρχικοί Ορισμοί⁵

Στην υποενότητα αυτή θα παρουσιαστούν μερικοί ορισμοί του Λειτουργικού Κινδύνου που έχουν αναπτύξει κάποιοι οργανισμοί. Οι ορισμοί αυτοί είναι οι εξής:

Οργανισμός	Ορισμός
Group of 30	Ο ορισμός του 1993 αναφέρει ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι η αβεβαιότητα που σχετίζεται με απώλειες που προκύπτουν από μη απαραίτητα συστήματα ή ελέγχους, ανθρώπινο λάθος ή διαχείριση

⁴Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

⁵Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

Bankers Trust	Περιλαμβάνονται όλες οι διαστάσεις των αποκεντρωμένων σχέσεων πελατών, προσωπικού, φυσικών φαινομένων, ιδιοκτησίας, περιουσιακών στοιχείων που διαχειρίζεται η Bankers Trust, καθώς και θεμάτων τεχνολογίας
Barclays Bank	Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό ο Λειτουργικός Κίνδυνος συνίσταται σε απάτη, αποτυχία ελέγχων κλπ.
Chase Manhattan	Ο Λειτουργικός Κίνδυνος δημιουργείται από δραστηριότητες που σχετίζονται με συμφωνίες, με απάτη, με νομικά/ κανονιστικά θέματα, με θέματα εγκατάστασης, τη σύνθεση των σταθερών εξόδων κλπ.
Commonwealth Bank of Australia	Ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι όλες οι μορφές κινδύνου εκτός του πιστωτικού και του κινδύνου αγοράς, οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν μεταβλητότητα κερδών, εξόδων και της αξίας της τράπεζας
Federal Reserve Bank of New York	Ο Λειτουργικός Κίνδυνος μπορεί να αναγνωριστεί ως ένας γενικός όρος ο οποίος εφαρμόζεται σε κάθε αποτυχία κινδύνου οι οποίες επηρεάζουν τη μεταβλητότητα της δομής κόστους της εταιρίας έναντι της δομής κερδών
British Bankers' Association	Ο Λειτουργικός Κίνδυνος σχετίζεται με το ανθρώπινο λάθος, με μη απαραίτητες διαδικασίες και ελέγχους, απάτη και εγκληματικές δραστηριότητες, τους κινδύνους που σχετίζονται με τεχνολογικά προβλήματα, καταρρεύσεις συστημάτων, όλες τις μη τραπεζικές δραστηριότητες που δημιουργούνται από επιχειρηματικές αποφάσεις και από τον ανταγωνισμό, νομικό κίνδυνο, την αποτυχία να εκπληρωθούν κανονιστικές αποφάσεις, εξωτερικούς παράγοντες όπως φυσικές καταστροφές, τρομοκρατικές επιθέσεις κλπ.

2.3. Ορισμός της Επιτροπής Βασιλείας

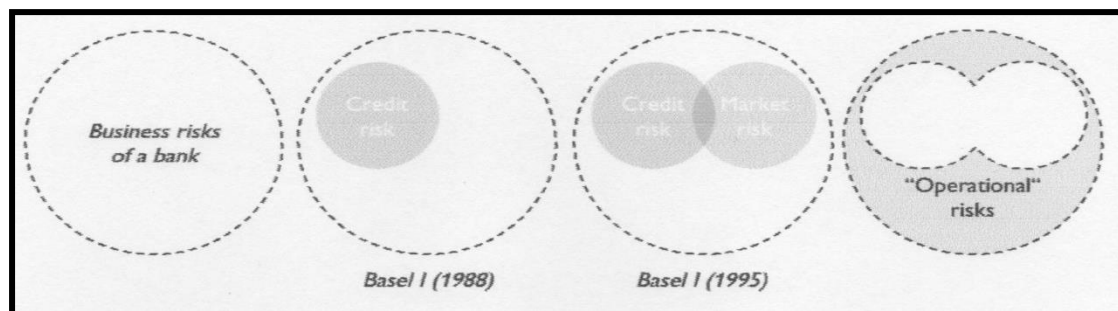
2.3.1. Λίγα λόγια για την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία έχει ως σκοπό την προώθηση ενιαίων κανόνων εποπτείας και διαχείρισης κινδύνων του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.

Ιδρύθηκε το έτος 1974 από κεντρικές τράπεζες και εποπτικές αρχές των G – 10 και η έδρα της βρίσκεται στην πόλη Βασιλεία της Ελβετίας.⁶

Στο πλαίσιο της ενασχόλησής της με το ζήτημα της μικρο- προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης στη λειτουργία των τραπεζών, η οποία χρονολογείται από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, η Επιτροπή της Βασιλείας ανέλαβε πρωτοβουλίες για τη διεθνή σύγκλιση του περιεχομένου των κανόνων βάσει των οποίων γίνεται ο υπολογισμός και η εκπλήρωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων των διεθνών τραπεζών για κάλυψη έναντι της έκθεσής τους σε διάφορους κινδύνους, προϊόν της οποίας υπήρξε το 1988 η «Βασιλεία Ι», και το 2004 η «Βασιλεία ΙΙ», οι οποίες, όπως ισχύουν, συνθέτουν το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

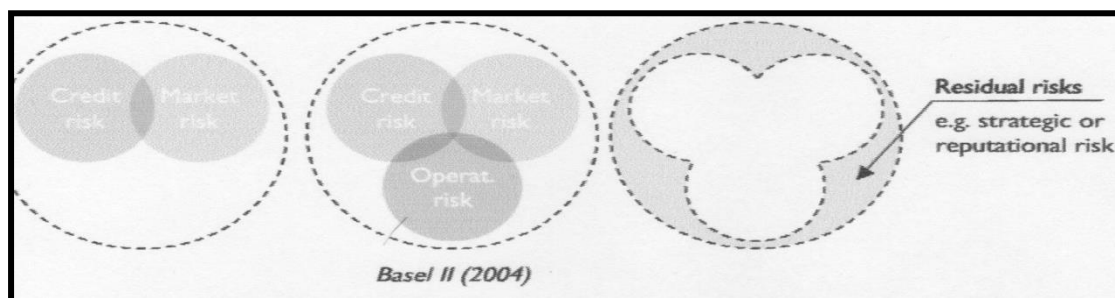
Ακολουθούν διαγραμματικές παρουσιάσεις της ιστορικής εξέλιξης της έννοιας του Λειτουργικού Κινδύνου:

Σχήμα 1: Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ως Συμπληρωματικός Κίνδυνος⁷

⁶Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

⁷"Guidelines on Operational Risk Management", Prepared by the Oesterreichische National bank in cooperation with the Financial Market Authority, 2006

Σχήμα 2: Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ως ξεχωριστή κατηγορία Κινδύνου⁸

Η «Βασιλεία III» αποτελεί τη δεύτερη μείζονα τροποποίηση ενός ήδη υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου που έχει διαμορφώσει η Επιτροπή της Βασιλείας (προϋποθέτει δηλαδή την ύπαρξη μίας «Βασιλείας I» και μίας «Βασιλείας II»), η οποία κατέστη αναγκαία λόγω της πρόσφατης διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης.⁹

2.3.2 Παράθεση εννοιών

Ο όρος "Λειτουργικός Κίνδυνος" που ελάχιστα ακουγόταν 10 χρόνια πριν, σήμερα χρησιμοποιείται εξαιρετικά συχνά στις επιχειρήσεις. Η έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου ενυπάρχει σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, συνεπώς δεν είναι καινούργια ανακάλυψη για το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τις τράπεζες ειδικότερα. Η μοναδική μέθοδος απάλειψης του Λειτουργικού Κινδύνου είναι ο τερματισμός της ίδιας της δραστηριότητας. Η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας έχει ορίσει τον Λειτουργικό Κίνδυνο ως τον «κίνδυνο ζημιών οφειλομένων στην ανεπάρκεια ή στην αποτυχία εσωτερικών διαδικασιών, ατόμων και συστημάτων ή σε εξωτερικά γεγονότα».¹⁰ Ο ορισμός περιλαμβάνει το νομικό κίνδυνο αλλά εξαιρεί το στρατηγικό κίνδυνο και τον κίνδυνο φήμης.

⁸"Guidelines on Operational Risk Management", Prepared by the Oesterreichische National bank in cooperation with the Financial Market Authority, 2006

⁹Χρήστος Γκόρτσος (Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών), «Βασιλεία III»: "Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος", Αθήνα 2011

¹⁰<http://www.netweek.gr/> Δημοσιευμένο άρθρο στις 14.10.2011 από τον κ. Κωνσταντίνο Κοκά, Διευθυντής Υπηρεσιών Επιχειρησιακής Συνέχειας της IBM Ελλάς ΑΕ

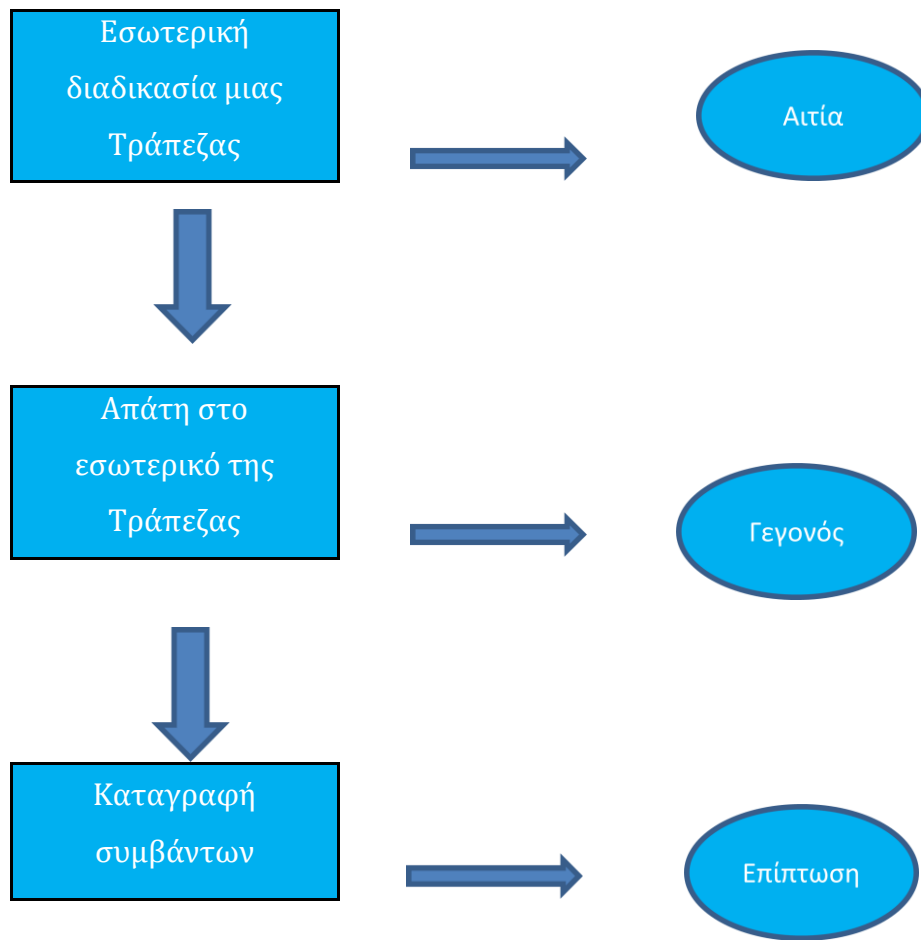
Οι τράπεζες πρέπει να έχουν σαφή αντίληψη της έννοιας "Λειτουργικός Κίνδυνος". Κατά τη Βασιλεία II οι πιστωτικοί οργανισμοί πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν, να αξιολογούν και να διαχειρίζονται όχι μόνο τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς, αλλά και τους Λειτουργικούς Κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένοι. Η παραπάνω προσπάθεια από την πλευρά των Πιστωτικών Ιδρυμάτων αναμένεται να αποτελέσει την επόμενη σημαντική οικονομική πρόκληση για το τραπεζικό σύστημα τα επόμενα χρόνια.

Είναι σημαντικό η ερμηνεία που αποδίδουν στον όρο ότι πρέπει να λαμβάνει υπόψη την πλήρη έκταση του Λειτουργικού Κινδύνου της τράπεζας και να καλύπτει όλες τις σημαντικές πηγές ενδεχόμενων σημαντικών λειτουργικών ζημιών. Η ανεπαρκής αναγνώριση και διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου δύναται να έχει ως αποτέλεσμα την υποτίμηση του προφίλ κινδύνου της τράπεζας και την έκθεσή της σε σημαντικές ζημιές που να θέτουν σε κίνδυνο την βιωσιμότητα της. Οι τράπεζες κατανοώντας τους Λειτουργικούς Κινδύνους που αντιμετωπίζουν, μπορούν να μεγιστοποιήσουν τις επιδόσεις τους, να αξιοποιήσουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα και να βελτιώσουν την κερδοφορία τους.¹¹

Με τη βοήθεια του ορισμού που αναπτύχθηκε παραπάνω, έγινε τελικά δυνατό να συμπεριληφθεί στο πλαίσιο του Λειτουργικού Κινδύνου ο διαχωρισμός μεταξύ των αιτιών, των γεγονότων και των λειτουργικών ζημιών που προκύπτουν. Στο σχήμα που ακολουθεί (βλέπε σχήμα 3) δίνεται ένα παράδειγμα.¹²

¹¹Σαράντη Στυλιανού Διπλωματική εργασία με τίτλο "Ο Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα και το Αποτελεσματικό Περιβάλλον Διαχείρισης του", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2009

¹²Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

Σχήμα 3: Σχηματική απεικόνιση Λειτουργικού Κινδύνου

Φυσικά, δεν δέχτηκαν όλοι τον παραπάνω ορισμό, χωρίς να αμφισβητήσουν τη σαφήνεια και την πρακτικότητα του.

Η κριτική που δέχτηκε, συνοπτικά, είναι η εξής:

- ✚ Ο ορισμός είναι τόσο ευρύς που στην πραγματικότητα δεν μπορεί να προσφέρει κάποια βοήθεια στην αναγνώριση του Λειτουργικού Κινδύνου.
- ✚ Αποκλείει συνολικά το βασικό επιχειρηματικό κίνδυνο.
- ✚ Δεν περιλαμβάνει τα έμμεσα έξοδα και τον κίνδυνο φήμης.
- ✚ Δεν βασίζεται στη γενικά αποδεκτή κατανόηση του Λειτουργικού Κινδύνου αφού δεν υπάρχει συναίνεση στον τραπεζικό κλάδο.
- ✚ Δεν εξηγεί επιτυχώς τη σχέση του Λειτουργικού Κινδύνου με τις άλλες μορφές κινδύνου.

Ουσιαστικά οι αντιρρήσεις στον ορισμό της Επιτροπής Βασιλείας μπορούν να επικεντρωθούν στο ότι **αποκλείονται ο κίνδυνος φήμης και ο επιχειρηματικός και ότι περιλαμβάνεται ο νομικός.**

Η αντίρρηση σχετικά με τον **αποκλεισμό του κινδύνου φήμης** έγκειται στην άποψη πολλών ότι οι μεγάλες τράπεζες αλλά και λοιπές επιχειρήσεις θεωρούν τον κίνδυνο φήμης το μεγαλύτερο επιχειρηματικό κίνδυνο. Αιτιολογούν την άποψη τους παραθέτοντας παραδείγματα του παρελθόντος, όπου πολλά τραπεζικά ιδρύματα κατέρρευσαν όχι γιατί δεν διαχειρίζονταν σωστά τα χρήματά τους αλλά γιατί εξαιτίας κάποιου γεγονότος οι πελάτες τους έχασαν την εμπιστοσύνη τους στην τράπεζα, αμαυρώθηκε η φήμη και το όνομά της με αποτέλεσμα να χάσει τους πελάτες της και τελικά να καταρρεύσει. Ακόμα, αφού διαχωρίζεται πλήρως η έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου με τον κίνδυνο φήμης, δεν είναι απαραίτητο τα τραπεζικά ιδρύματα να διακρατούν κεφάλαια προκειμένου να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο φήμης.

Σχετικά με τον επιχειρηματικό κίνδυνο γενικότερα οι απόψεις δίστανται. Εκφράζεται η άποψη ότι ο επιχειρηματικός κίνδυνος δεν ενσωματώνεται στον λειτουργικό καθώς οι τράπεζες ηθελημένα αναλαμβάνουν τον επιχειρηματικό, τον πιστωτικό και τον κίνδυνο αγοράς προκειμένου να αποκομίσουν κέρδη. Αντίθετα ο Λειτουργικός Κίνδυνος αποτελεί προϊόν προσωπικής (και όχι της τράπεζας συνολικά) απληστίας, απάτης, λάθους και δεν συσχετίζεται με τους γενικότερους στόχους που μπορεί να έχει θέσει ένα τραπεζικό ίδρυμα. Η άποψη αυτή έρχεται σε πλήρη αναντιστοιχία με την γνώμη κάποιων ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ο επιχειρηματικός κίνδυνος των χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Σχετικά με τον νομικό κίνδυνο, θεωρείται ότι η απόφαση της Επιτροπής Βασιλείας μπορεί να τον θεωρήσουν μέρος του Λειτουργικού Κινδύνου αλλά δεν έχει κάποια βάση αφού δεν είναι κάτι γενικά αποδεκτό αλλά ούτε και αυταπόδεικτο.

Ωστόσο, υπάρχει η τάση να συσχετίζεται ο νομικός με τον Λειτουργικό Κίνδυνο, καθώς τα πιο συχνά λειτουργικά γεγονότα, όπως η απάτη, αποτελούν νομικά θέματα.

2.4. Η έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου στην ελληνική νομοθεσία¹³

Με το Ν. 3601/2007 (Φ.Ε.Κ. 178^Α/01.08.2007) "*Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα Πιστωτικά Ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων και των Επιχειρήσεων Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις*", ενσωματώνεται στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία οι διατάξεις των κάτωθι Οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου:

🚦 υπ. αριθμό 2006/48/EK, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας από τα Πιστωτικά Ιδρύματα (L 177/30.06.2006) και

🚦 υπ. αριθμό 2006/49/EK, σχετικά με την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των Επιχειρήσεων Επενδύσεων και των Πιστωτικών Ιδρυμάτων (L 177/30.06.2006).

Ακολούθως, από τις διατάξεις της παρ. 18 του άρθρου 2 του Α' Μέρους του Ν. 3601/2007, προκύπτει ο κάτωθι ορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου:

“ ... 18. Λειτουργικός Κίνδυνος: ο κίνδυνος επέλευσης ζημιών οφειλόμενων είτε στην ανεπάρκεια ή στην αστοχία εσωτερικών διαδικασιών, φυσικών προσώπων και συστημάτων είτε σε εξωτερικά γεγονότα, ο οποίος περιλαμβάνει και το νομικό κίνδυνο....”

¹³Ν. 3601/2007 (Φ.Ε.Κ. 178^Α/01.08.2007)

3. Το Σύμφωνο της Βασιλείας

3.1. Η Βασιλεία I¹⁴

Η Επιτροπή της Βασιλείας το 1988 συνέταξε το Σύμφωνο της Βασιλείας I, που περιελάμβανε πρότυπα διασφάλισης της Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Βάσει αυτών των προτύπων, προάγονταν οι δύο κύριοι άξονες της Επιτροπής της Βασιλείας, δηλαδή η διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και η διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο για όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις εταιρίες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών. Η αποδοχή του Συμφώνου ήταν καθολική από τις τράπεζες και τις εποπτικές αρχές των περισσότερων χωρών παγκοσμίως.

Τα δύο κύρια ζητήματα με τα οποία πραγματευόταν το Πρώτο Σύμφωνο της Βασιλείας ήταν τα εξής:

- ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου και
- ο ορισμός των στοιχείων των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων που απαιτούνται προκειμένου ένα Πιστωτικό Ίδρυμα να λογίζεται ως επαρκώς κεφαλαιοποιημένο.

Το Σύμφωνο αυτό προέβλεπε την απαιτούμενη Κεφαλαιακή Επάρκεια για την διασφάλιση των τραπεζικών ιδρυμάτων μόνο από τον πιστωτικό κίνδυνο, δίχως να γίνεται αναφορά στις υπόλοιπες μορφές του κινδύνου.

Με το Σύμφωνο αυτό, για πρώτη φορά, εισάγεται η έννοια του συντελεστή φερεγγυότητας, συνδέοντας το ύψος των απαραίτητων ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να διαθέτει μία τράπεζα με τον πιστωτικό κίνδυνο. Η έμφαση του Συμφώνου δίνεται στην σύνθεση και την ποιότητα των ιδίων κεφαλαίων και στην ομαδοποίηση των εντός και εκτός στοιχείων ενεργητικού του τραπεζικού ιδρύματος με βάση τον πιστωτικό που εμπεριέχεται σε αυτά.

¹⁴Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

Βάση του συστήματος του πρώτου Συμφώνου αποτελεί η υποχρέωση των τραπεζών να καλύπτουν διαρκώς μία **ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση 8%**. Ο συντελεστής αυτός είναι γνωστός ως **Δείκτης Φερεγγυότητας (Solvency Ratio)** και στοχεύει στην προστασία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων από τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο.

Ο συντελεστής διαμορφώθηκε αρχικά από το **λόγο** των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας προς τα σταθμισμένα με τον πιστωτικό κίνδυνο στοιχεία του ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού) ως παρονομαστή, ως ακολούθως:

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Εποπτικά ίδια κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος}}.$$

Αυτός ο τύπος έχει και έναν άλλο τρόπο γραφής ο οποίος είναι ο εξής:

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Εποπτικά ίδια κεφάλαια}}{\text{Σταθμισμένα Εντός και Εκτός Ισολογισμού Στοιχεία Ενεργητικού}}.$$

Ο **Δείκτης Φερεγγυότητας**, σαν εξίσωση μπορεί να γραφεί ως εξής:

$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} \geq 8\%$, ήταν δηλαδή η πρώτη μέτρηση αυτού του Δείκτη που σχετιζόταν αποκλειστικά με τον πιστωτικό κίνδυνο.

Τα ίδια κεφάλαια των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για λόγους Κεφαλαιακής Επάρκειας, δηλαδή ο αριθμητής του κλάσματος, ορίστηκαν από την επιτροπή, διαφοροποιημένα σε σημαντικό βαθμό από τα λογιστικά ίδια κεφάλαια. Για το λόγο αυτό έγιναν γνωστά ως **Εποπτικά ίδια κεφάλαια**. Στα κεφάλαια συμπεριλαμβάνονται, πέραν του μετοχικού κεφαλαίου και των αποθεματικών (κεφάλαια Tier 1) και κάποιες μορφές ξένων κεφαλαίων, όπως τα ομολογιακά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (κεφάλαια Tier 2).¹⁵

Παράλληλα, με την αναθεώρηση του Συμφώνου, ο πιστωτικός κίνδυνος σταθμίστηκε και με βάση την κατηγοριοποίηση των οφειλετών των ιδρυμάτων και της

¹⁵Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II)", ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009

κατηγοριοποίησης των κρατών με βάση τα στοιχεία του ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) για πιστώσεις σε τράπεζες και κεντρικές κυβερνήσεις.

Το Πρώτο Σύμφωνο της Βασιλείας I αποτέλεσε μία πρώτη προσπάθεια καταγραφής των απαιτούμενων Εποπτικών κεφαλαίων, βάσει των βασικότερων κινδύνων που αντιμετώπιζε μία τράπεζα εκείνη την εποχή. Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, εντοπίστηκαν μερικά κενά του Συμφώνου¹⁶, τα οποία επιχείρησαν να εκμεταλλευθούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, επιδιδόμενα σε τιτλοποιήσεις δανείων και δανεισμό υψηλού κινδύνου, δεδομένου ότι το Σύμφωνο δεν διαφοροποιούσε τις κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει του πραγματικού ύψους του πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχουν τα χρηματοδοτικά ανοίγματα που επιχειρούν. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι οι τιτλοποιήσεις των απαιτήσεων συνιστά μία πρακτική των τραπεζών κατά την οποία μετατρέπονται στοιχεία χαμηλής ρευστότητας, όπως για παράδειγμα τα ενυπόθηκα δάνεια και πιστωτικές κάρτες, σε διαπραγματεύσιμα στοιχεία της κεφαλαιαγοράς.

Σύμφωνα με την Βασιλεία I, οι σταθμίσεις που προβλέπονταν για τα στοιχεία του ενεργητικού βασίζονταν στην έκθεση έναντι μόνο του πιστωτικού κινδύνου, με αποτέλεσμα να μην λαμβάνονται υπόψη άλλες μορφές τραπεζικών κινδύνων.

Η Συμφωνία της Βασιλείας I θεωρήθηκε ότι απέτυχε να εκπληρώσει τους στόχους της και κυρίως δεν μπόρεσε να καταστήσει το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα λιγότερο ασταθές, προκειμένου να αποτρέψει την εκδήλωση χρηματοοικονομικών κρίσεων.

Τέλος, το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας I δεν κατόρθωσε να εξομαλύνει τις συνθήκες του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Έτσι, οι διαφορές που προέκυψαν στα λογιστικά, φορολογικά και στα νομικά συστήματα παρέμειναν ως πηγές που προκάλεσαν ανταγωνιστικές ανισότητες ανάμεσα στις τράπεζες που δραστηριοποιούνται διεθνώς.

¹⁶Πετράκης Π., (2007), "Σύμφωνο της Βασιλείας I και II" (www.Bankofgreece.gr)

3.1.1. Αδυναμίες της Βασιλείας I¹⁷

Οι σύγχρονες απαιτήσεις του διεθνούς χρηματοπιστωτικού τομέα ανέδειξαν ορισμένες αδυναμίες της Βασιλείας I, οι οποίες εντοπίστηκαν είτε από τις εποπτικές αρχές είτε από τις τράπεζες.

Η κριτική των Εποπτικών Αρχών

Οι εποπτικές αρχές των χωρών που έχουν υιοθετήσει την Βασιλεία I έχουν εστιάσει την κριτική τους σε τρία βασικά σημεία που είναι τα εξής:

- στην ανάγκη επέκτασης και γενίκευσης του Συμφώνου πέρα των διεθνών τραπεζών,
- στην απουσία υπολογισμού άλλων κινδύνων πέρα του πιστωτικού - και του κινδύνου αγοράς που συμπεριλήφθηκε αργότερα και
- στο εποπτικό arbitrage.

Για τη Βασιλεία I, ο πυρήνας του εποπτικού πλαισίου είναι οι διεθνείς τράπεζες που δραστηριοποιούνται στις αναπτυγμένες και βιομηχανικές χώρες. Σταδιακά, όμως, ο κανόνας έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ και από πολλές χώρες του κόσμου ως το ευρύτερο πλαίσιο εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, περιλαμβάνοντας τράπεζες και επενδυτικές εταιρίες ανεξαρτήτου μεγέθους. Έτσι, σε συνδυασμό με την αύξηση της πολυπλοκότητας των πιστωτικών εργαλείων περιορίζεται η αποτελεσματικότητα του κανόνα, με αποτέλεσμα να κρίνεται αναγκαία η προσαρμογή του στα νέα δεδομένα. Η κριτική εστιάζεται, επιπλέον, στον προσδιορισμό της Κεφαλαιακής Επάρκειας αποκλειστικά από τον πιστωτικό κίνδυνο και από τον κίνδυνο αγοράς, παραλείποντας άλλες μορφές τραπεζικών κινδύνων.

Η κριτική των Τραπεζιτών

Η Βασιλεία I δέχθηκε κριτική από τις τράπεζες, κυρίως, λόγω της περιορισμένης ευαισθησίας των συντελεστών στάθμισης, της αυθαίρετης στάθμισης των συντελεστών και της απόκλισης μεταξύ Εποπτικού και οικονομικού κεφαλαίου. Η

¹⁷Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II)", ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009

απουσία αποτελεσματικής διαφοροποίησης των συντελεστών στάθμισης του πιστωτικού κινδύνου περιορίζει την ευαισθησία των κεφαλαιακών απαιτήσεων σε σχέση με τον πραγματικά αναλαμβανόμενο κίνδυνο. Σύντομα, λοιπόν, ο κανόνας της Βασιλείας I θεωρήθηκε αρκετά αυστηρός, διότι κατηγοριοποιεί τις χορηγήσεις ανάλογα με το είδος δανείου και δε συμπεριλαμβάνει άλλους παράγοντες που επηρεάζουν την επικινδυνότητα των στοιχείων του ενεργητικού. Επίσης, η ενιαία μέθοδος υπολογισμού της επικινδυνότητας των στοιχείων για όλες τις τράπεζες δεν επιτρέπει τη δημιουργία κινήτρων στις περισσότερο φερέγγυες τράπεζες, ώστε να διακριθούν από τις πιο ριψοκίνδυνες, διατηρώντας περισσότερο Εποπτικό κεφάλαιο ανάλογα με την επικινδυνότητα των στοιχείων του ενεργητικού τους.

Ακόμα ένα σημείο κριτικής είναι πως οι σταθμίσεις των συντελεστών είχαν οριστεί αυθαίρετα, επισημαίνοντας πως θα πρέπει, πλέον, να αναπτυχθούν κατηγορίες στάθμισης προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Τέλος, σημαντική αδυναμία της Βασιλείας I, σύμφωνα με τους τραπεζίτες, είναι η απόκλιση του ύψους των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων με τα ίδια κεφάλαια που θα παρακρατούσαν για προληπτικούς λόγους στην περίπτωση που εξέλειπε ο κανόνας, περιορίζοντας την κερδοφορία των τραπεζών. Γενικότερα, τα τραπεζικά ιδρύματα επιζήτησαν την αύξηση της ελαστικότητας του κανόνα της Βασιλείας για τη στάθμιση των συντελεστών του πιστωτικού κινδύνου, με στόχο την αύξηση των δυνατοτήτων κερδοφορίας, την αποτελεσματικότερη κάλυψη των επικίνδυνων στοιχείων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των ιδρυμάτων.

3.1.2. Από την Βασιλεία I στην Βασιλεία II¹⁸

Τα Πιστωτικά Ιδρύματα με την παροχή των υπηρεσιών τους στην πελατειακή τους βάση αναλαμβάνουν κινδύνους και χρησιμοποιούν ως ασπίδα προστασίας τα ίδια κεφάλαιά τους. Η μεταβλητότητα των αγορών δημιούργησε την ανάγκη καθορισμού ενός δείκτη που θα συσχέτιζε τους αναλαμβανόμενους κινδύνους με τα ελάχιστα απαιτούμενα κεφάλαια.

¹⁸Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II)", ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009

3.2. Η Βασιλεία II¹⁹

Σε μία προσπάθεια να διορθωθούν οι αδυναμίες του Συμφώνου της Βασιλείας I, η Επιτροπή της Βασιλείας το 1999 δημοσίευσε μία πρόταση για ένα νέο πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας που θα αντικαθιστούσε το προηγούμενο. Η πρόταση αυτή, που είναι γνωστή ως **Βασιλεία II** αποτελεί το αναθεωρημένο πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Η διαφοροποίηση που υπάρχει ανάμεσα στην Βασιλεία I και στην Βασιλεία II, έγκειται στο γεγονός ότι μετέβαλε ουσιαστικά την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου και συμπεριέλαβε την κάλυψη του Λειτουργικού Κινδύνου, αφήνοντας σχεδόν αμετάβλητους τους κανόνες που αναφέρονται στους κινδύνους αγοράς. Ταυτόχρονα, αύξησε τα ποιοτικά πρότυπα διαχείρισης όλων των κινδύνων και τις απαιτήσεις πληροφόρησης σχετικά με αυτούς.

Το Σύμφωνο της Βασιλείας I κάλυπτε τον πιστωτικό κίνδυνο καθορίζοντας το Εποπτικό κεφάλαιο να είναι τουλάχιστον 8% του σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο ενεργητικού. Σε αντίθεση με το Σύμφωνο της Βασιλείας II, που ενώ διατηρεί τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας στο 8% όπως και το Σύμφωνο της Βασιλείας I το οποίο δίνει παράλληλα την δυνατότητα στις τράπεζες να χρησιμοποιούν εσωτερικά συστήματα εκτίμησης των κινδύνων και των κεφαλαιακών τους απαιτήσεων.

Σύμφωνα με το νέο Σύμφωνο, ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας των τραπεζών αντιπροσωπεύει την αναλογία μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας και των εντός και εκτός στοιχείων ενεργητικού, τα οποία έχουν αντισταθμιστεί ανάλογα με τον κίνδυνο που έχει αποφασιστεί ότι τους αντιστοιχεί και υπολογίζεται με τον εξής τρόπο:

$$\frac{\text{Εποπτικά κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} + \text{Κίνδυνος Αγοράς} + \text{Λειτουργικός Κίνδυνος}}$$

¹⁹Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

Σκοπός του νέου Συμφώνου είναι να ενισχυθούν και να εποπτευθούν οι διεθνείς τραπεζικές απαιτήσεις. Οι κυριότεροι και οι βασικότεροι στόχοι του Συμφώνου της Βασιλείας II συγκεντρώνονται στις εξής λεπτομέρειες:

- έμφαση στην εποπτική εξέταση και διαφάνεια της αγοράς,
- επαρκής κάλυψη του συνόλου των χρηματοοικονομικών και μη κινδύνων και
- σταδιακή σύγκλιση του ύψους των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς το οικονομικό κεφάλαιο τραπεζών.

Το νέο Σύμφωνο εστιάζει σε τρεις περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, του εποπτικού ελέγχου και της πειθαρχίας της αγοράς, οι οποίες είναι γνωστές ως τρεις *Πυλώνες* και είναι οι εξής:²⁰

- Ο **πρώτος Πυλώνας** αφορά τις μεθοδολογίες υπολογισμού ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων τραπεζών για την κάλυψη κινδύνων ισολογισμού τους (Πιστωτικού + Αγοράς + Λειτουργικού) και την προστασία των καταθετών.
- Ο **δεύτερος Πυλώνας** αφορά τις διαδικασίες εποπτικής αξιολόγησης της επάρκειας των εσωτερικών συστημάτων μέτρησης και ελέγχου κινδύνων των τραπεζών.
- Ο **τρίτος Πυλώνας** αφορά την πειθαρχία της Αγοράς δηλαδή τους κανόνες πληροφόρησης επενδυτών για Κεφαλαιακή Επάρκεια και διαχείριση κινδύνων τραπεζών, με στόχο αυξημένη διαφάνεια ισολογισμών και καλύτερη αξιολόγηση management από την αγορά.

Οι τρεις Πυλώνες του Συμφώνου της Βασιλείας II δεν είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους, αντιθέτως συνδέονται πολύ στενά ενισχύοντας ο ένας την ύπαρξη του άλλου. Η ορθή εφαρμογή των κανόνων του πρώτου Πυλώνα, όσον αφορά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, προϋποθέτει την ικανότητα που πρέπει να διαθέτουν οι εποπτικές αρχές ώστε να προβαίνουν στον έλεγχο αυτών μέσα από τις δυνατότητες που τις παρέχει ο δεύτερος Πυλώνας. Επιπρόσθετα οι αυξημένες απαιτήσεις για δημοσίευση των

²⁰Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

στοιχείων και των πληροφοριών που αφορούν την διαχείριση των κινδύνων των πιστωτικών οργανισμών, που προβλέπονται από τον τρίτο Πυλώνα, διαμορφώνουν τα κατάλληλα κίνητρα για την βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης των κινδύνων που αυτοί χρησιμοποιούν.

Στην συνέχεια της υποενότητας θα παρουσιαστεί με μία πιο αναλυτική αναφορά οι τρεις Πυλώνες του Συμφώνου της Βασιλείας II.

Πρώτος Πυλώνας: Κεφαλαιακές Απαιτήσεις²¹

Ο πρώτος Πυλώνας του Συμφώνου αναφέρεται στις κεφαλαιακές απαιτήσεις που εξασφαλίζουν Κεφαλαιακή Επάρκεια, αναθεωρώντας την τυποποιημένη μέθοδο των σταθερών ποσοστών της Βασιλείας I. Η διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλομένου καθορίζει τους αντίστοιχους συντελεστές κινδύνου, με βάση εναλλακτικούς τρόπους υπολογισμού, ανάλογα με τα εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης του κινδύνου που διαθέτει το εκάστοτε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Έτσι παρέχεται η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν είτε η θεμελιώδης είτε η προηγμένη μέθοδος.

Επιπλέον η στάθμιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων γίνεται λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον πιστωτικό, όσο τον λειτουργικό και όσο τον κίνδυνο της αγοράς (όπως ισχύει και στην περίπτωση της Βασιλείας I). Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι υπό κάποιες προϋποθέσεις ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έχει την δυνατότητα να μειώσει τον κίνδυνο για την μείωση των κεφαλαιακών επιβαρύνσεων.

Με βάση όλα τα παραπάνω, βγαίνει το συμπέρασμα ότι οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις ισούνται με:

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Εποπτικά ίδια κεφάλαια}}{\text{Σύνολο Σταθμισμένων (κατά κίνδυνο) Ανοιγμάτων}} \geq 8\%$$

²¹Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

Ο Δείκτης Φερεγγυότητας συμβολίζεται με k και αλλιώς λέγεται συντελεστής Κεφαλαιακής Επάρκειας (capital adequacy ratio).²²

Πιο αναλυτικά, στον αριθμητή του κλάσματος περιλαμβάνονται τα Εποπτικά ίδια κεφάλαια τα οποία διαφοροποιούνται σε μικρό βαθμό, ενσωματώνοντας κυρίως κάποιες σύγχρονες μορφές στοιχείων και τις εξελίξεις που επέφεραν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.²³ Τα Εποπτικά ίδια κεφάλαια περιλαμβάνουν τα Βασικά και τα Συμπληρωματικά κεφάλαια.

Στα Βασικά κεφάλαια περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά και τα κέρδη που είναι στοιχεία που καθορίζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια ενός χρηματοδοτικού οργανισμού. Σημειώνεται ότι τα Βασικά Εποπτικά κεφάλαια θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του 50% των συνολικών Εποπτικών κεφαλαίων.

Βάσει των παραπάνω, ο δείκτης επάρκειας βασικού κεφαλαίου διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{Βασικά κεφάλαια} \geq 4\%$$

Στα Συμπληρωματικά κεφάλαια περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο τα αποθεματικά αναπροσαρμογής και τα ομολογιακά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης. Σημειώνεται επίσης ότι τα Συμπληρωματικά κεφάλαια δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τα Βασικά κεφάλαια.

Στον παρανομαστή του κλάσματος περιλαμβάνονται οι κίνδυνοι τραπεζικού και εμπορικού χαρτοφυλακίου, λαμβάνοντας δηλαδή υπόψη το σύνολο των κινδύνων αγοράς. Τα συγκεκριμένα είδη κινδύνων χωρίζονται σε τρία είδη κινδύνων που είναι

²²Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

²³Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II), ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009

οι εξής: πιστωτικοί, λειτουργικοί και κίνδυνοι της αγοράς.²⁴ Η νέα προσέγγιση υπολογισμού των σταθμισμένων στοιχείων στοχεύουν στην παροχή στις τράπεζες βελτιωμένων υπολογισμών των κινδύνων, ώστε ο συντελεστής να ανταποκρίνεται περισσότερο στην πραγματικότητα. Σημειώνεται ότι η **υφιστάμενη συνθήκη** αναφέρεται και προσδιορίζει τη μέτρηση του **Πιστωτικού Κινδύνου και των Κινδύνων Αγοράς** (επιτοκίων, συναλλάγματος, παραγώγων κ.λπ.).²⁵

Για τον υπολογισμό των σταθμίσεων των κινδύνων χρειάζεται η εκτίμηση τεσσάρων παραμέτρων που είναι οι εξής:²⁶

- ✚ Η πρώτη παράμετρος σχετίζεται με την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου (PD - Probability of Default) και απεικονίζει την πιστοληπτική του ικανότητα. Μετράει την πιθανότητα αδυναμίας κάλυψης των υποχρεώσεων του πελάτη εντός δεδομένης χρονικής περιόδου.
- ✚ Η δεύτερη παράμετρος κινδύνου (LDG - Loss Given Default) δίνει μία εκτίμηση της μέσης αναμενόμενης ζημίας, το ποσοστό της χρηματοδότησης το οποίο δεν θα εισπραχθεί, σε περίπτωση που ο πελάτης δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Το μέγεθος της LDG εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος των εξασφαλίσεων και των εγγυήσεων που έχουν χρησιμοποιηθεί.
- ✚ Η τρίτη παράμετρος, η έκθεση του αντισυμβαλλόμενου σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσής του (EAD - Exposure At Default) δίνει την εκτίμηση του χρηματοδοτικού ανοίγματος.
- ✚ Το μέγεθος της εναπομένουσας διάρκειας μέχρι τη λήξη των απαιτήσεων (M - Maturity) μετράει το χρονικό διάστημα που απομένει ως τη λήξη του ανοίγματος.

²⁴Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

²⁵Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II)", ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009

²⁶Ζοπουνίδης, Κ. & Λιαδάκη, Α. (Ιανουάριος 2006). "Banking and Finance" "Κεφαλαιακή επάρκεια και το νέο πλαίσιο εποπτείας των τραπεζών", 20 χρόνια Επιστημονικό Μάρκετινγκ. Διαθέσιμο στην: <http://www.morax.gr>

Τέλος, θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 1) ο οποίος απεικονίζει τις παραμέτρους.

Παράμετροι Μεθόδων Εσωτερικών Αξιολογήσεων	
PD	Πιθανότητα αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενου (Probability of Default - PD) Στατιστική εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης
LGD	Ζημιά σε περίπτωση αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενου (Loss Given Default - LGD) Ποσοστό ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης
EAD	Έκθεση έναντι του αντισυμβαλλομένου (Exposure At Default - EAD)
M	Διάρκεια μέχρι την λήξη (Maturity - M) Διάρκεια ανοίγματος

Πίνακας 1: Παράμετροι μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων²⁷

Δεύτερος Πυλώνας: Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης²⁸

Ο δεύτερος Πυλώνας της Συνθήκης αναφέρεται στη μεγάλη σημασία που διαδραματίζει ο εποπτικός έλεγχος των Πιστωτικών Ιδρυμάτων αλλά και στην αναγκαιότητα να δημιουργηθούν δομές ελέγχου της επάρκειας των τραπεζών, τόσο σε εσωτερικό επίπεδο όσο και στην ανάπτυξη των απαιτούμενων εποπτικών αρχών και μηχανισμών ελέγχου για την επανεκτίμηση της επάρκειας των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Κατά το Σύμφωνο της Βασιλείας II, η διοίκηση του Πιστωτικού Ιδρύματος φέρει την ευθύνη της διασφάλισης της Κεφαλαιακής Επάρκειας, μέσα από την αξιολόγηση των διαδικασιών εκτίμησης των Εποπτικών κεφαλαίων, την αξιολόγηση και στάθμιση του

²⁷Πηγή: www.hba.gr

²⁸Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

είδους και του μεγέθους των αναλαμβανόμενων κινδύνων, μέσα στο πλαίσιο μίας γενικότερης διαδικασίας εποπτικού ελέγχου.

Αν και η Βασιλεία II αναγνωρίζει την τεράστια σημασία της Κεφαλαιακής Επάρκειας στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου και εσωτερικού ελέγχου, αναγνωρίζει όμως και μία σειρά από άλλους παράγοντες που σχετίζονται και επηρεάζουν τον τρόπο αντιμετώπισης των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται ένας πιστωτικός οργανισμός. Πιο συγκεκριμένα, η διαχείριση των κινδύνων μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ενίσχυση των συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, την εφαρμογή των εσωτερικών ορίων, την ενίσχυση των προβλέψεων και αποθεματικών καθώς και την ενίσχυση των εσωτερικών ελέγχων, τα οποία εξετάζονται ως εναλλακτικά στοιχεία άμυνας.

Από την άλλη πλευρά όμως παρατηρείται για πρώτη φορά στην Βασιλεία II ότι εισάγεται η διαμόρφωση και εφαρμογή των ελέγχων που εξετάζουν την ανταπόκριση των τραπεζών σε ενδεχόμενες ακραίες καταστάσεις, όπως είναι για παράδειγμα μία αναπάντεχη δυσμενής εξέλιξη στην γενικότερη οικονομική κατάσταση που αντιμετωπίζει ένα Πιστωτικό Ίδρυμα. Μέσα από αυτήν την διαδικασία, όσες τράπεζες κριθούν υψηλής επικινδυνότητας και πιο πιθανές να μην μπορέσουν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε ένα ενδεχόμενο περιστατικό τότε θα υπόκεινται σε κυρώσεις, αντιμετωπίζοντας υψηλότερα επιτόκια δανεισμού στην διατραπεζική αγορά.

Μία άλλη σημαντική παράμετρος του δεύτερου Πυλώνα της Βασιλείας II είναι η αναγκαιότητα που προβάλλει για απόλυτη και υποχρεωτική διαφάνεια, τόσο στη διαδικασία εκτίμησης της σύνθεσης των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων και της Κεφαλαιακής Επάρκειας της τράπεζας, όσο και στην αξιολόγηση και στάθμιση των αναλαμβανόμενων από την τράπεζα κινδύνων, μέσω της αναλυτικής παρουσίασης των εκθέσεων σε κίνδυνο ανά προϊόν και των μεθόδων διαχείρισής τους.

Σύμφωνα με το Σύμφωνο της Βασιλείας II, οι βασικές αρχές²⁹ που πρέπει να διέπουν τις διαδικασίες εποπτικού ελέγχου κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι οι εξής:

²⁹"Bank for International Settlements, (2006), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, A Revised Framework" – Comprehensive Version p. 204-223

- Ανάπτυξη εσωτερικών διαδικασιών αξιολόγησης καθώς και στρατηγικών διατήρησης της Κεφαλαιακής Επάρκειας των τραπεζών, σύνομες με το προφίλ του κινδύνου που τους χαρακτηρίζει.
- Επίβλεψη και αξιολόγηση των εσωτερικών εκτιμήσεων και των στρατηγικών των πιστωτικών οργανισμών σχετικά με την Κεφαλαιακή τους Επάρκεια από ανεξάρτητες εποπτικές αρχές, όπως επίσης και την ικανότητα τους να ελέγχουν και να διασφαλίζουν την εφαρμογή αυτών σύμφωνα με τους εποπτικούς κανόνες και μέσα στα προβλεπόμενα εποπτικά όρια.
- Οι εποπτικές αρχές πρέπει να απαιτούν από τους πιστωτικούς οργανισμούς να λειτουργούν με κεφάλαια υψηλότερα από τα ελάχιστα απαιτούμενα.
- Πρώιμη παρέμβαση των εποπτικών αρχών για αποτροπή της διατήρησης λιγότερων Εποπτικών κεφαλαίων από αυτά που απαιτούνται για την κάλυψη των αναλαμβανόμενων κινδύνων από το Πιστωτικό Ίδρυμα και άμεση ανάληψη διορθωτικών ενεργειών αν η Κεφαλαιακή Επάρκεια δεν αποκαθίσταται εγκαίρως.

Η διαδικασία της εποπτικής εξέτασης (supervisory review process) του δεύτερου Πυλώνα αποτελεί μία από τις βασικές καινοτομίες του Νέου Συμφώνου. Αντανακλά την μετατόπιση του ενδιαφέροντος των εποπτικών αρχών από το επίπεδο της μακροπροληπτικής εποπτείας σε εκείνο της μικροπροληπτικής, παρέχοντας τη δυνατότητα προσωποποιημένης εποπτείας των ιδρυμάτων, οι δραστηριότητες των οποίων ενέχουν μεγαλύτερο συστημικό κίνδυνο.³⁰

³⁰Κωνσταντινίδου Ευδοξία Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία II και Τραπεζικό Σύστημα (Μελέτη Περίπτωσης)", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2009

Τρίτος Πυλώνας: Πειθαρχία της Αγοράς³¹

Σκοπός του τρίτου Πυλώνα είναι να συμπληρώσει τα θέματα Κεφαλαιακής Επάρκειας του πρώτου Πυλώνα και τα θέματα κεφαλαιακής εποπτείας του δεύτερου Πυλώνα.³² Αναφέρεται στην προσπάθεια να επιβληθεί πειθαρχία στην αγορά, μέσα από ένα συνολικό πλαίσιο υποχρεωτικής δημοσιοποίησης όλων των απαιτούμενων πληροφοριών από τα Πιστωτικά Ιδρύματα, προκειμένου να είναι διάχυτη η πληροφόρηση, τόσο για την γενικότερη ακολουθούμενη στρατηγική, την κεφαλαιοποίηση και Κεφαλαιακή Επάρκεια της τράπεζας, όσο και για τον βαθμό έκθεσης και τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου για κάθε πιστωτικό οργανισμό. Η επιβολή κανόνων πειθαρχίας της αγοράς αναδεικνύεται ένας σημαντικότερος άξονας της Βασιλείας II και λογίζεται ως μέσο ενίσχυσης της διαφάνειας, της σταθερότητας και της ασφάλειας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Ως προς αυτήν την κατεύθυνση, ενεργούν οι εποπτικές αρχές που έχουν ένα σύστημα μέσων άντλησης των πληροφοριών που κρίνονται από τα Πιστωτικά Ιδρύματα. Το εύρος των μέσων κυμαίνεται από την παροχή κινήτρων για δημοσιοποιήσεις, μέχρι και την επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με την αρχή της διαφάνειας. Το ποιο μέσο θα ακολουθηθεί εξαρτάται από την νομική ισχύ της εποπτικής αρχής και τη σημαντικότητά της προς δημοσιοποίηση πληροφορίας.

Μέσω των διαφόρων τραπεζών, οι τράπεζες δεσμεύονται να δημοσιεύουν ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία σχετικά με το άνοιγμα στους αναλαμβανόμενους κινδύνους, με τις μεθόδους παρακολούθησης και αντιστάθμισης των κινδύνων αυτών και τις μεθόδους εταιρικής διακυβέρνησης που ακολουθούν.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι ο κάθε πιστωτικός οργανισμός καλείται να επιλέξει τις πληροφορίες που θα δημοσιεύσει βάσει του κριτηρίου αν και κατά πόσο

³¹Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

³²Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II)", ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009

μία ενδεχόμενη παράλειψη ή ψευδής παρουσίασή τους θα μπορούσε να επηρεάσει την στάση του συνόλου της αγοράς απέναντι στο Πιστωτικό Ίδρυμα.

Από την άλλη πλευρά όμως αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι τα Πιστωτικά Ιδρύματα δεν υποχρεούνται να δημοσιεύουν πληροφορίες για προϊόντα ή στρατηγικές κινήσεις τους. Παράλληλα, δεν υποχρεούνται σε δημοσίευση απόρρητων πληροφοριών, που εμπλέκουν άλλους αντισυμβαλλόμενους, όπως πελάτες, για τις οποίες δεσμεύονται με ειδικές συμφωνίες εμπιστευτικότητας. Πληροφορίες οι οποίες εξαιρούνται από την υποχρέωση δημοσιοποίησης, είναι αυτές που αν αποκαλυφθούν υπάρχει το ενδεχόμενο να ζημιωθεί ο πιστωτικός οργανισμός και να εκτεθούν οι πελάτες του σε κινδύνους.

Σύμφωνα με τις επιταγές της Βασιλείας II, οι τράπεζες οφείλουν να δημοσιοποιούν πληροφορίες προς την αγορά σε εξαμηνιαία βάση, εκτός από την περίπτωση ποιοτικών πληροφοριών, που σχετίζονται με γενικότερους στόχους και πολιτικές διαχείρισης των κινδύνων, που δύνανται να δημοσιοποιηθούν σε ετήσια βάση. Ωστόσο, τα μεγάλα Πιστωτικά Ιδρύματα ορίζεται ότι πρέπει να παρέχουν τριμηνιαία πληροφόρηση αναφορικά με την σύνθεση των Βασικών κεφαλαίων, τους Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας και την έκθεσή τους στον κίνδυνο, εφόσον υπόκεινται σε ραγδαίες μεταβολές.

Έχοντας περιγράψει τον κάθε Πυλώνα ξεχωριστά θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 2) που θα αναφέρει τα χαρακτηριστικά του κάθε Πυλώνα. Τα χαρακτηριστικά των τριών Πυλώνων του πλαισίου Βασιλεία II είναι τα εξής:³³

Πυλώνας 1	Πυλώνας 2	Πυλώνας 3
Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	Εποπτικός Έλεγχος	Πειθαρχία της Αγοράς
Κίνδυνος αγοράς ➤ Ελάχιστες μεταβολές σε σχέση με την Βασιλεία I Πιστωτικός κίνδυνος ➤ Σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την Βασιλεία I ➤ Τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις για την	➤ Οι πιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει να διαθέτουν αξιόπιστες διαδικασίες αξιολόγησης της Κεφαλαιακής τους Επάρκειας και αποτελεσματική στρατηγική διατήρησης του απαιτούμενου επιπέδου Εποπτικών	➤ Η πειθαρχία της αγοράς ενισχύει τις προσπάθειες για προώθηση της ασφάλειας και ευρωστίας των πιστωτικών οργανισμών ➤ Οι αυξημένες απαιτήσεις για παροχή κύριας και πρόσθετης πληροφόρησης καθιστούν

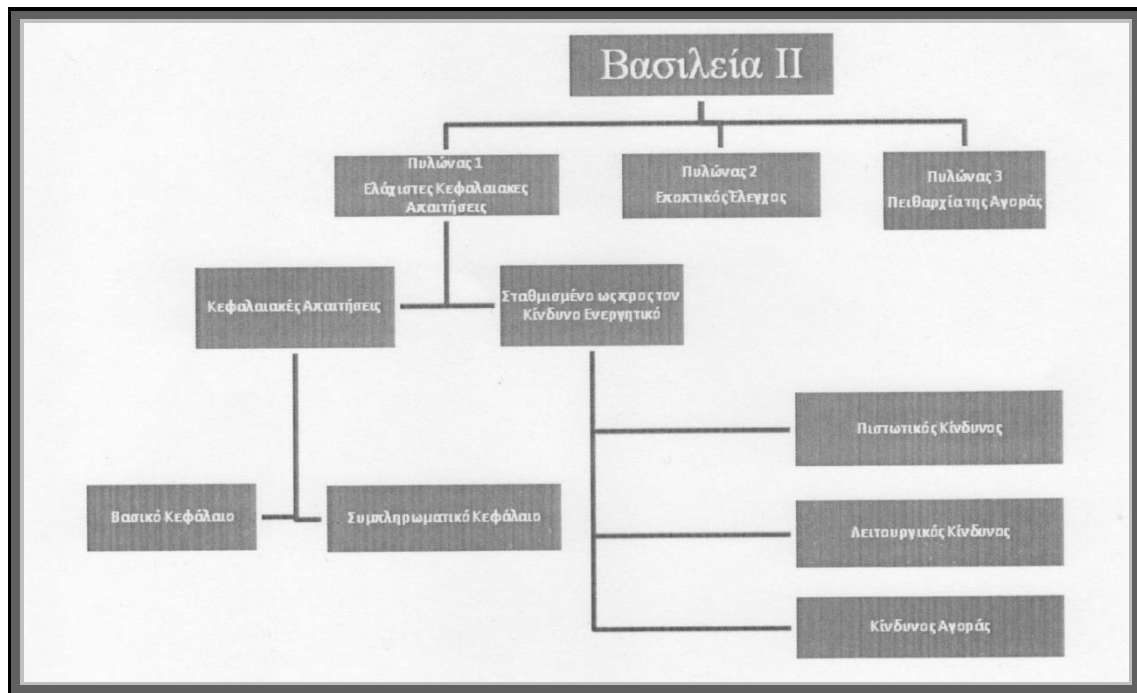
³³Πηγή: Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (2010), "Μορφολογία του ελληνικού οικονομικού τραπεζικού συστήματος και η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση: Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις" από τους κ. Αριστείδη Σάμιτα και Στάθη Πολύζο

εκτίμηση ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων. ➤ Παροχή κινήτρων στους πιστωτικούς οργανισμούς για την υιοθέτηση εξελιγμένων μεθόδων διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, βασισμένες κυρίως στις μεθόδους εσωτερικών διαβαθμίσεων. ➤ Απαιτήσεις για χρήση εξελιγμένων συστημάτων συλλογής, ελέγχου πληροφοριών Λειτουργικός κίνδυνος ➤ Νέο στοιχείο του εποπτικού πλαισίου ➤ Τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις για την εκτίμηση ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων	κεφαλαίων ➤ Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να επιβλέπουν και να αξιολογούν τα εσωτερικά συστήματα των πιστωτικών οργανισμών και τις ακολουθούμενες στρατηγικές διατήρησης Κεφαλαιακής τους Επάρκειας ➤ Είναι στην διακριτική ευχέρεια των εποπτικών αρχών να επιβάλλουν πρόσθετες κεφαλαιακές επιβαρύνσεις ➤ Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να παρεμβαίνουν σε πρώιμα στάδια για την αποτροπή και αντιμετώπιση της κεφαλαιακής αναιμίας των πιστωτικών οργανισμών	την πειθαρχία της αγοράς περισσότερο αποτελεσματική
---	---	--

**Πίνακας 2: Βασικά χαρακτηριστικά τριών Πυλώνων του εποπτικού πλαισίου
Βασιλεία II**

Τέλος, ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή θα παρουσιαστεί μέσω ενός διαγράμματος (βλέπε διάγραμμα 1) η δομή της Βασιλείας II που είναι η εξής:³⁴

³⁴Πηγή: Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (2010), "Μορφολογία του ελληνικού οικονομικού τραπεζικού συστήματος και η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση: Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις" από τους κ. Αριστείδη Σάμιτα και Στάθη Πολύζο

Διάγραμμα 1: Δομή της Βασιλείας II

3.2.1. Η ενσωμάτωση της Βασιλείας II στην ελληνική νομοθεσία³⁵

Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να δημιουργούν ευέλικτα πρότυπα, που να αντανακλούν εντονότερα το επίπεδο διαφοροποίησης όχι μόνον ανάλογα με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών, αλλά και της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων και μηχανισμών ελέγχου κάθε τράπεζας χωριστά.

Καμία άλλη διεθνής ρυθμιστική παρέμβαση δεν είχε στο παρελθόν τέτοιας έκτασης επίπτωση και ανάγκη προσαρμογών σε θεσμικό και λειτουργικό επίπεδο για την άσκηση της εποπτείας ή στην οργάνωση και στη διαχείριση κινδύνων από τα ίδια τα Πιστωτικά Ιδρύματα όσο η νέα προσέγγιση στο θέμα της Κεφαλαιακής Επάρκειας σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας II και της Οδηγίας 2006/48.

Και αυτό γιατί για πρώτη φορά οι ρυθμίσεις είναι τόσο άμεσα προσανατολισμένες στις πρακτικές των ίδιων των τραπεζών. Συνέπεια αυτού του χαρακτηριστικού είναι ότι οι εποπτικές αρχές οφείλουν να δημιουργούν ευέλικτα πρότυπα που να αντανακλούν εντονότερα το επίπεδο διαφοροποίησης όχι μόνον ανάλογα με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών, αλλά και της

³⁵Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία II), ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009

αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων και μηχανισμών ελέγχου κάθε τράπεζας χωριστά.

Μέσω των ενσωματωμένων στο νέο πλαίσιο κινήτρων ή αντικινήτρων σε όρους κεφαλαιακών απαιτήσεων, ενθαρρύνονται όλες οι τράπεζες για προσαρμογές προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης των τεχνικών, πρακτικών, διαδικασιών και οργάνωσης που εφαρμόζονται από τις πιο αποτελεσματικές διεθνώς τράπεζες.

3.2.2. Βασιλεία II και Χρηματοοικονομική Κρίση³⁶

Η πιστωτική κρίση ή αλλιώς χρηματοοικονομική κρίση κατάφερε να φέρει ένα πολύ ισχυρό πλήγμα στην αξιοπιστία και προβλεπτική ικανότητα εσωτερικών συστημάτων ratings των τραπεζών και των εξωτερικών ratings agencies.

Ωστόσο η Βασιλεία II έκανε προσπάθειες για μία νέα αναθεώρηση δίνοντας έμφαση σε μερικούς τομείς που είναι οι εξής:

- η ενίσχυση της εποπτείας τιτλοποιήσεων, δανείων και πιστωτικών παραγώγων,
- η αύξηση κεφαλαιακών υποχρεώσεων,
- η επιβολή ανώτατου δείκτη δανειακής επιβάρυνσης τραπεζικών ισολογισμών,
- η αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου των λογιστικών προβλέψεων (ΔΛΠ 39) και
- η επιβολή κανόνων εποπτείας της ρευστότητας των τραπεζικών συστημάτων.

³⁶Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

3.2.3. Η μετάβαση από την Βασιλεία II στην Βασιλεία III³⁷

Η εφαρμογή του Συμφώνου της Βασιλείας II συνέπεσε χρονικά με την χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2008, με αποτέλεσμα να μην έχει προηγηθεί επαρκής έλεγχος για την δυνατότητα του Συμφώνου να αμβλύνει τις επιπτώσεις μίας οικονομικής κρίσης. Αναμφίβολα, η Βασιλεία III υπερεκτίμησε την δυνατότητα των τραπεζών να εκτιμήσουν τους κινδύνους που αναλαμβάνουν. Παράλληλα, έγινε αντιληπτό ότι ορισμένες κατηγορίες κεφαλαίων που συμπεριλαμβάνονται στα Εποπτικά κεφάλαια αδυνατούν να καλύψουν τις ενδεχόμενες ζημιές, με αποτέλεσμα να οδηγηθεί η Επιτροπή στην αναθεώρηση των ορισμών των Εποπτικών κεφαλαίων. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή Βασιλείας ανακοίνωσε στις 12.09.2010 ένα νέο πλαίσιο που είναι γνωστό ως Βασιλεία III.

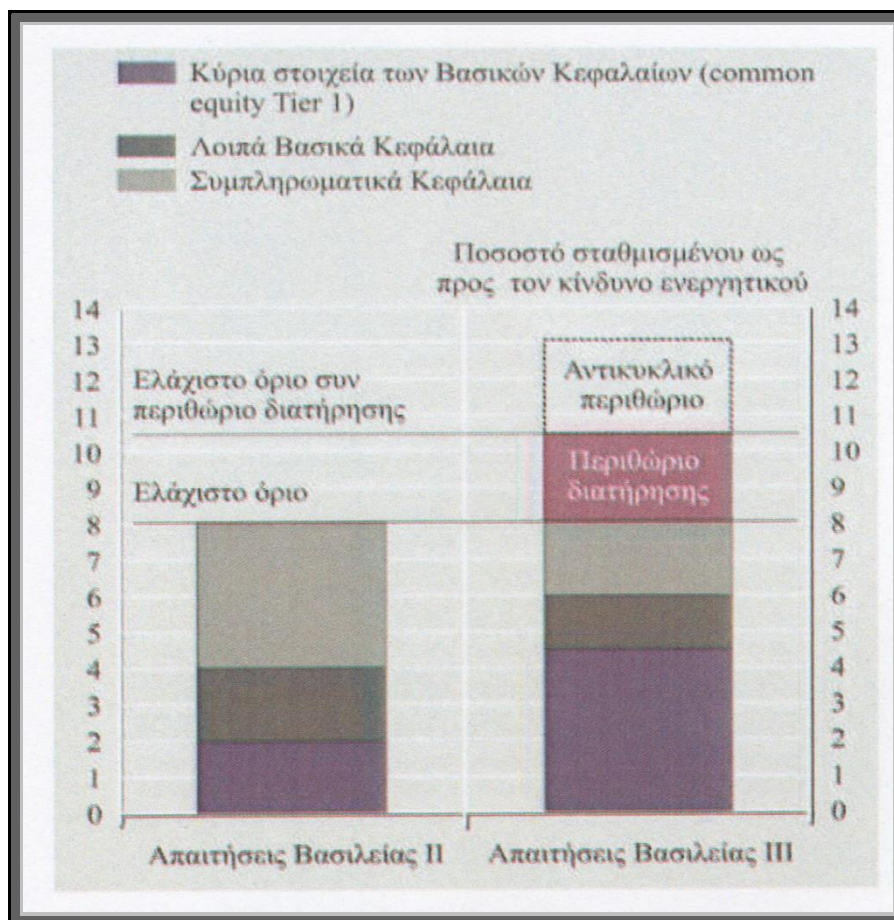
Έτσι, στις 16.12.2010 η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε δύο σημαντικές εκθέσεις που αποτέλεσαν τον κορμό του Συμφώνου της Βασιλείας III. Οι εκθέσεις αυτές, μαζί με όλες τις τροποποιήσεις που ακολούθησαν και θα ακολουθήσουν, αποτελούν την ανταπόκριση της Επιτροπής της Βασιλείας στην πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, σε μία προσπάθεια να ενισχύσουν την σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, μέσα από:

- μικροληπτικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις για την θωράκιση των τραπεζών σε περιόδους κρίσης και
- μακροληπτικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις για την προστασία του τραπεζικού συστήματος από τον συστημικό κίνδυνο που ανακύπτει για το σύνολο του κλάδου, τόσο από την διατομεακή, όσο και από την χρονική του διάσταση.

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η βαρύτητα στην Βασιλεία II δόθηκε στην κατά το δυνατόν εκτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού που υπόκεινται σε κίνδυνο, στον παρονομαστή δηλαδή του κλάσματος του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας, ενώ με την Βασιλεία III δίνει βαρύτητα στα διαθέσιμα κεφάλαια, στον αριθμητή δηλαδή του κλάσματος του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας.

³⁷Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένα γράφημα (βλέπε γράφημα 1) στο οποίο θα αναφέρει τις διαφορές ανάμεσα στις Βασιλείες II και III.

Γράφημα 1: Διαφορές Βασιλείας II και III

3.3. Η Βασιλεία III

3.3.1. Οι λόγοι που οδήγησαν στην χρηματοπιστωτική κρίση και στην ανάγκη για αναθεώρηση του Εποπτικού πλαισίου με την Βασιλεία III³⁸

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι όταν εκδηλώθηκε η χρηματοπιστωτική κρίση το 2007, οι περισσότερες τράπεζες παγκοσμίως δεν παρουσίαζαν προβλήματα Κεφαλαιακής Επάρκειας. Τα περισσότερα κράτη είχαν ήδη ενσωματώσει στις εθνικές τους νομοθεσίες τις επιταγές του Συμφώνου της Βασιλείας II, με αποτέλεσμα να έχουν εξασφαλισμένα επαρκή κεφάλαια. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν κατέστη

³⁸Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

αρκετό για να αποτρέψει την κρίση που πρόκειται να έρθει, λόγω του γεγονότος ότι τα προβλήματα που ανέκυψαν εξαιτίας της ήταν πιο σύνθετα.

Πιο συγκεκριμένα, οι τράπεζες παρουσίαζαν ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα μόχλευσης, τα οποία σταδιακά διάβρωσαν την Κεφαλαιακή τους Επάρκεια. Προς αυτήν την κατεύθυνση ενίσχυσε και το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, που προκειμένου να επιτευχθεί η επιθυμητή Κεφαλαιακή Επάρκεια από τις τράπεζες, ουσιαστικά τις οδήγησε στην υιοθέτηση ρυθμιστικού arbitrage, μέσα από μαζικές τιτλοποιήσεις απαιτήσεων.

Επιπλέον, οι τράπεζες δεν διέθεταν την απαραίτητη ρευστότητα, προκειμένου να μπορέσουν άμεσα να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που επέφερε η χρηματοπιστωτική κρίση. Προ κρίσης, ο διατραπεζικός δανεισμός ήταν μία φθηνή λύση για τόνωση της ρευστότητας των τραπεζών. Ωστόσο, με την εμφάνιση της κρίσης, έγινε αμέσως έκδηλη η δυσκολία εξεύρεσης ρευστών διαθεσίμων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, που ολοένα και περισσότερο απευθύνονταν στις κεντρικές τράπεζες των κρατών που δραστηριοποιούνταν, προκειμένου να στηριχθούν χρηματοδοτικά.

Τέλος, το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας II, που προέβλεπε τον υπολογισμό της κάλυψης των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, μέσω του συστήματος των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης κινδύνου, δεν λάμβανε καθόλου υπόψη τον συστημικό κίνδυνο, που εν τέλει αποτέλεσε και τον λόγο εκδήλωσης της κρίσης.

Σε μία προσπάθεια να αναφερθούν συγκεντρωτικά οι παράγοντες που οδήγησαν στην πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα:

- έλλειψη επαρκών κανόνων μακροληπτικής φύσεως για αποφυγή του συστημικού κινδύνου,
- ανεπαρκής μικροληπτική εποπτεία στα τραπεζικά ιδρύματα,
- λανθασμένα εσωτερικά κριτήρια αξιολόγησης της απόδοσης των στελεχών των τραπεζικών ιδρυμάτων,
- απαρχαιωμένα ισχύοντα τραπεζικά λογιστικά πρότυπα και
- προβληματική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική των κρατών.

Ως αποτέλεσμα των αναφερομένων γεγονότων, πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διεθνώς δεν ήταν σε θέση να απορροφήσουν τις ζημιές που προέκυψαν, λόγω της κρίσης, ενώ παράλληλα παρατηρήθηκε μία μεγάλη πίεση από τις αγορές για μείωση της μόχλευσης των τραπεζών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολλές τράπεζες να οδηγηθούν σε απομειώσεις της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού τους και ως συνέπεια σε αύξηση των ζημιών, μείωση των ιδίων κεφαλαίων και περεταίρω μείωση της δυνατότητας παροχής πιστώσεων.

Ως εκ τούτου, πολλά κράτη ανέλαβαν την στήριξη του πιστωτικού τους συστήματος, με συνεπακόλουθο να επιβαρυνθούν δημοσιονομικά, σε σημείο που να επιτείνεται η κρίση ακόμη περισσότερο. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση της Ελλάδας, οι τράπεζες δεν αντιμετώπισαν τόσο έντονα τους κινδύνους που οδήγησαν στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, ωστόσο ήρθαν αντιμέτωπες με την τρέχουσα δημοσιονομική κρίση, που ήταν αποτέλεσμα λανθασμένων δημοσιονομικών χειρισμών πολλών δεκαετιών.

3.3.2. Η πορεία προς τον Νέο Εποπτικό πλαίσιο³⁹

Η Βασιλεία II απέτυχε να θωρακίσει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα έναντι της κρίσης. Η εφαρμογή του Συμφώνου της Βασιλείας II από τις περισσότερες χώρες έλαβε χώρα το 2008 όταν δηλαδή η χρηματοοικονομική διαταραχή του 2007 είχε ήδη μετατραπεί σε βαθιά κρίση.

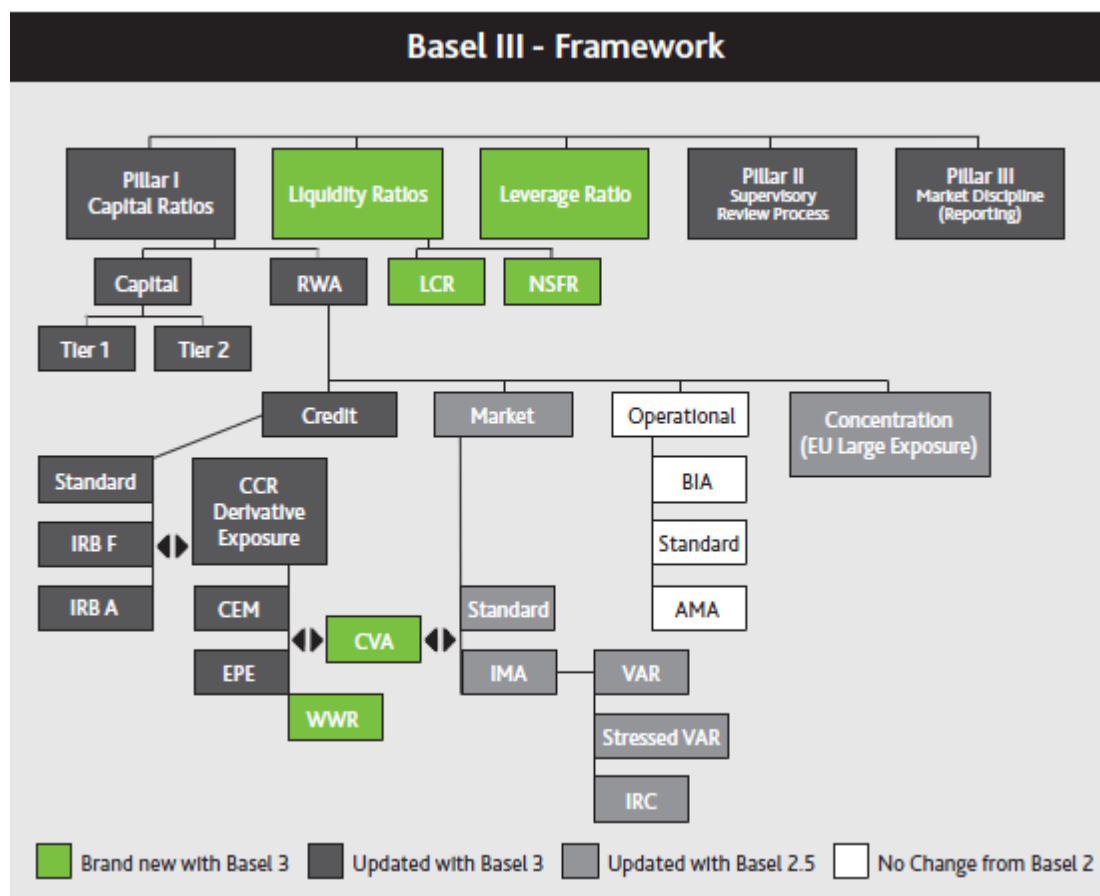
Αποδείχτηκε όμως ότι οι περισσότεροι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που δραστηριοποιούνταν σε διεθνές επίπεδο δεν διέθεταν επαρκή περιθώρια ρευστότητας ενώ παράλληλα τα κεφάλαιά τους δεν ήταν επαρκή ώστε να καλύπτουν την έκθεσή τους στον κίνδυνο. Αναδείχθηκαν, δηλαδή μερικές σημαντικές αδυναμίες και ελλείψεις όσον αφορά το Εποπτικό και ρυθμιστικό κεφάλαιο βάσει του οποίου λειτουργεί το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Με την Βασιλεία II να μην είναι ικανή να αντιμετωπίσει αυτές τις αδυναμίες και με τις μεγαλύτερες οικονομίες να έχουν επηρεαστεί σημαντικά από το σοκ της κρίσης, κρίθηκε αναγκαία η επανεξέταση των κανόνων που διέπουν το σύστημα με σκοπό την βελτίωσή τους.

³⁹Παπαδόπουλος Δημήτριος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Κεφαλαιακή επάρκεια και κίνδυνος ρευστότητας", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2011

Με την συμμετοχή των ηγετών του Group των 20 μεγαλύτερων οικονομιών (G20) (Η.Π.Α., οι τέσσερις μεγάλες χώρες της ΕΕ, η Γερμανία, η Γαλλία, η Βρετανία και η Ιταλία, η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα από τις αναπτυγμένες οικονομίες της αγοράς, η μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγός χώρα του κόσμου, η Σαουδική Αραβία, οι τρεις μεγαλύτερες αναπτυσσόμενες οικονομίες της Ασίας, η Κίνα, η Ινδία και η Ινδονησία, οι τρεις μεγαλύτερες οικονομίες της Κεντρικής και Λατινικής Αμερικής, το Μεξικό, η Βραζιλία και η Αργεντινή, η Ρωσία, η Τουρκία, η Νότια Αφρική, η οποία είναι η μοναδική χώρα της Αφρικής και η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ ανεπισήμως μέλη της ομάδας είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα) ξεκίνησε μία προσπάθεια για την ενίσχυση και την διασφάλιση της σταθερότητας του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Στον πυρήνα της προσπάθειας αυτής δεν θα μπορούσε να βρίσκεται άλλος από την Επιτροπή της Βασιλείας που μεθοδικά προετοίμασε την μετάβαση σε ένα Νέο Εποπτικό πλαίσιο που θα ήταν γνωστό ως Βασιλεία III. Ουσιαστικά, το νέο Σύμφωνο αποτελεί την άμεση ανταπόκριση της Επιτροπής στην κρίση του 2008 και στις αδυναμίες του υφιστάμενου εποπτικού πλαισίου.

Από τα μέσα του 2009 και μετά ήταν πλέον εμφανές πως πλησίαζε η στιγμή κατά την οποία θα δημοσιεύονταν επίσημα οι πρώτες προτάσεις της Επιτροπής. Τον Δεκέμβριο του 2009 η Επιτροπή δημοσίευσε τα πρώτα συμβουλευτικά κείμενα για την Βασιλεία III. Τον Νοέμβριο του 2010 έγινε αποδεκτό το Νέο Πλαίσιο από το G20 και τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους εκδόθηκαν τα τελικά κείμενα της Βασιλείας III.

Τέλος, ολοκληρώνοντας αυτήν την υποενότητα θα παρουσιαστεί μέσω μίας εικόνας (βλέπε εικόνα 1) η σχηματική απεικόνιση του ρυθμιστικού πλαισίου της Βασιλείας III που είναι η εξής:

Εικόνα 1: Σχηματική απεικόνιση του ρυθμιστικού πλαισίου της Βασιλείας ΙΙΙ⁴⁰

3.3.3. Στόχοι και προτάσεις της Βασιλείας ΙΙΙ⁴¹

Ένας από τους βασικούς στόχους αυτού του νέου πλαισίου είναι η αύξηση της ποιότητας και της ποσότητας των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών, όπως επίσης και η αύξηση της ρευστότητάς τους. Επιπρόσθετα, ένας ακόμα στόχος της Επιτροπής είναι η μείωση κινήτρων έναντι των τραπεζών να αναλαμβάνουν υπερβολικούς κινδύνους και δημιουργία επαρκών κεφαλαιακά αποθεμάτων.⁴² Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί, ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι η εποπτεία δεν πρέπει να επικεντρωθεί μόνο στον τραπεζικό τομέα αλλά και σε ευρύτερους χρηματοοικονομικούς παράγοντες. Η

⁴⁰Ανδρουτσοπούλου Μαρία Διπλωματική εργασία με τίτλο "Το ρυθμιστικό πλαίσιο της Βασιλείας ΙΙΙ και οι επιπτώσεις του στην Οικονομική ανάπτυξη", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2012

⁴¹Παπαδόπουλος Δημήτριος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία ΙΙΙ: Κεφαλαιακή επάρκεια και κίνδυνος ρευστότητας", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2011

⁴²Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

Επιτροπή επιδιώκει την ενδυνάμωση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος διεθνώς μέσω:

- [1] αφενός μεν της ενίσχυσης της μικρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης στην λειτουργία των τραπεζών, με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τραπεζών σε περιόδους έντασης και
- [2] αφετέρου της αντιμετώπισης, μέσω μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης, του συστημικού κινδύνου που μπορεί να εκδηλωθεί στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος.

Στην συνέχεια θα αναφερθούν μερικές από τις βασικές νέες προτάσεις της Βασιλείας III. Οι προτάσεις αυτές εντοπίζονται στα εξής ζητήματα:

- δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην βελτίωση της ποιότητας της κεφαλαιακής βάσης ώστε να διασφαλιστούν οι τράπεζες και να είναι ικανές να απορροφήσουν τυχόν απώλειες και
- ενισχύει την κάλυψη ρίσκου του κεφαλαιακού πλαισίου και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι της έκθεσης στον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου που εμφανίζεται κυρίως στις συναλλαγές με σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα όπως είναι για παράδειγμα τα παράγωγα, τα repos κ.α. Το παραπάνω είναι απόρροια του γεγονότος ότι οι κίνδυνοι που υπάρχουν στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών των τραπεζών είχαν υποεκτιμηθεί.

Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα της κρίσης και των δυσκολιών που αντιμετώπισαν οι τράπεζες, η Επιτροπή εισάγει μία σειρά μέτρων για αύξηση των κεφαλαιακών αποθεμάτων που θα διακρατούνται από τις τράπεζες κατά την διάρκεια ανάκαμψης ή σταθερότητας και θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά την διάρκεια κρίσεων ως επιπλέον κάλυψη.

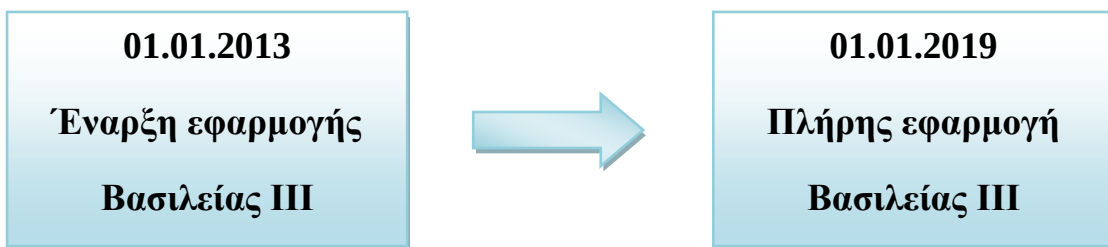
Από τις νέες προτάσεις της Βασιλείας III φαίνεται πως η Επιτροπή προσπαθεί να βασιστεί πάνω στους Πυλώνες της Βασιλείας II στα ζητήματα τα οποία εκείνη περιελάμβανε αλλά εμφανίστηκε ανεπαρκής αλλά και να καλύψει μερικά από τα βασικά ζητήματα όπως είναι το θέμα της ρευστότητας.

3.3.4. Ο χρονικός ορίζοντας του Νέου Πλαισίου⁴³

Τον Ιούνιο του 2011 είχαμε την τελική έκδοση των νέων προτύπων και ουσιαστικά το έτος που διανύουμε και το έτος 2012 αποτελούν μεταβατική περίοδο δοκιμών και προετοιμασίας για την εισαγωγή στην Βασιλεία III. Το νέο αυτό πλαίσιο θα εφαρμοστεί σταδιακά μέχρι το 2019, όταν και να γίνει η πλήρης εφαρμογή του, με σκοπό να αποφευχθούν ενδεχόμενες διαταραχές του χρηματοπιστωτικού συστήματος που θα μεταφερθούν και στην πραγματική οικονομία.

Ειδικά για την εφαρμογή των καινούριων κανόνων σχετικά με την μόχλευση και την ρευστότητα, προηγούνται διαστήματα παρακολούθησης καθώς δεν έχουν εφαρμοστεί ποτέ στο παρελθόν και με αυτό τον τρόπο οι αρχές προσπαθούν να διασφαλίσουν ότι τα προτεινόμενα όρια είναι επαρκή και κατάλληλα ώστε να επιτύχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Δίνοντας μία περιγραφή για τον χρονικό ορίζοντα του Νέου Πλαισίου για να γίνει ακόμα πιο κατανοητή θα παρουσιαστεί ένα σχήμα (βλέπε σχήμα 4) το οποίο είναι το εξής:

Σχήμα 4: Ο χρονικός ορίζοντας του νέου πλαισίου

⁴³Παπαδόπουλος Δημήτριος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Κεφαλαιακή επάρκεια και κίνδυνος ρευστότητας", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2011

3.3.5. Μακροληπτική Ρυθμιστική Παρέμβαση (βασικοί δείκτες)

Όσον αφορά την μακροληπτική ρυθμιστική παρέμβαση οι βασικοί δείκτες είναι οι εξής:

[1] ο Δείκτης Μόχλευσης και

[2] οι Δείκτες Ρευστότητας.

Στη συνέχεια αυτής της υποενότητας θα αναλυθούν οι δυο κατηγορίες δεικτών.

Δείκτης Μόχλευσης

Είναι γνωστό ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, λόγω της φύσης της δραστηριότητάς τους, παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά μόχλευσης. Η υψηλή αυτή μόχλευση από αρκετούς επιστήμονες θεωρήθηκε ότι επιδείνωσε τις αρνητικές συνέπειες που η πρόσφατη οικονομική κρίση επέφερε στον τραπεζικό κλάδο διεθνώς.

Λόγω της οικονομικής κρίσης οι τράπεζες οδηγήθηκαν αναγκαστικά στην υιοθέτηση πολιτικών απομόχλευσης, γεγονός που οδήγησε στην πίεση των τιμών των χρηματοοικονομικών μέσων, σε κίνητρα για επιπρόσθετη απομόχλευση και ως εκ τούτου περεταίρω αύξηση του κινδύνου, μείωση των κεφαλαίων, οδηγώντας τις τράπεζες σε ένα φαύλο κύκλο.

Δεδομένου ότι ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας μετρά την ευαισθησία σε μεταβολές του αναλαμβανόμενου κινδύνου, αλλά δεν λαμβάνει υπόψη την διαδικασία απομόχλευσης, η Βασιλεία III εισάγει την χρήση ενός συμπληρωματικού Δείκτη Μόχλευσης, μη προσαρμοσμένου στον κίνδυνο:

$$\text{Δείκτης Μόχλευσης} = \frac{\text{Βασικά ίδια κεφάλαια}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}} \geq 3\%^{44}.$$

Ο Δείκτης Μόχλευσης αποτελεί μία καινοτομία της Επιτροπής στην Βασιλεία II και για αυτό θα χρειαστεί να βαθμονομηθεί σωστά για την σωστή εφαρμογή του. Είναι πολύ σημαντικό για την Επιτροπή να καθορίσει την έκταση στην οποία ο Δείκτης Μόχλευσης συμπληρώνει κατάλληλα τα ήδη υπάρχοντα μέτρα που βασίζονται στην στάθμιση κινδύνων.

⁴⁴Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

Η Επιτροπή θα θέσει ιδιαίτερα αυστηρές υποχρεώσεις στις τράπεζες για παροχή πληροφόρησης στο πλαίσιο της πειθαρχίας της αγοράς. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το συγκεκριμένο ζήτημα καθώς η διαφάνεια και η δημοσιοποίηση έγκυρης πληροφόρησης για τον Δείκτη Μόχλευσης θα τον καταστήσουν αξιόπιστο μέτρο και κοινώς αποδεκτό στην αγορά.⁴⁵

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα αυτού του δείκτη είναι τα εξής:

- ✚ απλότητα,
- ✚ μικρό κόστος παρακολούθησης,
- ✚ ελαχιστοποίηση κινδύνου παρακολούθησης,
- ✚ αποθαρρύνει εποπτικό arbitrage και
- ✚ αποτελεί μέτρο αντικυκλικής πολιτικής.

Ο δείκτης αυτός όμως παρουσιάζει και μερικά μειονέκτημα που είναι τα εξής:

- ✚ απουσία εμπειρικών μελετών,
- ✚ λανθασμένα κίνητρα και
- ✚ δυσκολία εναρμονισμού του υπολογισμού σε διεθνές επίπεδο.

Δείκτες Ρευστότητας

Έχοντας αναλύσει τον Δείκτη Μόχλευσης στη συνέχεια θα αναλυθούν και οι Δείκτες Ρευστότητας. Υπάρχουν δύο είδη Δεικτών Ρευστότητας⁴⁶ που είναι οι εξής:

- ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio, LCR) και
- ο Δείκτης Σταθερής Καθαρής Χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ratio, NSFR).

Ο **Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (LCR)** εξετάζει την επάρκεια των αποθεμάτων υψηλής ρευστότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητας κάτω από ένα συγκεκριμένο σενάριο δύσκολων συνθηκών σε περίοδο 30 ημερών. Το απόθεμα των διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων πρέπει να επιτρέπει στην τράπεζα να επιβιώσει μέχρι την 30^η

⁴⁵Παπαδόπουλος Δημήτριος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Κεφαλαιακή επάρκεια και κίνδυνος ρευστότητας", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2011

⁴⁶Παπαδόπουλος Δημήτριος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Κεφαλαιακή επάρκεια και κίνδυνος ρευστότητας", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2011

ημέρα του προτεινόμενου σεναρίου stress, ημερομηνία κατά την οποία γίνεται η παραδοχή ότι τα κατάλληλα μέτρα μπορούν να ληφθούν από την διοίκηση ή/και τις εποπτικές αρχές. Ο υπολογισμός του δείκτη αυτού δίνεται από την παρακάτω αλγεβρική σχέση:

$$\text{Liquidity Coverage Ratio (LCR)} = \frac{\text{Stock of highly liquid assets}}{\text{Net cash flow over a 30-day stress period}} \geq 100\%.^{47}$$

Ο δείκτης αυτός βασίζεται σε παραδοσιακές μεθόδους "δεικτών κάλυψης" ρευστότητας που χρησιμοποιούνται εσωτερικά από τις τράπεζες για να αξιολογήσουν την έκθεσή τους σε τέτοιου είδους κίνδυνο. Το πρότυπο αυτό προϋποθέτει ότι η τιμή του δείκτη δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 100% (δηλαδή το απόθεμα των διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο με το εκτιμώμενο ποσό των καθαρών ταμειακών εκροών υπολογισμένες για 30 ημερολογιακές ημέρες μελλοντικά). Οι τράπεζες οφείλουν να τηρούν την παραπάνω υποχρέωση ως άμυνα έναντι του ενδεχόμενου εμφάνισης σοβαρών κρίσεων ρευστότητας.

Επίσης, οι τράπεζες και οι εποπτικές αρχές οφείλουν να έχουν πλήρη επίγνωση για τυχόν αναντιστοιχίες που μπορεί να προκληθούν εντός της προθεσμίας των 30 ημερών και να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν διαθέσιμα επαρκή ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού για την κάλυψη ενδεχόμενων κενών στις ταμειακές ροές κατά την διάρκεια όλου του μήνα.

Οι εποπτικές αρχές θα αρχίσουν να παρατηρούν δοκιμαστικά τα αποτελέσματα του δείκτη από την 1^η Ιανουαρίου του 2012 και η πλήρης εφαρμογή του θα γίνει την 1^η Ιανουαρίου του 2015.

Ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας αποτελείται από δύο συνιστώσες.

*I. Αξία της μετοχής των υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού σε ακραίες συνθήκες.*⁴⁸

⁴⁷"Basel Committee on Banking Supervision, Basel III, International Framework for liquidity risk measurements, standards and monitoring". December 2003, p.3

⁴⁸"Basel Committee on Banking Supervision, Basel III, International Framework for liquidity risk measurements, standards and monitoring". December 2003, p.4

Ο αριθμητής του δείκτη είναι το "απόθεμα ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού υψηλής ποιότητας". Σύμφωνα με το προτεινόμενο πρότυπο της Επιτροπής, οι τράπεζες πρέπει να διαθέτουν απόθεμα υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού που είναι σαφώς επαρκές για να καλύψει σωρευτικές καθαρές ταμειακές εκροές για μία περίοδο 30 ημερών. Όπως υποστηρίζεται από το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) τον Σεπτέμβριο του 2009, ο δείκτης θεσπίζει ένα εναρμονισμένο πλαίσιο για να διασφαλίσει ότι οι παγκόσμιες τράπεζες έχουν επαρκή και υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού για να αντέξουν σε οποιοδήποτε σενάριο.

Για να χαρακτηριστεί ως "υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμο στοιχείο ενεργητικού" ένα περιουσιακό στοιχείο, θα πρέπει να εμφανίζει κάποια βασικά χαρακτηριστικά καθώς η χρηματοπιστωτική κρίση ενίσχυσε την ανάγκη να εξεταστεί προσεκτικά η ρευστότητα των συγκεκριμένων στοιχείων. Υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού θεωρούνται εκείνα που μπορούν εύκολα και άμεσα να μετατραπούν σε μετρητά με ελάχιστη ή ακόμα και καθόλου μείωση της αξίας τους.

Τα βασικά τους χαρακτηριστικά αναφέρονται παρακάτω:

- Χαμηλός πιστωτικός κίνδυνος και κίνδυνος αγοράς: τα περιουσιακά στοιχεία που ενέχουν μικρότερο κίνδυνο τείνουν να έχουν υψηλότερη ρευστότητα.
- Ευκολία και βεβαιότητα της αποτίμησης: θα αυξήσει την ρευστότητα ενός περιουσιακού στοιχείου, εάν οι συμμετέχοντες στην αγορά είναι πιο πιθανό να συμφωνήσουν σχετικά με την αποτίμηση του.
- Χαμηλή συσχέτιση με άλλα υψηλού κινδύνου περιουσιακά στοιχεία: το ύψος του ενεργητικού υψηλής ποιότητας δεν πρέπει να υπόκειται σε κίνδυνο δυσμενούς συσχέτισης.⁴⁹

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας αναφέρεται σε ένα κοινό νόμισμα, όμως οι εποπτικές αρχές και οι τράπεζες θα πρέπει επίσης να γνωρίζουν τις ανάγκες ρευστότητας σε κάθε σημαντικό νόμισμα. Δηλαδή η τράπεζα θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει το απόθεμα για την

⁴⁹Περιουσιακά στοιχεία που εκδίδονται από χρηματοπιστωτικές εταιρείες, για παράδειγμα, είναι πιθανό να είναι μη ρευστοποιήσιμα σε περιόδους κρίσεων ρευστότητας στον τραπεζικό τομέα.

δημιουργία ρευστότητας στο επιθυμητό νόμισμα στο οποίο θα απαιτηθεί η ρευστότητα. Το συγκεκριμένο αφορά κυρίως τράπεζες με διεθνή δραστηριότητα.

II. Καθαρές ταμειακές εκροές, οι οποίες υπολογίζονται σύμφωνα με τις παραμέτρους του σεναρίου.⁵⁰

Οι καθαρές ταμειακές εκροές ορίζονται ως οι αναμενόμενες ταμειακές εκροές, σωρευτικά, μείον τις αναμενόμενες ταμειακές εισροές, σωρευτικά, που προκύπτουν σε ένα σενάριο κατά ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Ο Δείκτης Σταθερής Καθαρής Χρηματοδότησης (NSFR), που αποτελεί το δεύτερο πρότυπο μετά τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας, εισήχθη στην Βασιλεία III για την προώθηση της προσαρμοστικότητας του εκάστοτε χρηματοπιστωτικού οργανισμού σε μία περίοδο ενός έτους και για να ενθαρρύνει τις τράπεζες να χρηματοδοτήσουν τις δραστηριότητές τους με σταθερές πηγές χρηματοδότησης. Μετρά το ύψος των μακροπρόθεσμων σταθερών πηγών χρηματοδότησης σε σχέση με το προφίλ ρευστότητας των κεφαλαιοποιητικών στοιχείων του ενεργητικού και τις δυνατότητες για ενδεχόμενες προσκλήσεις για την χρηματοδότηση της ρευστότητας που απορρέουν από εκτός ισολογισμού υποχρεώσεις. Το πρότυπο απαιτεί ένα ελάχιστο ποσό χρηματοδότησης που αναμένεται να είναι σταθερό για χρονικό ορίζοντα ενός έτους.

Ο δείκτης αυτός έχει σχεδιαστεί για να συμπληρώσει τον Δείκτη Κάλυψης της Ρευστότητας αλλά και για την ενίσχυση άλλων εποπτικών προσπαθειών. Είναι δομημένο με τρόπο που να εξασφαλίζει ότι τα ανοίγματα εκτός ισολογισμού, οι τιτλοποιήσεις και άλλα περιουσιακά στοιχεία και οι δραστηριότητες θα χρηματοδοτούνται με τουλάχιστον ένα ελάχιστο ποσό των σταθερών υποχρεώσεων σε σχέση με το προφίλ του κινδύνου ρευστότητας.

Βασικός στόχος του δείκτη είναι να περιορίσει την υπερβολική εξάρτηση από χρηματοδότηση χονδρικής σε περιόδους που υπάρχει έντονη ρευστότητα στην αγορά αλλά και να ενθαρρύνει την καλύτερη εκτίμηση του κινδύνου ρευστότητας σε όλα τα στοιχεία της λογιστικής εντός και εκτός ισολογισμού.

⁵⁰"Basel Committee on Banking Supervision, Basel III, International Framework for liquidity risk measurements, standards and monitoring". December 2003, p.4

Ο Δείκτης Σταθερής Καθαρής Χρηματοδότησης δίνεται αλγεβρικά από την παρακάτω σχέση:

$$\text{Net Stable Funding Ratio (NSFR)} = \frac{\text{Available amount of stable funding}}{\text{Required amount of stable funding}} \geq 100\%.^{51}$$

Με την καθιέρωση του εν λόγω "**Συντελεστή Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης**" επιδιώκεται, η δημιουργία κινήτρων στις τράπεζες να χρησιμοποιούν σταθερές πηγές για την χρηματοδότηση των περιουσιακών τους στοιχείων (περιλαμβανομένων των δανείων), η διάρκεια των οποίων υπερβαίνει το έτος.⁵² Ο δείκτης αυτός βασίζεται στις παραδοσιακές μεθοδολογίες "καθαρού ρευστού περιουσιακού στοιχείου" και "κεφαλαίου μετρητών", που χρησιμοποιούνται ευρέως από τραπεζικούς οργανισμούς με διεθνή δραστηριότητα, αλλά και οίκους αξιολόγησης. Παρέχει ένα ολοκληρωμένο μέτρο της έκθεσης στον κίνδυνο ρευστότητας και αναγνωρίζει τις πρόσφατες δυσκολίες της αγοράς.

Ο Δείκτης Σταθερής Καθαρής Χρηματοδότησης αποτελείται από δύο συνιστώσες.

[1] *Διαθέσιμο ποσό σταθερής χρηματοδότησης (available amount of stable funding).*

Ορίζεται ως το σύνολο:

- του κεφαλαίου,
- των προνομιούχων μετοχών με διάρκεια ίση ή μεγαλύτερη του ενός έτους,
- των υποχρεώσεων με λήξη ίση ή μεγαλύτερη του ενός έτους και
- του τμήματος εκείνου των "σταθερών" καταθέσεων όψεως και/ή προθεσμιακών καταθέσεων με διάρκεια μικρότερη του ενός έτους που αναμένεται να μείνει με το ίδρυμα για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα.

Ο σκοπός του προτύπου είναι να εξασφαλιστεί σταθερή χρηματοδότηση σε συνεχή και βιώσιμη βάση για ένα έτος σε μία εκτεταμένη σε συγκεκριμένο σενάριο stress όταν η τράπεζα, οι επενδυτές και οι πελάτες έχουν επίγνωση για:

⁵¹"Basel Committee on Banking Supervision, Basel III, International Framework for liquidity risk measurements, standards and monitoring". December 2003, p.25

⁵²Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

- ✚ σημαντική μείωση της κερδοφορίας ή φερεγγυότητας, τα οποία προκύπτουν από υψηλό πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς, Λειτουργικό Κίνδυνο και/ή ανοίγματα σε άλλες μορφές κινδύνου,
- ✚ μία πιθανή υποβάθμιση σε ένα χρέος από οποιοδήποτε εθνικά αναγνωρισμένο οίκο αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας και/ή
- ✚ ένα γεγονός το οποίο θέτει υπό αμφισβήτηση την υπόληψη ή την πιστωτική ποιότητα του τραπεζικού οργανισμού.

[2] *Απαιτούμενο ποσό σταθερής χρηματοδότησης για στοιχεία ενεργητικού και ανοίγματα εκτός ισολογισμού (required amount of stable funding).*⁵³

Το απαιτούμενο ποσό σταθερής χρηματοδότησης (από τις εποπτικές αρχές) πρέπει να μετράται με εποπτικές παραδοχές σχετικά με τα γενικά χαρακτηριστικά των προφίλ κινδύνου ρευστότητας των στοιχείων του ενεργητικού του ιδρύματος και των ανοιγμάτων εκτός ισολογισμού.

Τέλος, οι εποπτικές αρχές θα αρχίσουν να παρατηρούν δοκιμαστικά τα αποτελέσματα του δείκτη από την 1^η Ιανουαρίου του 2012 και η πλήρης εφαρμογή του θα γίνει την 1^η Ιανουαρίου του 2018.

3.3.6. Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις⁵⁴

Σύμφωνα με την Βασιλεία III, οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών διαμορφώνονται ως εξής:

- Κύρια Στοιχεία Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων $\geq 4,5\%$ των Σταθμισμένων Στοιχείων Ενεργητικού και Στοιχείων Εκτός Ισολογισμού
- Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων $\geq 6,0\%$ των Σταθμισμένων Στοιχείων Ενεργητικού και Στοιχείων Εκτός Ισολογισμού
- Σύνολο Ελάχιστων ιδίων κεφαλαίων (Βασικών + Συμπληρωματικών) $\geq 8,0\%$ των Σταθμισμένων Στοιχείων Ενεργητικού και Στοιχείων Εκτός Ισολογισμού

⁵³"Basel Committee on Banking Supervision, Basel III, International Framework for liquidity risk measurements, standards and monitoring". December 2003, p.26

⁵⁴Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

- Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων $\leq 2,0\%$ των Σταθμισμένων Στοιχείων Ενεργητικού και Στοιχείων Εκτός Ισολογισμού
- Κεφάλαια για Γενικούς Τραπεζικούς Κινδύνους $\leq 1,25\%$ των Σταθμισμένων Στοιχείων Ενεργητικού και Στοιχείων Εκτός Ισολογισμού

Στον παραπάνω πίνακα (βλέπε πίνακα 3), παρουσιάζονται οι νέες προτάσεις ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, σύμφωνα με την Βασιλεία III:

	Δείκτης Κύριων Στοιχείων των Βασικών Κεφαλαίων	Δείκτης Βασικών Κεφαλαίων	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
Ελάχιστο όριο	4,5%	6,0%	8,0%
Περιθώριο διατήρησης	2,5%	-	-
Ελάχιστο όριο και περιθώριο διατήρησης	7,0%	8,5%	10,5%
Αντικυκλικό περιθώριο	0-2,5%	-	-

Πίνακας 3: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις βάσει Βασιλείας III⁵⁵

⁵⁵Πηγή: www.Bankofgreece.gr

4. Ο Λειτουργικός Κίνδυνος

4.1. Πηγές του Λειτουργικού Κινδύνου

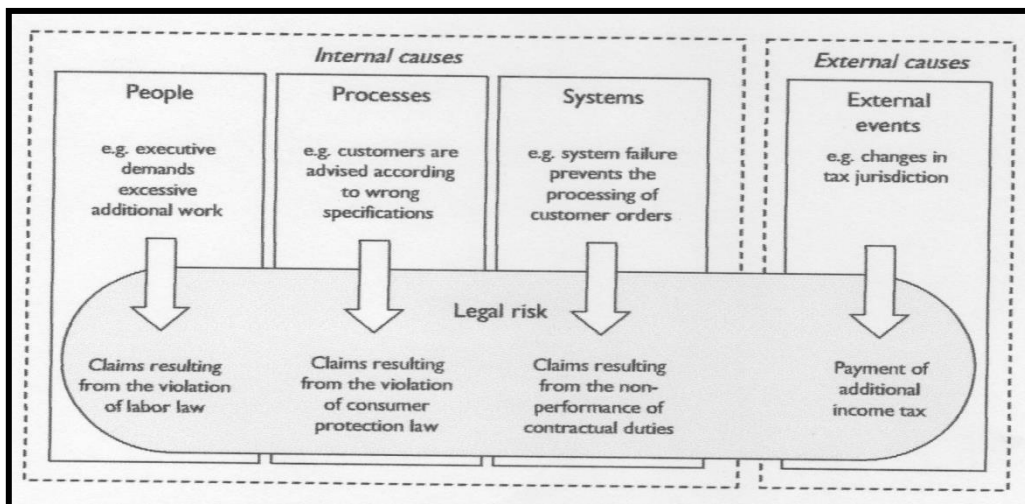
4.1.1. Οι πηγές του Λειτουργικού Κινδύνου και τα βασικά αίτια των ζημιών⁵⁶

Οι βασικότερες πηγές ή τα βασικότερα αίτια των ζημιών για τον Λειτουργικό Κίνδυνο είναι οι ή τα εξής:

- **Ενέργειες του ανθρώπινου παράγοντα:** είναι άνθρωποι ή υπάλληλοι που, εκ προθέσεως ή όχι, κάνουν λάθη ή αποτυγχάνουν να ακολουθήσουν πολιτικές ή διαδικασίες με αποτέλεσμα τη ζημία (π.χ. απάτες ή ανεπάρκεια προσωπικού λόγω κακής εκπαίδευσης και management).
- **Ανεπάρκεια εσωτερικών διαδικασιών:** ελαττώματα σε υπάρχουσες διαδικασίες ή απουσία διαδικασιών που μπορεί να οδηγήσει σε ζημία (π.χ. Auditing, ασφαλείας).

⁵⁶<http://www.netweek.gr/> Δημοσιευμένο άρθρο στις 14.10.2011 από τον κ. Κωνσταντίνο Κοκά, Διευθυντής Υπηρεσιών Επιχειρησιακής Συνέχειας της IBM Ελλάς ΑΕ

- **Δυσλειτουργία συστημάτων:** αυτόματες διαδικασίες και συστήματα συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών ασφαλείας τεχνολογικών υποδομών που μπορεί να αποτύχουν με αποτέλεσμα ενδεχόμενη ζημία (π.χ. λόγω κακού σχεδιασμού).
- **Εξωτερικά γεγονότα και εξωτερικοί παράγοντες:** πράξεις τρίτων και άλλες τεχνητές ή φυσικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ζημίες (π.χ. φυσικές καταστροφές).

Σχήμα 5: Παραδείγματα ενδογενών και εξωγενών παραγόντων⁵⁷

Στο σχήμα αυτό περιγράφονται μερικά παραδείγματα ενδογενών και εξωγενών παραγόντων. Οι ενδογενείς παράγοντες είναι οι άνθρωποι (people), ανεπάρκεια εσωτερικών διαδικασιών (processes) και η δυσλειτουργία συστημάτων (systems). Οι εξωγενείς παράγοντες είναι τα εξωτερικά γεγονότα και εξωτερικοί παράγοντες (external causes). Οι παράγοντες αυτοί δημιουργούν προβλήματα στον Λειτουργικό Κίνδυνο. Με τις ενέργειες τους αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν την λειτουργία του Λειτουργικού Κινδύνου. Για παράδειγμα ένας κακός σχεδιασμός και η ανεπάρκεια προσωπικού λόγω κακής εκπαίδευσης και management προκαλούν ζημίες στον Λειτουργικό Κίνδυνο.

Τέλος, το συμπέρασμα που βγαίνει από αυτό το σχήμα είναι ότι οι παράγοντες αυτοί αποτελούν τις πηγές του Λειτουργικού Κινδύνου και τα βασικά αίτια των ζημιών.

⁵⁷"Guidelines on Operational Risk Management", Prepared by the Oesterreichische Nationalbank in cooperation with the Financial Market Authority, 2006

4.2. Παράθεση ζημιών προερχόμενων από τον Λειτουργικό Κίνδυνο σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2590/2007⁵⁸

4.2.1. Γενικά⁵⁹

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, με την υπ. αριθμό 2590/20.08.2007 Πράξη με θέμα: *"Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για το Λειτουργικό Κίνδυνο"* αποφάσισε να **καθορίσει συγκεκριμένο πλαίσιο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου**, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 18 του άρθρου 2 του Ν. 3601/2007 από τα Πιστωτικά Ιδρύματα. Στη συνέχεια αναλύεται, χωρισμένες σε συγκεκριμένες κατηγορίες, το σύνολο των ζημιών προερχόμενων από Λειτουργικό Κίνδυνο, σύμφωνα με το περιεχόμενο της ως άνω αναφερθείσας Πράξης του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

4.2.2. Ο ρόλος του ανθρώπινου παράγοντα

- 1) **Εσωτερική απάτη:** ζημιές από πράξεις που διαπράττονται με πρόθεση καταδολίευσης, υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων ή καταστρατήγησης κανονιστικών ή νομοθετικών διατάξεων ή πολιτικών της επιχείρησης, με την εξαίρεση των περιπτώσεων που σχετίζονται με πρακτικές αντίθετες με τους κανόνες περί πολιτιστικής πολυμορφίας/διακριτικής μεταχείρισης, στις οποίες εμπλέκεται τουλάχιστον ένα μέλος της επιχείρησης.

Μερικά παραδείγματα που αναφέρονται σε αυτήν την κατηγορία είναι η δωροδοκία, η ληστεία, οι μη εξουσιοδοτημένες συναλλαγές, η πλαστογραφία, ο εκβιασμός και η υπεξαίρεση.

- 2) **Εξωτερική απάτη:** ζημιές από πράξεις που διαπράττονται από τρίτο με πρόθεση καταδολίευσης, υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων ή καταστρατήγησης της νομοθεσίας.

Ορισμένα παραδείγματα που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία είναι η επίθεση από χάκερ, η κλοπή πληροφοριών και η πλαστογραφία.

- 3) **Θέματα ασφάλειας εργατικού δυναμικού και εργασιακών πρακτικών:** ζημιές από πράξεις αντίθετες με την εργατική νομοθεσία και την νομοθεσία

⁵⁸Αναστάσιος Τσάμης (καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) πανεπιστημιακές σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

⁵⁹ΠΔΤΕ 2590/2007

και τις συμβάσεις για την υγιεινή και την ασφάλεια, από πληρωμές αποζημιώσεων για σωματική βλάβη ή από πρακτικές αντίθετες με τους κανόνες περί πολιτιστικής πολυμορφίας/διακριτικής μεταχείρισης.

Μερικά παραδείγματα που ανήκουν σε αυτήν την περίπτωση είναι οι διακρίσεις, οι αποζημιώσεις και τα θέματα ασφάλειας και υγιεινής.

- 4) **Πελάτες, προϊόντα και επιχειρηματικές πρακτικές:** ζημίες από ακούσια ή εξ αμελείας παράλειψη εκπλήρωσης επαγγελματικής υποχρέωσης έναντι πελάτη (περιλαμβανομένων των απαιτήσεων εμπιστοσύνης και εντιμότητας), ή από τη φύση ή τα χαρακτηριστικά του προϊόντος.

Ορισμένα παραδείγματα που αναφέρονται σχετικά με αυτήν την κατηγορία είναι οι διαφωνίες σχετικά με θέματα συμβουλευτικής, η παραβίαση αντιμονοπωλιακών κανόνων και θεσμών, η αντικανονική διαπραγμάτευση, η εσωτερική διαπραγμάτευση για λογαριασμό της εταιρείας, η χειραγώγηση της αγοράς, το ξέπλυμα χρήματος, η διεξαγωγή δραστηριοτήτων απουσία των νόμιμων αδειών, τα ελαττώματα προϊόντων, η διαρροή ασφάλειας και η λανθασμένη χρήση εμπιστευτικών πληροφοριών.

4.2.3. Ο ρόλος εξωτερικών γεγονότων και δυσλειτουργίας συστημάτων

1. **Βλάβη σε ενσώματα περιουσιακά στοιχεία:** ζημίες από απώλεια ή βλάβη ενσώματων περιουσιακών στοιχείων λόγω φυσικών καταστροφών ή άλλων γεγονότων.

Μερικά παραδείγματα που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία είναι οι τρομοκρατικές ενέργειες, οι βανδαλισμοί και οι φυσικές καταστροφές.

2. **Διακοπή δραστηριότητας και δυσλειτουργία συστημάτων:** ζημίες από διακοπή επιχειρηματικής δραστηριότητας ή δυσλειτουργίας των συστημάτων. Ορισμένα παραδείγματα που αναφέρονται σε αυτήν την περίπτωση είναι τα hardware, τα software και οι τηλεπικοινωνίες.

4.2.4. Ο ρόλος των διαδικασιών

Εκτέλεση, παράδοση και διαχείριση των διαδικασιών: ζημίες από ανεπάρκειες στην επεξεργασία των συναλλαγών ή στη διαχείριση των διαδικασιών και από τις σχέσεις με τους εμπορικούς αντισυμβαλλομένους και τους πωλητές.

Μερικά παραδείγματα που ανήκουν σε αυτήν την περίπτωση είναι το λανθασμένο αρχείο πελατών, η απώλεια ή καταστροφή περιουσιακών στοιχείων πελατών λόγω αμέλειας, η μη εξουσιοδοτημένη είσοδος σε λογαριασμούς πελατών, τα χαμένα και μη συμπληρωμένα αρχεία πελατών, τα ανακριβή εξωτερικά reports, οι λανθασμένοι λογαριασμοί, η συλλογική αποτυχία διαχείρισης, οι δυσκολίες στην επικοινωνία και οι χαμένες διορίες.

4.3. Τα χαρακτηριστικά του Λειτουργικού Κινδύνου και οι διαφορές με τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς⁶⁰

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος χαρακτηρίζεται από κάποια ιδιαίτερα στοιχεία τα οποία τον διαχωρίζουν από τα υπόλοιπα είδη κινδύνου. Στη συνέχεια ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των χαρακτηριστικών αυτών καθώς και των διαφορών μεταξύ του Λειτουργικού και των άλλων κινδύνων.

- Το κύριο χαρακτηριστικό του Λειτουργικού Κινδύνου το οποίο τον διαχωρίζει από τα πιο γνωστά είδη κινδύνου είναι το μεγάλο εύρος του. Αυτό σημαίνει ότι στην κατηγορία του Λειτουργικού Κινδύνου εμπίπτουν από τεχνολογικά θέματα μέχρι νομικά κ.λπ.. Για το λόγο αυτό είναι αρκετά δύσκολο να περιγραφεί και να δοθεί σαφή εικόνα των διαστάσεων που μπορεί να λάβει και επιπλέον από κάθε βαθμίδα ενός οργανισμού μπορούν να προκύψουν διάφορα είδη.
- Μία άλλη διαφορά του Λειτουργικού με τον πιστωτικό και τον κίνδυνο αγοράς, είναι ότι δεδομένου του μεγάλου εύρους του, είναι δύσκολο να αναγνωρισθεί από τα ανάλογα στελέχη των οργανισμών και να ταυτοποιηθεί, αφού είναι πολυδιάστατος και έχει τις βάσεις του σε πολλά μέτωπα.
- Η διαφορετικότητα και η πολυποικιλότητα που χαρακτηρίζουν τον Λειτουργικό Κίνδυνο κάνουν δύσκολο το γεγονός εύρεσης του επιπέδου που δεν τον καθιστά καταστρεπτικό για την επιβίωση ενός οργανισμού. Σε αντίθεση με τα άλλα είδη κινδύνου, δεν έχει βρεθεί ακόμα η κατάλληλη μέθοδος με τη βοήθεια της οποίας θα ορίζονται τα αποδεκτά επίπεδα κινδύνου για κάθε επιχείρηση. Αυτό συμβαίνει, γιατί οι υπάρχουσες μέθοδοι βρίσκονται

⁶⁰Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

σε σχετικά πρώιμο στάδιο, ενώ τα διαθέσιμα δεδομένα είναι περιορισμένα και δεν επιτρέπουν ακόμα τα αποτελέσματα των υπολογισμών να θεωρηθούν αξιόπιστα.

- Συνοψίζοντας, τα υπάρχοντα εργαλεία δεν μπορούν να θεωρηθούν επαρκή και να καθορίσουν το επιτρεπτό όριο κινδύνου, γεγονός που επιδεινώνεται από την πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει τις αιτίες και τις πηγές κάθε μορφής Λειτουργικού Κινδύνου.
- Η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο εξέλιξης σε σχέση με πιο παραδοσιακούς κινδύνους όπως ο πιστωτικός και ο κίνδυνος αγοράς. Ακόμα, στις διαδικασίες διαχείρισης πιστωτικού και κινδύνου αγοράς είναι ενσωματωμένος και ο Λειτουργικός και στο πλαίσιο αυτό, επιχειρηματολογείτε ότι δεν υπάρχει λόγος να προσπαθήσει κάποιος να εκτιμήσει τον Λειτουργικό ξεχωριστά από τους άλλους κινδύνους.⁶¹
- Μία διαφορά μεταξύ των εννοιών των ως άνω αναφερθέντων κινδύνων είναι η μονάδα της επιχείρησης που απειλείται και προσβάλλεται από τον κίνδυνο. Στον πιστωτικό ο κίνδυνος αφορά με την οντότητα του οργανισμού, στον κίνδυνο αγοράς έχει να κάνει με κάποιο χρηματοοικονομικό στοιχείο, ενώ στον Λειτουργικό σχετίζεται με κάποια λειτουργική διαδικασία και το πρόβλημα είναι ότι διαδικασία αυτή μπορεί να είναι σε οποιοδήποτε σημείο της επιχείρησης.
- Μία άλλη διαφορά, αφορά στον ορισμό του κινδύνου και της μέτρησης, καθώς ο πιστωτικός και ο κίνδυνος αγοράς προέρχονται από συγκεκριμένες δραστηριότητες (επενδύσεις, δανεισμός κ.λπ.) ενώ ο ορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου έχει τη βάση του στην ταυτοποίηση των αιτιών, των οποίων οι επιπτώσεις συχνά είναι μη μετρήσιμες.
- Επιπλέον, σε αντίθεση με τον πιστωτικό και τον κίνδυνο αγοράς, δεν έχει πλήρως καθορισθεί πως εκτίθεται ένας οργανισμός στον Λειτουργικό Κίνδυνο.

⁶¹Pezier, J. (2003) "A Constructive Review of the Basel Proposals on Operational Risk", in Alexander, C. (ed) *Operational Risk: Regulation, Analysis and Management*, London: Prentice Hall-Financial Times.

- Τέλος, οι πρώτες δύο μορφές κινδύνου εμφανίζονται στον τραπεζικό τομέα, ενώ ο Λειτουργικός ανήκει στο γενικότερο επιχειρηματικό κίνδυνο και βρίσκεται σε κάθε σημείο και δραστηριότητα της επιχείρησης.

4.4. Οι διαφορές του Λειτουργικού Κινδύνου με τον Χρηματοοικονομικό Κίνδυνο⁶²

Στην υποενότητα αυτή θα παρουσιαστούν μέσω ενός πίνακα (βλέπε πίνακα 4) οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των Λειτουργικών Κινδύνων και των Χρηματοοικονομικών Κινδύνων. Οι κυριότερες διαφορές μεταξύ των δύο αυτών κινδύνων είναι οι εξής:

Λειτουργικοί Κίνδυνοι	≠	Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι
■ Ενδογενείς – αφορούν στην εσωτερική λειτουργία ■ Διαχείριση μέσω επέμβασης σε διαδικασίες, τεχνολογία, ανθρώπινο δυναμικό, οργανωτική δομή ■ Μέθοδοι ανάλυσης επιχειρηματικών λειτουργιών ■ Μη γραμμικές σχέσεις αιτίων-αποτελέσματος		■ Εξαρτώνται από το περιβάλλον και την αγορά ■ Διαχείριση μέσω χρηματοοικονομικών μέσων άμβλυνσης κινδύνου (hedging) ■ Μέθοδοι χρηματοοικονομικής ανάλυσης ■ Στατιστικά δείγματα, μέσοι όροι

Πίνακας 4: Διαφορές Λειτουργικών Κινδύνων και Χρηματοοικονομικών Κινδύνων⁶³

Μέσω του παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι οι Λειτουργικοί Κίνδυνοι είναι ενδογενείς και αφορούν την εσωτερική λειτουργία του Πιστωτικού Ιδρύματος.

⁶²Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής - Παράρτημα Αγίου Νικόλαου, Ηράκλειο 2010

⁶³Πηγή: KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Λ., 2002

Αντίθετα, οι Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι εξαρτώνται από εξωτερικούς παράγοντες, δηλαδή την αγορά και το περιβάλλον.

Η σημαντικότερη διαφορά μεταξύ αυτών των δύο κατηγοριών των κινδύνων αφορά την διαχείρισή τους. Η διαχείριση των Λειτουργικών Κινδύνων πραγματοποιείται μέσω της επέμβασης στις διαδικασίες, στην τεχνολογία, στο ανθρώπινο δυναμικό και στην οργανωτική δομή. Ενώ η διαχείριση των Χρηματοοικονομικών Κινδύνων γίνεται μέσω χρηματοοικονομικών μέσων άμβλυνσης του κινδύνου (hedging).

Επιπρόσθετα, οι κατηγορίες αυτές διαφέρουν και ως προς την χρήση των μεθόδων ανάλυσης. Οι Λειτουργικοί Κίνδυνοι χρησιμοποιούν τις μεθόδους της ανάλυσης των επιχειρηματικών λειτουργιών. Σε αντίθετη περίπτωση οι Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι κάνουν χρήση των μεθόδων της χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

Τελευταία διαφορά μεταξύ των Λειτουργικών Κινδύνων και των Χρηματοοικονομικών Κινδύνων, έγκειται στο γεγονός ότι οι Λειτουργικοί Κίνδυνοι ασχολούνται με τις μη γραμμικές σχέσεις μεταξύ των αιτιών και του αποτελέσματος, ενώ οι Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι ασχολούνται με τα στατιστικά δείγματα και τους μέσους όρους.

4.5. Αναφορά περιπτώσεων όπου ο Λειτουργικός Κίνδυνος μπορεί να είναι μονόπλευρος ή ιδιοσυγκρατικός⁶⁴

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ενδέχεται να είναι μονόπλευρος

Κατά την γνώμη κάποιων, ο Λειτουργικός Κίνδυνος μπορεί να χαρακτηριστεί ως μονόπλευρος. Με αυτό τον όρο γίνεται η προσπάθεια να εξηγηθεί το γεγονός ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος αποτελεί προϊόν των συνεχώς αυξανόμενων πολύπλοκων διαδικασιών που συμβαίνουν σε μία εταιρία. Ουσιαστικά η εν λόγω επιχειρηματολογία βασίζεται στην άποψη ότι, σε αντίθεση με τη γνωστή σχέση που ισχύει μεταξύ κινδύνου και απόδοσης, στην περίπτωση του Λειτουργικού Κινδύνου αυτή η σχέση καταργείται αφού μεγαλύτερος κίνδυνος δεν σημαίνει απαραίτητα και αύξηση της απόδοσης σε κεφάλαιο και περιουσιακά στοιχεία. Υπάρχει η άποψη ότι, όταν τα επίπεδα του κινδύνου είναι αυξημένα, οι επενδυτές χάνουν σε αξία.

⁶⁴Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με τίτλο “Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων”, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

Το παραπάνω χαρακτηριστικό έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το τι συμβαίνει όταν ένας οργανισμός (π.χ. μία τράπεζα) αντιμετωπίζει αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο ή κίνδυνο αγοράς. Τότε η τράπεζα αναμένει να λάβει μεγαλύτερη απόδοση.

Οι Lewis και Lantsman αναφέρουν ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι μονόπλευρος καθώς υπάρχει μονόπλευρη πιθανότητα ζημίας ή μη ζημίας.⁶⁵

Φυσικά είναι λάθος να θεωρεί κάποιος ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι μονόπλευρος υπό την έννοια ότι αφορά μόνο απώλειες ενώ τα άλλα είδη κινδύνου ενέχουν και κέρδη. Οι επιχειρήσεις τόσο του χρηματοπιστωτικού όσο και των άλλων κλάδων δέχονται τον Λειτουργικό Κίνδυνο καθώς είναι ο μόνος τρόπος για να τον καταπολεμήσουν τελείως.

Εάν όμως θεωρηθεί ότι είναι μονόπλευρος, η ορθή πρακτική είναι, οι εν λόγω επιχειρήσεις, να σταματήσουν να λειτουργούν, κάτι το οποίο δεν είναι ορθολογικό. Όμως τελικά αυτό δεν συμβαίνει: οι επιχειρήσεις τόσο του χρηματοπιστωτικού όσο και των άλλων κλάδων συνεχίζουν να λειτουργούν και αντιμετωπίζοντας τον κίνδυνο αυτό:

- ✓ έχουν κέρδη από τις δραστηριότητες τους και
- ✓ έχουν φυσικά, το ενδεχόμενο να υποστούν ζημίες, εξαιτίας του ενδεχομένου να συμβεί μίας κάποιας μορφής λειτουργικό πρόβλημα, γεγονός που είναι υπαρκτό.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος δεν πρέπει να συνδέεται μόνο με το κόστος, αλλά να θεωρείται ότι ανήκει στο ευρύτερο σύνολο κινδύνων που αντιμετωπίζει ένας οργανισμός.

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ενδέχεται να είναι ιδιοσυγκρατικός

Σε αντίθεση με τον πιστωτικό και τον κίνδυνο αγοράς, ο Λειτουργικός ενδέχεται να είναι ιδιοσυγκρατικός. Αυτό σημαίνει ότι αν πλήξει κάποιο οργανισμό, αυτό δεν σημαίνει ότι θα μεταδοθεί και σε άλλους, ούτε ότι θα έχει ευρύτερες συστηματικές επιπτώσεις.

Οι Lewis και Lantsman αναφέρουν ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος ίσως να έχει αυτό το χαρακτηριστικό, γιατί ο κίνδυνος ζημίας δεν συσχετίζεται με τις γενικότερες δυνάμεις της αγοράς.⁶⁶

⁶⁵Lewis, C.M. and Lantsman, Y. (2005) What is a Fair Price to Transfer the Risk of Unauthorised Trading? A Case Study on Operational Risk, in Davis, E. (ed) *Operational Risk: Practical Approaches to Implementation*, London: Risk Books.

Φυσικά, αυτό δεν συμβαίνει με τον πιστωτικό και τον κίνδυνο αγοράς, αφού σε περίπτωση πτώσης μίας αγοράς επηρεάζονται όλες οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν, ενώ αν κάποια εταιρία δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, τότε θα επηρεαστούν και άλλες επιχειρήσεις που σχετίζονται με αυτή.

Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν είναι απόλυτο καθώς υπάρχουν περιπτώσεις όπου μπορεί να αμφισβητηθεί το χαρακτηριστικό της ιδιοσυγκρατικότητας.

Για παράδειγμα, αν σε μία τράπεζα συμβεί ένα περιστατικό το οποίο θα προκαλέσει μεγάλη ζημία, όπως μία μεγάλη απάτη, τότε η τράπεζα αυτή και εφόσον το μέγεθος της ζημίας είναι μεγάλο, ίσως να μην μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που έχει έναντι άλλων τραπεζών ή επιχειρήσεων ή ιδιωτών.

Επομένως, τα αποτελέσματα των λειτουργικών φαινομένων στην τράπεζα αυτή θα προκαλέσουν άμεσα στην ίδια ζημία, όμως έμμεσα ζημίες μπορεί να υποστούν και οι συνεργάτες ή οι πελάτες της.

Με βάση τα παραπάνω παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν συστημικές επιπτώσεις και συσχετίσεις συνεπειών στο σύνολο των εμπλεκόμενων μερών.

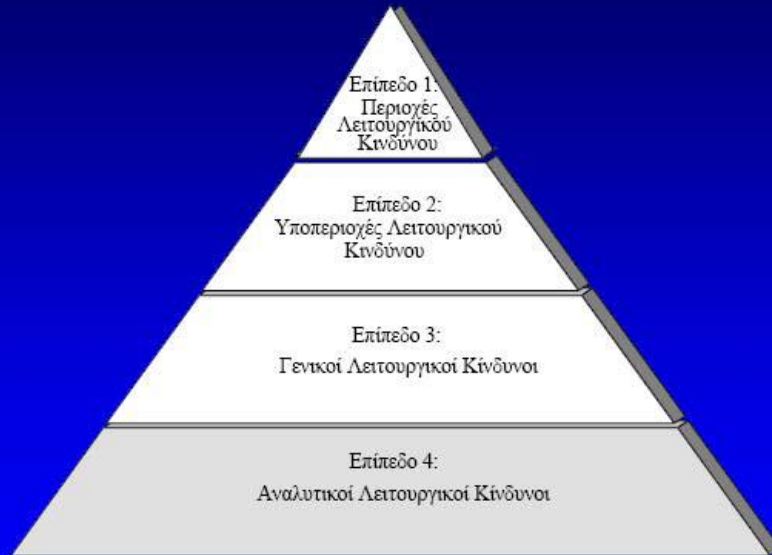
4.6. Η κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων σε οργανωτική δομή⁶⁷

Στο διάγραμμα που θα παρουσιαστεί (βλέπε διάγραμμα 2) απεικονίζεται η κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων. Σε αυτό το διάγραμμα διαχωρίζονται οι βασικές περιοχές του Λειτουργικού Κινδύνου και οι επιμέρους περιοχές στην κάθε κατηγορία και τέλος κατηγοριοποιούνται οι Γενικοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι. Η κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων σε οργανωτική δομή είναι η εξής:

⁶⁶Lewis, C.M. and Lantsman, Y. (2005) What is a Fair Price to Transfer the Risk of Unauthorised Trading? A Case Study on Operational Risk, in Davis, E. (ed) *Operational Risk: Practical Approaches to Implementation*, London: Risk Books.

⁶⁷Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

Κατηγοριοποίηση Λειτουργικών Κινδύνων σε ιεραρχική δομή

Διάγραμμα 2: Ιεραρχική Δομή Κατηγοριοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου⁶⁸

Στο επόμενο διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 3) αναγράφονται τα τρία πρώτα στάδια του σχήματος και τι περιλαμβάνει το κάθε επίπεδο. Περιληπτικά, στο πρώτο επίπεδο περιλαμβάνονται οι περιοχές του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίες είναι οι εξής:

- 1) λειτουργίες/οργάνωση,
- 2) τεχνολογία/συστήματα,
- 3) ανθρώπινο δυναμικό και
- 4) εξωτερικοί κίνδυνοι

Στο δεύτερο επίπεδο περιλαμβάνονται οι υποπεριοχές του Λειτουργικού Κινδύνου, όπου αναφέρονται οι αρμοδιότητες για την κάθε περιοχή του Λειτουργικού Κινδύνου. Στο τρίτο επίπεδο περιλαμβάνονται οι Γενικοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι, ενώ στο τέταρτο επίπεδο περιλαμβάνονται οι Αναλυτικοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι.

Οι βασικές υποπεριοχές των Λειτουργικών Κινδύνων παρουσιάζονται ως εξής:

⁶⁸Πηγή: KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Λ., 2002

Διάγραμμα 3: Επίπεδα της Κατηγοριοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου⁶⁹

Με βάση αυτό το διάγραμμα μπορεί να παρατηρηθεί ότι η περιοχή "λειτουργίες/οργάνωση" περιλαμβάνει την οργάνωση και τις διαδικασίες του οργανισμού, την χρηματοοικονομική διαχείριση και τη νομική συμμόρφωση. Η δεύτερη περιοχή, η οποία έχει να κάνει με την "τεχνολογία και τα συστήματα", αφορά την υποδομή και τη σωστή διαχείριση των πληροφοριών του ιδρύματος.

Η διαχείριση του προσωπικού και γενικά τα ζητήματα του προσωπικού του Πιστωτικού Ιδρύματος, περιλαμβάνονται στην τρίτη περιοχή, δηλαδή στο "ανθρώπινο δυναμικό". Τέλος, στους "εξωτερικούς κινδύνους" περιλαμβάνονται η δολιοφθορά από εξωτερικού παράγοντες καθώς και οι φυσικές καταστροφές όπως είναι για παράδειγμα οι σεισμοί, οι πυρκαγιές και οι πλημμύρες.

Στους Γενικούς Λειτουργικούς Κινδύνους περιλαμβάνονται οι αρμοδιότητες του ιδρύματος, η αποτελεσματικότητα της ηγεσίας και των διαδικασιών επικοινωνίας, συναλλακτικά και λειτουργικά όρια καθώς επίσης και το πρόγραμμα των κινήτρων της τράπεζας. Το σημαντικότερο όμως είναι η παρακολούθηση της οικονομικής αποτελεσματικότητας και γενικότερα η παρακολούθηση της κερδοφορίας της τράπεζας, σύμφωνα με την οποία παρακολούθηση εξετάζεται συνεχώς η οικονομική πορεία του Πιστωτικού Ιδρύματος.

⁶⁹Πηγή: KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Λ., 2002

4.7. Η κατηγοριοποίηση των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου⁷⁰

Στην υποενότητα αυτή θα παρουσιαστούν οι κατηγορίες των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου, όπως προσδιορίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας καθώς επίσης και παραδείγματα για την κάθε μία από τις κατηγορίες αυτές. Οι κατηγορίες των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου είναι επτά.

Με μία πιο περιληπτική ματιά μπορούμε να πούμε ότι:

- ✚ η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα περιστατικά των λειτουργικών ζημιών τα οποία προέρχονται από το εσωτερικό του οργανισμού,
- ✚ η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα περιστατικά των λειτουργικών ζημιών που προκαλούνται από το εξωτερικό του οργανισμού,
- ✚ η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στις εργασιακές πρακτικές και στην ασφάλεια στο χώρο της εργασίας,
- ✚ στην τέταρτη κατηγορία των φαινομένων περιλαμβάνονται οι πελάτες, τα προϊόντα και οι επιχειρηματικές πρακτικές,
- ✚ στην πέμπτη κατηγορία αναφέρονται οι ζημιές σε υλικά αγαθά,
- ✚ η έκτη κατηγορία αναφέρεται στη διατάραξη των εργασιών και στην αποτυχία ή την δυσλειτουργία των συστημάτων και τέλος
- ✚ η έβδομη κατηγορία περιλαμβάνει τη διαχείριση των διαδικασιών.

Στη συνέχεια θα γίνει μία ευρύτερη ανάλυση της κάθε κατηγορίας φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου ξεχωριστά. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της κάθε κατηγορίας των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου είναι τα εξής:

- **Περιστατικά Λειτουργικών Ζημιών Προερχόμενα από το Εσωτερικό του Οργανισμού.** Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται εκείνες οι περιπτώσεις των ζημιών, οι οποίες προκαλούνται από ενέργειες των υπαλλήλων της τράπεζας. Οι ζημιές αυτές έχουν σαν σκοπό, για παράδειγμα, την παράνομη ιδιοποίηση ξένου κινητού πράγματος, όπως είναι η κλοπή και η ληστεία και την καταστροφή ή την πρόκληση βλάβης σε ξένο πράγμα, όπως την φθορά της ξένης περιουσίας. Επιπλέον παραδείγματα είναι η παραβίαση της επαγγελματικής εχεμύθειας και του υπηρεσιακού απορρήτου. Ακόμα, σαν

⁷⁰Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

παραδείγματα αναφέρονται η πλαστογράφηση ή η νοθεία εγγράφου με σκοπό την παραπλάνηση ή το περιουσιακό όφελος καθώς και η πρόκληση ζημίας σε ξένη περιουσία της οποίας έχει την επιμέλεια ή την διαχείριση.

- **Περιστατικά Λειτουργικών Ζημιών που Προκαλούνται από το Εξωτερικό του οργανισμού.** Η δεύτερη κατηγορία περιέχει περιπτώσεις ζημιών, οι οποίες προκλήθηκαν από ενέργειες ατόμων τα οποία βρίσκονται εκτός της τράπεζας. Σαν παραδείγματα στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα ίδια παραδείγματα που έχουν ήδη αναφερθεί στην πρώτη κατηγορία. Επιπλέον, περιλαμβάνεται η παραβίαση προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών και η κλοπή των πληροφοριών.
- **Εργασιακές Πρακτικές και Ασφάλεια στο Χώρο Εργασίας.** Η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στις αποζημιώσεις λόγω των ασυνεπειών προς τους εργαζόμενους, που συνίσταται σε εργασιακές πρακτικές, δηλαδή προνόμια και αποζημιώσεις, σε υποχρεώσεις τήρησης των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και τέλος σε διακρίσεις που μπορεί να υπάρξουν μεταξύ των εργαζομένων του ιδρύματος.
- **Πελάτες, Προϊόντα και Επιχειρηματικές Πρακτικές.** Στην τέταρτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι ζημιές που προέρχονται λόγω της αμέλειας των νομοθετικών διατάξεων, που δεσμεύουν τα Πιστωτικά Ιδρύματα, από την αποτυχία ικανοποίησης της επαγγελματικής υποχρέωσης προς τον πελάτη ή από το λάθος σχεδιασμό του προϊόντος. Πιο συγκεκριμένα σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται θέματα που προκύπτουν από τη λειτουργία του Πιστωτικού Ιδρύματος με την ιδιότητα του θεματοφύλακα, τις ατέλειες σε σχέση με τα προϊόντα και τα προβλήματα κατά την παροχή των υπηρεσιών προς τον πελάτη.
- **Ζημιές σε Υλικά Αγαθά.** Στην πέμπτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι ζημιές από την καταστροφή ή τη βλάβη των υλικών αγαθών.
- **Διατάραξη των Εργασιών και Αποτυχία ή Δυσλειτουργία των Συστημάτων.** Η έκτη κατηγορία περιλαμβάνει τις απώλειες, οι οποίες οφείλονται σε ανωμαλία ή σε διατάραξη των εργασιών λόγω της αποτυχίας ή της δυσλειτουργίας των συστημάτων. Αυτή η κατηγορία αφορά προβλήματα που ίσως παρουσιαστούν στα πληροφοριακά συστήματα, στις τηλεπικοινωνίες ή στην ηλεκτροδότηση.

- **Διαχείριση Εργασιών.** Στην έβδομη και τελευταία κατηγορία των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου, περιλαμβάνονται οι ζημιές οι οποίες προκύπτουν λόγω των αποτυχημένων διαδικασιών συναλλαγής με εμπορικούς αντισυμβαλλόμενους ή γενικότερα με εξωτερικούς συνεργάτες.

4.8. Η αυξανόμενη σημασία του Λειτουργικού Κινδύνου⁷¹

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος υπήρχε από την αρχή δημιουργίας των τραπεζών, των μεγάλων οργανισμών και γενικότερα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Ωστόσο, ο ρόλος του δεν ήταν πρωταγωνιστικός από την αρχή. Ο παράγοντας που έφερε στο προσκήνιο της δημοσιότητας και της προσοχής όλων τον Λειτουργικό Κίνδυνο δεν είναι άλλος από την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας.

Καθημερινά, γνωρίζουν τη δημοσιότητα πολλά σκάνδαλα τα οποία έχουν τη βάση τους στην απάτη, στον λανθασμένο ανθρώπινο χειρισμό λεπτών υποθέσεων, αλλά και καταστροφές λόγω φυσικών φαινομένων. Ο ολοένα και αυξανόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών που συνοδεύεται από την προσπάθεια τους να ξεπεράσουν η μία την άλλη τεχνολογικά, οδηγεί σε συνεχή αύξηση της σημασίας του Λειτουργικού Κινδύνου.

Η σημασία του Λειτουργικού Κινδύνου είναι τόσο μεγάλη, που πολλές φορές μεγάλοι τραπεζικοί κολοσσοί οδηγήθηκαν σε κατάρρευση λόγω λανθασμένων χειρισμών και αμέλειας αντιμετώπισης του (Bank of Credit and Commerce International, Barrings Bank, Central Bank of Brazil). Ενώ στο παρελθόν εξεταζόταν συνήθως περισσότερο προφανή είδη κινδύνου, όπως ο κίνδυνος αγοράς, σήμερα αποδεικνύεται πως ο Λειτουργικός Κίνδυνος μπορεί να επιφέρει ακόμα πιο επιβλαβείς επιπτώσεις αν δεν ληφθούν μέτρα.

Τα τραπεζικά ιδρύματα αλλά και άλλοι οργανισμοί στην προσπάθεια τους να εξελιχθούν, να βρουν νέα προϊόντα για τους πελάτες τους και ουσιαστικά για να ξεπεράσουν τους ανταγωνιστές τους, συχνά αναλαμβάνουν σημαντικούς κινδύνους προκειμένου να εκπληρώσουν τους στόχους τους. Έτσι με την εισαγωγή νέων μορφών εμπορίου, όπως είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce), ο οργανισμός

⁷¹Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με θέμα "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

εκτίθεται σε κίνδυνους που κρύβει το σύστημα ασφάλειας αλλά και σε εξωτερική απάτη.

Ακόμα, άλλα γεγονότα που μπορούν να επιφέρουν ζημιά λόγω του Λειτουργικού Κινδύνου είναι οι μεγάλες συγχωνεύσεις, οι ενοποιήσεις, οι διασπάσεις εταιριών, η χρήση αυτοματοποιημένης τεχνολογίας, κ.λπ..

Σύμφωνα με τον Mestchian,⁷² υπάρχουν τέσσερις λόγοι για τους οποίους ο Λειτουργικός Κίνδυνος ενδιαφέρει όλο και περισσότερο. Οι λόγοι αυτοί είναι οι εξής:

⁷²Peyman Mestchian, “Operational Risk Management: The Solution is in the Problem”, SAS UK, Risk books

Τα χρηματοοικονομικά προϊόντα γίνονται συνεχώς πολυπλοκότερα, ενώ η χρηματοοικονομική μηχανική επινοεί νέα παράγωγα προϊόντα

Εισάγονται οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις

Η ευρεία αποδοχή του επιχειρηματικού κόσμου ότι οι υπάρχουσες διαδικασίες διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου δεν είναι επαρκείς, ενώ αναπτύσσονται στατιστικές μέθοδοι μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου

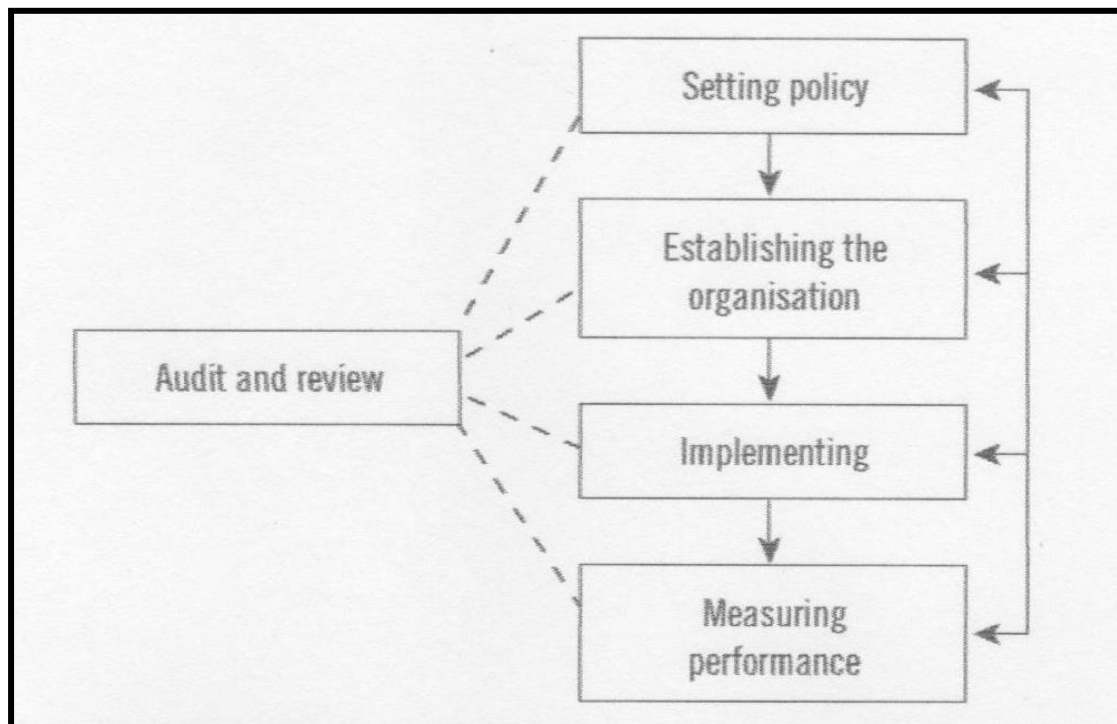
Η αύξηση της γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης για την πρακτική εφαρμογή των στατιστικών τεχνικών για την πρόκληση της Λειτουργικής Διαχείρισης του Κινδύνου

Σχήμα 6: Λόγοι αυξανόμενου ενδιαφέροντος μελέτης της έννοιας του Λειτουργικού Κινδύνου, σύμφωνα με τον Mestchian

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας αύξησης της δημοτικότητας του Λειτουργικού Κινδύνου είναι η σημασία που δίνεται από την Συνθήκη της Βασιλείας II. Ενώ στην αρχή η Επιτροπή, είχε ασχοληθεί περισσότερο με τον κίνδυνο της αγοράς και τον

πιστωτικό κίνδυνο, με τη Συνθήκη II τον πρώτο ρόλο τον αναλαμβάνει ο Λειτουργικός Κίνδυνος.

Καθώς ο Λειτουργικός Κίνδυνος αποτελεί σημαντικό κομμάτι όλων των θεμελιωδών λειτουργιών και διαδικασιών ενός οργανισμού, είναι φυσικό επακόλουθο η προσπάθεια αναγνώρισης, μέτρησης, παρακολούθησης και παρατήρησης του να είναι έντονη. Η περιγραφή αυτή φαίνεται μέσω ενός διαγράμματος (βλέπε διάγραμμα 4) στο οποίο φαίνονται οι διαδικασίες Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου. Οι διαδικασίες αυτές είναι οι εξής:

Διάγραμμα 4: Διαδικασίες Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου⁷³

⁷³Peyman Mestchian, "Operational Risk Management: The Solution is in the Problem", SAS UK, Risk books

4.9. Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου

4.9.1. Γενικά⁷⁴

Το θέμα του Λειτουργικού Κινδύνου έχει απήχηση σε επιχειρήσεις κάθε είδους. Αυτό που τον διαφοροποιεί είναι το είδος του οργανισμού που τον αντιμετωπίζει, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτού.

Για παράδειγμα κάθε επιχείρηση αντιμετωπίζει τον κίνδυνο να σταματήσει τη δραστηριότητα του λόγω σεισμού, πλημμύρας κ.λπ., ενώ έναν περισσότερο εξειδικευμένο κίνδυνο θα τον αντιμετώπιζε μία τράπεζα.

4.9.2. Πεδίο δράσης διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου⁷⁵

Τα χαρακτηριστικά των κινδύνων με τα οποία ασχολείται η Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων είναι τα εξής:

1. είναι **απρόβλεπτοι** ως προς το είδος και τη στιγμή που θα συμβούν,
2. είναι **σχετικά σπάνιοι**, με αποτέλεσμα πολλοί (ειδικά σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις) να πιστεύουν λανθασμένα ότι δεν υπάρχουν ή ότι δεν θα τους συμβούν ποτέ,
3. είναι **πολλοί και διαφορετικοί** μεταξύ τους και μοιάζει να είναι δύσκολο να τους αντιμετωπίσεις όλους και
4. όταν συμβούν, πολλές φορές, το αποτέλεσμά τους είναι **εξαιρετικά σημαντικό και δυσάρεστο**.

Στη συνέχεια εμφανίζονται μερικά διάσημα παραδείγματα τα οποία θα πείσουν όλους μας για τα παραπάνω:

- ✚ ο πρόσφατος σεισμός στην Ιαπωνία (φυσικός κίνδυνος): έτος 2011,
- ✚ το ατύχημα στο πυρηνικό εργοστάσιο του Τσερνομπίλ (τεχνολογικός κίνδυνος): έτος 1986,
- ✚ τα γεγονότα της Νέας Υόρκης στις 9/11 (τρομοκρατικός κίνδυνος): έτος 2001,
- ✚ η καταστροφή της εξέδρας πετρελαίου της BP στον κόλπο του Μεξικού (διαδικαστικός κίνδυνος): έτος 2010 και
- ✚ η οικονομική καταστροφή της Barings Bank εξαιτίας ενός trader (Nick Leeson) στη Σιγκαπούρη (διαδικαστικός κίνδυνος): έτος 1995.

⁷⁴Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με θέμα "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

⁷⁵Peyman Mestchian, "Operational Risk Management: The Solution is in the Problem", SAS UK, Risk books

4.9.3. Διαδικασία διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου

Η μέτρηση και η μοντελοποίηση του Λειτουργικού Κινδύνου που σχετίζεται με το χρηματοπιστωτικό τομέα έχει τη βάση του στα τραπεζικά ιδρύματα καθώς ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ένας από τους κινδύνους που συμπεριλαμβάνεται στην εταιρική διαχείριση κινδύνου (Enterprise Risk Management – ERM).

Πλέον, πολλά τραπεζικά ιδρύματα έχουν εντάξει το ERM στη λειτουργία τους και έχουν καλύτερη κατανόηση και διαχείριση του. Το στέλεχος το οποίο είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του κινδύνου έχει την ονομασία Chief Risk Officer (CRO). Το στέλεχος αυτό είναι υπεύθυνο για όλη τη διαδικασία ERM.

Αναλυτικότερα μέσω ενός πίνακα (βλέπε πίνακα 5) αναφέρονται όλα τα βήματα και οι υπευθυνότητες της διαδικασίας αυτής που είναι τα εξής:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ⁷⁶	
A/A	Βήματα – υπευθυνότητες ERM
1	Ανάπτυξη πολιτικών διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου και εσωτερικών προτύπων.
2	Έλεγχος της αυτοαποτίμησης του Λειτουργικού Κινδύνου σε κάθε επαγγελματική μονάδα.
3	Περιγραφή και μοντελοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών.
4	Δοκιμασία όλων των διαδικασιών προκειμένου να ανιχνευθούν αδυναμίες.
5	Ανάπτυξη τεχνολογίας Λειτουργικού Κινδύνου.
6	Ανάπτυξη κλειδιών δεικτών κινδύνου.
7	Προγραμματισμός διαχείρισης μεγάλων επαγγελματικών διασπάσεων.
8	Διατήρηση μίας βάσης δεδομένων με περιστατικά Λειτουργικού Κινδύνου.
9	Ανάπτυξη μετρήσεων για την έκθεση στον Λειτουργικό Κίνδυνο.
10	Αξιολόγηση του κινδύνου που σχετίζεται με εξωτερικές λειτουργίες.
11	Ανάπτυξη μετρήσεων για την αποτελεσματικότητα του ελέγχου του κινδύνου.
12	Μοντελοποίηση των απωλειών χρησιμοποιώντας τη συχνότητα και τη σοβαρότητα.
13	Μοντελοποίηση πιθανών απωλειών χρησιμοποιώντας στατιστικά εργαλεία.
14	Υπολογισμός του κεφαλαίου που απαιτείται για την υποστήριξη του Λειτουργικού Κινδύνου.

Πίνακας 5: Διαδικασία Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου

⁷⁶Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με θέμα "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

4.10. Πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου των τραπεζών⁷⁷

Τα Πιστωτικά Ιδρύματα θα πρέπει να εντοπίσουν και να προσδιορίσουν τον Λειτουργικό Κίνδυνο που υπάρχει στον τύπο του κάθε προϊόντος, της κάθε δραστηριότητας, του κάθε συστήματος και της κάθε διαδικασίας. Επιπλέον, θα πρέπει να βεβαιωθούν ότι έχουν μελετηθεί με κάθε λεπτομέρεια τα νέα προϊόντα, τα νέα συστήματα, καθώς επίσης οι νέες δραστηριότητες και διαδικασίες που πρόκειται να εισαχθούν.

Η διαδικασία αυτή είναι πολύ σημαντική διότι θα στηριχθούν στη συνέχεια οι μετρήσεις, οι παρατηρήσεις και ο έλεγχος του Λειτουργικού Κινδύνου.

Ο προσδιορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου περιλαμβάνει δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, θα συγκεντρωθούν οι εσωτερικές πληροφορίες, δηλαδή σχετικά με την πολυπλοκότητα της δομής του Πιστωτικού Ιδρύματος, τη φύση των δραστηριοτήτων, την ποιότητα του προσωπικού, τις αλλαγές του οργανισμού και τις μεταβολές του προσωπικού. Ενώ, στην δεύτερη φάση, θα μελετηθούν οι εξωτερικοί παράγοντες, όπως είναι για παράδειγμα οι μεταβολές στις οικονομικές συνθήκες, οι αλλαγές στον χώρο των τραπεζών και οι τεχνολογικές εξελίξεις που μπορεί να επηρεάσουν τους στόχους του Πιστωτικού Ιδρύματος.

Επίσης, στη διαδικασία εντοπισμού και προσδιορισμού του Λειτουργικού Κινδύνου περιλαμβάνεται και η εκτίμηση σχετικά με το ποιες κατηγορίες του κινδύνου πρέπει να ελεγχθούν. Υπάρχει μία σειρά μεθόδων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το Πιστωτικό Ίδρυμα για την αναγνώριση του Λειτουργικού Κινδύνου. Αυτή η σειρά μεθόδων είναι η εξής:

1. **Εσωτερική εκτίμηση κινδύνου:** το Πιστωτικό Ίδρυμα υπολογίζει τον όγκο των εργασιών της σε σχέση με τις περιπτώσεις του Λειτουργικού Κινδύνου, ελέγχοντας έτσι τα ισχυρά και τα αδύναμα σημεία του συστήματος.
2. **Χαρτογράφηση του κινδύνου:** στη διαδικασία αυτή οι δραστηριότητες, οι λειτουργίες του Πιστωτικού Ιδρύματος ή οι διαδικασίες, χαρτογραφούνται σύμφωνα με τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν έτσι ώστε να εντοπισθούν τα σημεία που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή.

⁷⁷Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

3. **Δείκτες:** αυτοί οι δείκτες στηρίζονται σε στατιστικά στοιχεία που επιτρέπουν την εκτίμηση της θέσης του Πιστωτικού Ιδρύματος. Οι δείκτες θα πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικά και να ενημερώνονται για τις πιθανόν αλλαγές που σημειώνονται. Οι δείκτες αυτοί μπορεί να παρουσιάζουν τον αριθμό των συναλλαγών που απέτυχαν, τη συχνότητα και την βαρύτητα λαθών ή παραλείψεων.
4. **Καθορισμός ορίων:** η μέθοδος αυτή στηρίζεται σε δείκτες οι οποίοι, αν περάσουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο, θα ενημερώνουν για πιθανή δυσλειτουργία του συστήματος και θα ενεργοποιούν διορθωτικές διαδικασίες.
5. **Δελτίο αποτελεσμάτων:** η μέθοδος αυτή θα επιτρέπει τη μετατροπή ποιοτικών αποτελεσμάτων σε ποσοτικά συμπεράσματα, έτσι ώστε να μεταφέρεται το βάρος της διαχείρισης του κινδύνου ανάλογα με την αποτελεσματικότητα που παρουσιάζεται.

Τα Πιστωτικά Ιδρύματα θα πρέπει να υιοθετήσουν τις απαραίτητες διαδικασίες για την μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίες θα πρέπει να είναι ανάλογες με το προφίλ κινδύνου του Πιστωτικού Ιδρύματος και θα πρέπει να υποστηρίζονται από εκπαιδευμένο προσωπικό και κατάλληλα συστήματα. Οι τράπεζες θα πρέπει να εφαρμόσουν ένα πλαίσιο οργάνωσης, το οποίο τους επιτρέπει να καταγράφουν συνεχώς την έκθεση στο Λειτουργικό Κίνδυνο και τα ζημιολόγα γεγονότα και με αυτόν τον τρόπο θα είναι σε θέση να εντοπίζουν και να διορθώνουν τις ελλείψεις της στρατηγικής και των διαδικασιών της διαχείρισης. Τα Πιστωτικά Ιδρύματα θα πρέπει να έχουν δημιουργήσει μηχανισμούς ελέγχου και άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίοι θα εφαρμοστούν σε κινδύνους τους οποίους έχει ήδη εντοπίσει και αναγνωρίσει το κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα.

Τα Πιστωτικά Ιδρύματα επιπρόσθετα θα πρέπει να προχωρήσουν στην καταγραφή των εσωτερικών διαδικασιών που αφορούν τον Λειτουργικό Κίνδυνο έτσι ώστε να μπορούν να διαπιστώσουν την εφαρμογή των εγκεκριμένων διαδικασιών και τον βαθμό συμμόρφωσης σε όλα τα επίπεδα και τις δραστηριότητες του οργανισμού. Για τις αποτελεσματικότερες διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να ενταχθούν στην κανονική ροή των εργασιών και να αφορούν όλες τις βαθμίδες του προσωπικού ώστε να υπάρχει αμεσότερη αντίδραση σε πιθανόν αλλαγές συνθηκών και αποφυγή περιττών εξόδων.

Επιπλέον, τα Πιστωτικά Ιδρύματα θα πρέπει να εκτιμήσουν το κόστος και τις ωφέλειες των εναλλακτικών μεθόδων άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου και να

χρησιμοποιήσουν τις πιο κατάλληλες μεθόδους, η χρήση των οποίων θα πρέπει να είναι συμπληρωματική και όχι σε αντικατάσταση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει να μειώσει πραγματικά τον κίνδυνο και όχι απλά θα τον μεταφέρει σε κάποιο άλλο επίπεδο καθώς επίσης θα πρέπει να εξετάζονται με επιμέλεια οι δραστηριότητες, η εμπειρία και ο επαγγελματισμός των πιθανών εξωτερικών συνεργατών.

Στο πλαίσιο των εναλλακτικών μεθόδων άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου βρίσκονται σύγχρονα προγράμματα ασφαλειών, που έχουν δημιουργηθεί, σύμφωνα με τα οποία το Πιστωτικό Ίδρυμα, μπορεί να αποζημιωθεί έναντι ζημιών του Λειτουργικού Κινδύνου, όπως είναι για παράδειγμα τα λειτουργικά λάθη και παραλείψεις, καταστροφή τίτλων, απάτη, φυσικές καταστροφές και ειδικά για περιπτώσεις που έχουν μικρή πιθανότητα να συμβούν, αλλά αν συμβούν παρουσιάζουν μεγάλη βαρύτητα από την άποψη των ζημιών που θα προκαλέσουν.

Στο ίδιο πλαίσιο των εναλλακτικών μεθόδων άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου μπορούν επίσης να ενταχθούν και οι επενδύσεις σε συστήματα υψηλής τεχνολογίας.

Επιπρόσθετα, τα Πιστωτικά Ιδρύματα θα πρέπει να έχουν σχεδιάσει ένα βοηθητικό πλάνο, σύμφωνα με το οποίο θα είναι σε θέση να συνεχίσουν τις εργασίες τους, ακόμα και αν συμβεί κάτι απρόοπτο.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι τα Πιστωτικά Ιδρύματα προκειμένου να μειώσουν τον Λειτουργικό τους Κίνδυνο, επιλέγουν να αναθέσουν σε ανεξάρτητες εταιρείες την διεξαγωγή κάποιων εργασιών τους (outsourcing). Με τον τρόπο αυτόν, τα Πιστωτικά Ιδρύματα απαλλάσσονται από την ευθύνη της εύρυθμης λειτουργίας και συντήρησης του συστήματος, μεταφέροντας έτσι τις υποχρεώσεις τους σε κάποιους που διαθέτουν μεγαλύτερη πείρα και εξειδίκευση στα θέματα αυτά, ενώ παράλληλα λόγω οικονομιών κλίμακας επιτυγχάνεται μείωση του κόστους των υπηρεσιών.

Στη συνέχεια αυτής της υποενότητας θα παρουσιαστεί μέσω ενός διαγράμματος (βλέπε διάγραμμα 5) το οργανωτικό πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου. Παρατηρείται ότι η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου αναλαμβάνεται από οργανικές μονάδες, οι οποίες μπορεί να αποτελούνται από τη διοίκηση, την επιτροπή ελέγχου, τη διεύθυνση του εσωτερικού ελέγχου, το τμήμα του Λειτουργικού Κινδύνου και τις κεντρικές μονάδες. Οι οργανικές αυτές μονάδες συλλέγουν στοιχεία και σε συνεργασία, κοινοποιούν τα αποτελέσματα και κάνουν τον έλεγχο. Έτσι, με τη διαδικασία της αναγνώρισης και της μέτρησης των κινδύνων, καθορίζουν τα όρια και προχωρούν στη διαχείριση των Λειτουργικών Κινδύνων.

**Διάγραμμα 5: Το Οργανωτικό Πλαίσιο της Διαχείρισης του Λειτουργικού
Κινδύνου⁷⁸**

Στην συνέχεια στο επόμενο διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 6) παρουσιάζεται σε ιεραρχική δομή το πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου. Το κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα έχει ένα όραμα και θέτει στόχους. Για τη διεκπεραίωση των στόχων αυτών, θα πρέπει να προϋποθέτει μία σωστή υποδομή, όπως τεχνολογία και αλγόριθμους. Με αυτήν την κατάλληλη υποδομή και με μία ορθή διαδικασία διαχείρισης των κινδύνων, η οποία περιλαμβάνει την αναγνώριση των κινδύνων που αφορούν το Πιστωτικό Ίδρυμα, την συλλογή των δεδομένων που χρειάζονται, την μέτρηση των κινδύνων, τον καθορισμό των ορίων και την παραγωγή αναφορών, καταλήγουν στη σωστή διαχείριση των κινδύνων και στη κατάλληλη λήψη αποφάσεων. Με την κατάλληλη υποδομή και με την παραπάνω διαδικασία, το Πιστωτικό Ίδρυμα πετυχαίνει τους στόχους.

⁷⁸Πηγή: KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Λ., 2002

Διάγραμμα 6: Το Πλαίσιο της Διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου⁷⁹

Στο επόμενο διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 7) παρουσιάζεται ένα πλαίσιο καθορισμού ορίων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Στα ακατέργαστα δεδομένα περιλαμβάνονται τα ιστορικά δεδομένα, ενώ στα πρωτογενή δεδομένα περιλαμβάνονται τα περιστατικά απάτης και τα περιστατικά που αφορούν το προσωπικό. Ο δείκτης που χρησιμοποιείται είναι ο εξής:

%περιστατικά απάτης/περιστατικά που αφορούν το προσωπικό

Τα όρια των ζημιών του Λειτουργικού Κινδύνου που τίθενται μπορούν να είναι τριών ειδών, πράσινο, πορτοκαλί και κόκκινο. Στο πράσινο περιλαμβάνονται όσα είναι μικρότερα από το 5%, στο πορτοκαλί όσα είναι μικρότερα από το 10%, ενώ στο

⁷⁹Πηγή: KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Λ., 2002

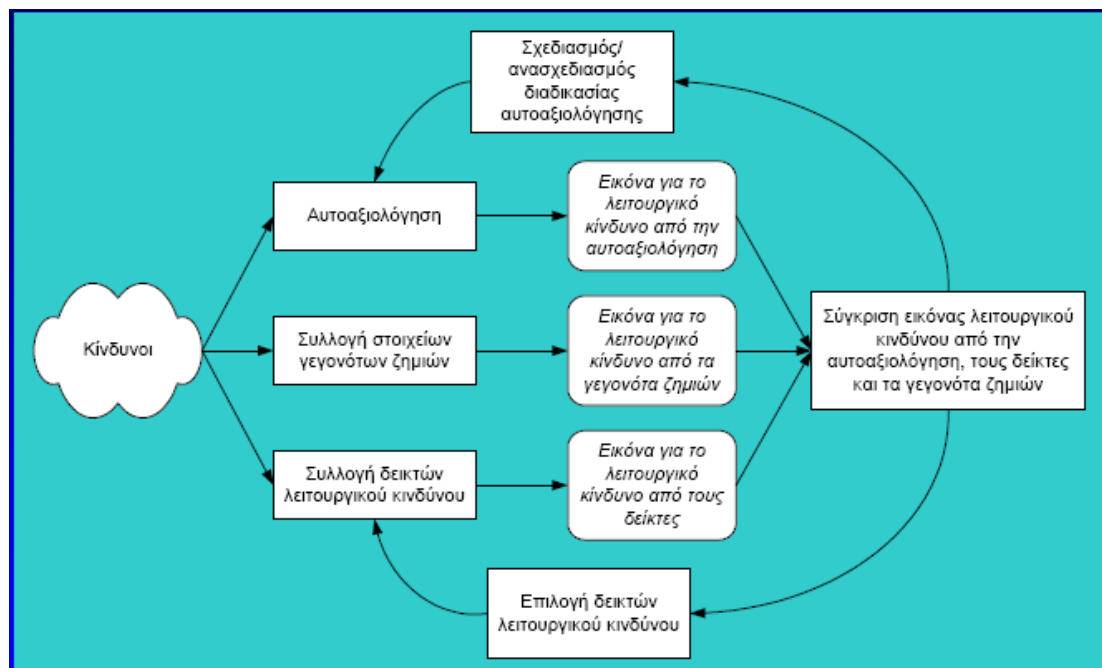
κόκκινο όσα είναι μεγαλύτερα από το 10%. Τέλος, καθορίζονται τα σημεία ανάληψης δράσης.

Διάγραμμα 7: Ο Καθορισμός Σημείων Ανάληψης Δράσης⁸⁰

Τέλος, στο τελευταίο διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 8) αυτής της υποενότητας, παρουσιάζεται ένα πλαίσιο συλλογής δεδομένων και ζημιών του Λειτουργικού Κινδύνου. Γίνεται η κατηγοριοποίηση των κινδύνων από γεγονότα των Λειτουργικών Κινδύνων, επιλέγονται οι δείκτες του Λειτουργικού Κινδύνου και αφού γίνει η σύγκριση μεταξύ τους, ανασχεδιάζεται η διαδικασία της αυτοαξιολόγησης.

⁸⁰Πηγή: KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Λ., 2002

Διάγραμμα 8: Σύγκριση εικόνας Λειτουργικού Κινδύνου από την αυτοαξιολόγηση, τους δείκτες και τα ζημιογόνα γεγονότα⁸¹

4.11. Βασικές αρχές διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου⁸²

Για να γίνει κατανοητό το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας II, είναι σημαντικό να γίνει μία αναφορά στις βασικές αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου. Οι βασικές αυτές αρχές της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου είναι δέκα και είναι οι ακόλουθες:

- **Ο Λειτουργικός Κίνδυνος αποτελεί ένα ξεχωριστό είδος κινδύνου, για αυτό και το Διοικητικό Συμβούλιο επιβάλλει μία συγκεκριμένη πολιτική και ανάληψη πρωτοβουλιών.**

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, το κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα επιβάλλεται να έχει στη διάθεσή του ένα καθορισμένο πλαίσιο γύρω από το συγκεκριμένο ζήτημα, το οποίο θα τίθεται περιοδικά υπό τον έλεγχο και την έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου, καθορίζοντας έναν ορισμό του Λειτουργικού Κινδύνου, έτσι όπως αυτός παρουσιάζεται στο συγκεκριμένο ίδρυμα, αλλά και τους τρόπους εντοπισμού, αξιολόγησης και ελαχιστοποίησής του.

⁸¹Πηγή: KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Λ., 2002

⁸²Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

Αυτό σημαίνει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο καλείται να δημιουργήσει ένα αίσθημα υπευθυνότητας σε όλα τα κλιμάκια της ιεραρχίας του Πιστωτικού Ιδρύματος. Παράλληλα, το ίδρυμα πρέπει να είναι ενημερωμένο για οποιαδήποτε αλλαγή πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, προϋποθέτοντας γνώση των λειτουργιών του Πιστωτικού Ιδρύματος και των συνεπαγόμενων κινδύνων.

- **Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι πολιτικές διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου υπόκεινται σε εσωτερικούς ελέγχους από ανεξάρτητο και κατάλληλα εξοπλισμένο προσωπικό.**

Πιο συγκεκριμένα, το Διοικητικό Συμβούλιο προϋποθέτει την ύπαρξη προσωπικού με κατάλληλες γνώσεις και εμπειρία. Το εξειδικευμένο αυτό προσωπικό θα προβαίνει στις ενέργειες που αφορούν τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου καθώς και την διάθεση του κατάλληλου ποσού κεφαλαίου για την υλοποίηση των αντίστοιχων πολιτικών. Επίσης, θεωρείται απαραίτητη η επικοινωνία του προσωπικού με τους υπεύθυνους στα θέματα των κινδύνων που μπορούν να προκύψουν.

- **Τα ανώτερα στελέχη θα πρέπει να παίζουν ενεργό ρόλο στην υλοποίηση των αναλαμβανόμενων πολιτικών.**

Η αρχή αυτή προβλέπει την ύπαρξη ευθύνης σε όλα τα κλιμάκια της ιεραρχίας του Πιστωτικού Ιδρύματος, τονίζοντας όμως την αναγκαιότητα συντονισμού των στρατηγικών από το Διοικητικό Συμβούλιο και τα ανώτερα στελέχη, πάνω στα οποία θα στηρίζεται η αξιολόγηση της έκθεσης στον Λειτουργικό Κίνδυνο, η ανάθεση ευθυνών σε συγκεκριμένα στελέχη, η αξιολόγηση των αποδόσεων της επιχείρησης, η διάθεση των κατάλληλων κεφαλαίων και τεχνολογικών μέσων για την επίτευξη αυτού του σκοπού.

- **Θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα εντοπισμού και αξιολόγησης του ποσοστού Λειτουργικού Κινδύνου που περιέχει το κάθε προϊόν, η κάθε διαδικασία ή η κάθε δραστηριότητα.**

Κατά το σχεδιασμό των καινούριων προϊόντων ή πριν από την υιοθέτηση καινούριων πολιτικών ή διαδικασιών, θεωρείται απαραίτητο τα Πιστωτικά Ιδρύματα να μπορούν να αποτιμήσουν τον Λειτουργικό Κίνδυνο που αυτά περιλαμβάνουν.

Αυτό συνεπάγεται την ανάπτυξη των κατάλληλων συστημάτων εντοπισμού και αξιολόγησης του Λειτουργικού Κινδύνου, πριν και μετά από την άσκηση

των υπαρχόντων ελέγχων, την συλλογή των κατάλληλων δεικτών και ιστορικών δεδομένων, τα οποία θα κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητά τους.

- **Πρέπει να καθοριστούν οι διαδικασίες με τις οποίες θα γίνεται ο έλεγχος της έκθεσης στο Λειτουργικό Κίνδυνο.**

Στις διαδικασίες αυτές περιλαμβάνονται οι τακτικές αναφορές στα ανώτερα στελέχη και το Διοικητικό Συμβούλιο, οι οποίες θα δίνουν ασαφή εικόνα του επιπέδου και της τάσης των Λειτουργικών Κινδύνων καθώς και της δυνατότητας των παρακρατούμενων κεφαλαίων να καλύψουν το ύψος τους. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να συλλέγονται πληροφορίες που μπορούν να βοηθήσουν θετικά, όπως είναι οι μεγάλοι ρυθμοί ανάπτυξης απωλειών. Επίσης, οι αναφορές θα πρέπει να αφορούν εσωτερικά και εξωτερικά δεδομένα, εντοπίζοντας τα προβλήματα και προτείνοντας τις κατάλληλες προληπτικές ενέργειες.

- **Η αρχή αυτή επισημαίνει την ευθύνη που έχουν το Διοικητικό Συμβούλιο και τα ανώτερα στελέχη στη διαμόρφωση του Πιστωτικού Ιδρύματος.**

Αυτό συνεπάγεται ότι θα υπάρξει ένα πλαίσιο, βάσει του οποίου θα αποφασίζεται αν είναι πιο συμφέρον να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος ή να διατηρείται ως έχει, ενώ ταυτόχρονα θα γίνεται αναδιαμόρφωση των πολιτικών σε περίπτωση αποτυχίας τους. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στο διαχωρισμό των καθηκόντων και τονίζεται η σπουδαιότητα ελέγχου των καινούριων προϊόντων και διαδικασιών σε σχέση με τον Λειτουργικό Κίνδυνο που περιλαμβάνουν.

- **Είναι απαραίτητη η ύπαρξη σχεδίων επιχειρηματικής συνέχειας σε μία τράπεζα.**

Με αυτόν τον τρόπο, σε περίπτωση κάποιου καταστροφικού γεγονότος, εξασφαλίζεται η επιβίωση του Πιστωτικού Ιδρύματος και η συνέχιση της δραστηριότητάς του.

Για την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος, επιβάλλονται συνεχείς έλεγχοι των σχεδίων αυτών, οι οποίες στηρίζονται στο σωστό εντοπισμό των διαδικασιών εκείνων που περιέχουν Λειτουργικό Κίνδυνο.

- **Στην αρχή αυτή, τονίζεται ο ρόλος των εποπτικών αρχών, οι οποίες θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι έχουν όλες οι τράπεζες, σε σχέση βέβαια με τα**

εσωτερικά τους δεδομένα, ένα επαρκές πλαίσιο εντοπισμού, αξιολόγησης, ελέγχου και ελαχιστοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Αυτό σημαίνει, βέβαια, ότι θα γίνεται προτροπή στις τράπεζες που δεν συμμορφώνονται να αλλάζουν πολιτική και να εντάξουν την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου στις εσωτερικές διαδικασίες.

- **Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να κάνουν τακτικά έλεγχο των πολιτικών διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου που ασκεί η κάθε τράπεζα, εξασφαλίζοντας ότι υπάρχει επαρκής πληροφόρηση από την πλευρά των Πιστωτικών Ίδρυμάτων.**

Με λίγα λόγια, θα πρέπει να κάνουν συχνά αξιολογήσεις των μεθόδων ελέγχου και δημοσιοποίησης και να ελέγχουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών, των μεθόδων υπολογισμού του ρυθμιστικού κεφαλαίου και των σχεδίων επιχειρηματικής συνέχειας.

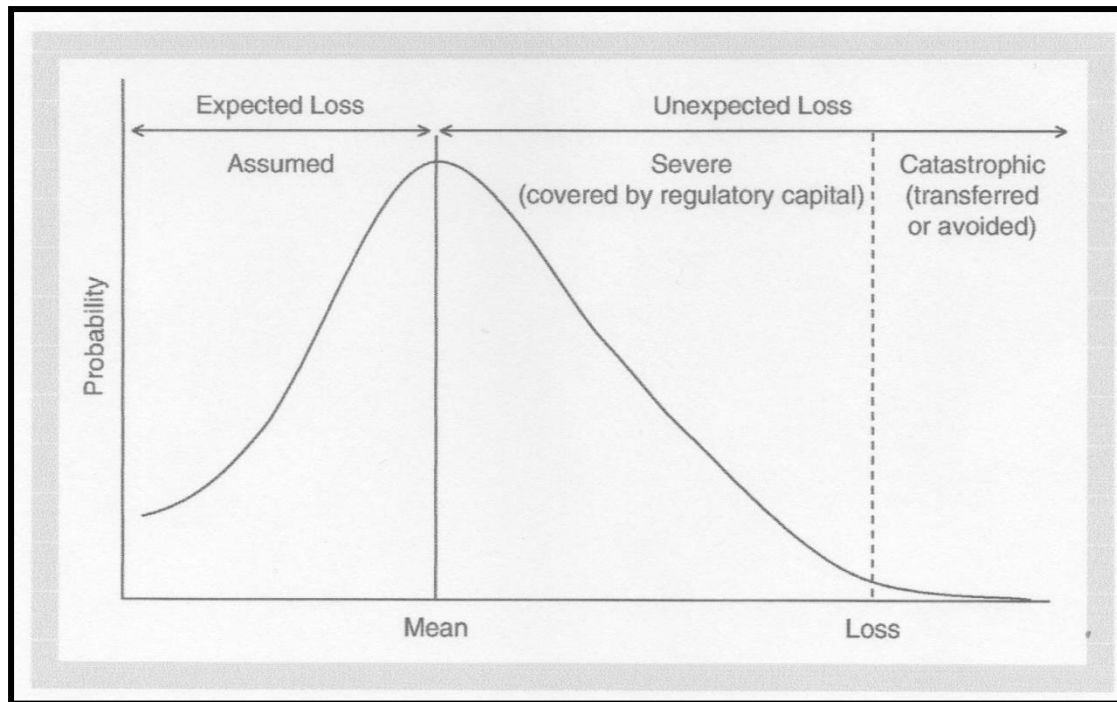
- **Η αρχή αυτή στηρίζει την αναγκαιότητα συχνής δημοσιοποίησης στοιχείων γύρω από το ζήτημα διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, έτσι ώστε οι συμμετοχοί της αγοράς να έχουν μία πλήρη εικόνα για τη θέση στην οποία βρίσκεται το κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα.**

Η δημοσιοποίηση αυτή είναι μία σοβαρή διαδικασία που αποτελεί ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου και στηρίζει τη διαφάνεια στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

4.12. Πώς αντιμετωπίζεται ο Λειτουργικός Κίνδυνος⁸³

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας II ο Λειτουργικός Κίνδυνος προκύπτει από κάποια ανεπαρκή ή αποτυχημένη εσωτερική διαδικασία, από ανθρώπινο λάθος ή δόλο, από δυσλειτουργία συστήματος ή από άλλους λειτουργικούς εξωγενείς παράγοντες. Η διαδικασία αυτή περιγράφεται μέσω ενός σχήματος (βλέπε σχήμα 7) η οποία είναι η εξής:

⁸³<http://www.kathimerini.gr/> Δημοσιευμένο άρθρο στις 08.06.2015 από τους κ. Γιάννη Ακκιζίδη (Αναλυτής Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων και συγγραφέας του βιβλίου «Guide to Optimal Operational Risk & Basel-II») και Λάμπρο Καλύβα (στέλεχος της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τραπέζης της Ελλάδος)

Σχήμα 7: Αναμενόμενες και μη αναμενόμενες ζημιές⁸⁴

Το πρωταρχικό μέλημα για τον εντοπισμό του Λειτουργικού Κινδύνου είναι ο εντοπισμός των ατελών διαδικασιών εξαιτίας των οποίων έχουν επέλθει ή δύναται να επέλθουν απώλειες σε κάποιο τραπεζικό οργανισμό.

Οι ατέλειες αυτές έγκεινται στην ανεπάρκεια, στην έλλειψη ή στην προσβολή (κυρίως από τον ανθρώπινο παράγοντα) των υπαρχόντων πρότυπων διαδικασιών και εσωτερικών κανονισμών του τραπεζικού οργανισμού.

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος που οφείλεται στον ανθρώπινο παράγοντα αναφέρεται σε ζημιές που ενδεχομένως θα προκληθούν από νυν ή τέως εργαζόμενους του τραπεζικού οργανισμού. Αυτού του είδους οι κίνδυνοι στηρίζονται κατά βάση, έμμεσα ή άμεσα, στις δυσλειτουργίες των ελεγκτικών διαδικασιών και συστημάτων του Πιστωτικού Ιδρύματος.

Από την άλλη πλευρά, τα πληροφοριακά ή μηχανολογικά συστήματα (informational systems, hardware) δύναται να προκαλέσουν χρηματικές απώλειες λόγω της απρόβλεπτης μερικής ή ολικής κατάρρευσής τους ή της παραβίασής τους εκ των έσω. Τα γεγονότα αυτά οφείλονται συνήθως στην αυξημένη πολυπλοκότητα ή τη δόλια χρήση των συστημάτων αυτών.

⁸⁴Moosa Imad, "Operational Risk Management" fig. taken from chapter 8: "The Management of Operational Risk"

Τέλος, οι εξωτερικοί παράγοντες (externals events) προκαλούν απώλειες που οφείλονται κυρίως σε φυσικές καταστροφές αλλά και δολιοφθορά από άτομα που δεν εμπλέκονται άμεσα με το Πιστωτικό Ίδρυμα.

Σύμφωνα με τις νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας για την εποπτεία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, όπως αυτές ενσωματώθηκαν από το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την έκδοση της σχετικής οδηγίας και των αντίστοιχων προτάσεων των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών, όλοι οι πιστωτικοί οργανισμοί πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν, να αξιολογούν και να διαχειρισθούν τους Λειτουργικούς Κινδύνους. **Η ικανότητα της ποιοτικής αξιολόγησης και της ποσοτικοποίησης των εν λόγω κινδύνων αποτελεί τη βάση για τον υπολογισμό των κεφαλαίων που απαιτείται να διακρατηθούν από τα Πιστωτικά Ιδρύματα έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου.**

Η παραπάνω προσπάθεια από την πλευρά των Πιστωτικών Ιδρυμάτων αναμένεται να αποτελέσει την επόμενη σημαντική οικονομική πρόκληση για το τραπεζικό σύστημα τα επόμενα χρόνια.

4.13. Πόσο κοστίζει ο Λειτουργικός Κίνδυνος⁸⁵

Οι συνεχώς διογκούμενες ποινές για παραπτώματα όπως είναι η χειραγώγηση των Libor και το ξέπλυμα χρήματος αρχίζουν να απειλούν τους υπολογισμούς των τραπεζών για τους κεφαλαιακούς δείκτες. Η έκθεση από τρεις ευρωπαϊκές διευθύνσεις εποπτείας.

Το φθινόπωρο του 2014, η κοινή μελέτη οργάνων της ΕΕ στους κινδύνους και στο εύλωτο του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ, επεσήμανε "αυξανόμενες και εγείρομενες ανησυχίες σχετιζόμενες με τον Λειτουργικό Κίνδυνο", μετά από ένα κύμα προστίμων σε τράπεζες για ατασθαλίες.

Η έκθεση που παρήγαγαν **τρεις ευρωπαϊκής εποπτείας διευθύνσεις** εντόπισε στις ποινές για χειραγώγηση οικονομικών δεικτών και στην επανόρθωση για σκόπιμα εσφαλμένες πωλήσεις χρηματοοικονομικών προϊόντων δύο από τις μεγαλύτερες πηγές ανησυχίας.

Εβδομάδες μόλις αργότερα, η Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική επίβλεψη, παρήγαγε μία συλλογιστική επί της αναθεώρησης των στάνταρ προσεγγίσεων για τον

⁸⁵<http://www.euro2day.gr/>

υπολογισμό του κεφαλαίου που οι τράπεζες πρέπει να διακρατούν έναντι Λειτουργικών Κινδύνων.

Η επιτροπή επεσήμανε πως, μία μελέτη του 2010 έδειξε "ότι οι απαιτήσεις σε τραπεζικά κεφάλαια με βάση τα όσα ορίζει το πλαίσιο της Βασιλείας, **ήταν κατά μέσο όρο μειωμένες το 2009**. Επιπλέον, οι κεφαλαιακές ανάγκες για Λειτουργικό Κίνδυνο βρέθηκαν να αυξάνονται με μη γραμμική τάση σε σχέση με το μέγεθος μίας τράπεζας".

5. Η Κεφαλαιακή Επάρκεια

5.1. Ορισμός της Κεφαλαιακής Επάρκειας⁸⁶

Οι τιμές των χρηματοοικονομικών μέσων έχουν παρουσιάσει σημαντικές διακυμάνσεις με αποτέλεσμα την έντονη μεταβλητότητα της αγοραίας αξίας των κεφαλαίων των τραπεζών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι πρόβαλε η ανάγκη δημιουργίας ενός κοινά αποδεκτού πλαισίου Κεφαλαιακής Επάρκειας που θα ενδυνάμωνε την κεφαλαιακή βάση και θα διευκόλυνε τη συγκρισιμότητα σε διεθνές επίπεδο, με απώτερο σκοπό την επίτευξη χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Ως αποτέλεσμα, δημιουργήθηκε η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision – BCBS) υπό την αιγίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlements), που αποτελεί μία εποπτική αρχή οι προτάσεις της οποίας δεν έχουν νομική ισχύ, στοχεύουν όμως στη δημιουργία εποπτικών προτύπων, κατευθυντήριων αρχών και βέλτιστων πρακτικών.

Έτσι, το 1988 εκδόθηκε το Σύμφωνο της Κεφαλαιακής Επάρκειας των Τραπεζών (Βασιλεία I) που καθόριζε το ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να διαθέτει μία τράπεζα, προκειμένου να είναι προστατευόμενη από τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Το 1996 κάποιες εκθέσεις του κινδύνου αγοράς αποσπάστηκαν και έδωσαν ξεχωριστούς Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας. Η Επιτροπή της Βασιλείας στην προσπάθειά της να εξάγει μεγαλύτερη ευαισθησία πιστωτικού κινδύνου, εργάστηκε για να αναπτύξει έναν κατάλληλο Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Πολλά μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προσδιορίζουν 20% και περισσότερο του εσωτερικού τους κεφαλαίου στον Λειτουργικό Κίνδυνο⁸⁷. Έκτοτε, με αναθεωρήσεις μέσα από την Βασιλεία II και III, η Κεφαλαιακή Επάρκεια αναφέρεται στην κάλυψη του πιστωτικού, Λειτουργικού και κινδύνου αγοράς και αποτελεί έναν τρόπο κατοχύρωσης της τράπεζας από ενδεχόμενες ζημιές.

⁸⁶Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012

⁸⁷Σαράντη Στυλιανού Διπλωματική εργασία με τίτλο "Ο Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα και το Αποτελεσματικό Περιβάλλον Διαχείρισης του", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2009

5.2. Ορισμός του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας⁸⁸

Ο δείκτης ή αλλιώς Συντελεστής Κεφαλαιακής Επάρκειας ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, βάσει και της Βασιλείας II, συμπεριλαμβάνει πλέον και ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου που αναλαμβάνει ένα Πιστωτικό Ίδρυμα. Ο δείκτης αυτός ορίζεται ως ο λόγος των κεφαλαίων του προς το σύνολο των σταθμισμένων για κίνδυνο περιουσιακών του στοιχείων. Ο λόγος αυτός δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 8%. Τα κεφάλαια του Πιστωτικού Ιδρύματος, δηλαδή ο αριθμητής του κλάσματος, χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες, στο κεφάλαιο Tier 1, στο κεφάλαιο Tier 2, και στο κεφάλαιο Tier 3.

Πιο συγκεκριμένα, το κεφάλαιο Tier 1 περιλαμβάνει το καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο και τα διάφορα αποθεματικά. Στο κεφάλαιο Tier 2 περιλαμβάνονται τα ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και οι προβλέψεις των τραπεζικών κινδύνων που έχουν χαρακτήρα αποθεματικών. Τέλος, το κεφάλαιο Tier 3, το οποίο είναι το κεφάλαιο για την αντιμετώπιση του κινδύνου αγοράς, περιλαμβάνει τα μακροπρόθεσμα δάνεια σταθερής χρονικής διάρκειας που περιλαμβάνονται στα ίδια κεφάλαια με μικρότερη χρονική διάρκεια τα δύο έτη.

Η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στη Συνθήκη της Βασιλείας I και II, αφορά τον παρανομαστή του κλάσματος, ο οποίος εκφράζει τα σταθμισμένα για κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία του Πιστωτικού Ιδρύματος. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας I, το ποσό των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων του Πιστωτικού Ιδρύματος εκφράζει μόνο το ποσό που είναι απαραίτητο για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς. Ενώ, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας II προστίθεται ένα επιπλέον ποσό για την αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου και αλλάζουν ορισμένοι από τους συντελεστές στάθμισης κινδύνου για τον πιστωτικό κίνδυνο.

Με τη Συνθήκη της Βασιλείας II, τα Πιστωτικά Ιδρύματα μπορούν να υπολογίσουν το ποσό για τον πιστωτικό κίνδυνο με την τυποποιημένη μέθοδο ή με τη μέθοδο των εσωτερικών διαβαθμίσεων, ενώ ο υπολογισμός του ποσού για τον Λειτουργικό Κίνδυνο γίνεται με τη μέθοδο του Βασικού Δείκτη, την τυποποιημένη μέθοδο μέτρησης ή την εξελιγμένη μέθοδο μέτρησης.

⁸⁸Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας I, ο τύπος για τον υπολογισμό του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας είναι ο εξής:

$$\frac{Tier1 + Tier2 + Tier3}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} + \text{Κίνδυνος Αγοράς}}$$

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας II, ο παραπάνω τύπος για τον υπολογισμό του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας διαμορφώνεται ως εξής:

$$\frac{Tier1 + Tier2 + Tier3}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} + \text{Κίνδυνος Αγοράς} + \text{Λειτουργικός Κίνδυνος}}$$

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου θα είναι περίπου το 12% των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων. Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να παρακολουθούν την επάρκεια των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου, την ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης, την έκθεση κινδύνων, την Κεφαλαιακή Επάρκεια, την ρευστότητα, τις λογιστικές αρχές και την ποιότητα κερδοφορίας ενός χρηματοπιστωτικού κινδύνου. Με αυτόν τον τρόπο, θα έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν σε κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, οι οποίες θα μπορούν να είναι και υψηλότερες από το ελάχιστο όριο των 8%, ανάλογα με την εκτιμώμενη έκθεση κινδύνου του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.⁸⁹

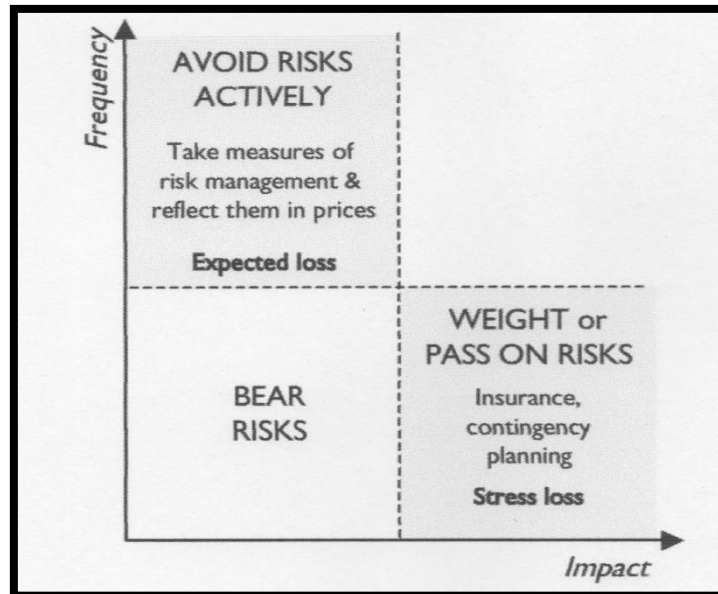
⁸⁹Σαράντη Στυλιανού Διπλωματική εργασία με τίτλο "Ο Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα και το Αποτελεσματικό Περιβάλλον Διαχείρισης του", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2009

5.3. Μεθοδολογίες καθορισμού Κεφαλαιακών Υποχρεώσεων

5.3.1. Γενικά⁹⁰

Οι ζημίες που προκαλούνται από τους εκάστοτε Λειτουργικούς Κινδύνους είναι αποτέλεσμα συγκερασμού δύο παραγόντων: της συχνότητας εμφάνισης των ζημιών σε συνδυασμό με την βαρύτητα τους.

Ακολουθεί σχετικό διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 9):

Διάγραμμα 9: Παράγοντες που συνιστούν τις ζημίες του Λειτουργικού Κινδύνου⁹¹

5.3.2. Στρατηγικές καθορισμού Κεφαλαιακών Υποχρεώσεων⁹²

Λόγω της πολυπλοκότητας του τρόπου εκδήλωσης των ζημιών που προκαλούνται από τους Λειτουργικούς Κινδύνους καθώς και της ετερογένειας των αιτιών αυτών, η Επιτροπή προτείνει τρεις προσεγγίσεις, οι οποίες δύναται να κατηγοριοποιηθούν σε δύο κύριες στρατηγικές:

⁹⁰Chiara Cornalba , Paolo Giudici, "Statistical models for operational risk management", Physica A 338 (2004) 166 – 172, Elsevier B.V, 2004

⁹¹"Guidelines on Operational Risk Management", Prepared by the Oesterreichische National bank in cooperation with the Financial Market Authority, 2006

⁹²Chiara Cornalba , Paolo Giudici, "Statistical models for operational risk management", Physica A 338 (2004) 166 – 172, Elsevier B.V, 2004

α. Μέθοδος Top – down: οι Λειτουργικοί Κίνδυνοι μετρώνται και καλύπτονται σε κεντρικό επίπεδο, ώστε οι τοπικές επιχειρηματικές μονάδες (π.χ. υποκαταστήματα τραπεζών) να μην συμμετέχουν στις διαδικασίες μέτρησης και της κατανομής.

Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων πραγματοποιείται με τη χρήση μεταβλητών που είναι σε άμεση συνάρτηση με την έκθεση σε κίνδυνο. "Η Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (BIA)" που προτείνει η Επιτροπή είναι ένα παράδειγμα.

β. Μέθοδος Bottom - up: αυτή η στρατηγική βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με την προηγούμενη μέθοδο: σε αυτήν εδώ την περίπτωση χρησιμοποιούνται τομείς τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Οι Λειτουργικοί Κίνδυνοι αρχικά καταμετρώνται στο επίπεδο του κάθε ενός τομέα της τραπεζικής δραστηριότητας και μετά αθροίζονται.

Παρά το γεγονός ότι η κάλυψη του κεφαλαίου αποφασίζεται κεντρικά, η συνεισφορά του κάθε ενός τομέα του συνόλου των τραπεζικών δραστηριοτήτων είναι ορατή, μπορεί να παρακολουθηθεί και να καταμετρηθεί.

Η εν λόγω μέθοδος συνήθως είναι πιο δαπανηρή από τη μέθοδο top – down, αλλά συντελεί στην καλύτερη διαχείριση και στον αρτιότερο σχεδιασμό για κάθε έναν τομέα χωριστά.

Η "Τυποποιημένη Προσέγγιση (TSA)" και οι "Εξελιγμένες προσεγγίσεις (AMA)" εντάσσονται σε αυτήν την μεθοδολογία.

5.3.3. Προσεγγίσεις υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας⁹³

Όπως προκύπτει από το πλαίσιο της Κεφαλαιακής Επάρκειας σύμφωνα με τον Πυλώνα I του σχεδίου της Συνθήκης της Βασιλείας II υπάρχουν τρεις τρόποι – προσεγγίσεις υπολογισμού της Κεφαλαιακής Επάρκειας ενός τραπεζικού ιδρύματος που είναι οι εξής:

- **Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη:** $KY=15\%$. (Μ.Ο.) Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων τριετίας, είναι των: Καθαρών εσόδων (τόκων + προμηθειών) + Κερδών Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και λοιπών εσόδων.

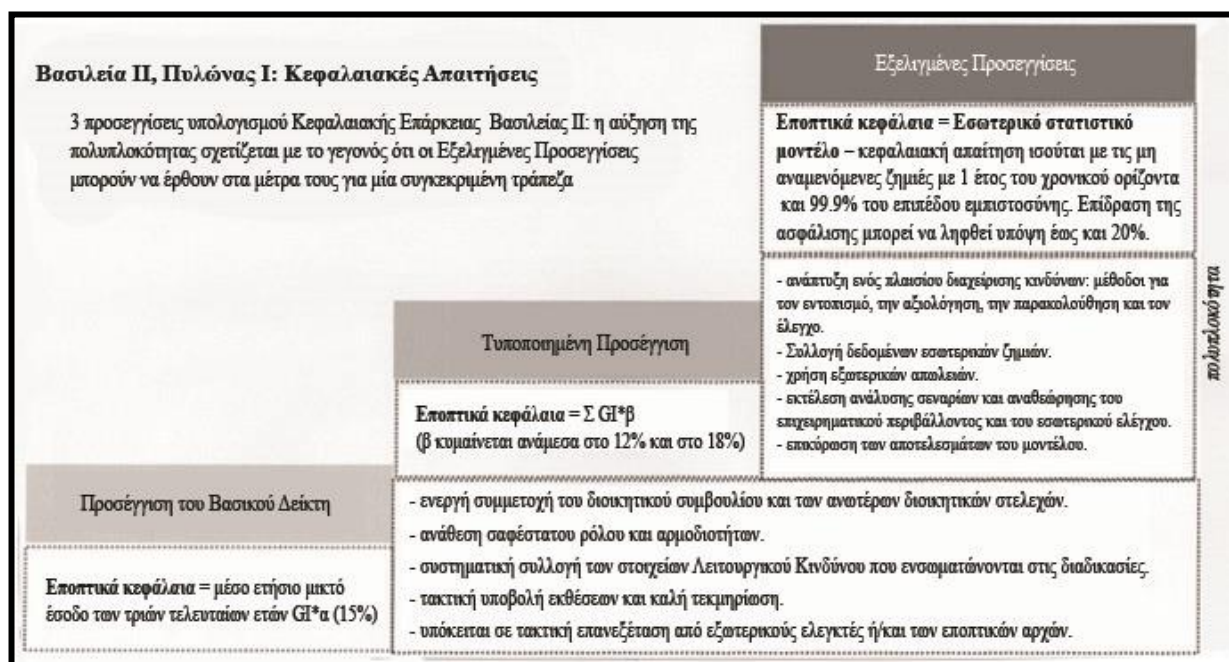
⁹³α. Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων"

β. Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με θέμα "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010

Σε αυτήν την περίπτωση δεν περιλαμβάνονται τα έσοδα πώλησης επενδύσεων (π.χ. μετοχών εκ των Διαθεσίμων προς Πώληση), τα έκτακτα έσοδα και τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες. Δεν αφαιρούνται επίσης οι προβλέψεις και τα λειτουργικά έξοδα.

- **Τυποποιημένη Προσέγγιση:** $KY = (M.O.)$ Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων τριετίας κατά τομέα τραπεζικής σταθμισμένων με αντίστοιχους κατά τομέα συντελεστές (από 12-18%).
- **Εξελιγμένες προσεγγίσεις:** Εκτίμηση λειτουργικών ζημιών (αναμενόμενων και μη) βασισμένη στην χρήση αξιόπιστων εσωτερικών και εξωτερικών βάσεων δεδομένων ζημιών και κατόπιν έγκρισης Τράπεζας Ελλάδος.

Ακολουθεί παράθεση σχήματος (βλέπε σχήμα 8):

Σχήμα 8: Προσεγγίσεις υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας Βασιλείας II⁹⁴

Επισημάνση: οι εν λόγω μέθοδοι υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου, συμπεριλαμβάνονται στην υπ. αριθμό 2590/20.08.2007 ΠΔΤΕ.

⁹⁴KPMG Business Dialogue, "Operational Risk", Luxembourg, 2012

5.3.4. Περιγραφή μεθόδων υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας

Στην υποενότητα αυτή θα γίνει μία αναλυτική περιγραφή της κάθε μία μεθόδου Κεφαλαιακής Επάρκειας ξεχωριστά. Οι τρεις βασικές μεθοδολογίες υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας όπως προαναφέρθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα είναι οι εξής:

- **Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator approach),**
- **Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardized approach) και**
- **Εξελιγμένες Προσεγγίσεις (Advanced Measurement approach)**

Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη⁹⁵

Η μέθοδος του **Βασικού Δείκτη** χρησιμοποιεί ένα μετρητή Λειτουργικού Κινδύνου για την συνολική εργασία ενός Πιστωτικού Ιδρύματος. Οι Τράπεζες που εφαρμόζουν αυτήν την μέθοδο θα πρέπει να υπολογίζουν Εποπτικά κεφάλαια ως ποσοστό του μικτού εσόδου. Με βάση την προσέγγιση αυτή οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου ανέρχονται στο 15% του **Σχετικού Δείκτη Εισοδήματος του Πιστωτικού Ιδρύματος**.

Ο Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος του Πιστωτικού Ιδρύματος:

- ορίζεται ως ο μέσος όρος των τριών τελευταίων ετών, πριν την ημερομηνία αναφοράς, των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων. Ο τριετής μέσος όρος υπολογίζεται με βάση τις τελευταίες τρεις δωδεκάμηνες παρατηρήσεις στο τέλος της κάθε διαχειριστικής χρήσης.
- υπολογίζεται ως το άθροισμα των ετήσιων παρατηρήσεων, για τις οποίες υπάρχουν θετικά μεγέθη διαιρούμενο με τον αριθμό των θετικών μεγεθών. Επομένως εάν για κάποια παρατήρηση τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα είναι αρνητικά ή μηδενικά, το μέγεθος αυτό δεν θα λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του μέσου όρου.

Ο τύπος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του κεφαλαίου είναι ο εξής:⁹⁶

⁹⁵Πράξη Διοικητή Τραπέζης Ελλάδος Αριθ. 2590/20.08.2007 Θέμα: "Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για το Λειτουργικό Κίνδυνο"

$$K_{B\Delta} = ME * \alpha$$

Όπου,

- $K_{B\Delta}$ = υπολογισμός κεφαλαίου σύμφωνα με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη.
- ME = μέσο ετήσιο μικτό έσοδο των τριών τελευταίων ετών.
- α = σταθερό ποσοστό 15%, το οποίο έχει οριστεί από την Επιτροπή και αντιπροσωπεύει τις γενικές απαιτήσεις του τραπεζικού κλάδου.

Τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα υπολογίζονται ως το αλγεβρικό άθροισμα των στοιχείων του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης. Ανάλογα με το λογιστικό σχέδιο που ακολουθούν τα Πιστωτικά Ιδρύματα οφείλουν να εφαρμόσουν και τον αντίστοιχο ορισμό.

Τα στοιχεία, που αποτελούν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα προσαρμόζονται, εφόσον απαιτείται, ως εξής:

1. Τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα υπολογίζονται πριν την αφαίρεση των προβλέψεων (γενικών και ειδικών) και των λειτουργικών εξόδων.
2. Τα λειτουργικά έξοδα περιλαμβάνουν τα έξοδα εξωτερικής ανάθεσης υπηρεσιών (outsourcing), σε επιχειρήσεις που δεν είναι μητρικές ή θυγατρικές του Πιστωτικού Ιδρύματος, ούτε θυγατρικές επιχείρησης της οποίας είναι θυγατρική και το Πιστωτικό Ίδρυμα. Τα έξοδα για την εξωτερική ανάθεση υπηρεσιών επιτρέπεται να μειώνουν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα, αν καταβάλλονται σε επιχειρήσεις που εποπτεύονται ισοδυνάμως με Πιστωτικά Ιδρύματα.
3. Δεν λαμβάνονται υπόψη:
 - τα πραγματοποιηθέντα κέρδη/ζημιές από την πώληση στοιχείων που δεν ανήκουν στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο συναλλαγών,
 - τα έκτακτα ή μη επαναλαμβανόμενα έσοδα και
 - τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες.

⁹⁶Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

4. Όταν οι αναπροσαρμογές της αξίας των στοιχείων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης, τότε οι αναπροσαρμογές αυτές θα μπορούν να συμπεριληφθούν στον υπολογισμό του Δείκτη. Οι διαφορές από την αναπροσαρμογή της αξίας στην αγοραία τιμή των τίτλων που δεν περιλαμβάνονται στις "Συμμετοχές σε συγγενείς και θυγατρικές επιχειρήσεις" και οι οποίες καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης, θα πρέπει να συμπεριληφθούν στον υπολογισμό.

Στην περίπτωση κατά την οποία μία επιχείρηση υπόκειται σε λογιστικό πλαίσιο διαφορετικό από αυτό των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ή του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Τραπεζών, θα πρέπει να γίνεται ο υπολογισμός του Σχετικού Δείκτη Εισοδήματος βάσει των στοιχείων που αντανakλούν καλύτερα τον ορισμό των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση Ομίλων των οποίων η μητρική είναι Χρηματοδοτική Εταιρεία Συμμετοχών, όπως ορίζεται στο άρθρο 33 του Ν. 3601/2007 καθώς ο Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος υπολογίζεται βάσει της ενοποιημένης οικονομικής κατάστασης της εν λόγω εταιρείας.

Για την εφαρμογή της μεθόδου του βασικού δείκτη δεν υπάρχουν ποιοτικά κριτήρια ως προϋπόθεση προκειμένου να χρησιμοποιηθεί από τα Πιστωτικά Ιδρύματα για την αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου. Αντίθετα, οι δυο επόμενες μεθόδους που θα αναπτυχθούν αμέσως μετά, έχουν ως προϋπόθεση ορισμένα κριτήρια για την εφαρμογή τους.

Τυποποιημένη Προσέγγιση⁹⁷

Για την υιοθέτηση της **Τυποποιημένης Προσέγγισης**, τα Πιστωτικά Ιδρύματα οφείλουν να παρέχουν στην Τράπεζα της Ελλάδος βεβαίωση και τα απαιτούμενα στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι πληρούν όλα τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της προσέγγισης.

Τα Πιστωτικά Ιδρύματα κατανέμουν τις δραστηριότητές τους στις κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Με την επιφύλαξη της υποπαραγράφου γ, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, ισούνται με τον μέσο όρο των τριών τελευταίων ετών, των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων σταθμισμένων με τους αντίστοιχους συντελεστές.

⁹⁷Πράξη Διοικητή Τραπέζης Ελλάδος Αριθ. 2590/20.08.2007 Θέμα: "Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για το Λειτουργικό Κίνδυνο"

Με την επιφύλαξη της παρ. 4 περί "Εναλλακτικής Τυποποιημένης Προσέγγισης", ως Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος ορίζονται τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα κατά κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας ανά έτος, τα οποία υπολογίζονται κατ' αναλογία με τα προβλεπόμενα για την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη. Ο τριετής μέσος όρος υπολογίζεται με βάση τις τελευταίες τρεις δωδεκάμηνες παρατηρήσεις στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμα ελεγμένα στοιχεία, μπορούν να χρησιμοποιούνται τεκμηριωμένες εκτιμήσεις του Πιστωτικού Ιδρύματος, οι οποίες θα πρέπει να υποστηρίζονται επαρκώς από τα λογιστικά του στοιχεία, στοιχεία κόστους, κλπ.

Εάν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα από μία ή περισσότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες είναι αρνητικά κατά έτος τότε μπορούν να καταλογισθούν στο σύνολο των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων. Στην περίπτωση που η αθροισμένη κεφαλαιακή απαίτηση όλων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός ενός δεδομένου έτους είναι αρνητική τότε για τον υπολογισμό του μέσου όρου αυτή λαμβάνεται υπόψη στον αριθμητή με μηδενική αξία.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν μέσα από έναν πίνακα (βλέπε πίνακα 6) οι δραστηριότητες ανά τομέα. Οι κυριότερες δραστηριότητες είναι οι εξής:

Κατηγορία Επιχειρηματικής Δραστηριότητας	Δραστηριότητες ανά κατηγορία	Συντελεστής
Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις (Corporate Finance)	Αναδοχή ή /και τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων Υπηρεσίες συνδεόμενες με την αναδοχή Υπηρεσίες επενδυτικών συμβουλών Υπηρεσίες συμβουλών σε επιχειρήσεις για θέματα κεφαλαιακής διάρθρωσης, βιομηχανικής στρατηγικής και συναφή θέματα, συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων Έρευνα επενδύσεων και χρηματοοικονομική ανάλυση, καθώς και κάθε άλλη μορφή γενικών συστάσεων σχετικά με συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα	18%
Διαπραγμάτευση	Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών	18%

και πωλήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων (Trading and Sales)	Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων Εκμετάλλευση πολυμερών συστημάτων διαπραγμάτευσης τίτλων Διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό Διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές χρηματαγορές	
Λιανική τραπεζική (Retail Banking)	Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων Χορηγήσεις Χρηματοδοτική μίσθωση Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων	12%
Εμπορική τραπεζική (Commercial Banking)	Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων Χορηγήσεις Χρηματοδοτική μίσθωση Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων	15%
Διενέργεια και διακανονισμός πληρωμών (Payment & Settlement)	Πράξεις διενέργειας πληρωμών περιλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής	18%
Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης (Agency Services)	Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης χρηματοπιστωτικών μέσων για λογαριασμό πελατών, περιλαμβανομένης της θεματοφυλακής και συναφών υπηρεσιών όπως η διαχείριση διαθεσίμων/εξασφαλίσεων	15%
Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων (Asset Management)	Διαχείριση χαρτοφυλακίου Διαχείριση Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων Άλλες μορφές διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων	12%
Υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανικής	Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα	12%

(Retail Brokerage)	Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών	
--------------------	---	--

Πίνακας 6: Δραστηριότητες ανά τομέα⁹⁸

Τα Πιστωτικά Ιδρύματα υποχρεούνται να αναπτύξουν και να τεκμηριώσουν γραπτώς συγκεκριμένες πολιτικές και κριτήρια για την ταξινόμηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους στις αντίστοιχες κατηγορίες. Τα κριτήρια αντιστοίχισης πρέπει να αναθεωρούνται και να προσαρμόζονται σε συνάρτηση με την εξέλιξη και τις μεταβολές των δραστηριοτήτων και των κινδύνων.

Η ταξινόμηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

- [1] Όλες οι λειτουργίες ενός Πιστωτικού Ιδρύματος θα πρέπει να αντιστοιχίζονται σε κάποια από τις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, χωρίς επικαλύψεις.
- [2] Οι δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν σε κάποια από τις προκαθορισμένες κατηγορίες, αλλά αποτελούν υποστηρικτικές λειτουργίες (ancillary functions) σε κάποια από τις βασικές δραστηριότητες θα ταξινομούνται στην κατηγορία δραστηριότητας που υποστηρίζουν.
- [3] Αν οι εν λόγω δραστηριότητες έχουν υποστηρικτικό χαρακτήρα για περισσότερες της μίας κατηγορίες επιχειρηματικής δραστηριότητας, θα πρέπει να προσδιορίζονται από τα Πιστωτικά Ιδρύματα αντικειμενικά κριτήρια κατηγοριοποίησής τους.
- [4] Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η ταξινόμηση μίας λειτουργίας σε κάποια κατηγορία, τότε αυτή θα λαμβάνει τον υψηλότερο συντελεστή δηλαδή το 18%. Τον ίδιο συντελεστή θα λαμβάνουν και οι τυχόν υποστηρικτικές σε αυτήν λειτουργίες.
- [5] Τα Πιστωτικά Ιδρύματα μπορούν να χρησιμοποιούν τις δικές τους μεθοδολογίες εσωτερικής τιμολόγησης για την κατανομή των εσόδων ανά τομέα δραστηριότητας. Τα κόστη που συνδέονται με μία επιχειρηματική δραστηριότητα αλλά καταλογίζονται σε άλλη, μπορούν να αντιστοιχίζονται εκ

⁹⁸Αγγελόπουλος Π. "Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα", (Αγορές – Προϊόντα – Κίνδυνοι), βιβλίο Β' έκδοσης

νέου με την αντίστοιχη δραστηριότητα, για παράδειγμα με τη χρήση μεγεθών που προκύπτουν από τιμές εσωτερικής μεταφοράς (transfer pricing).

[6] Η ταξινόμηση των δραστηριοτήτων πρέπει να είναι συμβατή με τους ορισμούς των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς.

[7] Η διοίκηση του Πιστωτικού Ιδρύματος είναι υπεύθυνη για τη διαμόρφωση πολιτικής αντιστοίχισης των Σχετικών Δεικτών και των τομέων δραστηριότητας.

[8] Η διαδικασία αντιστοίχισης θα πρέπει να υπόκειται σε ανεξάρτητη επανεξέταση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔΤΕ 2577/09.03.2006, όπως εκάστοτε ισχύει, και ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας.

Επιπρόσθετα τα Πιστωτικά Ιδρύματα που χρησιμοποιούν την Τυποποιημένη Προσέγγιση οφείλουν να τηρούν τα ακόλουθα κριτήρια, επιπλέον των γενικών προτύπων διαχείρισης κινδύνων του Άρθρου 26 του Ν. 3601/2007, όπως έχουν εξειδικευτεί με την ΠΔΤΕ 2577/09.03.2006, όπως εκάστοτε ισχύει. Η Τράπεζα της Ελλάδος θα αξιολογεί σε κάθε περίπτωση την τήρηση των ελάχιστων αυτών προϋποθέσεων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, με γνώμονα το μέγεθος και την κλίμακα των δραστηριοτήτων του Πιστωτικού Ιδρύματος και την αρχή της αναλογικότητας:

- Τα Πιστωτικά Ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν ξεχωριστή και επαρκώς στελεχωμένη μονάδα διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου εντός της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων του Πιστωτικού Ιδρύματος.
- Τα Πιστωτικά Ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν ένα τεκμηριωμένο και επαρκές σύστημα για την εκτίμηση και τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, με σαφή κατανομή των σχετικών αρμοδιοτήτων που θα καλύπτει τουλάχιστον την αναγνώριση, αξιολόγηση, παρακολούθηση, έλεγχο και μείωση του Λειτουργικού Κινδύνου, τη συλλογή δεδομένων ζημιών και τις αναφορές.
- Επίσης, τα Πιστωτικά Ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν διαδικασίες συστηματικής παρακολούθησης των δεδομένων που σχετίζονται με το Λειτουργικό Κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένης της καταχώρησης των ζημιών που υπέστη το Πιστωτικό Ίδρυμα σε Βάση Δεδομένων.

- Το σύστημα διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, θα υπόκειται σε τακτική επανεξέταση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔΤΕ 2577/09.03.2006, όπως εκάστοτε ισχύει και ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας.
- Το σύστημα παρακολούθησης και διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου θα είναι ενσωματωμένο στη γενικότερη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων του Πιστωτικού Ιδρύματος. Τα αποτελέσματά του πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας παρακολούθησης και ελέγχου του "προφίλ" Λειτουργικού Κινδύνου του Πιστωτικού Ιδρύματος.
- Τέλος, τα Πιστωτικά Ιδρύματα πρέπει να υιοθετήσουν ένα σύστημα αναφορών, που να προβλέπει την υποβολή τους, μεταξύ των άλλων και στις εμπλεκόμενες επιχειρησιακές μονάδες ή και αρμόδιες επιτροπές και να διαθέτουν διαδικασίες λήψης αποφάσεων, που να βασίζονται στην πληροφόρηση από τις αναφορές αυτές. Οι διαδικασίες αυτές θα περιγράφουν σαφώς τις ενδεχόμενες διορθωτικές ενέργειες και την παρακολούθηση της υλοποίησης αυτών, θα καλύπτουν επίσης τη λήψη μέτρων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

Εξελιγμένες Προσεγγίσεις

Τέλος, σχετικά με τις **Εξελιγμένες Προσεγγίσεις (advanced measurement approach)**, οι τράπεζες υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις με βάση την δική τους μεθοδολογία αποτίμησης Λειτουργικών Κινδύνων. Για να εφαρμοσθεί η μεθοδολογία θα πρέπει να εκπληρώνονται μία σειρά από κριτήρια. Η συγκεκριμένη μεθοδολογία αναπτύσσεται ιδιαίτερα από τις τράπεζες, οι οποίες έχουν διεθνή δραστηριοποίηση. Οι τράπεζες, που θα ακολουθήσουν αυτή την εναλλακτική λύση, θα πρέπει να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις λαμβάνοντας υπ' όψιν τον τρόπο κατανομής των τραπεζικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με την προηγούμενη μέθοδο. Η μέθοδος υπολογίζει, από ιστορικά δεδομένα και για συγκεκριμένες παραμέτρους, την πιθανότητα να συμβούν ανάλογες περιπτώσεις σε κάποιο βάθος χρόνου και τη μέση απώλεια ανά περίπτωση. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών, που εφαρμόζουν αυτή τη λύση, δεν μπορούν να είναι

μικρότερες από το 75% των κεφαλαιακών απαιτήσεων, που θα υπολογίζονταν σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο.⁹⁹

Αυτή η μέθοδος περιλαμβάνει μία σειρά μεθοδολογιών, που ταξινομούνται στις Εσωτερικές Μεθόδους Μέτρησης, στις Μεθόδους Κατανομής Ζημιών και στις Μεθόδους Καρτών Επιδόσεων, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά ως εξής:¹⁰⁰

- **Εσωτερικές Μέθοδοι Μέτρησης:** τα Πιστωτικά Ιδρύματα υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις βασισμένα στην εκτίμηση των αναμενόμενων λειτουργικών ζημιών, υποθέτοντας τη σταθερότητα των αναμενόμενων και των μη αναμενόμενων ζημιών. Καθορίζονται οι συνδυασμοί του κάθε τομέα δραστηριότητας και του κάθε είδους ζημιογόνου γεγονότος και προσδιορίζεται η έκθεση σε κίνδυνο, εκτιμώντας τη συχνότητα έλευσης και τη σοβαρότητα επίπτωσης των ζημιογόνων γεγονότων με βάση ιστορικά δεδομένα. Η κεφαλαιακή απαίτηση για κάθε συνδυασμό τομέα δραστηριότητας και είδους ζημιογόνου γεγονότος συνίσταται από την αναμενόμενη ζημία προσαρμοσμένη με έναν εποπτικά καθορισμένο συντελεστή. Το άθροισμα των επιμέρους κεφαλαιακών απαιτήσεων για κάθε συνδυασμό αποτελεί τη συνολική κεφαλαιακή απαίτηση του Πιστωτικού Ιδρύματος έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου.
- **Μέθοδοι Κατανομής Ζημιών:** οι μέθοδοι αυτές στοχεύουν στην απευθείας εκτίμηση των μη αναμενόμενων ζημιών και όχι μέσω μίας υπόθεσης για τη σχέση τους με τις αναμενόμενες. Για τον υπολογισμό της συνολικής κεφαλαιακής απαίτησης, για τον κάθε συνδυασμό τομέα δραστηριότητας και του κάθε είδους ζημιογόνου γεγονότος, εκτιμάται η σχετική στατιστική κατανομή των λειτουργικών ζημιών για ένα σταθερό χρονικό ορίζοντα, ενώ η συνολική κεφαλαιακή απαίτηση προτείνεται να αποτελεί το άθροισμα των επιμέρους “Μέγιστων Δυνητικών Ζημιών” (VaR) έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου, με την υπόθεση ότι οι ζημιές του κάθε συνδυασμού συσχετίζονται πλήρως μεταξύ τους.

⁹⁹Κωνσταντινίδου Ευδοξία Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία II και Τραπεζικό Σύστημα (Μελέτη Περίπτωσης)", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2009

¹⁰⁰Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

- **Μέθοδοι Καρτών Επιδόσεων:** σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, προσδιορίζεται αρχικά η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου σε συνολικό επίπεδο και κατανέμεται στους διάφορους τομείς δραστηριότητας. Τόσο η συνολική όσο και οι επιμέρους κεφαλαιακές απαιτήσεις μεταβάλλονται διαχρονικά ανάλογα με τις επιδόσεις που εμφανίζει ο κάθε τομέας και το κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα. Ο προσδιορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων στηρίζεται στις μεταβολές του περιβάλλοντος κινδύνου ή ελέγχων του κάθε τομέα δραστηριότητας. Για το σκοπό αυτό, ο σχεδιασμός των καρτών επιδόσεων αντανακλά τις μεταβολές κατάλληλα επιλεγμένων δεικτών κινδύνου για κάθε τομέα δραστηριότητας και όχι απευθείας εκτιμήσεις του κινδύνου.¹⁰¹

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, για να χρησιμοποιήσει ένα Πιστωτικό Ίδρυμα τη Μέθοδο των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων, πρέπει να τηρεί ορισμένα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: στα ποιοτικά κριτήρια, στα ποσοτικά κριτήρια και στα κριτήρια για την αναγνώριση ασφάλειας ως μέσο μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο.

Στη συνέχεια θα επιχειρηθεί μία αναλυτική αναφορά σχετικά με τα ποιοτικά κριτήρια που πρέπει να χρησιμοποιήσει ένα Πιστωτικό Ίδρυμα για την συγκεκριμένη μέθοδο.

Τα κυριότερα ποιοτικά κριτήρια είναι τα εξής:¹⁰²

- Το Πιστωτικό Ίδρυμα πρέπει να δημιουργήσει ανεξάρτητο τμήμα διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου στην ευθύνη του οποίου θα υπόκεινται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του πλαισίου της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου της εταιρίας.
- Το εσωτερικό σύστημα μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να είναι πλήρως ενσωματωμένο στις καθημερινές διαδικασίες διαχείρισης του συνολικού κινδύνου της εταιρίας και θα πρέπει να συνεισφέρει ενεργά στον καθορισμό και στον έλεγχο του προφίλ του κινδύνου της εταιρίας.

¹⁰¹Προβόπουλος Γ., Γκόρτσος Χρ. (2004) "Το νέο Ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό περιβάλλον", υπότιτλος: "Τάσεις και προοπτικές", εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

¹⁰²Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

- Το Πιστωτικό Ίδρυμα οφείλει να κάνει αναφορά της έκθεσης του σε Λειτουργικό Κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων δημιουργίας ζημιών, σε τακτική βάση τόσο στη διοίκηση των επιχειρησιακών του μονάδων, όσο και στην ανώτατη διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο. Επιπλέον πρέπει να έχει ορίσει συγκεκριμένες διαδικασίες για τη λήψη κατάλληλων ενεργειών έπειτα από την προαναφερθείσα πληροφόρηση των αρμοδίων μονάδων.
- Το σύστημα για την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου της εταιρίας πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένο και να είναι πλήρως και γραπτώς τεκμηριωμένο.
- Η διαδικασία διαχείρισης και τα συστήματα μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου θα υπόκεινται σε τακτική επανεξέταση από εσωτερικούς ή/και εξωτερικούς ελεγκτές.
- Η πιστοποίηση του συστήματος μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου από τους εξωτερικούς ελεγκτές και την εθνική εποπτική αρχή θα πρέπει να διαπιστώσει ότι οι εσωτερικές διαδικασίες της πιστοποίησης λειτουργούν σε ικανοποιητικούς ρυθμούς καθώς και να επιβεβαιώσει ότι η διαδικασία και ροή πληροφόρησης του συστήματος μέτρησης κινδύνου της εταιρίας εκτελείται με διαφανή και εύκολα προσβάσιμο τρόπο.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση για τα ποιοτικά κριτήρια, τώρα θα γίνει αναφορά για τα ποσοτικά κριτήρια που πληρούν τις προϋποθέσεις για να μπορέσει ένα Πιστωτικό Ίδρυμα να χρησιμοποιήσει αυτήν την μέθοδο.

Τα κυριότερα ποσοτικά κριτήρια είναι τα εξής:¹⁰³

1. Διαδικασίες

- Τα Πιστωτικά Ιδρύματα πρέπει να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις κατά τρόπο, ώστε να καλύπτονται τόσο η αναμενόμενη, όσο και η μη αναμενόμενη ζημία.
- Η μέτρηση θα συλλαμβάνει δυνητικά σοβαρά ακραία γεγονότα, με 99,9% διάστημα εμπιστοσύνης σε περίοδο ενός έτους.
- Το σύστημα μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

¹⁰³Κωνσταντινίδου Ευδοξία Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία II και Τραπεζικό Σύστημα (Μελέτη Περίπτωσης)", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2009

- ✚ εσωτερικά δεδομένα ζημιών,
- ✚ εξωτερικά δεδομένα ζημιών,
- ✚ ανάλυση σεναρίων και
- ✚ παράγοντες που αντανακλούν το επιχειρηματικό/οικονομικό περιβάλλον και τα συστήματα εσωτερικού έλεγχου του Πιστωτικού Ιδρύματος.

- Το σύστημα μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και να καλύπτει τις κύριες πηγές κινδύνου, που επηρεάζουν το σχήμα της κατανομής ζημιών από Λειτουργικό Κίνδυνο στα απομακρυσμένα σημεία της κατανομής.
- Τα συστήματα μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να διέπονται από συνέπεια σε εσωτερικό επίπεδο και να αποφεύγουν τον υπολογισμό των ποιοτικών αξιολογήσεων ή των τεχνικών μείωσης κινδύνων, που αναγνωρίζονται σε άλλους τομείς του πλαισίου Κεφαλαιακής Επάρκειας όπως για τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς.

2. Εσωτερικά δεδομένα ζημιών

- Οι εσωτερικές μετρήσεις του Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να βασίζονται σε ιστορικές παρατηρήσεις χρονικής περιόδου τουλάχιστον πέντε ετών.
- Τα Πιστωτικά Ιδρύματα πρέπει να είναι σε θέση να συσχετίζουν τα ιστορικά δεδομένα των ζημιών από Λειτουργικό Κίνδυνο με τους επιμέρους επιχειρηματικούς τομείς και με τις κατηγορίες γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου.
- Τα κριτήρια για τον επιμερισμό των ζημιών στους επιχειρηματικούς τομείς και στις κατηγορίες γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να είναι γραπτώς τεκμηριωμένα και αντικειμενικά.
- Για κάθε κατηγορία ζημιογόνων γεγονότων θα πρέπει να οριστεί ένα κατάλληλο ελάχιστο όριο για τη συλλογή δεδομένων.

3. Εξωτερικά δεδομένα ζημιών

- ✓ Το σύστημα μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου οφείλει να περιλαμβάνει και τη χρήση εξωτερικών δεδομένων, ιδίως στην περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις ότι το Πιστωτικό Ίδρυμα έχει κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές ζημίες με μικρή πιθανότητα εμφάνισης.

- ✓ Οι όροι και οι πρακτικές για τη χρήση εξωτερικών δεδομένων πρέπει να αξιολογούνται τακτικά, να τεκμηριώνονται γραπτώς και να υπόκεινται σε περιοδική ανεξάρτητη εξέταση.
- 4. Ανάλυση σεναρίων τα οποία βασίζονται σε γνώμες εμπειρογνομόνων και σε συνδυασμό με εξωτερικά δεδομένα.
- 5. Παράγοντες επιχειρηματικού περιβάλλοντος και εξωτερικού ελέγχου
 - Κάθε παράγοντας που επιλέγεται πρέπει να αποτελεί ουσιαστική πηγή κινδύνου και η επιλογή του να βασίζεται στην εμπειρία και τη γνώμη εμπειρογνομόνων των επηρεαζόμενων επιχειρηματικών μονάδων.
 - Η ευαισθησία των εκτιμήσεων του κινδύνου στις μεταβολές αυτών των παραγόντων και οι σταθμίσεις τους θα πρέπει να βασίζονται σε εμπεριστατωμένη ανάλυση.

Ολοκληρώνοντας και την ανάλυση για τα ποσοτικά κριτήρια, θα γίνει ανάλυση για τα κριτήρια αναγνώρισης ασφάλειας ως μέσο μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Τα κυριότερα κριτήρια αναγνώρισης ασφάλειας ως μέσο μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου είναι τα εξής:¹⁰⁴

- Η ασφαλιστική εταιρία έχει πιστωτική αξιολόγηση Α ή ισοδύναμη.
- Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο θα πρέπει να έχει μία αρχική περίοδο τουλάχιστον ενός έτους. Για τις πολιτικές με μία περίοδο λιγότερη του ενός έτους, το Πιστωτικό Ίδρυμα πρέπει να κάνει τις κατάλληλες ρυθμιστικές περικοπές που να αντισταθμίζουν το μειωμένο υπόλοιπο όρο της ασφάλειας, μέχρι και μία πλήρη περικοπή ίση με 100% για τις ασφάλειες με υπολειπόμενη περίοδο ισχύος ίση ή μικρότερη των 90 ημερών.
- Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο έχει μία ελάχιστη περίοδο ειδοποίησης για την ακύρωση και την μη-ανανέωσή του.
- Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο δεν περιέχει κανέναν αποκλεισμό ή περιορισμό ως προς τη ρυθμιστική δράση ή τον δέκτη ή τον εκκαθαριστή ενός χρεοκοπημένου πιστωτικού ιδρύματος.
- Η ασφαλιστική κάλυψη έχει χαρτογραφηθεί σύμφωνα με την πραγματική έκθεση ζημιών Λειτουργικού Κινδύνου του ιδρύματος.

¹⁰⁴Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

- Η ασφάλεια παρέχεται από τρίτη οντότητα.
- Το πλαίσιο για την ασφάλεια είναι σωστά αιτιολογημένο και τεκμηριωμένο.
- Το Πιστωτικό Ίδρυμα αποκαλύπτει τη μείωση της κεφαλαιακής της επιβάρυνσης για τον Λειτουργικό Κίνδυνο λόγω της ασφάλειας.

Τέλος, ολοκληρώνοντας αυτήν την υποενότητα θα παρουσιαστεί μέσω ενός πίνακα (βλέπε πίνακα 7) η καταγραφή των ποιοτικών κριτηρίων ανά κατηγορία μέτρησης ανάμεσα στον Λειτουργικό Κίνδυνο και την επάρκεια.

Στάδια Εποπτείας	Μέθοδος Βασικού Δείκτη	Τυποποιημένη Μέθοδος	Εξελιγμένες Προσεγγίσεις
<u>Πρώτος</u> <u>Πυλώνας:</u> Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	Δεν υπάρχουν αναγκαίες προϋποθέσεις	Οι τράπεζες θα πρέπει να ικανοποιούν τις εξής προϋποθέσεις: • ανεξάρτητες λειτουργίες οικονομικών ελέγχων • επιχειρησιακές δραστηριότητες χαρτογραφημένες σύμφωνα με τις οδηγίες • ανεξάρτητη λειτουργία διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου για τις μετρήσεις • την μεθοδολογία και • τις διαδικασίες	Όλες οι προηγούμενες προϋποθέσεις καθώς επίσης χρήση της βάσης δεδομένων Λειτουργικού Κινδύνου και των μετρήσεων στην διαχείριση του κινδύνου, θα πρέπει να υπάρχει ηλεκτρονικό αρχείο για ζημιές που σημειώθηκαν τα προηγούμενα έτη, τα στοιχεία του αρχείου για τις αρχές θα πρέπει να έχουν ελεγχθεί, η συγκέντρωση των στοιχείων θα έχει γίνει από αξιόπιστο σύστημα και ειδικά εκπαιδευόμενο προσωπικό θα έχει αναλάβει τα τεχνικά θέματα
<u>Δεύτερος</u> <u>Πυλώνας:</u>	Ο μηχανισμός διαχείρισης	Οι εποπτικές αρχές θα εξετάσουν την χαρτογράφηση	Οι εποπτικές αρχές θα εξετάσουν την

Εποπτικός Έλεγχος	Λειτουργικού Κινδύνου θα ελεγχθεί από εποπτικές αρχές	των δραστηριοτήτων του οργανισμού	διαδικασία συγκέντρωσης στοιχείων για την δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου για τις ζημίες που έχουν σημειωθεί
<u>Τρίτος</u> <u>Πυλώνας:</u> Πειθαρχία της Αγοράς	Οι τράπεζες θα πρέπει να γνωστοποιήσουν την κεφαλαιακή προσέγγιση που έχουν επιλέξει και τα κεφάλαια του Λειτουργικού Κινδύνου σαν ποσοστό επί των συνολικών κεφαλαίων	Όλα τα προηγούμενα και επιπλέον θα γνωστοποιήσουν τον βαθμό έκθεσης στον Λειτουργικό Κίνδυνο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης	Οι τράπεζες θα πρέπει να προχωρήσουν σε γνωστοποιήσεις και να εμφανίσουν τις συνολικές λειτουργικές ζημίες ανά δραστηριότητα

Πίνακας 7: Καταγραφή των ποιοτικών κριτηρίων ανά κατηγορία μέτρησης¹⁰⁵

¹⁰⁵Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010

B. Πρακτική προσέγγιση των τραπεζών (Β' μέρος)

6. Εμπειρικό μέρος

Έχοντας ολοκληρώσει και αναπτύξει την ιστορική αναδρομή και έννοια του Λειτουργικού Κινδύνου, το Σύμφωνο της Βασιλείας, την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου και την Κεφαλαιακή Επάρκεια, θα γίνει μία έρευνα σχετικά με τον Λειτουργικό Κίνδυνο και τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας των συστημικών τραπεζών και της μη συστημικής τράπεζας της Ελλάδας για τα οικονομικά έτη 2013-2015.

Οι συστημικές τράπεζες της Ελλάδας είναι οι εξής:

- Τράπεζα Πειραιώς
- Εθνική Τράπεζα
- Alphabank
- EFG Eurobank Ergasias

Η μοναδική μη συστημική τράπεζα της Ελλάδας είναι η Atticabank (πρώην Τράπεζα Αττικής).

Οι πληροφορίες της έρευνας θα εντοπιστούν από τις ιστοσελίδες των τραπεζών. Πιο συγκεκριμένα θα γίνει συλλογή πληροφοριών για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και από τις εποπτικές δημοσιοποιήσεις του Πυλώνα III της Βασιλείας με βάση την ΠΔΤΕ 2655/2012 για τα οικονομικά έτη 2013-2015.

Πριν ξεκινήσει η έρευνα θα επιχειρηθεί μία εισαγωγική και ιστορική αναδρομή της πορείας των τραπεζών.

6.1.1. Τράπεζα Πειραιώς¹⁰⁶

Η **Τράπεζα Πειραιώς** είναι μία συστημική τράπεζα η οποία ιδρύθηκε το 1916 και έχει ως έδρα την Αθήνα. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως μία ιδιωτική τράπεζα αλλά από το 1975 μέχρι και το 1991 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο. Από τον Δεκέμβριο

¹⁰⁶Πηγή: <http://www.piraeusbank.gr/el> "Περίληπτική αναφορά από το περιεχόμενο της ιστοσελίδας"

του 1991 και μετά η Τράπεζα Πειραιώς ιδιωτικοποιήθηκε και έχει παρουσιάσει μεγάλη ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων. Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς απασχολεί συνολικά 24.495 εργαζομένους και το σύνολο του δικτύου καταστημάτων ισούται περίπου με 1.653 μονάδες, με παρουσία σε 10 χώρες συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Θεωρείται ότι είναι η μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας διότι έχει 30% μερίδιο αγοράς στα δάνεια και 29% στις καταθέσεις. Η συγκεκριμένη τράπεζα παρουσιάζεται επιπρόσθετα σε διάφορες περιοχές της Νοτιοδυτικής Ευρώπης, στην Ανατολική Μεσόγειο και στα οικονομικά κέντρα του Λονδίνου, της Νέας Υόρκης και της Φρανκφούρτης.

Το συνολικό ενεργητικού του ομίλου Πειραιώς φτάνει τα **93€** δις, οι χορηγήσεις μετά από προβλέψεις τα **62€** δις και οι καταθέσεις των πελατών τα **55€** δις εξαιτίας των εξαγορών της ATE bank, της Γενικής Τράπεζας, των εγχώριων τραπεζικών δραστηριοτήτων των Τράπεζας Κύπρου, Cyprus Popular Bank και της Ελληνικής Τράπεζας αλλά και από την εξαγορά της Millennium Bank Ελλάδας.

Η πιο πρόσφατη αναγνώριση της Τράπεζας Πειραιώς είναι από το περιοδικό The Banker που την αναγνώρισε ως την καλύτερη τράπεζα της Ελλάδας για το οικονομικό έτος 2013. Οι βασικότεροι λόγοι της βράβευσης ήταν οι εξής:

- κατάφερε να γίνει από τέταρτη σε μέγεθος Τράπεζα της Ελλάδας σε πρώτη σε μέγεθος καθώς και ότι
- είχε τον μεγαλύτερο Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας των ελληνικών τραπεζών με 14,3%.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η Τράπεζα Πειραιώς προσφέρει τους ακόλουθους τομείς:

- ✓ τραπεζικές υπηρεσίες απευθείας προς τον καταναλωτή,
- ✓ μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις,
- ✓ αγροτική πίστη,
- ✓ αγορές κεφαλαίου,
- ✓ μισθώσεις (leasing),
- ✓ κτηματομεσιτικές υπηρεσίες,
- ✓ χρηματοδοτήσεις του ναυτιλιακού τομέα,
- ✓ πράσινη τραπεζική και

- ✓ ηλεκτρονική τραπεζική.

6.1.2. Εθνική Τράπεζα¹⁰⁷

Η **Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας (ΕΤΕ)** θεωρείται ότι είναι η μεγαλύτερη συστημική τράπεζα της Ελλάδας. Είναι μέλος της Αγοράς Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών από ίδρυσή της και έχει άδεια ειδικού διαπραγματευτή τύπου Α. Είναι διαφορετική από την Τράπεζα της Ελλάδας, ενώ είχε το εκδοτικό προνόμιο χαρτονομισμάτων στην Ελλάδα μέχρι και το 1928.

Η ΕΤΕ ιδρύθηκε το 1841. Η μετοχή της διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών και στο αντίστοιχο της Νέας Υόρκης. Το δίκτυό της αριθμεί περισσότερα από 528 καταστήματα και πάνω από 1383 ΑΤΜ.

Στις 30 Μαρτίου του 1841 δημοσιεύεται ο νόμος "Περί σύστασης Εθνικής Τράπεζας" σύμφωνα με τον οποίο η Εθνική Τράπεζα είναι μία ανώνυμη ιδιωτική εταιρεία με έδρα την Αθήνα. Από τους βασικούς μετόχους της Εθνικής Τράπεζας ήταν το ελληνικό κράτος. Το 1953 εξαγόρασε την Τράπεζα Αθηνών και μέχρι το 1966 περίπου η συγκεκριμένη τράπεζα ήταν γνωστή ως **Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας και Αθηνών**.

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1990 η ΕΤΕ είχε τον ρόλο μίας διεθνούς τράπεζας της Ελλάδας και του Ελληνισμού. Οι σχετικά μικρές μονάδες της ΕΤΕ στο εξωτερικό δεν είχαν την δυνατότητα να αποκτήσουν ένα σημαντικό ρόλο και αυτό είχε ως αποτέλεσμα η τράπεζα να πουλήσει τα υποκαταστήματα στο εξωτερικό και να αγοράσει στην νοτιοανατολική Ευρώπη τράπεζες σχηματίζοντας το NBG Group, με ισχυρή παρουσία σε ορισμένες χώρες. Από τον Οκτώβριο του 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Στα τέλη του 2002, η Εθνική Τράπεζα προχώρησε στην συγχώνευση δια απορρόφησης της θυγατρικής της "Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης ΑΕ". Στην σημερινή εποχή οι λογαριασμοί καταθέσεων ξεπερνούν τα 9 εκατομμύρια και οι λογαριασμοί χορηγήσεων το 1 εκατομμύριο.

Η ΕΤΕ πρόσφατα συμφώνησε στην εξαγορά της τουρκικής Finansbank, η οποία αποτελεί την μεγαλύτερη επένδυση που έχει γίνει ποτέ ανάμεσα στις δύο χώρες. Η

¹⁰⁷Πηγή: <https://www.nbg.gr/> "Περίληπτική αναφορά από το περιεχόμενο της ιστοσελίδας"

εξαγορά αυτή δίνει στην ΕΤΕ ηγετική θέση στην νοτιοανατολική Ευρώπη και τα οφέλη που αναμένεται να αποκομίσει είναι πάρα πολλά. Απέκτησε μεγάλη πρόσβαση σε μία αναπτυσσόμενη αγορά 70 εκατομμυρίων κατοίκων και ήδη μεγάλο ποσοστό των κερδών της ΕΤΕ προέρχονται από την Finansbank. Το 2013, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας ανακοίνωσε την εξαγορά της ΕFG Eurobank Ergasias (η οποία θα περιγραφεί στην συνέχεια), η οποία ακυρώθηκε από την τρόικα.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η Εθνική Χρηματιστηριακή αποτελεί το χρηματιστηριακό βραχίονα του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας. Είναι μέλος του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών από το 1988 και οι επιχειρηματικές της δραστηριότητες αποτελούν τα εξής στοιχεία:

- [1] μετοχοποιήσεις,
- [2] νέες εισαγωγές εταιρειών,
- [3] ιδιωτικές τοποθετήσεις,
- [4] αυξήσεις μετοχικών κεφαλαίων,
- [5] συγχωνεύσεις και εξαγορές,
- [6] συμβουλευτικές υπηρεσίες,
- [7] συνθέσεις νέων προϊόντων και
- [8] ανταλλάξιμα και μετατρέψιμα ομολογιακά δάνεια.

6.1.3. Alphabank¹⁰⁸

Η **Alphabank** είναι μία συστημική τράπεζα και είναι μία από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές τράπεζες, με δίκτυο άνω των 1.000 σημείων εξυπηρέτησης στην Ελλάδα και ένας από τους υψηλότερους Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας στην Ευρώπη. Η Alphabank είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Επίσης, είναι μία μητρική εταιρεία και βασική τράπεζα του ομίλου Alphabank, ενός από τους μεγαλύτερους ομίλους του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα, με ισχυρή παρουσία στην εγχώρια και την διεθνή τραπεζική αγορά. Προσφέρει ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων:

- της λιανικής τραπεζικής,
- της τραπεζικής μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων,
- της διαχείρισης κεφαλαίων και private banking,

¹⁰⁸Πηγή: <http://www.alpha.gr/> "Περίληπτική αναφορά από το περιεχόμενο της ιστοσελίδας"

- της διανομής ασφαλιστικών προϊόντων,
- της επενδυτικής τραπεζικής, των χρηματιστηριακών εργασιών και
- της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας.

Τέλος, μερικοί από τους πιο σημαντικούς σταθμούς του Ομίλου είναι οι εξής:

- η ολοκλήρωση της εξαγοράς των εργασιών λιανικής τραπεζικής της Citibank, την 30.09.2014,
- η εξαγορά του συνόλου των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου από την τράπεζα,
- η επιτυχής ολοκλήρωση της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας ύψους 1,2 δις την 31.03.2014,
- η ολοκλήρωση της νομικής συγχώνευσης δια απορρόφησης της Εμπορικής τράπεζας, την 28.06.2013,
- η επιτυχής ανακεφαλαίωση της τράπεζας, την 31.05.2013 και
- η απόκτηση του συνόλου των μετοχών της Εμπορικής Τράπεζας, την 01.02.2013.

6.1.4. EFG Eurobank Ergasias¹⁰⁹

Ο Όμιλος **Eurobank** είναι ένας δυναμικός χρηματοοικονομικός οργανισμός με παρουσία σε 8 χώρες, ο οποίος έχει σύνολο ενεργητικού **68,2€** δις και ανθρώπινο δυναμικό 15.935 εργαζομένων. Ξεκίνησε την πορεία του το 1990 και μετά από μία δυναμική πορεία ανάπτυξης και συγχωνεύσεων. Επιπρόσθετα πρωτοστατεί τα τελευταία χρόνια στις εξελίξεις και στην διαμόρφωση του τραπεζικού περιβάλλοντος.

Με συνολικό δίκτυο 900 σημείων εξυπηρέτησης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ο όμιλος παρέχει ένα ολοκληρωμένο φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών σε ιδιώτες και επιχειρήσεις.

Στην Ελλάδα, η Eurobank είναι ένας από τους 4 Πυλώνες του τραπεζικού συστήματος. Με δύο διακριτά δίκτυα λιανικής, το δίκτυο Eurobank και το δίκτυο Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, εξειδικευμένα κέντρα εξυπηρέτησης επιχειρήσεων, ανεξάρτητο δίκτυο private banking και βραβευμένα ηλεκτρονικά δίκτυα, η φιλοσοφία της Eurobank εστιάζει στην παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας στους πελάτες της.

¹⁰⁹Πηγή: <https://www.eurobank.gr> "Περίληπτική αναφορά από το περιεχόμενο της ιστοσελίδας"

Επίσης ο Όμιλος διατηρεί στρατηγική θέση στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σερβία και επιπλέον διακρίνεται στον τομέα διαχείρισης περιουσίας στην Κύπρο.

Τέλος, πέρα από την επιχειρηματική του δραστηριότητα, ο Όμιλος αναπτύσσει δράσεις κοινωνικής υπευθυνότητας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κοινωνιών όπου δραστηριοποιείται. Στο πλαίσιο αυτό υλοποιεί ενέργειες και πρωτοβουλίες που στηρίζουν τους τομείς:

- ✓ της παιδείας,
- ✓ της κοινωνίας,
- ✓ του πολιτισμού,
- ✓ της καινοτομίας και
- ✓ της νεανικής επιχειρηματικότητας, σε συνεργασία με αναγνωρισμένους φορείς και οργανώσεις, ενώ παράλληλα δραστηριοποιείται έντονα σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

6.1.5. Atticabank¹¹⁰

Η **Atticabank** (πρώην Τράπεζα Αττικής), είναι μία ελληνική μη συστημική τράπεζα που ιδρύθηκε το 1925 και ανήκει στον ομώνυμο χρηματοπιστωτικό Όμιλο, με παρουσία 70 καταστημάτων στην χώρα. Εδρεύει στην Αθήνα και απασχολεί περίπου 890 εργαζόμενους. Επίσης είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και οι βασικότεροι μέτοχοί της είναι:

- [1] το Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτικών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ),
- [2] η EFG Eurobank Ergasias και
- [3] το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Είναι η πέμπτη μεγαλύτερη ελληνική τράπεζα, αλλά έχει σημαντικά μικρότερο μέγεθος σε σχέση με τις κορυφαίες 4 συστημικές τράπεζες. Η κεφαλαιοποίηση της ήταν 180 εκατομμύρια ευρώ στις 11/07/2016. Η έδρα της είναι στην Αθήνα και έχει 70 υποκαταστήματα σε εθνικό επίπεδο.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η Atticabank συμμετέχει στις επιχειρήσεις της:

- ✓ Attica Bancassurance Οργανισμός Α.Ε.,

¹¹⁰Πηγή: <http://www.atticabank.gr/> "Περιληπτική αναφορά από το περιεχόμενο της ιστοσελίδας"

- ✓ Attica Οικονομικών,
- ✓ Attica Funds plc,
- ✓ AtticaBank Properties,
- ✓ Attica Ventures, και
- ✓ Attica Wealth Management.

6.2. Ανάλυση Λειτουργικού Κινδύνου των τραπεζών για τα οικονομικά έτη 2013-2015

Στην υποενότητα αυτή θα αναλυθεί ο Λειτουργικός Κίνδυνος για την κάθε μία τράπεζα ξεχωριστά για τα οικονομικά έτη 2013-2015. Στην συνέχεια θα επιχειρηθεί μία σύγκριση του Λειτουργικού Κινδύνου σε κάθε μία τράπεζα για τα 3 αυτά έτη και τέλος θα γίνει μία συγκριτική ανάλυση των τραπεζών στα 3 αυτά έτη.

6.2.1. Τράπεζα Πειραιώς

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2013

Ο Όμιλος αναγνωρίζει την έκθεσή του σε Λειτουργικό Κίνδυνο και στοχεύει στην εφαρμογή και διαρκή εξέλιξη ενός αποτελεσματικού και ενιαίου πλαισίου διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου, σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του.

Το 2013, η Τράπεζα έθεσε στόχους υψηλής προτεραιότητας όπως είναι:

- η διαχείριση και η μείωση του Λειτουργικού Κινδύνου που προέκυψε από τις εξαγορές,
- η ταχύτατη αύξηση του όγκου των δραστηριοτήτων της καθώς και
- η λειτουργία της με το νέο σχήμα.

Για την επιτυχή ολοκλήρωση της λειτουργικής και συστημικής ενοποίησης των εξαγορασθεισών τραπεζών και για τη διασφάλιση της ομαλής και αποδοτικής λειτουργίας όλων των μονάδων της, η Τράπεζα προχώρησε:

- ✓ στην κατάρτιση πλάνων ενοποίησης και
- ✓ στη σύσταση ειδικών Επιτροπών της Διοίκησης για το συντονισμό και την υλοποίηση των εν λόγω πλάνων.

Μέσα στο 2013 ολοκληρώθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία η απορρόφηση των δραστηριοτήτων της ATEbank, της Ελληνικής Τράπεζας Κύπρου, της Cyprus Popular Bank, της Millennium Bank στην Ελλάδα και της ATEbank Romania στη Ρουμανία.

Λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο των εξαγορών, ενοποιήσεων και λειτουργίας της Τράπεζας υπό το νέο σχήμα της, ο Όμιλος προσβλέπει:

- [1] στον άμεσο εντοπισμό και
- [2] στην αντιμετώπιση ενδεχόμενων δυσλειτουργιών που θέτουν σε κίνδυνο την επίτευξη των επιχειρηματικών του στόχων.

Παράλληλα, το 2013 η Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου υλοποίησε σειρά δράσεων που αφορούσαν την περαιτέρω ενίσχυση του πλαισίου και των λειτουργιών διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.

Συνοπτικά, όσον αφορά την εξέλιξη του πλαισίου, εξελίχθηκαν οι μέθοδοι αναγνώρισης και ποσοτικοποίησης του επιπέδου του κινδύνου, εφαρμόστηκαν νέα κριτήρια για την αποτελεσματική διαχείριση των Σχεδίων Δράσης που αφορούν τη βελτίωση των λειτουργιών της Τράπεζας, ενώ υιοθετήθηκε το πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου από τη Γενική Τράπεζα και το κατάστημα της Φρανκφούρτης (πρώην ATEbank).

Αντίστοιχες δράσεις για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση των δεδομένων οικονομικών ζημιών των εξαγορασθεισών Τραπεζών, την προσαρμογή του επιπέδου κινδύνου στα νέα μεγέθη της Τράπεζας και την υλοποίηση ενεργειών από την Ομάδα Αξιολόγησης Λειτουργικού Κινδύνου Ομίλου για την αξιολόγηση, τη μείωση και την παρακολούθηση του κινδύνου των Μονάδων και της Τράπεζας γενικότερα.

Συνολικά, ο Όμιλος με την εφαρμογή και εξέλιξη του πλαισίου διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου επιδιώκει:

- τη βελτιστοποίηση των λειτουργιών και του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου,

- την ελαχιστοποίηση των οικονομικών ζημιών από συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου,
- την αύξηση της αποδοτικότητας του ανθρώπινου δυναμικού,
- τη μείωση του λειτουργικού κόστους καθώς και
- την αποτροπή πιθανών, μη αναμενόμενων και καταστροφικών ζημιών από μελλοντικά συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου.

Τέλος, το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό του Ομίλου για το 2013 ανέρχεται στο ποσό των 59€ δις.

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2014

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς αναγνωρίζει την έκθεσή του σε Λειτουργικό Κίνδυνο, ο οποίος πηγάζει από την καθημερινή λειτουργία του και από την υλοποίηση των επιχειρηματικών και στρατηγικών του στόχων.

Η Διοίκηση του Ομίλου στοχεύει στη συνεχή βελτίωση της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου με την εφαρμογή και τη διαρκή εξέλιξη ενός ολοκληρωμένου, ενιαίου και επαρκούς πλαισίου διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, που είναι εναρμονισμένο με τις βέλτιστες πρακτικές και τις εποπτικές απαιτήσεις.

Το πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου τεκμηριωμένο μέσω μεθοδολογιών και διαδικασιών, καλύπτει την αναγνώριση, αξιολόγηση, μέτρηση, μείωση και παρακολούθηση του Λειτουργικού Κινδύνου σε όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και τις υποστηρικτικές λειτουργίες του Ομίλου, στοχεύοντας ταυτόχρονα στην προληπτική και διορθωτική μείωση του εν λόγω κινδύνου. Επιπλέον, διασφαλίζει τη διάχυση ενιαίας και κατανοητής αντίληψης για τη διαχείριση αυτής της μορφής κινδύνου από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Το πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, για την ανάπτυξη και τήρηση του οποίου είναι υπεύθυνη η μονάδα Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συνολικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, επανεξετάζεται περιοδικά και αναπροσαρμόζεται ανάλογα με το συνολικό επίπεδο έκθεσης και τη διάθεση ανάληψης κινδύνων του Ομίλου.

Το εν λόγω πλαίσιο εφαρμόζεται στην Τράπεζα Πειραιώς τόσο σε επίπεδο εσωτερικού, όσο και εξωτερικού. Προσαρμόζεται με βάση το μέγεθος και το εύρος των δραστηριοτήτων της Τράπεζας καθώς και τις τυχόν τοπικές εποπτικές απαιτήσεις. Την εποπτεία και το συντονισμό της εφαρμογής του συνολικού πλαισίου καθώς και των σχετικών μεθοδολογιών αναλαμβάνει σε κεντρικό επίπεδο η μονάδα Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.

Το 2014, η Τράπεζα συνέχισε τη βελτίωση του περιγράμματος του Λειτουργικού Κινδύνου με την υλοποίηση δράσεων για την περαιτέρω μείωση του εν λόγω κινδύνου που προέκυψε από την αύξηση του όγκου των δραστηριοτήτων της καθώς και τη λειτουργία της με το νέο σχήμα. Επίσης, μέσα στο 2014 ολοκληρώθηκε με επιτυχία η λειτουργική και συστημική ενοποίηση με την Γενική Τράπεζα.

Παράλληλα, οι κύριες δράσεις της Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου για την εξέλιξη και ενίσχυση του πλαισίου καθώς και τη διαχείριση του εν λόγω κινδύνου για το 2014, συνοψίζονται παρακάτω:

- [1] Θέσπιση πλαισίου δεικτών και ορίων Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο Τραπεζών Εξωτερικού και θυγατρικών Εσωτερικού.
- [2] Επέκταση διαδικασιών και υποδομών για την συλλογή και διαχείριση Συμβάντων και Ζημιών Λειτουργικού Κινδύνου.
- [3] Ολοκλήρωση επιλογής συστημάτων διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου Ομίλου και προγραμματισμός σχετικών έργων υλοποίησης.
- [4] Εξέλιξη μεθόδων ελέγχου και μείωσης (mitigation) Λειτουργικού Κινδύνου.
- [5] Εφαρμογή νέας διαδικασίας για την τακτική αναφορά Λειτουργικών Κινδύνων σε επίπεδο χώρας.
- [6] Επίτευξη στόχου δείκτη "Ετήσιο VaR Λειτουργικού Κινδύνου Ομίλου", με βάση τη διάθεση ανάληψης κινδύνων Ομίλου και των ορίων της Στρατηγικής, μέσω της στόχευσης δράσεων σε υψηλής κρισιμότητας κινδύνους.
- [7] Έναρξη καταγραφής αναγκών τεκμηρίωσης προκειμένου για την υιοθέτηση εξελιγμένων προσεγγίσεων μέτρησης (AMA).
- [8] Ολοκλήρωση Αυτό-Αξιολόγησης Λειτουργικών Κινδύνων σε 33 Μονάδες της Τράπεζας, 5 Τράπεζες Εξωτερικού και 4 Θυγατρικές Εσωτερικού.

Συνολικά, ο Όμιλος, με την εφαρμογή και εξέλιξη του πλαισίου διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου, επιδιώκει:

- ✓ τη βελτιστοποίηση των λειτουργιών και των ελεγκτικών μηχανισμών,
- ✓ την ελαχιστοποίηση των οικονομικών ζημιών από συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου,
- ✓ την ανάπτυξη ενιαίας και κατανοητής "κουλτούρας" σε όλα τα επίπεδα του Ομίλου,
- ✓ την υιοθέτηση εξελιγμένων μεθόδων μέτρησης και εκτίμησης του επιπέδου έκθεσης στον εν λόγω κίνδυνο καθώς και
- ✓ την αποτροπή πιθανών, μη αναμενόμενων και καταστροφικών ζημιών από μελλοντικά συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου.

Ο Όμιλος, σε ατομική και ενοποιημένη βάση, ακολουθεί την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι Λειτουργικού Κινδύνου μέσω της κατανομής των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων (ΑΛΕ) στις οκτώ εποπτικά καθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικής δραστηριότητας, σύμφωνα με όσα ορίζει ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013:

- Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις
- Διαπραγμάτευση και πωλήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων
- Λιανική Τραπεζική
- Εμπορική Τραπεζική
- Διενέργεια και διακανονισμός πληρωμών
- Υπηρεσίες διαφύλαξης και διαχείρισης
- Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων
- Υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανικής

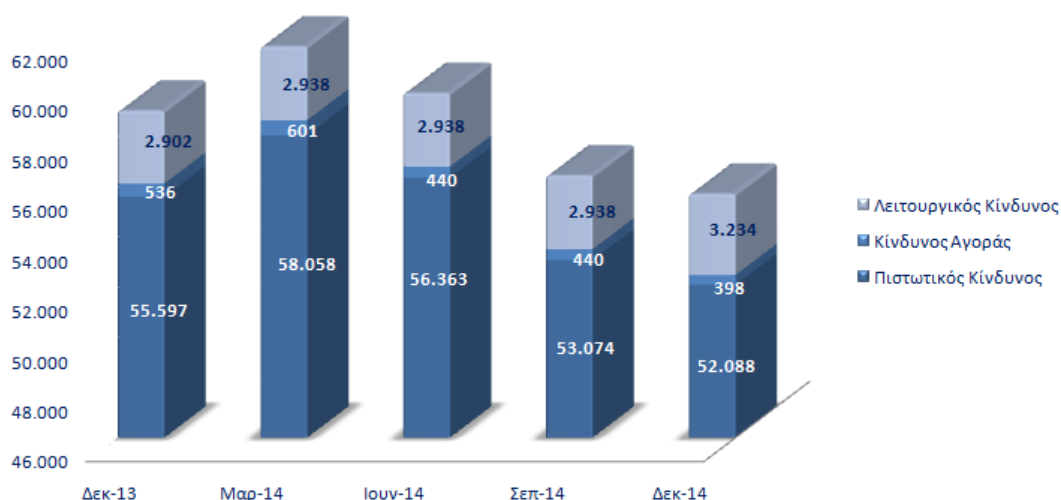
Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί με την μορφή ενός πίνακα (βλέπε πίνακα 8) οι κεφαλαιακές απαιτήσεις του Λειτουργικού Κινδύνου για το έτος 2014.

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	7,9
Διαπραγμάτευση και πωλήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων	-5.340,4
Λιανική τραπεζική	109.038,3
Εμπορική τραπεζική	142.056,0
Διενέργεια και διακανονισμός πληρωμών	6.397,4
Υπηρεσίες διαφύλαξης και διαχείρισης	795,1
Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων	5.206,5
Υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανικής	561,5
Σύνολο	258.722,3

Πίνακας 8: Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Λειτουργικού Κινδύνου¹¹¹

Τέλος, το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό του Ομίλου, διαμορφώθηκε στο τέλος του 2014 σε 55,7€ δις Σε σχέση με το 2013 παρατηρήθηκε συνολική μείωση κατά 3,3€ δις, η οποία κατά κύριο λόγο οφείλεται στη μείωση των καθαρών δανειακών υπολοίπων. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί ένα γράφημα (βλέπε γράφημα 2) στο οποίο θα φαίνονται οι διαφορές ως προς το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό του Ομίλου.

¹¹¹Πηγή: <http://www.piraeusbank.gr/el> "Δημοσιοποίηση Πληροφοριών Εποπτικής Φύσης σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια και την Διαχείριση Κινδύνων σε Ενοποιημένη Βάση για το έτος 2014 (Πολύωνας ΙΙΙ)"

**Γράφημα 2: Απεικόνιση διαφορών ως προς το συνολικό σταθμισμένο
Ενεργητικό του Ομίλου¹¹²**

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2015

Ο Όμιλος αναγνωρίζει την έκθεσή του σε Λειτουργικό Κίνδυνο και στοχεύει στην εφαρμογή και διαρκή εξέλιξη ενός αποτελεσματικού και ενιαίου πλαισίου διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του. Το 2015, ο Όμιλος υλοποίησε δράσεις βελτίωσης των λειτουργιών και υποδομών του και υιοθέτησε εστιασμένη προσέγγιση στην παρακολούθηση του επιπέδου του κινδύνου των Μονάδων του, στοχεύοντας στην περαιτέρω μείωση του περιγράμματος του Λειτουργικού Κινδύνου. Επίσης, το 2015 ολοκληρώθηκε με επιτυχία η λειτουργική και συστημική ενοποίηση με την Πανελλήνια Τράπεζα.

Παράλληλα, το 2015, η Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου υλοποίησε σειρά δράσεων που αφορούσαν την ενίσχυση του πλαισίου και των λειτουργιών διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.

Οι κυριότερες δράσεις είναι οι εξής:

¹¹²Πηγή: <http://www.piraeusbank.gr/el> "Δημοσιοποίηση Πληροφοριών Εποπτικής Φύσης σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια και την Διαχείριση Κινδύνων σε Ενοποιημένη Βάση για το έτος 2014 (Πολύωνας ΙΙΙ)"

- η βελτίωση υποδομών με την επιλογή και εγκατάσταση συστημάτων διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου,
- η εξέλιξη μηχανισμών μείωσης Λειτουργικού Κινδύνου,
- η επέκταση διαδικασιών για την συλλογή και διαχείριση συμβάντων και ζημιών Λειτουργικού Κινδύνου,
- η αξιοποίηση εκθέσεων Εσωτερικού Ελέγχου κατά την αξιολόγηση Λειτουργικών Κινδύνων και
- η ενίσχυση γνώσης και ευαισθητοποίησης των στελεχών του δικτύου της τράπεζας στο αντικείμενο της διαχείρισης κινδύνων μέσω συμμετοχής στο "Σχολείο Στελεχών Καταστημάτων".

Συνολικά, ο Όμιλος, με την εφαρμογή και εξέλιξη του πλαισίου διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου, επιδιώκει:

- τη βελτιστοποίηση των λειτουργιών και των ελεγκτικών μηχανισμών,
- την ελαχιστοποίηση των οικονομικών ζημιών από συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου,
- την ανάπτυξη ενιαίας και κατανοητής "κουλτούρας" σε όλα τα επίπεδα του Ομίλου,
- την υιοθέτηση εξελιγμένων μεθόδων μέτρησης και εκτίμησης του επιπέδου έκθεσης στον εν λόγω κίνδυνο καθώς και
- την αποτροπή πιθανών, μη αναμενόμενων και καταστροφικών ζημιών από μελλοντικά συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου.

Τέλος, για το 2015 το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό του Ομίλου ανέρχεται στο ποσό των **53,9€** δις.

Σύγκριση Λειτουργικού Κινδύνου για τα έτη 2013-2015

Κάνοντας την ανάλυση του Λειτουργικού Κινδύνου για την Τράπεζα Πειραιώς για τα οικονομικά έτη 2013-2015 παρατηρείται ότι υπάρχουν μερικά κοινά σημεία αναφοράς και κάποιες διαφορές.

Οι βασικές **ομοιότητες** που παρατηρούνται για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και στα 3 έτη είναι οι εξής:

- ο Όμιλος αναγνωρίζει την έκθεσή του σε Λειτουργικό Κίνδυνο, ο οποίος πηγάζει από την καθημερινή λειτουργία του και από την υλοποίηση των επιχειρηματικών και στρατηγικών του στόχων,
- ο Όμιλος υλοποίησε δράσεις με στόχο την μείωση του περιγράμματος του Λειτουργικού Κινδύνου,
- η Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου υλοποίησε σειρά δράσεων με στόχο την ενίσχυση του πλαισίου και των λειτουργιών διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου και
- ο Όμιλος με βάση την εφαρμογή και εξέλιξη του πλαισίου διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου επιδιώκει τα ίδια πράγματα.

Ωστόσο παρατηρείται ότι υπάρχουν και μερικές **διαφορές** στα 3 αυτά έτη που είναι οι εξής:

- ✓ στο 2014 η Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου υλοποίησε περισσότερες δράσεις σε σχέση με το 2013 και 2015 αντίστοιχα,
- ✓ στο 2014 υπάρχει ειδική αναφορά για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Λειτουργικού Κινδύνου και για την μέθοδο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων, πράγμα το οποίο δεν διευκρινίζεται για τα έτη 2013 και 2015 ούτε από την ετήσια οικονομική έκθεση των ορκωτών ελεγκτών λογιστών ούτε από τις δημοσιοποιήσεις του Πυλώνα III της Βασιλείας με βάση την ΠΔΤΕ 2655/2012 και
- ✓ το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό του Ομίλου. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό σταθμισμένου ενεργητικού βρίσκεται στο 2013 και το χαμηλότερο στο 2015. Αυτή η μείωση οφείλεται στην μείωση των καθαρών δανειακών υπολοίπων. Για να γίνει πιο κατανοητό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 9) στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό του Ομίλου.

Έτη	Συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό Ομίλου
2013	€59 δις
2014	€55,7 δις
2015	€53,9 δις

Πίνακας 9: Συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό Ομίλου

6.2.2. Εθνική Τράπεζα

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2013

Η ΕΤΕ αναγνωρίζοντας την σπουδαιότητα του Λειτουργικού Κινδύνου, έχει εστιάσει από το 2005 στην ανάπτυξη και υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διαχείρισής του, με γνώμονα όχι μόνο την πλήρωση των ποιοτικών και ποσοτικών κριτηρίων υιοθέτησης της Τυποποιημένης Προσέγγισης, αλλά και την προοπτική υιοθέτησης Εξειλιγμένων Προσεγγίσεων για τον υπολογισμό των σχετικών κεφαλαιακών απαιτήσεων. Το μοντέλο διακυβέρνησης της διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας βασίζεται σε "3 γραμμές άμυνας", όπως απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 10).

Διάγραμμα 10: "Γραμμές Άμυνας" μοντέλου διακυβέρνησης Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου Έτους 2013¹¹³

¹¹³Πηγή: <https://www.nbg.gr/> "Ετήσια έκθεση 2013"

Με γνώμονα την αναβάθμιση της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, η Τράπεζα έχει ήδη από το 2010 αναπτύξει και θέσει σε εφαρμογή το μηχανογραφικό σύστημα OpVar της Algorithmics.

Η εφαρμογή αυτή αναπτύχθηκε αρχικά στην ΕΤΕ και σταδιακά επεκτάθηκε στις υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου. Κατά την διάρκεια του 2013, η Εθνική Ασφαλιστική ενσωμάτωσε τη χρήση του OpVar στη διαχείριση των Λειτουργικών της Κινδύνων.

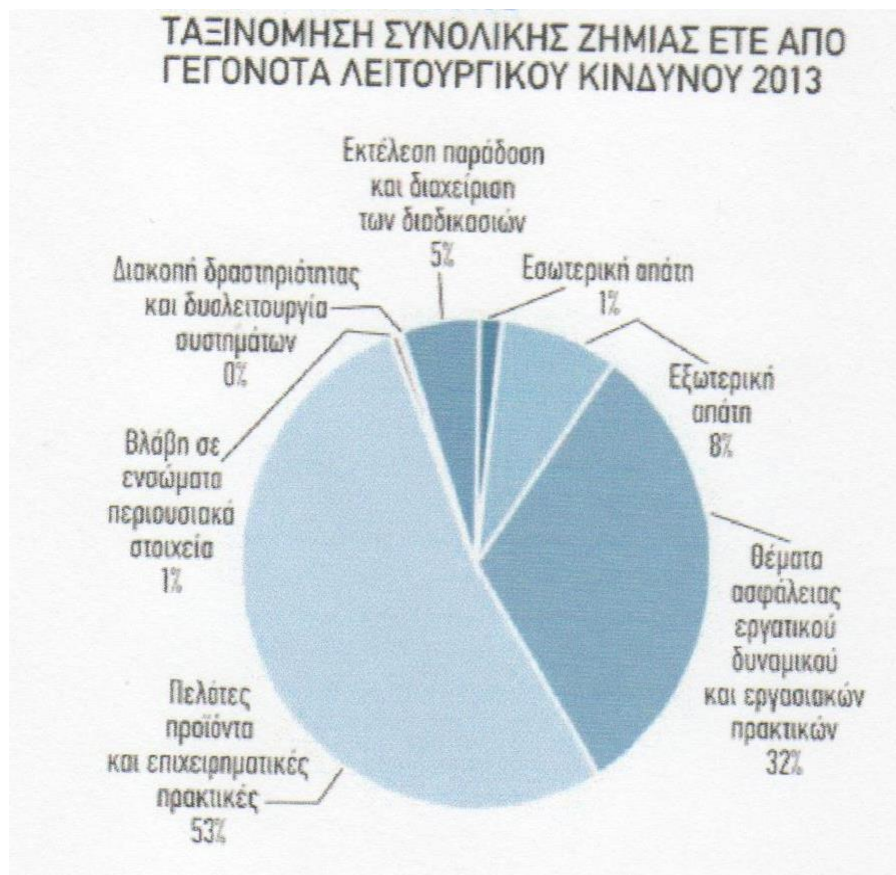
Παράλληλα, ο Όμιλος συνέχισε να παρέχει στο ανθρώπινο δυναμικό του ολοκληρωμένη εκπαίδευση και ενημέρωση σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου, ενισχύοντας έτσι την καλλιέργεια κουλτούρας και την ευαισθητοποίησή του στη διαχείριση και αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου.

Κατά την διάρκεια του 2013 υλοποιήθηκε στην ΕΤΕ ο ετήσιος κύκλος εφαρμογής του Πλαισίου Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου. Τα βασικά συστατικά του πλαισίου αποτελούν:

- ✓ ο εντοπισμός, η αξιολόγηση και η παρακολούθηση των Λειτουργικών Κινδύνων,
- ✓ ο προσδιορισμός δράσεων άμβλυνσής τους,
- ✓ ο καθορισμός και η παρακολούθηση βασικών Δεικτών Κινδύνων,
- ✓ η ανάλυση σεναρίων, μέσω της συστηματικής διαδικασίας καταγραφής από έμπειρα στελέχη καθώς και
- ✓ η συλλογή δεδομένων ζημιογόνων γεγονότων.

Αναφορικά με την συλλογή ζημιών, το 2013 συνεχίστηκε η διαδικασία συλλογής γεγονότων καθώς και ο εμπλουτισμός και η τήρηση μίας πλήρους βάσης δεδομένων ζημιογόνων γεγονότων η οποία περιλαμβάνει τις πραγματικές ζημιές από Λειτουργικό Κίνδυνο σε καθημερινή βάση.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί (βλέπε διάγραμμα 11) απεικονίζεται η κατανομή των ζημιογόνων γεγονότων που συνέβησαν το 2013 στην Τράπεζα ανά εποπτική κατηγορία γεγονότος.

Διάγραμμα 11: Κατανομή Ζημιογόνων Γεγονότων που συνέβησαν το 2013 στην Τράπεζα ανά εποπτική κατηγορία γεγονότος¹¹⁴

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών της απαιτήσεων έναντι Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου. Οι εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου για τον Όμιλο ανήλθε το 2013 στο ποσό των **385€** εκατομμύρια.

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2014

Η Τράπεζα, στο πλαίσιο της εναρμόνισής της με τους εποπτικούς κανόνες, έχει θεσπίσει το πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, το οποίο στηρίζεται στις

¹¹⁴Πηγή: <https://www.nbg.gr/> "Ετήσια έκθεση 2013"

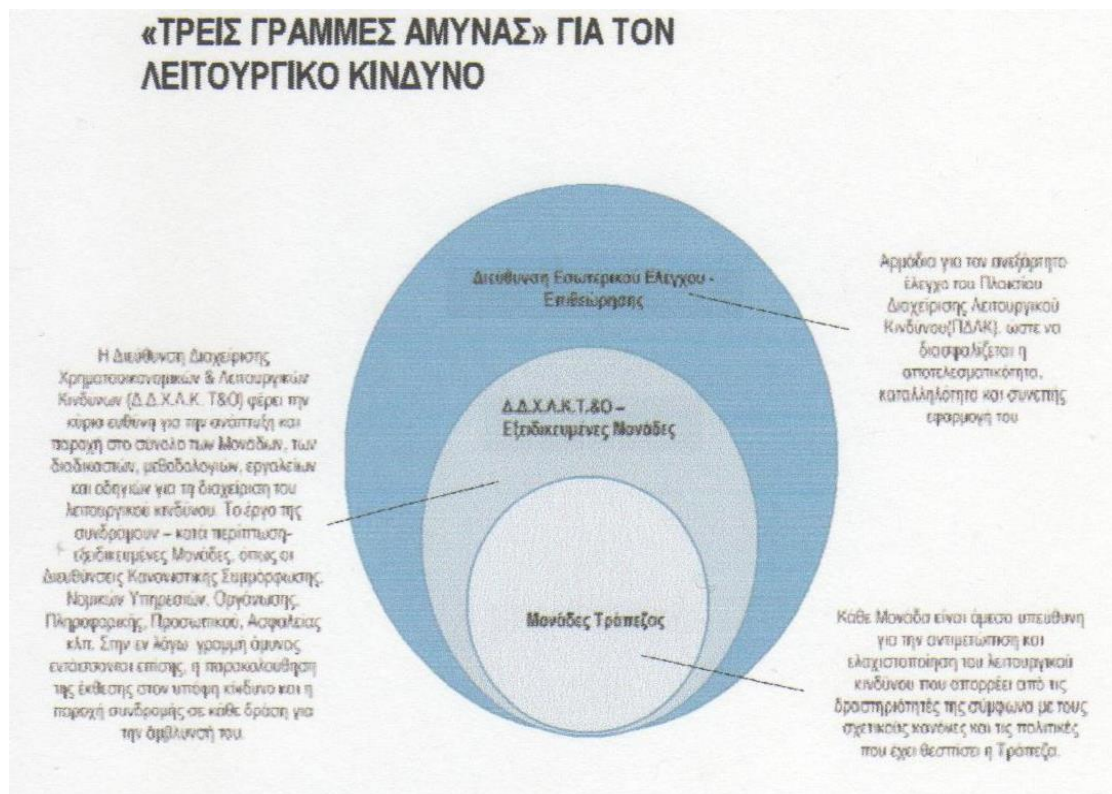
βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ.

Με στόχο τη διαρκή βελτίωση του πλαισίου και την ενιαία διαχείριση των Λειτουργικών Κινδύνων για όλο το εύρος των δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα, την Τουρκία και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, η Τράπεζα προχώρησε από το 2010 στην ανάπτυξη νέας μηχανογραφικής εφαρμογής (OpVar της εταιρείας Algorithmics).

Το 2014 υλοποιήθηκε η εφαρμογή του πλαισίου στις μονάδες της Τράπεζας και τις θυγατρικές του Ομίλου. Τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου είναι:

- 1) η διαδικασία αυτοαξιολόγησης των κινδύνων και περιβάλλοντος ελέγχου,
- 2) η διαδικασία συλλογής ζημιών και τήρησης μίας πλήρους βάσης δεδομένων ζημιογόνων γεγονότων,
- 3) η κατάρτιση, επικαιροποίηση και παρακολούθηση σχεδίων δράσης,
- 4) ο ορισμός και η παρακολούθηση βασικών Δεικτών Κινδύνων και
- 5) η δομημένη ανάλυση σεναρίων.

Το μοντέλο διακυβέρνησης της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου βασίζεται σε "3 γραμμές άμυνας", όπως απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 12).

**Διάγραμμα 12: "Γραμμές Άμυνας" μοντέλου διακυβέρνησης Λειτουργικού
Κινδύνου της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου Έτους 2014¹¹⁵**

Παράλληλα, κατά την διάρκεια του 2014, ο Όμιλος συνέχισε να παρέχει στο ανθρώπινο δυναμικό του ολοκληρωμένη εκπαίδευση σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό την ευαισθητοποίηση του προσωπικού στην καθημερινή διαχείριση και αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου.

Έχουν διοριστεί ανταποκριτές Λειτουργικού Κινδύνου σε κάθε μονάδα της ΕΤΕ οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τον συντονισμό της εφαρμογής του Πλαισίου Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου στις μονάδες τους. Διαδραματίζουν τον ρόλο του συνδέσμου μεταξύ της διεύθυνσης και της αντίστοιχης μονάδας τους και διαβιβάζουν τις βασικές αρχές διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, αναπτύσσουν την νοοτροπία αντιμετώπισης του Λειτουργικού Κινδύνου και ενισχύουν την ευαισθητοποίηση σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών της απαιτήσεων έναντι

¹¹⁵Πηγή: <https://www.nbg.gr/> "Ετήσια έκθεση 2014"

Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου. Οι εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου για τον Όμιλο ανήλθε το 2014 στο ποσό των **378€** εκατομμύρια.

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2015

Η ΕΤΕ αναγνωρίζει την σημασία του Λειτουργικού Κινδύνου και έχει θεσπίσει από το 2007 ένα υψηλής αποτελεσματικότητας πλαίσιο για την διαχείρισή του σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου, το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.

Το 2015 το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου (ΠΔΛΚ) υλοποιήθηκε στις μονάδες της Τράπεζας και στις θυγατρικές του Ομίλου. Τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν το ΠΔΛΚ και υλοποιούνται με την βοήθεια της εφαρμογής OpVar είναι:

- 1) η διαδικασία αυτοαξιολόγησης των κινδύνων και του περιβάλλοντος ελέγχου,
- 2) η διαδικασία συλλογής ζημιών και τήρησης μίας πλήρους βάσης δεδομένων ζημιογόνων γεγονότων.
- 3) η κατάρτιση, επικαιροποίηση και παρακολούθηση σχεδίων δράσης,
- 4) ο ορισμός και η παρακολούθηση βασικών Δεικτών Κινδύνων και
- 5) η ανάλυση σεναρίων.

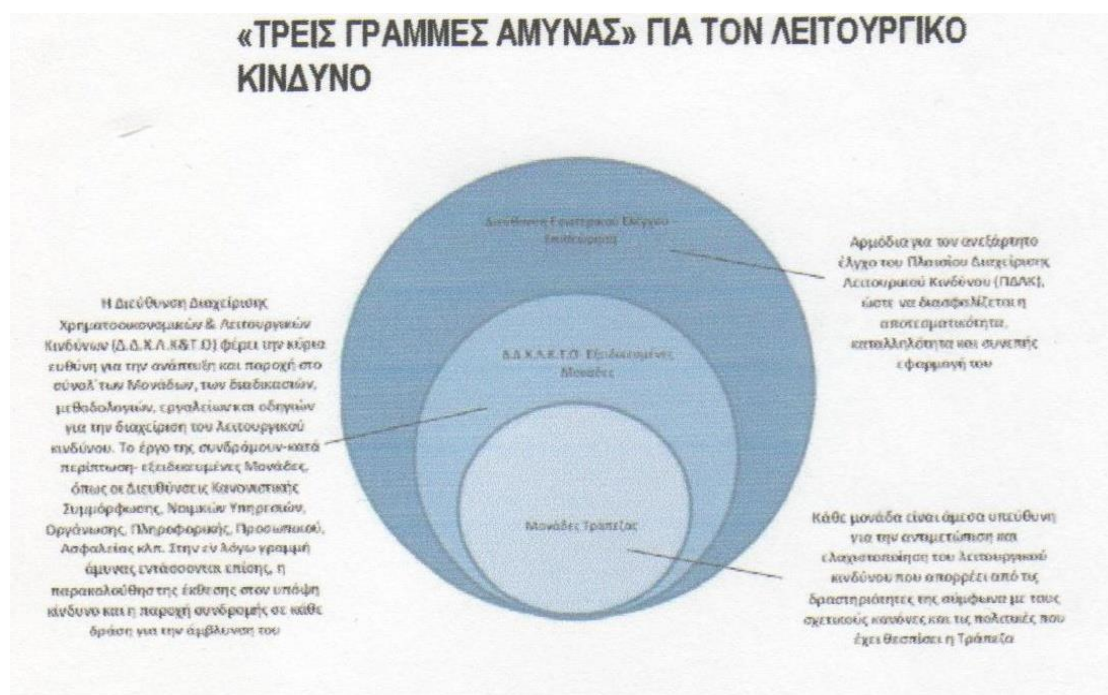
Όλα τα παραπάνω βελτιώνουν το περιβάλλον ελέγχου και ενδυναμώνουν την εταιρική κουλτούρα της ΕΤΕ, επηρεάζοντας θετικά τη φήμη της.

Οι παρακάτω αρχές αντικατοπτρίζουν το όραμα της ΕΤΕ για τον Λειτουργικό Κίνδυνο, που έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε:

- να ευθυγραμμίζεται με την διάθεση ανάληψης κινδύνων που έχει ορίσει το Διοικητικό Συμβούλιο,
- να προβλέπει τους πιθανούς Λειτουργικούς Κινδύνους στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος εξαιτίας των προϊόντων, των δραστηριοτήτων, των διαδικασιών ή των συστημάτων του και να θεσπίζει διαδικασίες για την αξιολόγηση και την αποτροπή τους,
- να αναγνωρίζει τους παράγοντες που συμβάλλουν στις λειτουργικές ζημιές του Ομίλου και να θεσπίζει μέτρα μείωσής τους,

- να αξιολογεί, να αναλύει και να ποσοτικοποιεί γεγονότα με χαμηλή πιθανότητα εμφάνισης και υψηλό αντίκτυπο που μπορεί να οδηγήσουν σε μη αναμενόμενα γεγονότα κινδύνου και
- να θεσπίζει ένα αποτελεσματικό σύστημα διακυβέρνησης, όπου οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων στη διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου ορίζονται με σαφήνεια.

Το μοντέλο διακυβέρνησης της διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου βασίζεται σε "3 γραμμές άμυνας", όπως απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 13).

Διάγραμμα 13: "Γραμμές Άμυνας" μοντέλου διακυβέρνησης Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου Έτους 2015¹¹⁶

Κατά την διάρκεια του έτους αυτού, ο Όμιλος συνέχισε να παρέχει στο ανθρώπινο δυναμικό του ολοκληρωμένη εκπαίδευση σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό την ευαισθητοποίηση του προσωπικού στην καθημερινή διαχείριση και αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου.

Έχουν διοριστεί ανταποκριτές Λειτουργικού Κινδύνου σε κάθε μονάδα της ΕΤΕ οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τον συντονισμό της εφαρμογής του Πλαισίου Διαχείρισης

¹¹⁶Πηγή: <https://www.nbg.gr/> "Ετήσια έκθεση 2015"

Λειτουργικού Κινδύνου στις μονάδες τους. Διαδραματίζουν τον ρόλο του συνδέσμου μεταξύ της διεύθυνσης και της αντίστοιχης μονάδας τους και διαβιβάζουν τις βασικές αρχές διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, αναπτύσσουν την νοοτροπία αντιμετώπισης του Λειτουργικού Κινδύνου και ενισχύουν την ευαισθητοποίηση σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου.

Τέλος, αξίζει να παρατηρηθεί ότι για τον υπολογισμό του Εποπτικού κεφαλαίου έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου, η Τράπεζα ακολουθεί την Τυποποιημένη Προσέγγιση, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση. Παράλληλα το 2010, η Τράπεζα προχώρησε στην ανάπτυξη εσωτερικού υποδείγματος μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου, το οποίο αποτιμά με μεγαλύτερη ακρίβεια και πληρότητα τον Λειτουργικό Κίνδυνο που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Το υπόδειγμα αυτό χρησιμοποιείται ήδη για την εκτίμηση του "εσωτερικού κεφαλαίου" που απαιτείται για την κάλυψη του Λειτουργικού Κινδύνου στα πλαίσια της διαδικασίας αξιολόγησης της επάρκειας του εσωτερικού κεφαλαίου των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Οι εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου για τον Όμιλο ανήλθε το 2015 στο ποσό των **407€** εκατομμύρια.

Σύγκριση Λειτουργικού Κινδύνου για τα έτη 2013-2015

Έχοντας κάνει ανάλυση τον Λειτουργικό Κίνδυνο για την Εθνική Τράπεζα τα οικονομικά έτη 2013-2015 παρατηρείται ότι υπάρχουν αρκετά κοινά σημεία και μία βασική διαφορά στα 3 αυτά έτη.

Τα βασικά **κοινά σημεία** που υπάρχουν για τον Λειτουργικό Κίνδυνο στα 3 αυτά έτη είναι τα εξής:

- η ΕΤΕ έχει θεσπίσει το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου (ΠΔΛΚ) όπου τα βασικά στοιχεία του είναι ίδια,
- το μοντέλο διακυβέρνησης της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου βασίζεται σε "3 γραμμές άμυνας",
- ο Όμιλος παρέχει στο ανθρώπινο δυναμικό του ολοκληρωμένη εκπαίδευση σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου. Για τα έτη 2014 και 2015 έχουν διοριστεί ανταποκριτές Λειτουργικού Κινδύνου σε κάθε μονάδα της ΕΤΕ οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τον συντονισμό της εφαρμογής του Πλαισίου Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου στις μονάδες τους και

- η Τράπεζα ακολουθεί την Τυποποιημένη Προσέγγιση, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση.

Ωστόσο στα 3 αυτά έτη παρατηρείται ότι υπάρχει μία **αυξομείωση** των εποπτικών κεφαλαιακών απαιτήσεων. Για το 2013 οι εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου για τον Όμιλο είναι **385€** εκατομμύρια ενώ για το 2014 είναι **378€** εκατομμύρια και αντίστοιχα για το 2015 είναι **407€** εκατομμύρια. Με βάση αυτά παρατηρείται ότι το 2015 οι εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έχουν το μεγαλύτερο ποσό και αντίστοιχα το 2014 το μικρότερο ποσό.

Ολοκληρώνοντας την αναφορά σχετικά με αυτήν την διαφορά αξίζει να παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 10) που να απεικονίζει τα έτη και τις εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου.

Έτη	Εποπτικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
2013	385€ εκατομμύρια
2014	378€ εκατομμύρια
2015	407€ εκατομμύρια

Πίνακας 10: Οι εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου

6.2.3. Alphabank

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2013

Ο Όμιλος αναγνωρίζει την ανάγκη διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου που αφορά τις λειτουργίες και τις δραστηριότητές του καθώς επίσης και την ανάγκη διακράτησης επαρκών κεφαλαίων, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το εν λόγω είδος κινδύνου.

Ο υπολογισμός κεφαλαίου έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Τυποποιημένης Προσέγγισης του Κανονιστικού Πλαισίου Βασιλεία II με βάση την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007. Πιο συγκεκριμένα, τα ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα για τα έτη 2011, 2012 και 2013, κατανέμονται σε 8 επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ισούται με τον μέσο όρο των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων για τα

τρία αυτά έτη, αφού έχουν υπολογισθεί ανά δραστηριότητα και σταθμισθεί με προκαθορισμένους από το Πλαίσιο συντελεστές. Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ανέρχονται στο ποσό των **251.445€**.

Επιπροσθέτως ο Όμιλος πληροί το σύνολο των ποιοτικών προϋποθέσεων της Τυποποιημένης Προσέγγισης. Συγκεκριμένα έχει υιοθετηθεί Πλαίσιο Λειτουργικού Κινδύνου που περιλαμβάνει τα ακόλουθα θέματα:

- συλλογή και διαχείριση γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου,
- αναγνώριση και αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων,
- ορισμός και παρακολούθηση δεικτών Λειτουργικού Κινδύνου,
- δημιουργία αναφορών καθώς και
- εισαγωγή τεχνικών μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίες αφορούν τόσο την εφαρμογή σχεδίων δράσης που βελτιώνουν το υπάρχον σύστημα εσωτερικού ελέγχου όσο και την Ασφάλιση έναντι συγκεκριμένων κινδύνων.

Το Πλαίσιο αυτό ελέγχεται σε συνεχή βάση ενώ υιοθετούνται και συγκεκριμένα έργα που αποσκοπούν στην αναβάθμισή του. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι εντός του 2013 αναθεωρήθηκαν και ενισχύθηκαν οι διαδικασίες χειρισμού γεγονότων και αξιολόγησης Λειτουργικού Κινδύνου, εφαρμόστηκε διαδικασία ανάλυσης σεναρίων για την αξιολόγηση ακραίων κινδύνων σε επίπεδο Τράπεζας και ενδυναμώθηκε η παρακολούθηση διορθωτικών ενεργειών που προτείνονται για την αντιμετώπιση κινδύνων ή την βελτίωση των ελεγκτικών μηχανισμών.

Παράλληλα, ο Όμιλος έχει αναπτύξει κατάλληλη οργανωτική δομή με σαφείς ρόλους και αρμοδιότητες σχετικά με την διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου υπό την βασική προϋπόθεση ότι όλες οι Μονάδες της Τράπεζας και των Εταιριών του Ομίλου έχουν την πρωταρχική ευθύνη διαχείρισης των Λειτουργικών τους Κινδύνων. Στο πλαίσιο αυτό η Διεύθυνση Κινδύνων Αγοράς και Λειτουργικών Κινδύνων αναπτύσσει κατάλληλα εργαλεία, μεθοδολογίες και διαδικασίες για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και υποβάλει σχετικές αναφορές στις αρμόδιες Επιτροπές και τη Διοίκηση του Ομίλου. Οι μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων των Εταιριών του Ομίλου εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα στις πολιτικές του Ομίλου και φροντίζουν για την συμμόρφωση με τις σχετικές απαιτήσεις του τοπικού κανονιστικού πλαισίου.

Στο σημείο αυτό παραθέτεται σχετικό διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 14) στο οποίο απεικονίζεται η εξέλιξη του σταθμισμένου ενεργητικού του Ομίλου στη διάρκεια της χρήσεως του 2013:

Διάγραμμα 14: Εξέλιξη σταθμισμένου Ενεργητικού Ομίλου στη διάρκεια της χρήσης 2013¹¹⁷

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι ο Όμιλος επεξεργάζεται τη σταδιακή υιοθέτηση των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων για τη Μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου (Advanced Measurement Approach – AMA). Αυτό προϋποθέτει τόσο την ανάπτυξη επαρκούς εσωτερικού μοντέλου υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας όσο και την ενίσχυση των σχετικών πολιτικών, διαδικασιών και συστημάτων. Εντός του 2013 ολοκληρώθηκε σχετική διαγνωστική μελέτη και καταγράφηκαν τα επιμέρους έργα που θα πρέπει να προγραμματισθούν για την υλοποίηση των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων. Το πρόγραμμα της υλοποίησης αναμένεται να αξιολογηθεί και να εγκριθεί εντός του 2014.

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2014

Ο Όμιλος αναγνωρίζει την ανάγκη διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου αναφορικά με τις λειτουργίες και τις δραστηριότητές του καθώς επίσης και την

¹¹⁷Πηγή: <http://www.alpha.gr/> "Όμιλος Alphabank Πυλώνας III Εποπτικές Δημοσιοποιήσεις έτους 2013 (σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2655/2012)"

ανάγκη διακράτησης επαρκών κεφαλαίων, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το εν λόγω είδος κινδύνου.

Ο υπολογισμός κεφαλαίου έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Τυποποιημένης Προσέγγισης του Κανονιστικού Πλαισίου Βασιλεία II με βάση την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007. Πιο συγκεκριμένα, τα ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα για τα έτη 2012, 2013 και 2014, κατανέμονται σε 8 επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ισούνται με το μέσο όρο των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων για τα τρία αυτά έτη, αφού έχουν πρωτίστως υπολογισθεί ανά δραστηριότητα και σταθμισθεί με προκαθορισμένους από το Πλαίσιο συντελεστές.

Πιο συγκεκριμένα, οι αντίστοιχες κεφαλαιακές απαιτήσεις σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου παρουσιάζονται στον κάτωθι πίνακα (βλέπε πίνακα 11):

	M.O. 2012-2014	Beta επιχειρησιακής μονάδας	Κεφαλαιακές απαιτήσεις
Κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου	-	-	257.801,35 €
Μέθοδος Βασικού Δείκτη	53.424,46 €	0,15	8.013,67 €
Τυποποιημένη Προσέγγιση	-	-	249.787,68 €
Τυποποιημένη Προσέγγιση:	-	-	-
Εταιρική Χρηματοδότηση	1.066,13 €	0,18	191,90 €
Πωλήσεις και Συναλλαγές	-193.351,28 €	0,18	-34.803,20 €
Λιανική Χρηματιστηριακή	31.579,53 €	0,12	3.789,50 €
Εμπορική Τραπεζική	993.733,94 €	0,15	149.060,10 €
Λιανική Τραπεζική	1.052.911,62 €	0,12	126.349,40 €
Πληρωμές και Διακανονισμοί	14.173,19 €	0,18	2.551,20 €
Μεσιτείες	2.304,77 €	0,15	345,70 €
Διαχείριση Περιουσιακών Στοιχείων	19.192,38 €	0,12	2.303,10 €

Πίνακας 11: Κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου Έτους 2014¹¹⁸

¹¹⁸Πηγή: <http://www.alpha.gr/> "Όμιλος Alphabank Πυλώνας III Εποπτικές Δημοσιοποιήσεις έτους 2014 (σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕ 575/2013)"

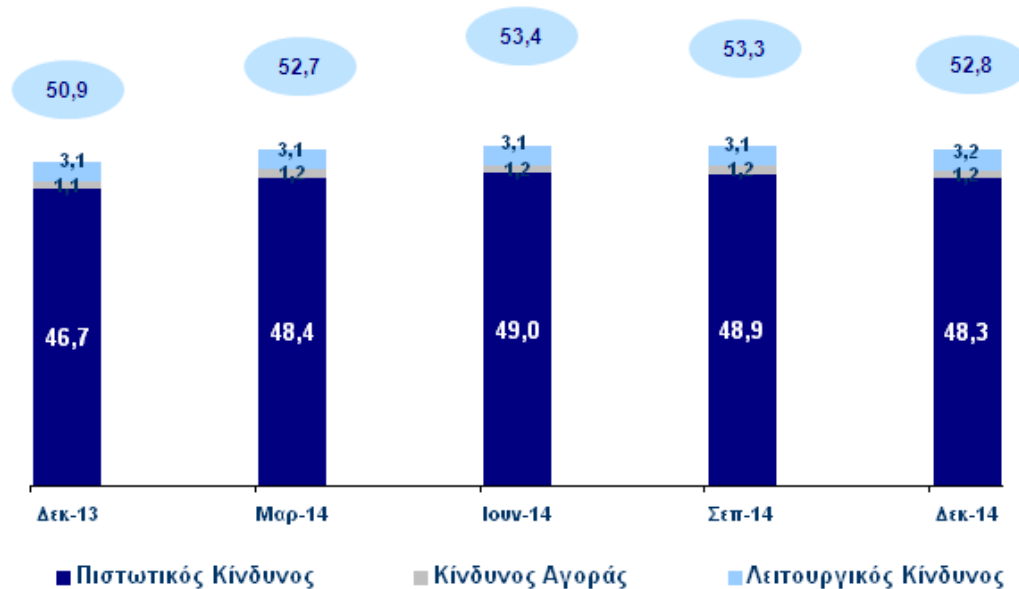
Επιπροσθέτως, ο Όμιλος πληροί το σύνολο των ποιοτικών προϋποθέσεων της Τυποποιημένης Προσέγγισης. Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να διαχειριστεί αποτελεσματικά τον Λειτουργικό Κίνδυνο, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει και υλοποιήσει ένα Πλαίσιο Λειτουργικού Κινδύνου που περιλαμβάνει τα ακόλουθα θέματα:

- συλλογή και διαχείριση γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου, συμπεριλαμβανομένου του Πλαισίου για τη διαχείριση Αγωγών κατά του Ομίλου,
- αναγνώριση και αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων,
- ορισμός και παρακολούθηση δεικτών Λειτουργικού Κινδύνου,
- δημιουργία αναφορών καθώς και
- εισαγωγή τεχνικών μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίες αφορούν τόσο την εφαρμογή σχεδίων δράσης που βελτιώνουν το υπάρχον σύστημα εσωτερικού ελέγχου όσο και την Ασφάλιση έναντι συγκεκριμένων κινδύνων.

Το Πλαίσιο αυτό ελέγχεται σε συνεχή βάση ενώ υιοθετούνται και συγκεκριμένα έργα που αποσκοπούν στην αναβάθμισή του. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι εντός του 2014 επικαιροποιήθηκε η Πολιτική της Τράπεζας για τη διαχείριση του Κινδύνου Απάτης καθώς και η διαδικασία διαχείρισης Αγωγών κατά του Ομίλου. Επίσης, εφαρμόστηκε διαδικασία ανάλυσης σεναρίων για την αξιολόγηση ακραίων κινδύνων σε επίπεδο Τράπεζας και ενδυναμώθηκε η παρακολούθηση διορθωτικών ενεργειών που προτείνονται για την αντιμετώπιση κινδύνων ή τη βελτίωση των ελεγκτικών μηχανισμών.

Παράλληλα, ο Όμιλος έχει αναπτύξει κατάλληλη οργανωτική δομή με σαφείς ρόλους και αρμοδιότητες σχετικά με τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου υπό την βασική προϋπόθεση ότι όλες οι Μονάδες της Τράπεζας και των Εταιριών του Ομίλου έχουν την πρωταρχική ευθύνη διαχείρισης των Λειτουργικών τους Κινδύνων. Στο πλαίσιο αυτό, η Διεύθυνση Κινδύνων Αγοράς και Λειτουργικών Κινδύνων αναπτύσσει κατάλληλα εργαλεία, μεθοδολογίες και διαδικασίες για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και υποβάλει σχετικές αναφορές στη Διοίκηση του Ομίλου.

Στο σημείο αυτό παραθέτεται σχετικό διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 15) στο οποίο απεικονίζεται η εξέλιξη του σταθμισμένου ενεργητικού του Ομίλου στη διάρκεια της χρήσεως του 2014:

Διάγραμμα 15: Εξέλιξη σταθμισμένου Ενεργητικού Ομίλου στη διάρκεια της χρήσης 2014¹¹⁹

Τέλος, τονίζεται ότι ο Όμιλος επεξεργάζεται τη σταδιακή υιοθέτηση των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων για τη Μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου (Advanced Measurement Approach – AMA). Αυτό προϋποθέτει τόσο την ανάπτυξη επαρκούς εσωτερικού μοντέλου υπολογισμού Κεφαλαιακής Επάρκειας όσο και την ενίσχυση των σχετικών πολιτικών, διαδικασιών και συστημάτων για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου. Εντός του 2014 εγκρίθηκε και ξεκίνησε η υλοποίηση σχετικού έργου.

Λειτουργικός κίνδυνος για το έτος 2015

Για το έτος αυτό ο Όμιλος αναγνωρίζει την ανάγκη για την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου που απορρέει από τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες

¹¹⁹Πηγή: <http://www.alpha.gr/> "Όμιλος Alphabank Πυλώνας III Εποπτικές Δημοσιοποιήσεις έτους 2014 (σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕ 575/2013)"

καθώς και την ανάγκη για την διατήρηση των επαρκών κεφαλαίων, προκειμένου να απορροφήσουν πιθανές απώλειες που σχετίζονται με τον εν λόγω κίνδυνο.

Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο γίνεται σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση. Ειδικότερα, τα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης του Ομίλου για τα έτη 2013, 2014 και 2015 χωρίζονται σε 8 επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η κεφαλαιακή απαίτηση για τον Λειτουργικό Κίνδυνο ισούται με το μέσο όρο των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων για τα τρία αυτά έτη. Το ακαθάριστο εισόδημα υπολογίζεται σταθμισμένα κάθε έτος για όλους τους επιχειρηματικούς τομείς με την χρήση ειδικών παραγόντων beta.

Πιο συγκεκριμένα, οι αντίστοιχες κεφαλαιακές απαιτήσεις σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου παρουσιάζονται στον κάτωθι πίνακα (βλέπε πίνακα 12):

	M.O. 2013-2015	Beta επιχειρησιακής μονάδας	Κεφαλαιακές απαιτήσεις
Κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου	-	-	308.486,00 €
Μέθοδος Βασικού Δείκτη	-	0,15	4.188,00 €
Τυποποιημένη Προσέγγιση	-	-	304.297,00 €
Τυποποιημένη Προσέγγιση:	-	-	-
Εταιρική Χρηματοδότηση	4.107,00 €	0,18	739,00 €
Πωλήσεις και Συναλλαγές	27.973,00 €	0,18	5.035,00 €
Λιανική Χρηματιστηριακή	32.706,00 €	0,12	3.925,00 €
Εμπορική Τραπεζική	1.106.782,00 €	0,15	166.017,00 €
Λιανική Τραπεζική	1.028.172,00 €	0,12	123.381,00 €
Πληρωμές και Διακανονισμοί	11.186,00 €	0,18	2.014,00 €
Μεσιτείες	4.589,00 €	0,15	688,00 €
Διαχείριση Περιουσιακών Στοιχείων	20.820,38 €	0,12	2.498,00 €

Πίνακας 12: Κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου Έτους 2015¹²⁰

Επιπλέον, ο Όμιλος συμμορφώνεται με τα ποιοτικά κριτήρια που απαιτούνται για την προσέγγιση αυτή. Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματική

¹²⁰Πηγή: <http://www.alpha.gr/> "Όμιλος Alphabank Πυλώνας III Εποπτικές Δημοσιοποιήσεις έτους 2015 (σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕ 575/2013)"

διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει και εφαρμόσει ένα Πλαίσιο Λειτουργικού Κινδύνου που επικεντρώνεται στους ακόλουθους τομείς:

- επιχειρησιακή διαχείριση και είσπραξη εκδηλώσεων του κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης των Αγωγών που κατατέθηκαν εναντίον του Ομίλου,
- εντοπισμός και αξιολόγηση των κινδύνων, μέσω μίας διαδικασίας αυτοαξιολόγησης κινδύνων και τον έλεγχο καθώς και άλλες τεχνικές αξιολόγησης,
- ορισμός και παρακολούθηση βασικών Δεικτών Λειτουργικού Κινδύνου,
- αναφορά κινδύνων καθώς και
- προσεγγίσεις μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων τόσο την εφαρμογή των σχεδίων δράσης που βελτιώνουν το υφιστάμενο περιβάλλον εσωτερικού ελέγχου όσο και τα Ασφαλιστήρια που καλύπτουν συγκεκριμένους τύπους γεγονότων και επιπτώσεων.

Το πλαίσιο αυτό, προκειμένου να βελτιωθεί περαιτέρω έχουν εισαχθεί διάφορες πρωτοβουλίες. Η προσπάθεια αυτή υποστηρίζεται από την κατάλληλη οργανωτική δομή, με σαφείς ρόλους και αρμοδιότητες υπό τον πυρήνα ότι η πρωταρχική ευθύνη για την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου παραμένει με τις οργανωτικές μονάδες σε όλο τον Όμιλο. Ειδικότερα, η πολιτική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου τηρεί τις ακόλουθες αρχές:

- 1) **Εφαρμογή:** η πολιτική διαχείρισης κινδύνων εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα εντός του Ομίλου. Ορισμένες τροποποιήσεις ενδέχεται να απαιτούνται σε επίπεδο χώρας, σύμφωνα με το τοπικό κανονιστικό περιβάλλον.
- 2) **Λογοδοσία:** σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, οι μονάδες της Τράπεζας και του Ομίλου της εταιρείας είναι υπεύθυνες για την διαχείριση των επιχειρηματικών τους κινδύνων. Στο μέτρο αυτό, που υπεύθυνοι είναι οι ιδιοκτήτες των Λειτουργικών Κινδύνων, σχετίζονται με τις δραστηριότητές τους και υποστηρίζονται από τις επιχειρησιακές μονάδες του κινδύνου για τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, και την παρακολούθηση των κινδύνων τους.
- 3) **Συμμόρφωση:** η μονάδα Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου διασφαλίζει ότι ο Όμιλος συμμορφώνεται με τις ρυθμιστικές απαιτήσεις που τίθενται από τις ρυθμιστικές αρχές του Ομίλου. Οι μονάδες κινδύνου των εταιρειών του

Ομίλου διασφαλίζουν την συμμόρφωση με τις ρυθμιστικές απαιτήσεις που ισχύουν στην δικαιοδοσία τους.

- 4) **Διαφάνεια και διάδοση πληροφοριών:** η διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των δραστηριοτήτων του Ομίλου. Η αναγνώριση και διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου εκτελούνται έτσι ώστε να διατηρηθεί μία σταθερή ροή των πληροφοριών. Από τα κατάλληλα εργαλεία υποστηρίζεται η διαφάνεια και διάδοση πληροφοριών έτσι ώστε οι μονάδες του Λειτουργικού Κινδύνου να δημιουργήσουν και να παρέχουν επαρκείς αναφορές.
- 5) **Παρακολούθηση και μεταφορά κινδύνου:** οι άμυνες και οι διαδικασίες του Ομίλου έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου είναι πολιτικές. Ο Όμιλος παρέχει στους υπαλλήλους της με την εκπαίδευση σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου, προκειμένου να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και η κατανόηση των Λειτουργικών Κινδύνων τους. Επιπλέον, χρησιμοποιούνται και τα ασφαλιστήρια συμβόλαια για τη μερική μεταφορά ορισμένων τύπων του Λειτουργικού Κινδύνου.

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει ειδικές επιτροπές και ρόλους που διασφαλίζουν την ορθή εφαρμογή της ανωτέρω πολιτικής. Οι σημαντικότερες επιτροπές είναι οι εξής:

- ✓ **Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων**, η οποία έχει ανατεθεί για την εποπτεία των δραστηριοτήτων διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου. Οι Επιτροπές Λειτουργικού Κινδύνου είναι επίσης εγκατεστημένες στις εταιρείες του Ομίλου.
- ✓ **Η Μονάδα Λειτουργικού Κινδύνου και Επιχειρησιακών Μονάδων κινδύνου στις εταιρείες του Συγκροτήματος.** Η μονάδα Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου αναπτύσσει τα κατάλληλα εργαλεία, διαδικασίες και τεχνικές σχετικές με τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, παρακολουθεί την εφαρμογή των κατάλληλων σχεδίων δράσης για την παρακολούθησή της σε επίπεδο Ομίλου και υποβάλλει εκθέσεις στις αρμόδιες Επιτροπές και στην Ανώτερη Διοίκηση του Ομίλου. Οι Μονάδες κινδύνου των εταιρειών του Ομίλου έχουν εφαρμογή του πλαισίου Λειτουργικού Κινδύνου στην εταιρία και σε τοπικό επίπεδο για να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της με τους εθνικούς νόμους και κανονισμούς. Εκτός από τα παραπάνω, οι Μονάδες Κινδύνων Φορέων Τραπεζικής έχουν την ευθύνη για τον συντονισμό και την

υποστήριξη της εφαρμογής του πλαισίου του Λειτουργικού Κινδύνου από τις άλλες εταιρίες του Ομίλου της ίδιας δικαιοδοσίας, σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται από τη Μονάδα Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου.

- ✓ Οι **Μονάδες της Εταιρείας του Ομίλου**, οι οποίες διαχειρίζονται τους επιχειρησιακούς κινδύνους και είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση της Πολιτικής Κινδύνου. Εκτός από τους Λειτουργικούς Κινδύνους, σε ορισμένες μονάδες μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση ή έχουν αναλάβει εποπτικό ρόλο σε συγκεκριμένες περιοχές του Λειτουργικού Κινδύνου (Μονάδες π.χ. συμμόρφωση, Μονάδες Ασφάλειας Πληροφοριών, Μονάδες Ασφαλείας Φυσική, Σχέδιο Επιχειρησιακής Συνέχειας Μονάδες). Όλες οι μονάδες έχουν διορίσει έναν επιχειρησιακό συντονιστή Κινδύνου δηλαδή έναν αξιωματικό με εμπειρία και γνώση των λειτουργιών και των δραστηριοτήτων της μονάδας και έχει την αρχαιότητα για να συνεργαστεί στενά με άλλους Λειτουργούς της Μονάδας. Ο συντονιστής διορίζεται από το Διευθυντή και είναι κυρίως υπεύθυνος για την παροχή πληροφοριών και υποστήριξης, την ευαισθητοποίηση των Εκπροσώπων της Μονάδας σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου συμμετέχοντας ενεργά στην εφαρμογή των επιχειρησιακών διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου/δράσεων στο πλαίσιο της Μονάδας.
- ✓ Η **Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου**, η οποία παρέχει μία ανεξάρτητη αξιολόγηση της ακεραιότητας, της καταλληλότητας και της αποτελεσματικότητας της συνολικής διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων. Επιπλέον, παρέχει τη διαβεβαίωση ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι των επιχειρησιακών πρακτικών μείωσης του κινδύνου που εφαρμόζονται από τις Μονάδες είναι επαρκή και κατάλληλα για τον τύπο και την πολυπλοκότητα των κινδύνων ανάληψη δραστηριοτήτων.

Επί του παρόντος, ο Όμιλος εργάζεται προς την κατεύθυνση της σταδιακής εφαρμογής των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων (AMA) για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Αυτό θα απαιτήσει την ανάπτυξη ενός ισχυρού μοντέλου εσωτερικού υπολογισμού καθώς και την ενίσχυση των πολιτικών, διαδικασιών και συστημάτων για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος έχει προγραμματίσει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο αυτό. Οι κύριοι στόχοι για τα έτη 2016-2018 έχουν ως εξής:

- [1] **Ανάπτυξη ενός εσωτερικού στατιστικού μοντέλου για τον υπολογισμό του κεφαλαίου.** Το μοντέλο αρχικά θα χρησιμοποιηθεί για σκοπούς συγκριτικής αξιολόγησης, προκειμένου να εκτιμήσει την επάρκεια κεφαλαίων Λειτουργικού Κινδύνου τα οποία υπολογίζονται σύμφωνα με την τυποποιημένη προσέγγιση καθώς και ένα μέσο για την εισαγωγή μίας πιο προηγμένης προσέγγισης για την ανάλυση ευαισθησίας, Προσομοίωση Ακραίων Καταστάσεων των διαφόρων τύπων των Λειτουργικών Κινδύνων και για την αξιολόγηση της συμβολής των πολιτικών ασφαλιστικών εργασιών του Συγκροτήματος με τους υπολογισμούς επιχειρησιακών κεφαλαίων.
- [2] **Βελτίωση των διαδικασιών που εφαρμόζονται για τη διαχείριση των γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου.** Οι διαδικασίες αυτές περιλαμβάνουν την διαχείριση αγωγών καθώς τις πολιτικές και τις διαδικασίες προβλέψεων και λογιστικής.
- [3] **Επανασχεδιασμός της προσέγγισης εκτίμησης του Λειτουργικού Κινδύνου,** προκειμένου να ενισχύσει τις τρέχουσες μεθόδους και να θεσπίζουν κατάλληλες διαδικασίες για συγκεκριμένες κατηγορίες Λειτουργικού Κινδύνου όπως είναι για παράδειγμα ο κίνδυνος συμπεριφοράς, ο κίνδυνος απάτης, ο κίνδυνος Πληροφοριακών Συστημάτων, ο κίνδυνος μοντέλου και ο κίνδυνος Outsourcing.
- [4] **Επανασχεδιασμός πλαίσιο επιχειρησιακού ελέγχου του Ομίλου** με τη θέσπιση ειδικών μετρήσεων όπως είναι οι Βασικοί Δείκτες Κινδύνου ή παρόμοιες μεθόδους παρακολούθησης των Παραγόντων εσωτερικού ελέγχου στις βασικές τραπεζικές δραστηριότητες.

Επιπλέον, ο Όμιλος επικεντρώνεται στη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων απάτης. Για το σκοπό αυτό η πολιτική διαχείρισης των κινδύνων απάτης και οι διαδικασίες θα πρέπει να αναθεωρηθούν και οι τεχνικές ανίχνευσης απάτης να ενισχυθεί κατά τη διάρκεια του 2016.

Τέλος, ο Όμιλος έχει δημιουργήσει ένα πλαίσιο για το Σύστημα Διαχείρισης της Επιχειρησιακής Συνέχειας (BCMS), η οποία εξασφαλίζει ότι οι επιχειρηματικές διαδικασίες θα συνεχιστούν σε περίπτωση καταστροφής ή σοβαρού συμβάντος. Το Σύστημα Διαχείρισης της Επιχειρησιακής Συνέχειας πιστοποιήθηκε το 2012, διευρύνοντας επίσης το πεδίο εφαρμογής της πιστοποίησης σε συγκεκριμένες

εταιρείες του Ομίλου. Εκτός από τις διαδικασίες που έχουν αναπτυχθεί, οι οποίες απαιτούν το σύστημα, πρέπει να ελεγχθεί εσωτερικά τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, η BCMS υπόκειται σε τακτικούς εξωτερικούς ελέγχους.

Σύγκριση Λειτουργικού Κινδύνου για τα έτη 2013-2015

Έχοντας κάνει μία αναλυτική αναφορά σχετικά με τον Λειτουργικό Κίνδυνο για την Alphabank αναφέρονται ότι υπάρχουν αρκετές ομοιότητες και κάποιες διαφορές για τα οικονομικά έτη 2013-2015.

Οι βασικές **ομοιότητες** που παρατηρούνται για τον Λειτουργικό Κίνδυνο για τα 3 έτη είναι οι εξής:

- [1] ο Όμιλος αναγνωρίζει την ανάγκη διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου που αφορά τις λειτουργίες και τις δραστηριότητές του καθώς επίσης και την ανάγκη διακράτησης επαρκών κεφαλαίων, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το εν λόγω είδος κινδύνου,
- [2] ο υπολογισμός κεφαλαίου έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Τυποποιημένης Προσέγγισης του Κανονιστικού Πλαισίου Βασιλεία II με βάση την ΠΔΤΕ 2590/20.8.2007,
- [3] ο Όμιλος πληροί το σύνολο των ποιοτικών προϋποθέσεων της Τυποποιημένης Προσέγγισης. Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να διαχειριστεί αποτελεσματικά τον Λειτουργικό Κίνδυνο, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει και υλοποιήσει ένα Πλαίσιο Λειτουργικού Κινδύνου που περιλαμβάνει κοινά θέματα για τα 3 έτη,
- [4] το Πλαίσιο αυτό ελέγχεται σε συνεχή βάση ενώ υιοθετούνται και συγκεκριμένα έργα που αποσκοπούν στην αναβάθμισή του,
- [5] ο Όμιλος έχει αναπτύξει κατάλληλη οργανωτική δομή με σαφείς ρόλους και αρμοδιότητες σχετικά με την διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου και
- [6] ο Όμιλος εργάζεται προς την κατεύθυνση της σταδιακής εφαρμογής των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων (AMA) για το Λειτουργικό Κίνδυνο.

Ωστόσο μέσα από την ανάλυση παρατηρούνται και κάποιες **διαφορές** στα 3 αυτά έτη που είναι οι εξής:

1. Η αυξομείωση των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου έχουν διαφορετικά αποτελέσματα ως προς τις 8 επιχειρηματικές δραστηριότητες. Παρατηρείται ότι από το 2013-2015 αυξάνονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου, όπου στο 2015 βρίσκεται η μεγαλύτερη τιμή και στο 2013 η μικρότερη. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μειώθηκε το μέγεθος Βασικού Δείκτη με αποτέλεσμα να μειώνεται και η Τυποποιημένη Προσέγγιση, οπότε ταυτόχρονα να αυξάνονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου. Για να γίνει πιο κατανοητό αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 13) στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου.

Έτη	Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
2013	251.445€
2014	257.801,35€
2015	308.486€

Πίνακας 13: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου

2. Στο 2015 η πολιτική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου τηρεί τις αρχές για τις οποίες δεν γίνεται αναφορά στα έτη 2013 και 2014.
3. Ο Όμιλος το 2015 έχει θεσπίσει ειδικές επιτροπές και ρόλους που διασφαλίζουν την ορθή εφαρμογή της ανωτέρω πολιτικής, το οποίο δεν ισχύει για τα έτη 2013 και 2014.
4. Ο Όμιλος το 2015 έχει δημιουργήσει ένα πλαίσιο για το Σύστημα Διαχείρισης της Επιχειρησιακής Συνέχειας (BCMS), το οποίο δεν ισχύει για τα έτη 2013 και 2014 αντίστοιχα.
5. Η εξέλιξη Σταθμισμένου Ενεργητικού του Ομίλου στη χρήση 2013 παρατηρείται ότι είναι σε περισσότερη ανοδική τροχιά σε σχέση με την χρήση 2014. Για την χρήση 2015 δεν διευκρινίζεται η εξέλιξη του ούτε από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις των ορκωτών ελεγκτών λογιστών ούτε από τις εποπτικές δημοσιοποιήσεις του Πυλώνα ΙΙΙ της Βασιλείας με βάση την ΠΔΤΕ 2655/2012.

6.2.4. EFG Eurobank Ergasias

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2013

Στο πλαίσιο εφαρμογής της οδηγίας 2006/48/EK, ο Όμιλος χρησιμοποιεί για τις ενοποιημένες δραστηριότητες του την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου βάση του Πυλώνα Ι. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι είναι το 8% των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού. Όμως, σύμφωνα με την πράξη διοίκησης 13/2013 της ΤτΕ, το όριο του Δείκτη των Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων τέθηκε στο 9% των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού. Για το 2013 σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου ανέρχονται στο ποσό των **249€** εκατομμύρια και σύμφωνα με την πράξη διοίκησης 13/2013 της ΤτΕ, οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου ανέρχονται στο ποσό των **280€** εκατομμύρια.

Αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος εμπεριέχεται σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, η οργανωτική διακυβέρνησή του ξεκινά από το Διοικητικό Συμβούλιο, την Εκτελεστική Επιτροπή και τα Ανώτερα Διευθυντικά στελέχη και καταλήγει στους επικεφαλής και τα στελέχη κάθε επιχειρηματικής μονάδας. Το πλαίσιο οργανωτικής διακυβέρνησης εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες δραστηριοποίησης του Ομίλου αντίστοιχα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο παρακολουθεί, μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, το επίπεδο και το προφίλ Λειτουργικού Κινδύνου, συμπεριλαμβανομένου του ύψους των λειτουργικών ζημιών, της συχνότητας και της επίπτωσής τους και μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, τα θέματα Λειτουργικού Κινδύνου που σχετίζονται με μηχανισμούς ελέγχων. Η Επιτροπή Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων αξιολογεί τον Λειτουργικό Κίνδυνο που προκύπτει από τις δραστηριότητες του Ομίλου, διασφαλίζει ότι κάθε επιχειρηματική μονάδα διαθέτει τις κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες για τη διαχείριση του Λειτουργικού της Κινδύνου και προβαίνει στην άμεση λήψη διορθωτικών μέτρων, όταν εντοπίζεται μία περιοχή υψηλού κινδύνου.

Ο Επικεφαλής Διαχείρισης Κινδύνου του Ομίλου είναι αρμόδιος για κάθε πρωτοβουλία που σχετίζεται με τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου και διασφαλίζει την εφαρμογή της πολιτικής Λειτουργικού Κινδύνου. Ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνου του Ομίλου έχει τη συνολική ευθύνη και την εποπτεία των επιχειρηματικών μονάδων Λειτουργικού Κινδύνου σε κάθε χώρα όπου δραστηριοποιείται η Eurobank.

Η κύρια ευθύνη για την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου βρίσκεται στους αντίστοιχους επικεφαλής κάθε επιχειρηματικής μονάδας. Για το σκοπό αυτό, κάθε επιχειρηματική μονάδα:

- αναγνωρίζει, αξιολογεί και παρακολουθεί τους Λειτουργικούς της Κινδύνους και εφαρμόζει τεχνικές μείωσης των κινδύνων αυτών,
- αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των ελέγχων,
- αναφέρει όλα τα σχετικά θέματα και
- έχει πρόσβαση και χρησιμοποιεί τις μεθόδους και τα εργαλεία που δημιουργήθηκαν από τον Τομέα Λειτουργικών Κινδύνων, προκειμένου να διευκολύνεται η αναγνώριση, η αξιολόγηση και η παρακολούθηση των Λειτουργικών Κινδύνων.

Ο Τομέας Λειτουργικών Κινδύνων είναι υπεύθυνος για τον καθορισμό και την εφαρμογή της μεθοδολογίας για την αναγνώριση, την αξιολόγηση και τη δημιουργία αναφορών Λειτουργικού Κινδύνου στο πλαίσιο των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και την εφαρμογή ρυθμιστικών απαιτήσεων και κατευθυντήριων γραμμών του Ομίλου. Επίσης είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση του επιπέδου και του προφίλ Λειτουργικού Κινδύνου και την υποβολή σχετικών αναφορών στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων καθώς και για τον καθορισμό και την εφαρμογή της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο.

Το πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων του Ομίλου βασίζεται σε 4 στοιχεία που είναι τα εξής:

- Αρχές
- Διακυβέρνηση και Οργάνωση
- Διαδικασίες

➤ Υποδομή

Το πλαίσιο αυτό και οι σχετικές πολιτικές έχουν ως στόχο:

1. τη δημιουργία ενός πλαισίου Λειτουργικού Κινδύνου και της διακυβέρνησής του, ευθυγραμμίζοντας τη δομή και τις διαδικασίες με τις βέλτιστες διεθνείς τραπεζικές πρακτικές,
2. την εισαγωγή διαδικασιών αναγνώρισης κινδύνων, όπως είναι η αυτοαξιολόγηση κινδύνων από τις μονάδες, οι δείκτες Λειτουργικών Κινδύνων όπου απαιτείται καθώς και η συλλογή γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου,
3. τη δημιουργία κοινού ορισμού και συνεπούς προσέγγισης ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο ώστε να καταστεί δυνατή η κοινή αναγνώριση και η ομαδοποίηση του Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου,
4. την καθιέρωση μίας δυναμικής κουλτούρας διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου στον Όμιλο, συνδέοντας τις επιχειρηματικές δραστηριότητες με τον έλεγχο του κινδύνου,
5. τη δημιουργία ολοκληρωμένων αναφορών Λειτουργικού Κινδύνου,
6. την τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών του Ομίλου και τη συμμόρφωση με τις τοπικές ρυθμιστικές απαιτήσεις και πρακτικές που σχετίζονται με τον Λειτουργικό Κίνδυνο στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος,
7. την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος όσον αφορά τη διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων μέσω της λήψης αποφάσεων με βάση τον κίνδυνο και
8. την αξιοποίηση της διεθνούς γνώσης και των καλών πρακτικών διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.

Οι διαδικασίες διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου αποτελούνται από:

- τον εντοπισμό,
- την αξιολόγηση (συμπεριλαμβανομένης της μέτρησης και της αποτίμησης),
- τη διαχείριση των ελεγκτικών μηχανισμών,
- τους μηχανισμούς μεταφοράς κινδύνου,
- την προετοιμασία αναφορών καθώς και
- τη βελτίωση της απόδοσης.

Αυτές οι διαδικασίες υποστηρίζονται και εφαρμόζονται με τα εργαλεία/μεθόδους Λειτουργικού Κινδύνου, που είναι τα εξής:

- **Αυτοαξιολόγηση Λειτουργικών Κινδύνων και Ελέγχων**, είναι μία μέθοδος που έχει σκοπό να εντοπίσει, να αξιολογήσει και τελικά να περιορίσει τον Λειτουργικό Κίνδυνο.
- **Δείκτες Λειτουργικών Κινδύνων**, είναι ενδείξεις που βασίζονται σε ιστορικά δεδομένα και στηρίζονται σε συγκεκριμένες και μετρήσιμες δραστηριότητες οι οποίες καταδεικνύουν έκθεση σε Λειτουργικό Κίνδυνο.
- **Γεγονότα Λειτουργικού Κινδύνου**, τα οποία εντοπίζονται και καταγράφονται με σκοπό την ενημέρωση της εσωτερικής βάσης δεδομένων και τη δημιουργία αναφορών.
- **Ανάλυση Σεναρίων Λειτουργικού Κινδύνου**, είναι η μέθοδος βάσει της οποίας τα σενάρια εντοπίζονται, καταγράφονται και επιλέγονται προς ανάλυση, όπως επίσης και η μέτρηση των αποτελεσμάτων.
- **Δημιουργία αναφορών Λειτουργικού Κινδύνου**, για εσωτερική χρήση και για εποπτικούς σκοπούς.
- **Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων** για τον Λειτουργικό Κίνδυνο, χρησιμοποιώντας την κατάλληλη μεθοδολογία και παραδοχές.
- **Διαχείριση κινδύνου απάτης**, αποτελεί μία σημαντική δέσμευση του Ομίλου η οποία ως στόχο έχει να παρακολουθήσει τον κίνδυνο απάτης και να μειώσει τις σχετικές ζημιές.

Τέλος, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Βασιλείας II για την εφαρμογή της Τυποποιημένης Μεθόδου, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου έχουν χωριστεί σε 8 επιχειρηματικούς τομείς και τα ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα υπολογίζονται για τα έτη 2011, 2012 και 2013. Τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα σταθμίζονται με καθορισμένους συντελεστές, ώστε να υπολογισθούν τα απαιτούμενα Εποπτικά κεφάλαια ανά επιχειρηματική δραστηριότητα. Το άθροισμα των ποσών αυτών σχηματίζει τις συνολικές εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Ο υπολογισμός του Λειτουργικού Κινδύνου αντιπροσωπεύει μία προσέγγιση με βάση τα έσοδα του Ομίλου.

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2014

Όπως το 2013 έτσι και το 2014 ο Όμιλος χρησιμοποιεί για τις ενοποιημένες δραστηριότητές του, την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου βάσει του Πυλώνα Ι. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι είναι το 8% των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού. Οπότε, με βάση τον Πυλώνα Ι οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου για το 2014 ανέρχονται στο ποσό των 224€ εκατομμύρια και ως προς τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ανέρχονται στο ποσό των 2.800€.

Μέσα από τις εποπτικές δημοσιοποιήσεις του Πυλώνα ΙΙΙ της Βασιλείας με βάση την ΠΔΤΕ 2655/2012 παρατηρείται ότι το 2014 η διακυβέρνηση και το πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά όπως και στο έτος 2013.

Τέλος, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Βασιλείας ΙΙΙ για την εφαρμογή της Τυποποιημένης Μεθόδου, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου έχουν χωριστεί σε 8 τομείς και τα ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα υπολογίζονται για τα έτη 2012, 2013 και 2014. Τα ετήσια ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα σταθμίζονται με καθορισμένους συντελεστές, ώστε να υπολογιστούν τα απαιτούμενα Εποπτικά κεφάλαια ανά επιχειρηματική δραστηριότητα. Το άθροισμα των ποσών αυτών σχηματίζει τις συνολικές εποπτικές απαιτήσεις του Πυλώνα Ι για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Ο υπολογισμός του Λειτουργικού Κινδύνου αντιπροσωπεύει μία προσέγγιση με βάση τα έσοδα του Ομίλου.

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2015

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ.575 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί για τις ενοποιημένες δραστηριότητές του, την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου βάσει του Πυλώνα Ι, όπως ισχύει για τα έτη 2013 και 2014 αντίστοιχα για τα οποία κάναμε εκτενή αναφορά για αυτό το θέμα. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι είναι το 8% των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού. Οπότε, με βάση τον Πυλώνα Ι

οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου για το 2015 ανέρχονται στο ποσό των 221€ εκατομμύρια και ως προς τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ανέρχονται στο ποσό των 2.763€.

Κάθε επιχειρηματική μονάδα έχει ορίσει έναν OpRisk Partner, που λειτουργεί ως εσωτερικός συντονιστής της διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων της μονάδας του και ως σύνδεσμος με τη μονάδα Λειτουργικού Κινδύνου της χώρας του. Ορισμένες επιχειρησιακές μονάδες έχουν συστήσει Μονάδα/Λειτουργία Καταπολέμησης της Απάτης, συνεκτιμώντας τον κίνδυνο απάτης στον οποίο είναι εκτεθειμένες. Ο κύριος σκοπός τους είναι η διαρκής ταυτοποίηση του κινδύνου απάτης και η έγκαιρη ανάληψη όλων των απαιτούμενων ενεργειών για την αντιμετώπιση και μείωση του κινδύνου αυτού.

Τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά για την διακυβέρνηση του Λειτουργικού Κινδύνου ως προς το Διοικητικό Συμβούλιο, τον Επικεφαλής Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, την ευθύνη για την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου και τον Τομέα Λειτουργικών Κινδύνων είναι τα ίδια με τα έτη 2013 και 2014. Επιπρόσθετα, μέσα από τις εποπτικές δημοσιοποιήσεις του Πυλώνα III της Βασιλείας με βάση την ΠΔΤΕ 2655/2012 παρατηρείται ότι το 2015 το πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με τα έτη 2013 και 2014.

Τέλος, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Βασιλείας III για την εφαρμογή της Τυποποιημένης Μεθόδου, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου έχουν χωριστεί σε 8 τομείς και τα ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα υπολογίζονται για τα έτη 2013, 2014 και 2015. Τα ετήσια ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα σταθμίζονται με καθορισμένους συντελεστές, ώστε να υπολογιστούν τα απαιτούμενα Εποπτικά κεφάλαια ανά επιχειρηματική δραστηριότητα. Το άθροισμα των ποσών αυτών σχηματίζει τις συνολικές εποπτικές απαιτήσεις του Πυλώνα I για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Ο υπολογισμός του Λειτουργικού Κινδύνου αντιπροσωπεύει μία προσέγγιση με βάση τα έσοδα του Ομίλου.

Σύγκριση Λειτουργικού Κινδύνου για τα έτη 2013-2015

Με την μελέτη που κάναμε για τον Λειτουργικό Κίνδυνο για την EFG Eurobank Ergasias παρατηρείται ότι υπάρχουν αρκετές ομοιότητες και κάποιες διαφορές στα 3 αυτά έτη.

Τα βασικότερα **κοινά σημεία** που υπάρχουν για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και στα 3 έτη είναι τα εξής:

- [1] ο Όμιλος χρησιμοποιεί για τις ενοποιημένες δραστηριότητές του, την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου βάσει του Πυλώνα I,
- [2] ο Λειτουργικός Κίνδυνος εμπεριέχεται σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα,
- [3] το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από το ίδιο προσωπικό,
- [4] την ευθύνη που έχει ο Επικεφαλής Διαχείρισης Κινδύνου του Ομίλου και ο Τομέας Λειτουργικών Κινδύνων σχετικά με την διαχείριση και την αναγνώριση του Λειτουργικού Κινδύνου,
- [5] οι στόχοι που θέτει το πλαίσιο είναι παρόμοιοι,
- [6] μέσα από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις υπάρχουν παρόμοιες διαδικασίες διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου και ίδια εργαλεία/μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τις διαδικασίες αυτές και
- [7] οι επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου έχουν χωριστεί σε 8 επιχειρηματικούς τομείς και τα ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα υπολογίζονται για τα έτη 2013, 2014 και 2015.

Ωστόσο, παρατηρείται μέσα από τις εποπτικές δημοσιοποιήσεις του Πυλώνα III της Βασιλείας με βάση την ΠΔΤΕ 2655/2012 ότι υπάρχουν σημαντικές **διαφορές** που είναι οι εξής:

- [1] Η αυξομείωση των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου με βάση τον Πυλώνα I. Παρατηρείται ότι από το

2013 και μετά ότι υπήρχε η πτώση των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων. Στο 2015 οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου έχουν την μικρότερη τιμή ενώ στο 2013 οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου έχουν την μεγαλύτερη τιμή. Ολοκληρώνοντας την αναφορά σχετικά με αυτήν την διαφορά παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 14) που απεικονίζει τα έτη και τις συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου με βάση τον Πυλώνα Ι.

Έτη	Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
2013	249€ εκατομμύρια
2014	224€ εκατομμύρια
2015	221€ εκατομμύρια

Πίνακας 14: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου με βάση τον Πυλώνα Ι

[2] Η αυξομείωση των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ως προς τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού για τα έτη 2014 και 2015 διότι για το 2013 δεν υπάρχει κάποια αναφορά είτε στην έκθεση είτε στις δημοσιοποιήσεις βάσει του Πυλώνα ΙΙΙ της Βασιλείας σχετικά με τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού για τις συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου. Παρατηρείται ότι στο έτος 2014 οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ως προς τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού είναι μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες στο 2015. Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 15) στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Έτη	Συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις
2013	-
2014	2.800€
2015	2.763€

Πίνακας 15: Συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου ως προς τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού

[3] Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου ως προς την πράξη διοίκησης 13/2013 της ΤτΕ. Στο 2013 παρατηρείται ότι

υπάρχουν αυτές οι απαιτήσεις αλλά δεν αναφέρονται στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε, για το 2013 οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου ως προς την πράξη διοίκησης 13/2013 της ΤτΕ ανέρχονται στο ποσό των **280€** εκατομμύρια.

6.2.5. Atticabank

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2013

Υπεύθυνο για την αναγνώριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων είναι το Τμήμα Παρακολούθησης Κινδύνου Αγοράς και Λειτουργικού Κινδύνου της Δ/σης Διαχείρισης Κινδύνων.

Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις στο έτος 2013 για τον Λειτουργικό Κίνδυνο ανέρχονται στο ποσό των **16.674€**.

Ο Όμιλος κατά εφαρμογή του Άρθρου 27 του Ν. 3601/2007 υπολογίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο χρησιμοποιώντας την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007. Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο γίνεται σε ετήσια βάση. Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου για το 2013 στο σταθμισμένο έναντι κινδύνων ενεργητικό ανέρχονται στο ποσό των **197.046€**. Οι απαιτήσεις αυτές αναφέρονται στο 6% του Λειτουργικού Κινδύνου.

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος απορρέει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες ή παραβιάσεις των διαδικασιών αυτών, την ανθρώπινη συμπεριφορά, τα πληροφοριακά συστήματα ή από εξωτερικούς παράγοντες. Στο πεδίο των Λειτουργικών Κινδύνων

εμπίπτουν και οι κίνδυνοι που απορρέουν από την νομική κάλυψη των θεμάτων της Τράπεζας και την ευρύτερη εφαρμογή του νομοκανονιστικού πλαισίου.

Στα πλαίσια της εφαρμογής πιο εξελιγμένων προσεγγίσεων για την μέτρηση, αναγνώριση και διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, ο Όμιλος αναπτύσσει διαδικασίες που αφορούν στη χρήση:

- εκθέσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου,
- βασικών Δεικτών Λειτουργικού Κινδύνου,
- βάσης δεδομένων καταγραφής και παρακολούθησης κινδύνων και
- σχεδίου Συνέχισης Εργασιών.

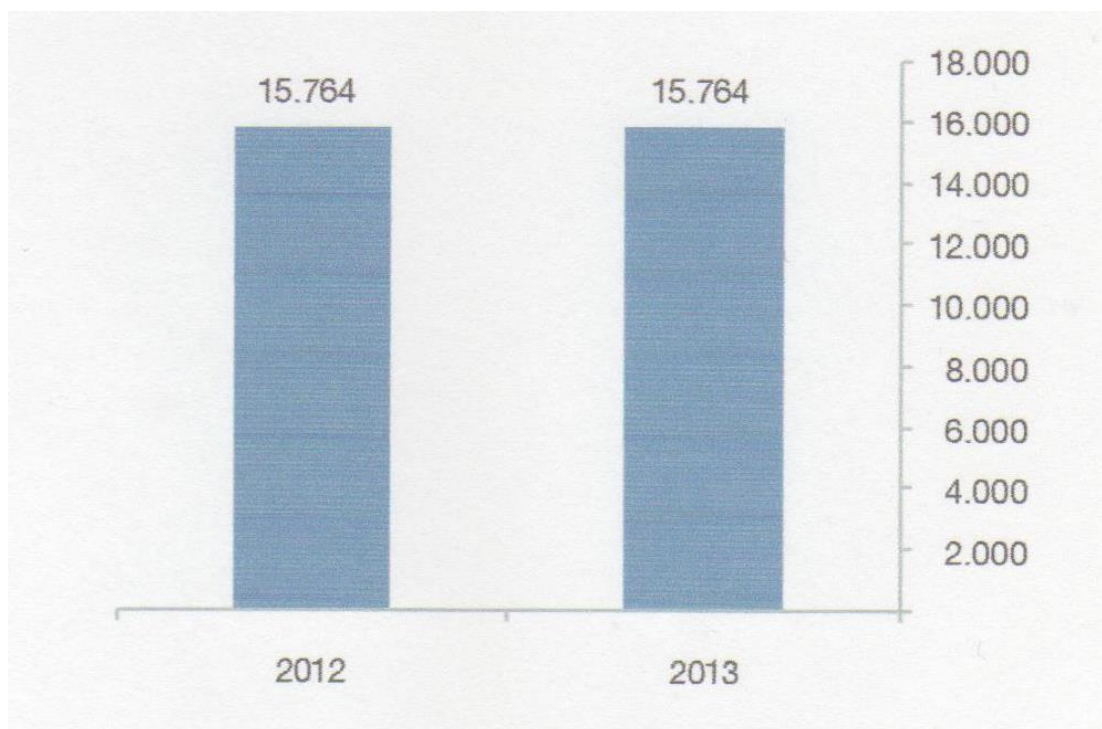
Τα δεδομένα γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου μέσω των ανωτέρω διαδικασιών θα συμπεριλαμβάνονται σε ετήσιες αναφορές οι οποίες συμβάλλουν:

- στην αναγνώριση,
- στον εντοπισμό,
- στην μέτρηση,
- στην αξιολόγηση,
- στην παρακολούθηση,
- στον έλεγχο,
- στην μείωση και στην αναφορά των Λειτουργικών Κινδύνων τους οποίους ο Όμιλος αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει καθώς και
- στον υπολογισμό του απαραίτητου εσωτερικού κεφαλαίου για την συγκεκριμένη μορφή κινδύνου.

Στην παρούσα φάση μεγάλη σημασία δίνεται:

- ✓ στη διαχείριση των διαδικασιών,
- ✓ στην εκπαίδευση του προσωπικού,
- ✓ στη δημιουργία ορίων και
- ✓ στη δημιουργία σχεδίων εκτάκτου ανάγκης.

Τέλος, θα παρουσιαστεί ένα γράφημα (βλέπε γράφημα 3) όπου θα απεικονίζεται η εξέλιξη των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο-Τράπεζα.

Γράφημα 3: Εξέλιξη των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο - Τράπεζα¹²¹

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2014

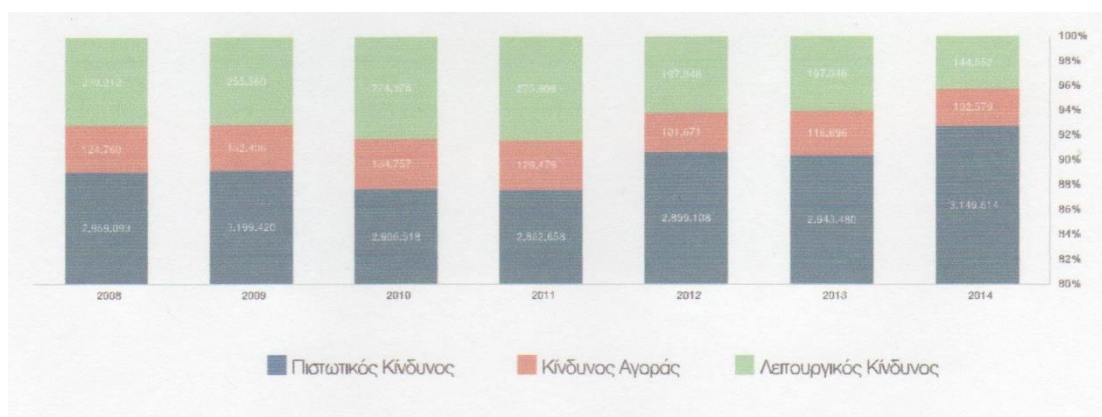
Υπεύθυνο για την αναγνώριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων είναι το Τμήμα Παρακολούθησης Κινδύνου Αγοράς και Λειτουργικού Κινδύνου της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων.

Ο Όμιλος κατά εφαρμογή του Κανονισμού 575/2013 (άρθρα 315 - 316) υπολογίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο χρησιμοποιώντας την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη. Η σημαντικότητα του Λειτουργικού Κινδύνου είναι μεσαίου επιπέδου. Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο ανέρχονται για το 2014 στο ποσό των **12.538€**.

Οι βασικές προτεραιότητες του Ομίλου συνίστανται στη διατήρηση και εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, στη δυνατότητα του Ομίλου για απρόσκοπτη συνέχεια των δραστηριοτήτων του και στη διατήρηση της κεφαλαιακής βάσης σε τέτοιο επίπεδο, που θα επιτρέπεται η επίτευξη του επιχειρηματικού σχεδίου του. Οι συνολικές απαιτήσεις στον σταθμισμένο

¹²¹Πηγή: <http://www.atticabank.gr/> "Ετήσιο δελτίο 2013"

ενεργητικό ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο ανέρχονται για το 2014 στο ποσό των **144.552€**. Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένα γράφημα (βλέπε γράφημα 4) όπου θα απεικονίζεται η εξέλιξη κατανομής Σταθμισμένου Ενεργητικού-Τράπεζα. Στο γράφημα παρατηρείται ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις αναφέρονται στο 4% του Λειτουργικού Κινδύνου.

Γράφημα 4: Εξέλιξη κατανομής σταθμισμένου Ενεργητικού - Τράπεζα¹²²

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος απορρέει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες ή παραβιάσεις των διαδικασιών αυτών, την ανθρώπινη συμπεριφορά, τα πληροφοριακά συστήματα ή από εξωτερικούς παράγοντες. Στο πεδίο των Λειτουργικών Κινδύνων εμπίπτουν και οι κίνδυνοι που απορρέουν από την νομική κάλυψη των θεμάτων της Τράπεζας και την ευρύτερη εφαρμογή του νομοκανονιστικού πλαισίου.

Στα πλαίσια της εφαρμογής πιο εξελιγμένων προσεγγίσεων για την μέτρηση, αναγνώριση και διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, ο Όμιλος αναπτύσσει διαδικασίες που αφορούν στη χρήση:

- εκθέσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου,
- βασικών Δεικτών Λειτουργικού Κινδύνου,
- βάσης δεδομένων καταγραφής και παρακολούθησης κινδύνων και
- σχεδίου Συνέχισης Εργασιών.

Τα δεδομένα γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου τα οποία συγκεντρώνονται μέσω των ανωτέρω διαδικασιών συμβάλλουν:

- [1] στην αναγνώριση,

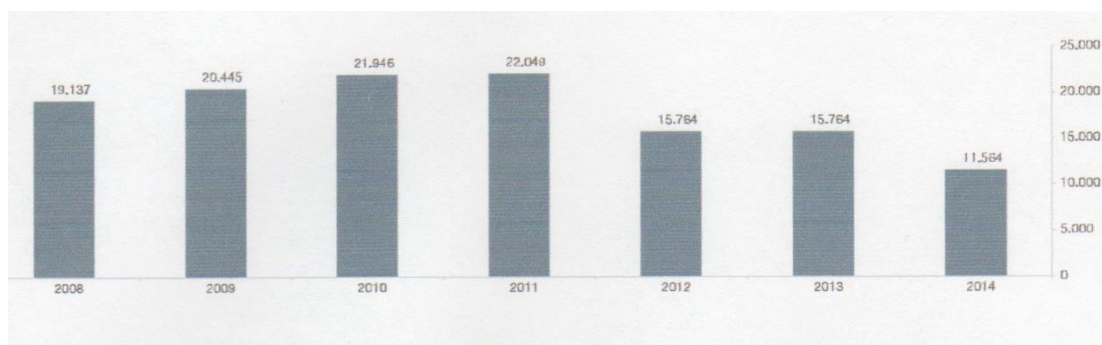
¹²²Πηγή: <http://www.atticabank.gr/> "Ετήσιο δελτίο χρήσης 2014"

- [2] στον εντοπισμό,
- [3] στην μέτρηση,
- [4] στην αξιολόγηση,
- [5] στην παρακολούθηση,
- [6] στον έλεγχο,
- [7] στην μείωση και αναφορά των Λειτουργικών Κινδύνων τους οποίους ο Όμιλος αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει καθώς και
- [8] στον υπολογισμό του απαραίτητου εσωτερικού.

Στην παρούσα φάση μεγάλη σημασία δίνεται:

- ✓ στη διαχείριση των διαδικασιών,
- ✓ στην εκπαίδευση του προσωπικού,
- ✓ στη δημιουργία ορίων και
- ✓ στη δημιουργία σχεδίων εκτάκτου ανάγκης.

Τέλος, για το 2014 παρουσιάζεται ένα γράφημα (βλέπε γράφημα 5) στον οποίο απεικονίζεται η εξέλιξη κεφαλαιακών απαιτήσεων για Λειτουργικό Κίνδυνο-Τράπεζα.

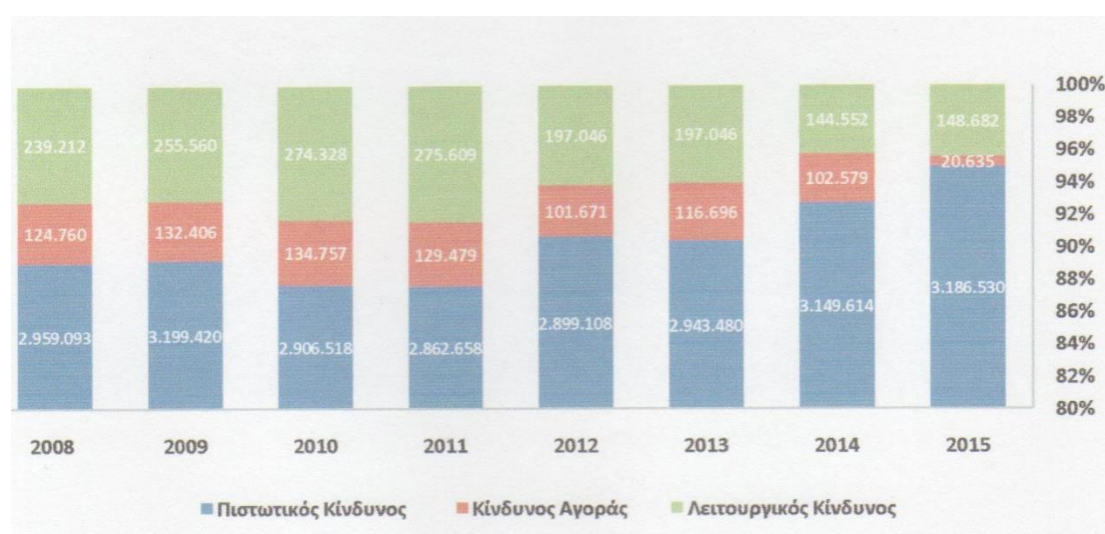
Γράφημα 5: Εξέλιξη κεφαλαιακών απαιτήσεων για Λειτουργικό Κίνδυνο - Τράπεζα¹²³

Λειτουργικός Κίνδυνος για το έτος 2015

Υπεύθυνο για την αναγνώριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων είναι το Τμήμα Παρακολούθησης Κινδύνου Αγοράς και Λειτουργικού Κινδύνου της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων. Πιο συγκεκριμένα ο Όμιλος κατ'

¹²³Πηγή: <http://www.atticabank.gr/> "Ετήσιο δελτίο χρήσης 2014"

εφαρμογή του Κανονισμού 575/2013 υπολογίζει ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Σημειώνεται επιπλέον ότι για τον Λειτουργικό Κίνδυνο ο Όμιλος εφαρμόζει την Μέθοδο του Βασικού Δείκτη. Η σημαντικότητα του Λειτουργικού Κινδύνου είναι μεσαίου επιπέδου. Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο ανέρχονται για το 2015 στο ποσό των **12.618€**. Οι βασικές προτεραιότητες του Ομίλου συνίστανται στη διατήρηση και εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, στη δυνατότητα του Ομίλου για απρόσκοπτη συνέχεια των δραστηριοτήτων του και στη διατήρηση της κεφαλαιακής βάσης σε τέτοιο επίπεδο, που θα επιτρέπεται η επίτευξη του επιχειρηματικού σχεδίου του. Οι συνολικές απαιτήσεις στον σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο ανέρχονται για το 2015 στο ποσό των **148.682€**. Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένα γράφημα (βλέπε γράφημα 6) όπου θα απεικονίζεται η εξέλιξη κατανομής Σταθμισμένου Ενεργητικού-Τράπεζα. Σε αυτό το γράφημα παρατηρείται ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις αναφέρονται στο 4% του Λειτουργικού Κινδύνου.

Γράφημα 6: Εξέλιξη κατανομής σταθμισμένου Ενεργητικού - Τράπεζα¹²⁴

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος απορρέει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες ή παραβιάσεις των διαδικασιών αυτών, την ανθρώπινη συμπεριφορά, τα πληροφοριακά συστήματα ή από εξωτερικούς παράγοντες. Στο πεδίο των Λειτουργικών Κινδύνων

¹²⁴Πηγή: <http://www.atticabank.gr/> "Ετήσιο δελτίο χρήσης 2015"

εμπίπτουν και οι κίνδυνοι που απορρέουν από την νομική κάλυψη των θεμάτων της Τράπεζας και την ευρύτερη εφαρμογή του νομοκανονιστικού πλαισίου.

Στα πλαίσια της εφαρμογής πιο εξελιγμένων προσεγγίσεων για την μέτρηση, αναγνώριση και διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, ο Όμιλος αναπτύσσει διαδικασίες που αφορούν στη χρήση:

- εκθέσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου,
- βασικών Δεικτών Λειτουργικού Κινδύνου,
- βάσης δεδομένων καταγραφής και παρακολούθησης κινδύνων και
- σχεδίου Συνέχισης Εργασιών.

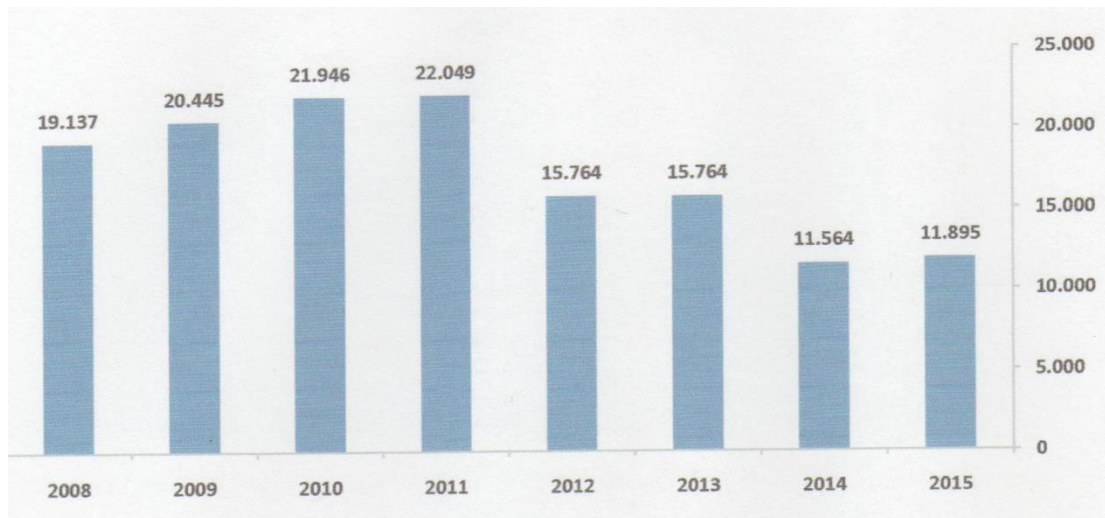
Τα δεδομένα γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου τα οποία συγκεντρώνονται μέσω των ανωτέρω διαδικασιών συμβάλλουν:

- [1] στην αναγνώριση,
- [2] στον εντοπισμό,
- [3] στην μέτρηση,
- [4] στην αξιολόγηση,
- [5] στην παρακολούθηση,
- [6] στον έλεγχο,
- [7] στην μείωση και αναφορά των Λειτουργικών Κινδύνων τους οποίους ο Όμιλος αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει καθώς και
- [8] στον υπολογισμό του απαραίτητου εσωτερικού.

Στην παρούσα φάση μεγάλη σημασία δίνεται:

- ✓ στη διαχείριση των διαδικασιών,
- ✓ στην εκπαίδευση του προσωπικού,
- ✓ στη δημιουργία ορίων και
- ✓ στη δημιουργία σχεδίων εκτάκτου ανάγκης.

Τέλος, για το 2015 θα παρουσιαστεί ένα γράφημα (βλέπε γράφημα 7) στον οποίο θα απεικονίζεται η εξέλιξη κεφαλαιακών απαιτήσεων για Λειτουργικό Κίνδυνο-Τράπεζα.

Γράφημα 7: Εξέλιξη κεφαλαιακών απαιτήσεων για Λειτουργικό Κίνδυνο - Τράπεζα¹²⁵

Σύγκριση Λειτουργικού Κινδύνου για τα έτη 2013-2015

Με βάση την ανάλυση που έγινε για τον Λειτουργικό Κίνδυνο για την Atticabank για τα οικονομικά έτη 2013-2015, παρατηρείται ότι υπάρχουν κάποιες ομοιότητες και διαφορές.

Οι βασικότερες **ομοιότητες** που μπορούν να αναφερθούν για τον Λειτουργικό Κίνδυνο για τα έτη 2013-2015 είναι οι εξής:

- υπεύθυνο για την αναγνώριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων είναι το Τμήμα Παρακολούθησης Κινδύνου Αγοράς και Λειτουργικού Κινδύνου της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων,
- ο Όμιλος κατά εφαρμογή του Κανονισμού 575/2013 (άρθρα 315 - 316) υπολογίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο χρησιμοποιώντας την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη,
- οι βασικές προτεραιότητες του Ομίλου συνίστανται στη διατήρηση και εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, στη δυνατότητα του Ομίλου για απρόσκοπτη συνέχεια των δραστηριοτήτων του και στη διατήρηση της κεφαλαιακής βάσης σε τέτοιο επίπεδο, που θα επιτρέπεται η επίτευξη του επιχειρηματικού σχεδίου του,

¹²⁵Πηγή: <http://www.atticabank.gr/> "Ετήσιο δελτίο χρήσης 2015"

- ο Λειτουργικός Κίνδυνος απορρέει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες ή παραβιάσεις των διαδικασιών αυτών, την ανθρώπινη συμπεριφορά, τα πληροφοριακά συστήματα ή από εξωτερικούς παράγοντες,
- ο Όμιλος αναπτύσσει ίδιες διαδικασίες για την μέτρηση, την αναγνώριση και την διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου,
- χρησιμοποιούνται τα ίδια δεδομένα γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου και
- δίνεται έμφαση στα ίδια θέματα.

Ωστόσο, παρατηρείται ότι υπάρχουν και κάποιες **διαφορές** που είναι οι εξής:

- στα έτη 2014 και 2015 η σημαντικότητα του Λειτουργικού Κινδύνου είναι μεσαίου επιπέδου, κάτι το οποίο δεν διευκρινίζεται για το 2013,
- ως προς την αυξομείωση των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων. Παρατηρείται ότι το 2013 οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις ανέρχονται στο ποσό των **16.674€**, ενώ το 2014 στο ποσό των **12.538€** και το 2015 στο ποσό των **12.618€**. Από αυτά τα στοιχεία συμπεραίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσό των κεφαλαιακών απαιτήσεων βρίσκεται στο 2013 και το μικρότερο στο 2014. Αυτό οφείλεται στα ίδια Εποπτικά κεφάλαια από τα οποία επηρεάζονται άμεσα οι κεφαλαιακές απαιτήσεις. Στο σημείο αυτό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 16), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις και

Έτη	Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
2013	16.674€
2014	12.538€
2015	12.618€

Πίνακας 16: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου

- ως προς την αυξομείωση των συνολικών απαιτήσεων στο σταθμισμένο ενεργητικό ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Το 2013 οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου στο σταθμισμένο ενεργητικό ανέρχονται στο ποσό των **197.046€**. Οι απαιτήσεις αυτές αναφέρονται στο 6% του Λειτουργικού Κινδύνου, ενώ το 2014 ανέρχονται στο ποσό των **144.552€** οι οποίες αναφέρονται στο 4% του Λειτουργικού

Κινδύνου και το 2015 ανέρχονται στο ποσό των **148.682€** οι οποίες αναφέρονται στο 4% του Λειτουργικού Κινδύνου. Με βάση αυτά τα δεδομένα συμπεραίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσό και ποσοστό που αναφέρονται στον Λειτουργικό Κίνδυνο είναι στο έτος 2013 και το μικρότερο στο 2014. Για να γίνει πιο κατανοητό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 17) στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη, το ποσοστό συμμετοχής και οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Έτη	Ποσοστό Συμμετοχής	Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
2013	6%	197.046€
2014	4%	144.552€
2015	4%	148.682€

Πίνακας 17: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις και τα ποσοστά συμμετοχής στο σταθμισμένο ενεργητικό Λειτουργικού Κινδύνου

7. Συγκριτική ανάλυση τραπεζών για τον Λειτουργικό Κίνδυνο για τα έτη 2013-2015

Έχοντας αναλύσει τις 4 συστημικές τράπεζες της Ελλάδας και την Atticabank για τον Λειτουργικό Κίνδυνο για τα οικονομικά έτη 2013-2015, θα γίνει μία συγκριτική ανάλυση των τραπεζών ως προς τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Μέσα από τις αναλύσεις που έχουν γίνει βγήκαν μερικά συμπεράσματα. Τα σημαντικότερα που παρατηρήθηκαν στις τράπεζες αυτές στην τριετία αυτή είναι τα εξής:

- [1] στις 4 συστημικές τράπεζες η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι Λειτουργικού Κινδύνου βάση του Πυλώνα Ι είναι η **Τυποποιημένη Προσέγγιση** τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση ενώ στην μη συστημική τράπεζα, δηλαδή Atticabank με βάση τον Κανονισμό 575/2013 (άρθρα 315 - 316) χρησιμοποιείται η **Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη**,
- [2] για την κάθε τράπεζα παρατηρείται ότι ο Όμιλος έχει ως βασική **προτεραιότητα** την καθημερινή αντιμετώπιση και διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου. Αυτή η αντιμετώπιση γίνεται μέσω της βοήθειας του πλαισίου διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου και υλοποιεί δράσεις με στόχο την μείωση του περιγράμματος του Λειτουργικού Κινδύνου,
- [3] στην EFG Eurobank Ergasias οι **επιχειρηματικές δραστηριότητες** του Ομίλου έχουν χωριστεί σε 8 επιχειρηματικούς τομείς, πράγμα το οποίο δεν ισχύει στις άλλες τράπεζες,
- [4] στις τράπεζες οι **συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις** έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου επηρεάζονται άμεσα από τα ίδια Εποπτικά κεφάλαια,
- [5] στις Τράπεζα Πειραιώς, EFG Eurobank Ergasias και Atticabank παρατηρείται ότι το **συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό** του Ομίλου επηρεάζεται από τα καθαρά δανειακά υπόλοιπα και εξαρτάται από το ποσοστό συμμετοχής που μπορεί να έχουν οι κεφαλαιακές απαιτήσεις στον Λειτουργικό Κίνδυνο, στις δύο άλλες τράπεζες όμως δεν υπάρχει κάποια αναφορά στο συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό,
- [6] στις Τράπεζες ο Όμιλος αναγνωρίζει την έκθεση και την σημαντικότητα του Λειτουργικού Κινδύνου με αποτέλεσμα να λαμβάνονται διάφορα μέτρα για την καλύτερη αντιμετώπισή του και

[7] υπάρχουν αρχές στην Εθνική Τράπεζα, στην Alphabank και στην EFG Eurobank Ergasias οι οποίες χρησιμοποιούνται για την πολιτική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, ενώ στην Τράπεζα Πειραιώς για την διαχείριση κινδύνων χρησιμοποιούνται δράσεις.

8. Ανάλυση Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας των τραπεζών για τα οικονομικά έτη 2013-2015

Στην υποενότητα αυτή θα αναλυθεί ο τρόπος που υπολογίζεται ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας με την παράθεση πινάκων για την κάθε μία τράπεζα ξεχωριστά για τα οικονομικά έτη 2013-2015. Στην συνέχεια θα γίνει η σύγκριση αυτού του Δείκτη σε κάθε μία τράπεζα για τα 3 αυτά έτη. Τέλος θα επιχειρηθεί να γίνει μία συγκριτική ανάλυση των τραπεζών ως προς τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα οικονομικά έτη 2013-2015.

Στο σημείο αυτό, πριν την ανάλυση της Κεφαλαιακής Επάρκειας των Τραπεζών για τα έτη 2013 – 2015, θα αναφερθεί μία μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε από την ΕΚΤ.

Η μεθοδολογία αυτή είναι η εξής:

Η αξιολόγηση, η οποία ξεκίνησε τον Νοέμβριο 2013, με σκοπό να ολοκληρωθεί σε 12 μήνες, διενεργείται σε συνεργασία με τις εθνικές αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, που συμμετέχουν στον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό και με τη συνδρομή ανεξάρτητων τρίτων φορέων σε όλα τα επίπεδα στην ΕΚΤ και στις εθνικές αρμόδιες αρχές.

Στις αρχές Φεβρουαρίου 2014 ολοκληρώθηκε η άσκηση συλλογής της πρώτης σειράς δεδομένων του ελέγχου, ενώ στα μέσα Φεβρουαρίου 2014 έληξε η διαδικασία επιλογής των χαρτοφυλακίων, που θα υπαχθούν σε έλεγχο. Η Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων θα ενσωματώνει τα αποτελέσματα του ελέγχου της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού. Όπως ανακοινώθηκε από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, τα κεφαλαιακά όρια για το βασικό σενάριο και για το σενάριο δυσμενών εξελίξεων ορίζονται αντιστοίχως σε 8,0% και 5,5% του μετοχικού κεφαλαίου, που απαρτίζεται από κοινές μετοχές πρώτου επιπέδου.

Στις αρχές Μαρτίου 2014 η ΕΚΤ δημοσίευσε το εγχειρίδιο, που περιέχει τη μεθοδολογία για την εκτέλεση των εργασιών του ελέγχου ποιότητας στοιχείων ενεργητικού. Η δεύτερη φάση έπεται της επιλογής χαρτοφυλακίων (πρώτη φάση) και θα διαρκέσει ως τον Αύγουστο 2014. Ο έλεγχος της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού πρόκειται να ολοκληρωθεί τον Οκτώβριο 2014, οπότε και θα δημοσιοποιηθούν τα αποτελέσματά του, μαζί με εκείνα της Άσκησης Προσομοίωσης

Ακραίων Καταστάσεων, που διενεργείται σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών.

Οι Τράπεζες που θα κριθούν βιώσιμες, στο βαθμό που δεν θα πληρούν τα ανωτέρω όρια, θα πρέπει να προβούν σε διορθωτικές ενέργειες ενίσχυσης των δεικτών τους, εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος. Οι διορθωτικές ενέργειες και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης. Ειδικά για την αύξηση κεφαλαίων έχει οριστεί η υποχρέωση κάλυψης των σχετικών αναγκών από τον ιδιωτικό τομέα, ενώ υπό προϋποθέσεις είναι δυνατή η προσφυγή σε μέτρα στήριξης, που προβλέπονται από την ευρωπαϊκή και εγχώρια νομοθεσία, στο βαθμό πάντοτε, που εξυπηρετείται η σταθερότητα του συστήματος.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος για την δική της αξιολόγηση, κατά την Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων, το αποτέλεσμα της οποίας δημοσιεύθηκε στις 6 Μαρτίου 2014, ήταν ευθυγραμμισμένη στο μέγιστο δυνατό βαθμό, με τη μεθοδολογία των Ευρωπαϊκών Αρχών για τη νέα αξιολόγηση των Τραπεζών, όπως αυτή περιγράφονταν από τα κείμενα που είχαν δοθεί στη δημοσιότητα ως τον Φεβρουάριο 2014.

Επειδή η μεθοδολογία της νέας αξιολόγησης ενδέχεται να αποκλίνει από αυτή, που χρησιμοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος, ενώ παράλληλα θα βασίζεται σε μεταγενέστερα στοιχεία, είναι πιθανόν το αποτέλεσμά της να διαφοροποιεί τις κεφαλαιακές ανάγκες της Τράπεζας Πειραιώς, σε σχέση με τα αποτελέσματα που ανακοίνωσε πρόσφατα η Τράπεζα της Ελλάδος, για τα οποία γίνεται ειδικότερη αναφορά στη σημείωση 49 "Γεγονότα μετά τον Ισολογισμό".

8.1.1. Τράπεζα Πειραιώς

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2013

Η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει το εποπτικό πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας "Βασιλεία II" από την 1η Ιανουαρίου 2008, ακολουθώντας την Ελληνική νομοθεσία (Ν.3601/2007).

Αναγνωρίζοντας τη σημασία διατήρησης ισχυρής κεφαλαιακής βάσης, στην αναπτυξιακή πορεία της Τράπεζας Πειραιώς, η Κεφαλαιακή Επάρκεια παρακολουθείται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας

και υποβάλλεται σε τριμηνιαία βάση στην εποπτεύουσα αρχή, την Τράπεζα της Ελλάδος.

Η Τράπεζα της Ελλάδος απαιτεί από κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Με βάση την θεωρία που αναπτύχθηκε αναλυτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο ως Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας ορίζεται ο λόγος των κεφαλαίων του προς το σύνολο των σταθμισμένων για κίνδυνο περιουσιακών του στοιχείων. Ο λόγος αυτός δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 8%.

Οι βασικοί στόχοι του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς σχετικά με τη διαχείριση της Κεφαλαιακής Επάρκειας, συνοψίζονται ως εξής:

- [1] η συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, έναντι αναλαμβανόμενων κινδύνων σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο,
- [2] η διαφύλαξη της δυνατότητας του Ομίλου Πειραιώς να συνεχίσει τις δραστηριότητές του, έτσι ώστε να προσφέρει αποδόσεις και οφέλη στους μετόχους του,
- [3] η διατήρηση μίας ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης η οποία να υποστηρίζει τα επιχειρηματικά σχέδια της Διοίκησης του Ομίλου.

Με βάση την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007 τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας διακρίνονται σε Βασικά και Συμπληρωματικά Κεφάλαια.

Για να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια, τα ίδια κεφάλαια υπόκεινται σε εποπτικές προσαρμογές, όπως αφαίρεση άυλων πάγιων στοιχείων και υπεραξίας (Goodwill), αφαίρεση μέρους των κερδών από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία επενδύσεων σε ακίνητα, αφαίρεση μέρους των διαθέσιμων προς πώληση αποθεματικών, αφαίρεση του προτεινόμενου προς διανομή μερίσματος.

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 18) στον οποίο θα απεικονίζεται ο τρόπος υπολογισμός των Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας για το 2013.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Μετοχικό κεφάλαιο	1.521.770€
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	10.008.734€
Προκαταβολή ΤΧΣ	0,00 €
Εφάπαξ εισφορά Ν. 4093/2012	0,00 €
Προνομιούχες μετοχές	750.000€
Αποθεματικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	108.039€
Τακτικό αποθεματικό και λοιπά αποθεματικά	75.693€
Αποτελέσματα εις νέον	-4.195.148€
Μείον: Άυλα πάγια στοιχεία	-222.425€
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των βασικών ιδίων κεφαλαίων	-48.175€
Σύνολο Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	7.998.488€

Πίνακας 18: Υπολογισμός Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Υπολογίζοντας τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας, θα υπολογιστούν τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 19) στον οποίο θα απεικονίζεται ο τρόπος υπολογισμού των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων για το 2013.

Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Υποχρεώσεις από μειωμένης εξασφάλισης δάνεια	149.127€
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	-48.175€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	100.952€

Πίνακας 19: Υπολογισμός Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Έχοντας υπολογίσει τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια τα οποία ισούνται με το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Για το 2013 τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των **8.099.440€**. Επίσης μέσα από την ετήσια οικονομική έκθεση το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία) της Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των **52.503.489€**. Με βάση όλα αυτά υπολογίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το έτος 2013. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 20) στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1	15,20%
Δείκτης Κύριων Βασικών Κεφαλαίων	15,20%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	15,40%

Πίνακας 20: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 13/28.03.2013, θεσμοθετήθηκαν για τα Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα δύο επιπρόσθετες ελάχιστες τιμές δεικτών (9% και 6%), για το ύψος των Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.

Επιπλέον, στις 23.12.2013 εκδόθηκε η Τροποποιητική της Π.Ε.Ε. 13/28.03.2013 Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 36/23.12.2013, σύμφωνα με την οποία καταργήθηκε η διάταξη περί Αναβαλλόμενης Φορολογικής Απαίτησης ως αφαιρετικό στοιχείο των κύριων στοιχείων των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων για την 31η Δεκεμβρίου 2013.

Με ημερομηνία αναφοράς την 31η Δεκεμβρίου 2013, ο εν λόγω Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων διαμορφώθηκε στο 15,2% υπερκαλύπτοντας την εποπτική απαίτηση.

Σημειώνεται ότι, τα στοιχεία που αφορούν την δημοσιοποίηση εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια και την διαχείριση των κινδύνων, όπως ορίζεται από την ΠΔΤΕ 2592/20.08.2007 σχετικά με τον Πυλώνα ΙΙΙ, θα δημοσιοποιηθούν στον ιστόχωρο της Τράπεζας.

Επιπρόσθετα η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει ως μία από τις 128 τράπεζες πανευρωπαϊκά στην εν εξελίξει διαδικασία αξιολόγησης κινδύνου, ελέγχου ποιότητας στοιχείων ενεργητικού και Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων, που διεξάγεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), σε συνεργασία με τις εμπλεκόμενες ευρωπαϊκές και εγχώριες εποπτικές αρχές, στο πλαίσιο της δημιουργίας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού των Τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (SSM).

Τέλος, η Διοίκηση της Τράπεζας Πειραιώς θεωρεί ότι η ισχυρή κεφαλαιακή της βάση σε συνδυασμό με την ανακοινωθείσα στις 6 Μαρτίου 2014 αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά ποσό έως 1,75€ δις, διασφαλίζουν τη θέση της Τράπεζας ενόψει και του σεναρίου ακραίων καταστάσεων που θα διεξαχθεί το 2014 από την ΕΚΤ.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2014

Η Τράπεζα Πειραιώς, ακολουθεί από την 1η Ιανουαρίου 2014 το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο "CRD IV" (εφαρμογή της Βασιλείας III από την Ε.Ε.), όπως αυτή αποτυπώθηκε στην οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD) και στον Κανονισμό 575/2013 (CRR). Η οδηγία, ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με βάση τον Ν. 4261/2014.

Το νέο αυτό πλαίσιο απαιτεί από κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Οι ελάχιστοι δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας, βάσει του άρθρου 92 του CRR, διαμορφώνονται ως εξής:

- Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1: 4,5%
- Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1: 6%
- Συνολικός Δείκτης κεφαλαίου: 8%

Από τις 04.11.2014, στο πλαίσιο λειτουργίας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), η Τράπεζα Πειραιώς υπόκειται στην άμεση εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Οι βασικοί στόχοι της Τράπεζας Πειραιώς σχετικά με την διαχείριση της Κεφαλαιακής Επάρκειας συνοψίζονται ως εξής:

- [1] η συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, έναντι αναλαμβανόμενων κινδύνων σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο,
- [2] η διαφύλαξη της δυνατότητας του Ομίλου να συνεχίσει τις δραστηριότητές του, έτσι ώστε να προσφέρει αποδόσεις και οφέλη στους μετόχους και να διασφαλίσει την εμπιστοσύνη των συναλλασσόμενων με αυτόν πελατών και
- [3] η διατήρηση μίας ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης, η οποία στηρίζει τα επιχειρηματικά σχέδια της Διοίκησης της Τράπεζας.

Ακολουθούν οι δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας, οι οποίοι για την 31.12.2014 με βάση το CRD IV εφαρμόζοντας όπου είναι απαραίτητο τις μεταβατικές διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013.

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 21), στον οποίο θα απεικονίζεται ο τρόπος υπολογισμού των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας για το 2014.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Μετοχικό κεφάλαιο	1.830.594€
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	11.393.315€
Προνομιούχες μετοχές	0,00 €
Αποθεματικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	-44.777€
Τακτικό αποθεματικό και λοιπά αποθεματικά	37.328€
Αποτελέσματα εις νέον	-5.829.593€
Μείον: Άυλα πάγια στοιχεία	-238.448€
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των βασικών ιδίων κεφαλαίων	-98.860€
Σύνολο Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	7.049.559€

Πίνακας 21: Υπολογισμός Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Γνωρίζοντας τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας, πριν υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια, πρώτα θα πρέπει να υπολογιστούν τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 22), στον οποίο θα απεικονίζεται ο τρόπος υπολογισμού των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων για το 2014.

Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Υποχρεώσεις από μειωμένης εξασφάλισης δάνεια	216.008€
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	-140.405€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	75.603€

Πίνακας 22: Υπολογισμός Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Έχοντας υπολογίσει από πριν τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια και υπολογίζοντας και τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια όπου με βάση την θεωρία ισούνται με το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Οπότε για το 2014 τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των **7.125.162€**. Επιπρόσθετα, επισημαίνεται ότι το 2014 το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία) της Τράπεζας ανέρχεται στο ποσό των **51.105.375€**.

Σε αυτό το σημείο πλέον μπορούν να υπολογιστούν οι βασικοί δείκτες της Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το έτος 2014. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 23) στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1	13,80%
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	13,80%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	13,90%

Πίνακας 23: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Η Τράπεζα Πειραιώς ολοκλήρωσε με επιτυχία στα μέσα Απριλίου 2014 αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους **1,75€** δις από ιδιώτες επενδυτές, επιτυγχάνοντας με αυτόν τον τρόπο την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Δημοσίου ύψους **0,75€** δις και την περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης.

Σημειώνεται ότι, η Τράπεζα Πειραιώς, συμμετείχε ως μία από τις 128 τράπεζες πανευρωπαϊκά στην διαδικασία αξιολόγησης κινδύνου, ελέγχου ποιότητας στοιχείων ενεργητικού και Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων. Η αξιολόγηση διεξήχθη από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), σε συνεργασία με τις εμπλεκόμενες ευρωπαϊκές και εγχώριες εποπτικές αρχές και ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο 2014. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης ήταν επιτυχές για την Τράπεζα Πειραιώς καθώς διατήρησε τους Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας άνω των ελαχίστων ορίων της άσκησης, τόσο στο βασικό, όσο και στο δυσμενές σενάριο.

Τέλος, με βάση την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) δεν προκύπτουν πρόσθετες κεφαλαιακές ανάγκες για την Τράπεζα Πειραιώς.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2015

Η Τράπεζα Πειραιώς, ακολουθεί από την 1η Ιανουαρίου 2014 το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο "CRD IV" (εφαρμογή της Βασιλείας III από την Ε.Ε.), όπως αυτή αποτυπώθηκε στην οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD) και στον Κανονισμό 575/2013 (CRR). Η οδηγία, ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με βάση τον Ν. 4261/2014.

Το νέο αυτό πλαίσιο απαιτεί από κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Οι ελάχιστοι δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας, βάσει του άρθρου 92 του CRR, διαμορφώνονται ως εξής:

- Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1: 4,5%

- Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1: 6%
- Συνολικός Δείκτης κεφαλαίου: 8%

Από τις 04.11.2014, στο πλαίσιο λειτουργίας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), η Τράπεζα Πειραιώς υπόκειται στην άμεση εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Οι βασικοί στόχοι της Τράπεζας Πειραιώς σχετικά με τη διαχείριση της Κεφαλαιακής της Επάρκειας είναι οι εξής:

- η συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι αναλαμβανόμενων κινδύνων, σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο,
- η διαφύλαξη της δυνατότητας της Τράπεζας να συνεχίσει τις δραστηριότητές της, έτσι ώστε να προσφέρει αποδόσεις και οφέλη στους μετόχους και να διασφαλίσει την εμπιστοσύνη των συναλλασσομένων,
- η διατήρηση μίας ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης, η οποία να στηρίζει τα επιχειρηματικά σχέδια της Διοίκησης της Τράπεζας και
- η διατήρηση και ενίσχυση των υφιστάμενων υποδομών, πολιτικών, διαδικασιών και μεθοδολογιών για την επαρκή κάλυψη των εποπτικών της αναγκών, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ακολουθεί η ανάλυση των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων και οι Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας Πειραιώς για την 31.12.2015, όπως υπολογίστηκαν βάσει των κανόνων του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου και μετά την εφαρμογή, όπου αυτό απαιτείται, των μεταβατικών διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013.

Πρώτα από όλα θα υπολογιστούν τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 24), στον οποίο θα απεικονίζεται ο τρόπος υπολογισμού των Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων για το 2015.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Μετοχικό κεφάλαιο	2.619.955€
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	13.074.688€
Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	2.040.000€
Αποθεματικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	30.643€
Τακτικό αποθεματικό και λοιπά αποθεματικά	88.473€
Αποτελέσματα εις νέον	-8.245.744€
Μείον: Άυλα πάγια στοιχεία	-250.765€
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των βασικών ιδίων κεφαλαίων	-257.279€

Σύνολο Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	9.099.971€
--	-------------------

Πίνακας 24: Υπολογισμός Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Έχοντας σαν δεδομένο πλέον τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια θα υπολογιστούν τώρα τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας. Για τον υπολογισμό αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 25), στον οποίο θα φαίνεται ο υπολογισμός αυτός για το 2015.

Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Υποχρεώσεις από μειωμένης εξασφάλισης δάνεια	0,00€
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	0,00€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	0,00€

Πίνακας 25: Υπολογισμός Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Υπολογίζοντας και τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια, υπάρχουν όλα τα δεδομένα για να υπολογιστούν για το έτος 2015 τα Εποπτικά κεφάλαια τα οποία ισούνται με το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Οπότε για το 2015 τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των **9.099.971€**. Επιπλέον, μέσα από την ετήσια έκθεση παρατηρείται ότι το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία) της Τράπεζας ισούται με **49.871.054€**.

Σε αυτό το σημείο πλέον μπορούν να υπολογιστούν οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το έτος 2015. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 26), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1	18,20%
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	18,20%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	18,20%

Πίνακας 26: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Κατά τη διάρκεια του 2015, σε συνέχεια της συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδος και των Θεσμών, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εποπτείας (EEM) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας διενήργησε Συνολική Αξιολόγηση.

Τέλος, η Τράπεζα Πειραιώς, μέσω συντονισμένων ενεργειών με τις εποπτικές αρχές και μίας σειράς ιδίων πρωτοβουλιών (αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, πώληση θυγατρικών, άσκηση διαχείρισης παθητικού), ολοκλήρωσε με επιτυχία την πλήρη κάλυψη των κεφαλαιακών της αναγκών.

Σύγκριση Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα έτη 2013-2015

Έχοντας αναλύσει την Κεφαλαιακή Επάρκεια για την Τράπεζα Πειραιώς και κάνοντας μία ειδική αναφορά στον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για τα οικονομικά έτη 2013-2015, παρατηρείται ότι υπάρχουν ορισμένες ομοιότητες και διαφορές στα 3 αυτά έτη.

Οι βασικές **ομοιότητες** που παρατηρούνται στα 3 αυτά έτη είναι οι εξής:

1. η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει το εποπτικό πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας "Βασιλεία II" από την 1η Ιανουαρίου 2008, ακολουθώντας την Ελληνική νομοθεσία (Ν.3601/2007) για το έτος 2013 και για τις δύο επόμενες χρήσεις ακολουθεί από την 1η Ιανουαρίου 2014 το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο "CRD IV" (εφαρμογή της Βασιλείας III από την Ε.Ε.), όπως αυτή αποτυπώθηκε στην οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD) και στον Κανονισμό 575/2013 (CRR). Η οδηγία, ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με βάση τον Ν. 4261/2014,
2. το ρυθμιστικό πλαίσιο απαιτεί από κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων,
3. οι βασικοί στόχοι της Τράπεζας Πειραιώς σχετικά με την διαχείριση Κεφαλαιακής Επάρκειας είναι οι ίδιοι,
4. δεν προκύπτουν επιπρόσθετες κεφαλαιακές ανάγκες για την Διοίκηση της Τράπεζας Πειραιώς,
5. στο πλαίσιο λειτουργίας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), η Τράπεζα Πειραιώς υπόκειται στην άμεση εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και

6. η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει ως μία από τις 128 τράπεζες πανευρωπαϊκά στην εν εξελίξει διαδικασία αξιολόγησης κινδύνου, ελέγχου ποιότητας στοιχείων ενεργητικού και Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων, που διεξάγεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

Ωστόσο στα 3 αυτά έτη παρατηρούνται και μερικές σημαντικές **διαφορές** που είναι οι εξής:

- στα έτη 2014 και 2015 οι ελάχιστοι δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας, βάσει του άρθρου 92 του CRR είναι ίδιοι, κάτι το οποίο δεν διευκρινίζεται από την ετήσια οικονομική έκθεση για το έτος 2013,
- ως προς τον υπολογισμό του συνόλου των Κύριων Βασικών και Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Βασικά Ίδια Κεφάλαια) της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια το μεγαλύτερο ποσό τους είναι στο 2015 και το μικρότερο αντίστοιχα στο 2014. Αυτές οι μεταπτώσεις οφείλονται είτε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, προνομιούχων μετοχών, μετατρέψιμων ομολογιών κλπ. είτε στην μείωση των αποτελεσμάτων εις νέον και άυλων στοιχείων. Για να γίνει πιο κατανοητό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 27), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια,

Έτη	Βασικά Ίδια Κεφάλαια
2013	7.998.488€
2014	7.049.559€
2015	9.099.971€

Πίνακας 27: Βασικά Ίδια Κεφάλαια

- ως προς τον υπολογισμό του συνόλου των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια το μεγαλύτερο ποσό τους είναι στο 2013 και το μικρότερο αντίστοιχα στο 2015. Αυτές οι μεταπτώσεις οφείλονται στις υποχρεώσεις από μειωμένης εξασφάλισης δάνεια και στο σύνολο εποπτικών προσαρμογών των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 28), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και το σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων,

Έτη	Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων
2013	100.952€
2014	75.603€
2015	0,00€

Πίνακας 28: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

- ως προς τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι τα Εποπτικά κεφάλαια το μεγαλύτερο ποσό τους είναι στο 2015 και το χαμηλότερο αντίστοιχα στο 2014. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια (όπου το άθροισμά τους ισούται με τα Εποπτικά κεφάλαια). Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 29), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Εποπτικά κεφάλαια,

Έτη	Εποπτικά κεφάλαια
2013	8.099.440€
2014	7.125.162€
2015	9.099.971€

Πίνακας 29: Εποπτικά κεφάλαια

- ως προς το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία) της Τράπεζας. Παρατηρείται με βάση τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις ότι στο 2013 βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσό ενώ στο 2015 βρίσκεται το χαμηλότερο. Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 30), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού,

Έτη	Σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού
2013	52.503.489€
2014	51.105.375€
2015	49.871.054€

Πίνακας 30: Σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού

- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Με βάση τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο 2015 ενώ το

μικρότερο στο 2014. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 31), στον οποίο θα φαίνονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1,

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1
2013	15,20%
2014	13,80%
2015	18,20%

Πίνακας 31: Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1

- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Με βάση τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις παρατηρείται ότι ο δείκτης αυτός υπάρχει στα έτη 2014 και 2015 και όχι στο 2013. Το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο 2015 και το χαμηλότερο αντίστοιχα το 2014. Αυτό το ποσοστό διαμορφώνεται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 32), στον οποίο θα φαίνονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1,

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1
2013	-
2014	13,80%
2015	18,20%

Πίνακας 32: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1

- ως προς τον Δείκτη Κύριων Βασικών Κεφαλαίων της Τράπεζας. Σε αυτόν τον δείκτη παρατηρείται ότι υπάρχει μόνο στο έτος 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε για το 2013, ο Δείκτης Κύριων Βασικών Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **15,20%**
- και ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Συνολικού Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας. Με βάση τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο 2015 ενώ το χαμηλότερο στο 2014. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα

Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 33), στον οποίο θα φαίνονται τα έτη και ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Έτη	Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
2013	15,40%
2014	13,90%
2015	18,20%

Πίνακας 33: Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

8.1.2. Εθνική Τράπεζα

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2013

Γενικά, τα ποσοτικά κριτήρια που προβλέπονται από την εποπτεία, για την εξασφάλιση των κεφαλαίων της Τράπεζας, επιβάλλουν την διατήρηση ελάχιστων ποσών κεφαλαίων και Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας σταθμισμένου κινδύνου, ο οποίος ορίζεται ως η σχέση των κεφαλαίων προς τα περιουσιακά στοιχεία, συγκεκριμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού και του τεκμαρτού ποσού που προκύπτει από τις συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις για κάλυψη του κινδύνου αγοράς. Ως προς τα απαιτούμενα κεφάλαια το μισό θα πρέπει να αποτελείται από τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια και το υπόλοιπο μισό από τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια. Το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την λειτουργία των ελληνικών τραπεζών στο συγκεκριμένο θέμα πηγάζει με αυτό της Ε.Ε. και συγκεκριμένα με τις οδηγίες των ιδίων κεφαλαίων, της Φερεγγυότητας και της Κεφαλαιακής Επάρκειας. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, οι εποπτικές αρχές κάθε κράτους μέλους δύνανται να αποφανθούν αν κάποια χρηματοοικονομικά μέσα θα συμπεριληφθούν στα κεφάλαια και να ορίζουν τις σταθμίσεις, εντός συγκεκριμένων ορίων, στις διάφορες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων.

Από την 31 Μαρτίου 2013, σύμφωνα με την Πράξη 13/28.03.2013 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδας, ορίστηκαν νέα όρια 9% και 6% για τους δείκτες των Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων του Ομίλου (CT1) και της Τράπεζας (Common equity) αντίστοιχα. Από την 31 Δεκεμβρίου 2013, σύμφωνα με την Πράξη 36/23.12.2013 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδας, καταργήθηκε το πλαφόν 20%, στην αναγνώριση του αναβαλλόμενου φόρου.

Η κεφαλαιακή βάση της Τράπεζας περιλαμβάνει όλες τις μορφές των Εποπτικά αποδεκτών ιδίων κεφαλαίων όπως αυτά ορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδας. Μεταξύ άλλων, τα Εποπτικά ίδια κεφάλαια της Τράπεζας περιλαμβάνουν το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο, την διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, τα αποθεματικά και τα κέρδη εις νέον, προνομιούχους τίτλους και τίτλους μειωμένης εξασφάλισης.

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 34), στον οποίο θα απεικονίζονται για το 2013 οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας ως προς τα **απλά μεγέθη**.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Common Equity)	13,00%
Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CT1)	15,80%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	16,80%

Πίνακας 34: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 35), στον οποίο θα απεικονίζονται για το 2013 οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας ως προς την **pro-forma** δηλαδή τα κονδύλια όπου 31.12.2013 έχουν υπολογιστεί σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 575/2013.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	15,30%
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	15,30%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	15,80%

Πίνακας 35: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Τέλος, στις 6 Μαρτίου 2014, η Τράπεζα της Ελλάδας ενημέρωσε την Τράπεζα σχετικά με τις κεφαλαιακές ανάγκες, ποσού **2,2€** δις, όπως προέκυψαν από την άσκηση που διενεργήθηκε. Σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδας, μέχρι τις 15 Απριλίου 2014, η Τράπεζα θα καταθέσει σχέδιο κεφαλαιακών ενεργειών, που θα υλοποιηθεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Το σχέδιο αυτό θα καλύπτει τις κεφαλαιακές της ανάγκες χωρίς αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2014

Οι εποπτικές αρχές έχουν θεσμοθετήσει ποσοτικά κριτήρια για την διασφάλιση Κεφαλαιακής Επάρκειας και επιβάλλουν στην Τράπεζα να διατηρούν ελάχιστα ποσά και δείκτες κεφαλαίων, προσδιορισμένα βάσει σταθμισμένου κινδύνου, όπου αυτοί οι δείκτες ορίζονται ως η σχέση των κεφαλαίων προς το άθροισμα των περιουσιακών στοιχείων, συγκεκριμένων στοιχείων εκτός ισολογισμού και του τεκμαρτού ποσού που προκύπτει από τις συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη του κινδύνου αγοράς. Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013, μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και η προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας III. Οι νέοι κανονισμοί είναι άμεσα εφαρμόσιμοι σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες διατάξεις θα εφαρμοστούν σταδιακά κυρίως μεταξύ 2014 με 2019.

Η Τράπεζα της Ελλάδας εκτίμησε τις κεφαλαιακές απαιτήσεις 3,5 ετών σε ποσό **2.185€** εκατομμύρια. Η Τράπεζα παρουσίασε στην Τράπεζα της Ελλάδας (ΤτΕ) ένα πλάνο κεφαλαιακής ενίσχυσης, περιγράφοντας τις ενέργειες που προτίθεται να λάβει για την αντιμετώπιση της έλλειψης κεφαλαίων εντός χρονοδιαγράμματος και άλλων περιορισμών που τέθηκαν τον Απρίλιο 2014 από την ΤτΕ, η οποία ενέκρινε το πλάνο στις 11 Απριλίου 2014. Το πλάνο περιλάμβανε την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ποσού **2,5€** δις και ορισμένες ενέργειες ενίσχυσης κεφαλαίου ύψους **1.040€** εκατομμύρια.

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 36), στον οποίο θα απεικονίζονται για το 2014 οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας ως προς τα **απλά μεγέθη**.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	21,10%
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	21,40%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	21,80%

Πίνακας 36: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Στο έτος αυτό δεν έχει μέθοδο **pro-forma**.

Στις 23 Ιουλίου 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την έγκριση του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, όπως υποβλήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών στις 25 Ιουνίου 2014.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 Α του Ν. 4303/2014 που εκδόθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2014, περί Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων (ΑΦΑ), το οποίο υπό προϋποθέσεις, επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα, από το 2016 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ, προερχόμενες από σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου επί δανείων που θα έχουν συναφθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2014, σε απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου. Ως βασική προϋπόθεση συνίσταται η ύπαρξη λογιστικής ζημίας ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2015 και μετά. Η απαίτηση θα συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Στην περίπτωση αυτή, η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση παραστατικών τίτλων δικαιωμάτων κτήσης κοινών μετοχών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου που αντιστοιχούν σε κοινές μετοχές συνολικής αγοραίας αξίας ίσης με το 110% του ποσού της εισπρακτέας απαίτησης και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού του κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νέος νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως μη "βασιζόμενες στην μελλοντική κερδοφορία", με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Στις 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2014, το ποσό της ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου ήταν 3,3€ δις.

Από την 1 Νοεμβρίου 2014, όλες οι συστημικές τράπεζες της Ευρωζώνης βρίσκονται υπό την άμεση εποπτεία της ΕΚΤ. Προτού η ΕΚΤ αναλάβει τις εποπτικές της

αρμοδιότητες, η Τράπεζα, όπως όλες οι συστημικές ευρωπαϊκές τράπεζες, συμμετείχε στην "Πανευρωπαϊκή Άσκηση Συνολικής Αξιολόγησης", συμπεριλαμβανομένου του Ελέγχου Ποιότητας των Στοιχείων Ενεργητικού (AQR) και της Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων με ημερομηνία αναφοράς την 31 Δεκεμβρίου του 2013. Τα αποτελέσματα της άσκησης δημοσιεύτηκαν στις 26 Οκτωβρίου 2014. Το AQR καθώς και το Στατικό Σενάριο Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων απαιτούσαν ελάχιστο δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ποσοστού 8%, ενώ το Δυσμενές Σενάριο ελάχιστο δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ποσοστού 5,5%.

Τέλος, το Δυσμενές Δυναμικό Σενάριο, το οποίο βασίστηκε στο εγκεκριμένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης κατέληξε σε Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ποσοστού 8,9% μεταφραζόμενο σε πλεόνασμα κεφαλαίου ποσού **2,0€** δις. Συνεπώς στις οδηγίες της ΕΚΤ, η Τράπεζα υπέβαλε στις 7 Νοεμβρίου 2014 ως σχέδιο ενίσχυσης κεφαλαίων το ως άνω εγκριθέν Δυσμενές Δυναμικό Σενάριο, το οποίο με τα αποτελέσματα της περιόδου που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2014, καταλήγει σε πλεόνασμα κεφαλαίων άνω των **2,0€** δις, χωρίς να απαιτείται επιπρόσθετη κίνηση κεφαλαιακής ενίσχυσης.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2015

Οι εποπτικές αρχές έχουν θεσμοθετήσει ποσοτικά κριτήρια για την διασφάλιση Κεφαλαιακής Επάρκειας και επιβάλλουν στην Τράπεζα να διατηρούν ελάχιστα ποσά και δείκτες κεφαλαίων, προσδιορισμένα βάσει σταθμισμένου κινδύνου, όπου αυτοί οι δείκτες ορίζονται ως η σχέση των κεφαλαίων προς το άθροισμα των περιουσιακών στοιχείων, συγκεκριμένων στοιχείων εκτός ισολογισμού και του τεκμαρτού ποσού που προκύπτει από τις συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη του κινδύνου αγοράς. Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013, μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και η προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας III. Οι νέοι κανονισμοί είναι άμεσα εφαρμόσιμοι σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες διατάξεις θα εφαρμοστούν σταδιακά κυρίως μεταξύ 2014 και 2019.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο Κανονισμός αναθεώρησαν τον ορισμό των Εποπτικών κεφαλαίων και των λοιπών στοιχείων που τα συνθέτουν σε κάθε επίπεδο.

Τέλος, θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 37), στον οποίο θα απεικονίζονται για το 2015 οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας ως προς τα **απλά μεγέθη**.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	21,30%
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	21,30%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	21,30%

Πίνακας 37: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Στο έτος αυτό δεν υπάρχει μέθοδος **pro-forma**.

Σύγκριση Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα έτη 2013-2015

Έχοντας αναλύσει την Κεφαλαιακή Επάρκεια για την Εθνική Τράπεζα και έχοντας κάνει μία ειδική αναφορά για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα οικονομικά έτη 2013-2015, παρατηρούνται ότι υπάρχουν μερικές ομοιότητες και διαφορές στα 3 αυτά έτη.

Οι κυριότερες **ομοιότητες** που εντοπίζονται στα 3 έτη είναι οι εξής:

- [1] τα ποσοτικά κριτήρια που προβλέπονται από την εποπτεία, για την εξασφάλιση των κεφαλαίων της Τράπεζας, επιβάλλουν την διατήρηση ελάχιστων ποσών κεφαλαίων και Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας σταθμισμένου κινδύνου,
- [2] δεν προκύπτουν επιπλέον κεφαλαιακές ανάγκες για την ενίσχυση των κεφαλαιακών απαιτήσεων διότι καλύπτονται από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Κάθε έτος είχε προβλέψει διαφορετικές κεφαλαιακές απαιτήσεις οπότε με βάση αυτό υπήρχε και η αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου,
- [3] η κεφαλαιακή βάση της Τράπεζας περιλαμβάνει όλες τις μορφές των Εποπτικά αποδεκτών ιδίων κεφαλαίων όπως αυτά ορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδας και

[4] οι νέοι κανονισμοί είναι άμεσα εφαρμόσιμοι σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες διατάξεις θα εφαρμοστούν σταδιακά κυρίως μεταξύ 2014 και 2019.

Ωστόσο στα 3 αυτά έτη παρατηρούνται ότι υπάρχουν και μερικές **διαφορές** που είναι οι εξής:

1. Ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας ως προς τα **απλά μεγέθη**. Παρατηρείται ότι στο 2015 είναι το μεγαλύτερο ποσοστό σε αντίθεση με το 2014 όπου είναι το μικρότερο. Σε αυτό όμως τον δείκτη δεν υπάρχει κάποια αναφορά στο 2013. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 38), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1.

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1
2013	-
2014	21,10%
2015	21,30%

Πίνακας 38: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1

Στο σημείο αυτό τονίζεται ως προς τον δείκτη αυτό ότι για τα έτη 2014 και 2015 υπάρχει η διαφορά στο γεγονός ότι στο 2015 δεν αναφέρεται στην ετήσια οικονομική έκθεση ότι το AQR καθώς και το Στατικό Σενάριο Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων και το Δυσμενές Σενάριο απαιτούσαν ελάχιστο δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1, πράγμα το οποίο αναφέρεται και διευκρινίζεται στο 2014. Στο 2014 το AQR καθώς και το Στατικό Σενάριο Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων απαιτούσαν ελάχιστο δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ποσοστού 8%, ενώ το Δυσμενές Σενάριο ελάχιστο δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ποσοστού 5,5%. Στο 2013 δεν υπάρχει καμία αναφορά για τον δείκτη αυτό.

2. Ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας ως προς τα **απλά μεγέθη**. Παρατηρείται ότι στο 2014 είναι το μεγαλύτερο ποσοστό σε αντίθεση με το 2015 όπου είναι το μικρότερο. Σε αυτό όμως τον δείκτη δεν υπάρχει κάποια αναφορά στο 2013. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 39), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.

Έτη	Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων
2013	-
2014	21,40%
2015	21,30%

Πίνακας 39: Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

3. Ως προς τον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Common Equity) της Τράπεζας ως προς τα **απλά μεγέθη**. Σε αυτόν τον δείκτη παρατηρείται ότι έχουμε αναφορά μόνο στο 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Για το 2013 ο Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Common Equity) ανέρχεται στο ποσοστό **13,00%**.
4. Ως προς τον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CT1) ως προς τα **απλά μεγέθη**. Σε αυτόν τον δείκτη παρατηρείται ότι έχουμε αναφορά μόνο στο 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Για το 2013 ο Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CT1) ανέρχεται στο ποσοστό **15,80%**.
5. Ως προς τον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας ως προς την μέθοδο **pro-forma**. Παρατηρείται ότι ο δείκτης αυτός για την συγκεκριμένη μέθοδο αναφέρεται στο έτος 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε, για το 2013 ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ανέρχεται στο ποσοστό **15,30%**.
6. Ως προς τον Δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας ως προς την μέθοδο **pro-forma**. Παρατηρείται ότι ο δείκτης αυτός για την συγκεκριμένη μέθοδο αναφέρεται στο έτος 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε, για το 2013 ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **15,30%**.

7. Ως προς τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας ως προς την μέθοδο **pro-forma**. Παρατηρείται ότι ο δείκτης αυτός για την συγκεκριμένη μέθοδο αναφέρεται στο έτος 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε, ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας ανέρχεται στο ποσοστό **15,80%**.
8. Ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Συνολικού Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας ως προς τα **απλά μεγέθη**. Παρατηρείται ότι στο 2014 είναι το μεγαλύτερο ποσοστό σε αντίθεση με το 2013 όπου είναι το μικρότερο. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 40), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Έτη	Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
2013	16,80%
2014	21,80%
2015	21,30%

Πίνακας 40: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

8.1.3. Alphabank

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2013

Πολιτική της Τράπεζας είναι η διατήρηση μίας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης προκειμένου να εξασφαλίζεται η ανάπτυξή της και να διασφαλίζεται η εμπιστοσύνη των καταθετών, των μετόχων, των αγορών και των συναλλασσομένων μερών.

Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου διενεργούνται με απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης ή του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με το καταστατικό ή τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Ίδιες μετοχές είναι δυνατόν να αποκτώνται κατά τους ορισμούς και υπό τις προϋποθέσεις του νόμου.

Η Κεφαλαιακή της Επάρκεια εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος προς την οποία υποβάλλονται στοιχεία σε τριμηνιαία βάση. Με πράξη του Διοικητή της

Τράπεζας της Ελλάδος διαμορφώνονται οι ελάχιστοι δείκτες (Βασικών Κεφαλαίων και Κεφαλαιακής Επάρκειας) που πρέπει να διαθέτει η Τράπεζα.

Για τον υπολογισμό της Κεφαλαιακής Επάρκειας από την 1^η Ιανουαρίου 2008 εφαρμόζεται το νέο εποπτικό πλαίσιο (Βασιλεία II) που ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο βάσει του Ν. 3601/2007, που τροποποίησε σημαντικά τον υπολογισμό του πιστωτικού κινδύνου και εισήγαγε κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο. Στον υπολογισμό του κινδύνου αγοράς δεν επήλθαν σημαντικές αλλαγές. Ειδικότερα, ο πιστωτικός κίνδυνος του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και ο Λειτουργικός Κίνδυνος υπολογίζονται με βάση την Τυποποιημένη Μέθοδο.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας συγκρίνει τα Εποπτικά ίδια κεφάλαια της Τράπεζας με τους κινδύνους (σταθμισμένο ενεργητικό) που αναλαμβάνει η Τράπεζα. Τα Εποπτικά κεφάλαια περιλαμβάνουν:

1. τα κύρια Βασικά κεφάλαια όπως είναι το μετοχικό κεφάλαιο και τα αποθεματικά,
2. τα πρόσθετα Βασικά κεφάλαια όπως είναι οι υβριδικοί τίτλοι και
3. τα Συμπληρωματικά κεφάλαια όπως είναι οι τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης και τα αποθεματικά αναπροσαρμογής ακινήτων.

Το σταθμισμένο ενεργητικό περιλαμβάνει:

- ✓ τον πιστωτικό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου,
- ✓ τον κίνδυνο αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου και
- ✓ τον Λειτουργικό Κίνδυνο.

Οι ενέργειες που συνέβαλαν στην ενίσχυση της Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2013 είναι οι εξής:

- Την 01.02.2013 ολοκληρώθηκε η μεταβίβαση στην Τράπεζα του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου της Εμπορικής Τράπεζας Α.Ε. από την Credit Agricole S.A., σε συνέχεια της σχετικής συμφωνίας που είχε υπογραφεί ανάμεσά τους την 16.10.2012 και αφότου ελήφθησαν όλες οι απαιτούμενες κανονιστικές εγκρίσεις. Κατά την ημερομηνία αυτή, η Τράπεζα απέκτησε τον έλεγχο της Εμπορικής Τράπεζας Α.Ε. Την 21.03.2013 η Τράπεζα και η Εμπορική Τράπεζα υπέγραψαν Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη. Η διαδικασία συγχώνευσης ολοκληρώθηκε στις 28.06.2013 με συνέπεια τη μεταφορά των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της απορροφημένης στην Τράπεζα.

- Στο 2013 παρατηρήθηκε ότι η Τράπεζα προέβη σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ποσού **4,571€** δις, καλύπτοντας με τον τρόπο αυτό τις κεφαλαιακές ανάγκες του Ομίλου, όπως αυτές είχαν προσδιορισθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η αύξηση με δικαιώματα προτίμησης ύψους **457,1€** εκατ. καλύφθηκε πλήρως όπως επίσης και πρόσθετο ποσό **92,9€** εκατ. καλύφθηκε μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης από θεσμικούς και λοιπούς ιδιώτες επενδυτές. Το εναπομείναν ποσό **4,021€** δις σύμφωνα με το Σχέδιο Κεφαλαιακής Ενίσχυσης καλύφθηκε από το ΤΧΣ δια απευθείας εγγραφής («Διάθεση στο ΤΧΣ») με εισφορά ομολόγων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Για κάθε νέα κοινή μετοχή, που απέκτησαν οι επενδυτές του ιδιωτικού τομέα, έλαβαν έναν παραστατικό τίτλο δικαιωμάτων κτήσης μετοχών («Warrant»), πλήρως διαπραγματεύσιμο, ο οποίος παρέχει το δικαίωμα απόκτησης έως και 9 μετοχών τις οποίες έχει αναλάβει το ΤΧΣ, σε εξάμηνη βάση, για τα επόμενα 4,5 έτη στην τιμή διάθεσης πλέον ενός ετήσιου περιθωρίου.
- Η Τράπεζα συνεχίζει την προσπάθεια ενίσχυσης των Δεικτών Κεφαλαιακής Επάρκειας με την απομόχλευση του ισολογισμού η οποία οδήγησε σε μείωση των σταθμισμένων για τον κίνδυνο στοιχείων του ενεργητικού.
- Τέλος, η αποδοχή της από 19.04.2013 πρότασης προαιρετικής επαναγοράς τίτλων που αποτελούν στοιχεία ιδίων κεφαλαίων για εποπτικούς σκοπούς ενίσχυσε τα Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια κατά **103€** εκατ. προ φόρου.

Την 06.03.2014 η Τράπεζα της Ελλάδος ανακοίνωσε τις κεφαλαιακές ανάγκες για τις ελληνικές τράπεζες, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες ζημίες που προσδιορίστηκαν σύμφωνα με το Βασικό Σενάριο από τη μελέτη της Blackrock Solutions. Οι κεφαλαιακές ανάγκες της Alphabank διαμορφώθηκαν σε **262€** εκατ., και είναι οι μικρότερες μεταξύ των ελληνικών συστημικών τραπεζών.

Σε αυτό το σημείο θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 41), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2013.

Τα ποσοστά που αναφέρονται είναι σε **εκτίμηση**.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	16,20%
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	16,30%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	16,50%

Πίνακας 41: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Επιπρόσθετα θα παρουσιαστεί ένας ακόμα πίνακας (βλέπε πίνακα 42), στον οποίο θα απεικονίζονται για το 2013 οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας. Τα ποσοστά αυτά αναφέρονται **στην ετήσια οικονομική έκθεση του 2013**.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	16,10%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	16,10%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	16,40%

Πίνακας 42: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Από την 31.03.2013 ισχύουν, πέραν του ορίου 8% για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας, πρόσθετα νέα όρια 9% και 6% για τους Δείκτες Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων σύμφωνα με την Πράξη 13/28.03.2013 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος. Τα εν λόγω όρια θα πρέπει να ικανοποιούνται σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση. Από την 31.12.2013 τέθηκε σε ισχύ η νέα Πράξη Εκτελεστικής επιτροπής 36/28.12.2013 με την οποία καταργείται ως αφαιρετικό στοιχείο το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογίας που υπερβαίνει το 20% των κυρίων στοιχείων των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.

Η χρηματοπιστωτική κρίση που άρχισε να εκδηλώνεται διεθνώς με την κατάρρευση της Lehman Brothers το 2008 ανέδειξε ορισμένους περιορισμούς του εποπτικού πλαισίου και ενίσχυσε την ανάγκη διαμόρφωσης αυστηρότερου προσδιορισμού των Ιδίων κεφαλαίων, της άμεσης και μακροπρόθεσμης ρευστότητας καθώς και τον περιορισμό της μόχλευσης των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Στην κατεύθυνση αυτή, η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσιοποίησε τις οριστικές της προτάσεις και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του νέου πλαισίου Κεφαλαιακής Επάρκειας - Βασιλεία III με το έγγραφο της 16ης Δεκεμβρίου 2010. Οι προτάσεις της Επιτροπής μεταφέρθηκαν στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία με έναν κανονισμό και μία οδηγία και είναι γνωστές ως CRD IV. Η ημερομηνία εφαρμογής της CRD IV είναι η 01.01.2014.

Παρά την προβλεπόμενη σταδιακή εφαρμογή της, η Alphabank βρίσκεται συγκριτικά σε πλεονεκτική θέση να εναρμονισθεί με την εν λόγω οδηγία. Η ενδεχόμενη μικρή επιβάρυνση στον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων οφείλεται:

- στο ελάχιστο ποσό των δικαιωμάτων μειοψηφίας,
- στο χαμηλό ύψος της υπεραξίας και των άυλων στοιχείων,
- στη μη ανάληψη ουσιαστικών ασφαλιστικών κινδύνων και
- στην εφαρμογή της τυποποιημένης για τον πιστωτικό κίνδυνο μεθοδολογίας.

Η θέσπιση ενός ενιαίου εποπτικού μηχανισμού είναι το πρώτο βήμα για τη δημιουργία ευρωπαϊκής τραπεζικής ένωσης που θα βασίζεται σε ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και νέα πλαίσια για την ασφάλιση των καταθέσεων και για την εξυγίανση. Προκειμένου να θεσπιστεί ένας ενιαίος εποπτικός μηχανισμός, ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 του Συμβουλίου αναθέτει ειδικά καθήκοντα στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) που αφορούν πολιτικές σχετικές με την προληπτική εποπτεία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων στα κράτη μέλη που έχουν ως νόμισμα το ευρώ και επιτρέπει σε άλλα κράτη μέλη να εγκαθιδρύσουν στενή συνεργασία με την ΕΚΤ.

Τον Οκτώβριο του 2013 ανακοινώθηκε ότι η ΕΚΤ και οι συμμετέχουσες εθνικές αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την άσκηση τραπεζικής εποπτείας θα διενεργήσουν συνολική αξιολόγηση σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού για τον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό (κανονισμός ΕΕΜ). Η ΕΚΤ θα ολοκληρώσει τη συνολική αξιολόγηση του τραπεζικού συστήματος τον Οκτώβριο του 2014 και θα αναλάβει τα νέα της εποπτικά καθήκοντα τον Νοέμβριο του 2014.

Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- [1] αξιολόγηση των κινδύνων για σκοπούς εποπτείας,
- [2] έλεγχο ποιότητας στοιχείων ενεργητικού και
- [3] Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων (stress test) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών.

Τέλος, η Τράπεζα με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, την Προσομοίωση Ακραίων Καταστάσεων που έχει διενεργήσει και την διαδικασία αξιολόγησης επάρκειας εσωτερικού κεφαλαίου, εκτιμά ότι έχει ικανοποιητικά κεφαλαιακά αποθέματα ώστε κατά την επικείμενη αξιολόγηση "Asset Quality Review" της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και την Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων να

ικανοποιήσει το βασικό και το δυσμενές σενάριο με απαιτούμενους ελάχιστους δείκτες Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων 8% και 5.5% αντιστοίχως.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2014

Όπως στο 2013 έτσι και στο 2014 η πολιτική της Τράπεζας είναι ίδια. Επιπρόσθετα, οι αυξήσεις του μετοχικού κεφαλαίου διενεργούνται το 2014 όπως ίσχυε και το 2013. Παρατηρείται επιπλέον ότι οι ίδιες μετοχές αποκτούνται το 2014 με τον ίδιο τρόπο όπως την προηγούμενη χρήση.

Η Κεφαλαιακή Επάρκεια εποπτεύεται από τον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας της ΕΚΤ προς τον οποίο υποβάλλονται στοιχεία σε τριμηνιαία βάση. Με πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος διαμορφώνονται οι ελάχιστοι δείκτες (Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών, Κεφαλαίων Κατηγορίας 1 και Κεφαλαιακής Επάρκειας) που πρέπει να διαθέτει η Τράπεζα.

Για τον υπολογισμό της Κεφαλαιακής Επάρκειας από την 01.01.2008 έως την 31.12.2013 βρισκόταν σε εφαρμογή το εποπτικό πλαίσιο γνωστό ως Βασιλεία II που ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο βάσει του Ν. 3601/2007 και μίας σειράς Πράξεων του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι εν λόγω Πράξεις τροποποιήθηκαν κατά την διάρκεια του 2010, προκειμένου να υιοθετηθούν οι αντίστοιχες τροποποιήσεις των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με την διαχείριση κινδύνων, τα ίδια κεφάλαια, την Κεφαλαιακή Επάρκεια και τα χρηματοδοτικά "ανοίγματα" και κάποιες από αυτές τροποποιήθηκαν περαιτέρω κατά τη διάρκεια του έτους 2012. Από την 01.01.2014 τέθηκε σε εφαρμογή η Οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013 και ο Κανονισμός 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης της 26ης Ιουνίου 2013 («CRD IV»), που σταδιακά εισάγουν το νέο πλαίσιο επάρκειας ιδίων κεφαλαίων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, στα πρότυπα της Βασιλείας III. Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας συγκρίνει τα Εποπτικά ίδια κεφάλαια της Τράπεζας με τους κινδύνους (σταθμισμένο ενεργητικό) που αναλαμβάνει η Τράπεζα. Τα Εποπτικά κεφάλαια περιλαμβάνουν:

1. τα κύρια Βασικά κεφάλαια όπως είναι το μετοχικό κεφάλαιο και τα αποθεματικά,
2. τα πρόσθετα Βασικά κεφάλαια όπως είναι οι υβριδικοί τίτλοι και

3. τα Συμπληρωματικά κεφάλαια όπως είναι οι τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης και τα αποθεματικά αναπροσαρμογής ακινήτων.

Το σταθμισμένο ενεργητικό περιλαμβάνει:

- ✓ τον πιστωτικό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου,
- ✓ τον κίνδυνο αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου και
- ✓ τον Λειτουργικό Κίνδυνο.

Από την 31.12.2013 τέθηκε σε ισχύ η νέα Πράξη Εκτελεστικής επιτροπής 36/23.12.2013 με την οποία καταργείται ως αφαιρετικό στοιχείο το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογίας που υπερβαίνει το 20% των κυρίων στοιχείων των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.

Από την 1.1 ως την 31.12.2014 ισχύουν, πέραν του ορίου 8% για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας, όρια 4,5% για τον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών και 6% για τον Δείκτη Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 και τις μεταβατικές διατάξεις της ΤτΕ για τον υπολογισμό των ιδίων κεφαλαίων. Τα εν λόγω όρια θα πρέπει να ικανοποιούνται σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση.

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 43), στον οποίο θα απεικονίζονται για το 2014 οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	14,70%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	14,70%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	14,90%

Πίνακας 43: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Την 06.03.2014 η Τράπεζα της Ελλάδος ανακοίνωσε τις κεφαλαιακές ανάγκες για τις ελληνικές τράπεζες, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες ζημιές που προσδιορίστηκαν σύμφωνα με το Βασικό Σενάριο από τη μελέτη της Blackrock Solutions. Οι κεφαλαιακές ανάγκες της Τράπεζας διαμορφώθηκαν σε 262€ εκατ. Το ποσό αυτό καλύφθηκε από την πρόσφατη αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους 1,2€ δις της Τράπεζας η οποία ολοκληρώθηκε επιτυχώς εντός του Μαρτίου 2014, ενώ εντός του Απριλίου 2014 εξαγοράστηκαν και οι προνομιούχες μετοχές του Ελληνικού Δημοσίου.

Το τέλος του 2014 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της Συνολικής Αξιολόγησης 2014 με βάση την οποία η Τράπεζα πέτυχε να υπερβεί το ελάχιστο όριο του 5,5% και 8% του Δείκτη Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1, στο δυσμενές και στο βασικό σενάριο, τόσο υπό την παραδοχή του στατικού όσο και του δυναμικού Ισολογισμού, με κεφαλαιακό πλεόνασμα μεταξύ 1,3€ δις και 3,1€ δις. Η Συνολική Αξιολόγηση προκύπτει από την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων του Ελέγχου της Ποιότητας των Στοιχείων του Ενεργητικού (Asset Quality Review - “AQR”) και της Άσκησης Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων (Stress Test).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση την ίδια την ανακοίνωση της ΕΚΤ ο Δείκτης Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της 31.12.2013 προσαρμόζεται με βάση τη μεθοδολογία της άσκησης AQR, κατά 1,8% ή 942€ εκατ. μετά από φόρους.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2015

Όπως στα προηγούμενα δύο έτη έτσι και το 2015 η πολιτική της Τράπεζας είναι ίδια. Επιπρόσθετα, οι αυξήσεις του μετοχικού κεφαλαίου διενεργούνται το 2015 όπως ίσχυε και στις προηγούμενες δύο χρήσεις. Παρατηρείται επιπλέον ότι οι ίδιες μετοχές αποκτούνται το 2015 με τον ίδιο τρόπο όπως το 2013 και το 2014 αντίστοιχα. Αξίζει να προστεθεί και το γεγονός ότι η Κεφαλαιακή Επάρκεια το 2015 εποπτεύεται όπως και στο 2014.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας συγκρίνει τα Εποπτικά ίδια κεφάλαια της Τράπεζας με τους κινδύνους (σταθμισμένο ενεργητικό) που αναλαμβάνει η Τράπεζα.

Τα Εποπτικά κεφάλαια περιλαμβάνουν:

- τα κύρια Βασικά κεφάλαια όπως είναι το μετοχικό κεφάλαιο και τα αποθεματικά,
- τα πρόσθετα Βασικά κεφάλαια όπως είναι οι υβριδικοί τίτλοι και
- τα Συμπληρωματικά κεφάλαια όπως είναι οι τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης και τα αποθεματικά αναπροσαρμογής ακινήτων.

Το σταθμισμένο ενεργητικό περιλαμβάνει:

- ✓ τον πιστωτικό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου,
- ✓ τον κίνδυνο αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου και

✓ τον Λειτουργικό Κίνδυνο.

Από την 01.01.2014 τέθηκε σε εφαρμογή η Οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 και ο Κανονισμός 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης της 26ης Ιουνίου 2013 («CRD IV»), που σταδιακά εισάγουν το νέο πλαίσιο επάρκειας ιδίων κεφαλαίων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, στα πρότυπα της Βασιλείας III.

Από την 01.01.2014 ισχύουν, πέραν του ορίου 8% για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας, όρια 4,5% για τον Δείκτη Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών και 6% για τον Δείκτη Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 και τις μεταβατικές διατάξεις της ΤτΕ για τον υπολογισμό των ιδίων κεφαλαίων. Τα εν λόγω όρια θα πρέπει να ικανοποιούνται σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση.

Στο πλαίσιο της εποπτικής αξιολόγησης του νέου προγράμματος χρηματοδοτικής στήριξης της Ελλάδας, από τον Αύγουστο του 2015 διενεργήθηκε άσκηση αξιολόγησης των Ελληνικών Τραπεζών από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (EEM) της ΕΚΤ. Η άσκηση περιελάμβανε έλεγχο ποιότητας στοιχείων ενεργητικού (Asset Quality Review-AQR) και Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων (Stress Test). Τα αποτελέσματα καθώς και οι δείκτες που πρέπει να ικανοποιούνται ανακοινώθηκαν την 31η Οκτωβρίου 2015.

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 44), στον οποίο θα απεικονίζονται για το 2015 οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας. Τα ποσοστά αυτά είναι σε εκτίμηση.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	17,00%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	17,00%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	17,10%

Πίνακας 44: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Βάσει των άρθρων 36, 38, 39, 48, 478 του κανονισμού (ΕΥ) Νο 575/26.06.2013 και της απόφασης Νο 114/04.08.2014 της Επιτροπής Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που περιλαμβάνεται στα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του, αποσβένεται εντός πενταετίας ή δεκαετίας. Το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (ΑΦΑ) που επιτρέπεται να περιληφθεί στα κεφάλαια είναι κατ'ανώτατο 10% των ιδίων κεφαλαίων και σταθμίζεται με 250%.

Στο Ν.4302/2014, προστέθηκε το άρθρο 27Α στο Ν.4172/2013 (εφεξής "Πλαίσιο ΑΦΑ") προκειμένου να επιτραπεί στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017, υπό προϋποθέσεις, να μετατρέπουν τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ("ΑΦΑ"), που προέκυψαν από τη συμμετοχή τους στο PSI και από συσσωρευμένες προβλέψεις και εν γένει ζημίες, οι οποίες έχουν λογισθεί έως τις 30.06.2015, σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (εφεξής "Φορολογικές Απαιτήσεις"). Οι Φορολογικές Απαιτήσεις υπολογίζονται δια του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού της, κατά τα ανωτέρω, οριζόμενης αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του Πιστωτικού Ιδρύματος.

Το ως άνω άρθρο 27Α επιτρέπει στα ελληνικά Πιστωτικά Ιδρύματα να αναγνωρίζουν πλήρως στα κεφάλαια τις Φορολογικές Απαιτήσεις άνευ της παραδοχής "της μελλοντικής κερδοφορίας" και κατ' επέκταση να μην υπολογίζονται αφαιρετικά από τον Δείκτη Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 Εποπτικά κεφάλαια αλλά ως σταθμισμένο με 100% στοιχείο του ενεργητικού, με αντίστοιχη επωφελή επίδραση στην κεφαλαιακή θέση του Πιστωτικού Ιδρύματος.

Τον Δεκέμβριο του 2015 οι ΑΦΑ που εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του Πλαισίου ΑΦΑ για την Τράπεζα ανέρχονταν σε **3.386,4€** εκατ. και αποτελούν το 77,4% των συνολικών ΑΦΑ της Τράπεζας και το 6,8% των αντίστοιχων σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού. Βάσει του νομοθετικού πλαισίου, ο Δείκτης Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 της Τράπεζας εκτιμάται σε 16,4% το 2024 (υποθέτοντας πλήρη εφαρμογή του εποπτικού πλαισίου) ενώ, αν δεν υπολογιστεί ο θετικός αντίκτυπος της σχετικής νομοθεσίας, ο ανωτέρω δείκτης εκτιμάται σε 10,8% για το 2024 που λήγει η μεταβατική περίοδος. Στις 31.12.2015, οι εκτιμώμενοι δείκτες Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 και Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας διαμορφώθηκαν σε 17,0% και 17,1%, αντιστοίχως.

Σύγκριση Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα έτη 2013-2015

Έχοντας αναλύσει την Κεφαλαιακή Επάρκεια για την Alphabank και έχοντας κάνει μία ειδική αναφορά για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα οικονομικά έτη 2013-2015, παρατηρείται ότι υπάρχουν μερικές ομοιότητες και διαφορές.

Οι κυριότερες **ομοιότητες** που παρατηρούνται στα 3 αυτά έτη είναι οι εξής:

- [1] πολιτική της Τράπεζας είναι η διατήρηση μίας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης προκειμένου να εξασφαλίζεται η ανάπτυξή της και να διασφαλίζεται η εμπιστοσύνη των καταθετών, των μετόχων, των αγορών και των συναλλασσομένων μερών,
- [2] αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου διενεργούνται με απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης ή του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με το καταστατικό ή τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις,
- [3] ίδιες μετοχές είναι δυνατόν να αποκτώνται κατά τους ορισμούς και υπό τις προϋποθέσεις του νόμου,
- [4] ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας συγκρίνει τα Εποπτικά ίδια κεφάλαια της Τράπεζας με τους κινδύνους (σταθμισμένο ενεργητικό) που αναλαμβάνει η Τράπεζα,
- [5] για το υπολογισμό των ιδίων κεφαλαίων τα ελάχιστα όρια των δεικτών θα πρέπει να ικανοποιούνται τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση. Πιο συγκεκριμένα το ελάχιστο όριο για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας είναι 8%,
- [6] για τον υπολογισμό της Κεφαλαιακής Επάρκειας εφαρμόζεται το νέο εποπτικό πλαίσιο (Βασιλεία II) που ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο βάσει του Ν. 3601/2007 και
- [7] την 06.03.2014 η Τράπεζα της Ελλάδος ανακοίνωσε τις κεφαλαιακές ανάγκες για τις ελληνικές τράπεζες, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες ζημίες που προσδιορίστηκαν σύμφωνα με το Βασικό Σενάριο από τη μελέτη της Blackrock Solutions, οι οποίες ολοκληρώθηκαν με επιτυχία.

Ωστόσο στα 3 αυτά έτη παρατηρείται ότι υπάρχουν και μερικές διαφορές. Οι πιο σημαντικές **διαφορές** είναι οι εξής:

- στα έτη 2014 και 2015 η Κεφαλαιακή Επάρκεια της Τράπεζας εποπτεύεται από τον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας της ΕΚΤ προς τον οποίο υποβάλλονται στοιχεία σε τριμηνιαία βάση, ενώ στο 2013 από την Τράπεζα της Ελλάδος προς την οποία υποβάλλονται στοιχεία σε τριμηνιαία βάση,
- στα έτη 2014 και 2015 στον υπολογισμό των ιδίων κεφαλαίων τα ελάχιστα όρια του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών είναι 4,5% και του Δείκτη

Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 είναι 6%, ενώ στο 2013 τα ελάχιστα όρια του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών και του Δείκτη Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 είναι 8% και 5,5% αντιστοίχως,

- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι στο 2015 βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό και αντίστοιχα στο 2014 βρίσκεται το χαμηλότερο. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 45), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1,

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1
2013	16,10%
2014	14,70%
2015	17,00%

Πίνακας 45: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1

- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι στο 2015 βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό και αντίστοιχα στο 2014 βρίσκεται το χαμηλότερο. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 46), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1,

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1
2013	16,10%
2014	14,70%
2015	17,00%

Πίνακας 46: Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1

- ως προς τον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Σε αυτόν δείκτη παρατηρείται ότι έχουμε αναφορά μόνο στο 2013 και όχι στις

δύο επόμενες χρήσεις. Για το 2013 ο Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **16,20%**,

- ως προς τον Δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Σε αυτόν τον δείκτη παρατηρείται ότι έχουμε αναφορά μόνο στο 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Για το 2013 ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **16,30%** και
- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι στο 2015 βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό και αντίστοιχα στο 2014 βρίσκεται το χαμηλότερο. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 47), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Έτη	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
2013	16,40%
2014	14,90%
2015	17,10%

Πίνακας 47: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

Στους δείκτες που αναφέρθηκαν παραπάνω παρατηρείται ότι στο 2015 βρίσκονται τα μεγαλύτερα ποσοστά και στο 2014 τα μικρότερα.

8.1.4. EFG Eurobank Ergasias

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2013

Η Τράπεζα επιδιώκει να διατηρήσει μία ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητές της. Η επάρκεια των κεφαλαίων της Τράπεζας ελέγχεται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τράπεζα της Ελλάδας.

Κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών η Τράπεζα επικεντρώθηκε στην ενίσχυση της κεφαλαιακής της θέσης και με εξαίρεση την επίπτωση του PSI+, κατάφερε να

διατηρήσει τους Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας σε επίπεδα σαφώς πάνω από τα ελάχιστα που απαιτούνται. Αυτό επιτεύχθηκε με την ενεργό μείωση του κινδύνου που απορρέει από τα δανειακά χαρτοφυλάκια μέσω της θέσπισης αυστηρότερων πιστοδοτικών πολιτικών και της αλλαγής της σύνθεσης των δανειακών χαρτοφυλακίων μέσω της μετατόπισής τους σε πιο εξασφαλισμένα δάνεια. Επιπρόσθετα, προχώρησε σε διάφορες στρατηγικές ενέργειες, συγκεκριμένα στην πώληση των δραστηριοτήτων στην Πολωνία, στο πρόγραμμα διαχείρισης στοιχείων παθητικού μέσω της επαναγοράς προνομιούχων τίτλων και ομολογιακών δανείων μειωμένης εξασφάλισης, στη συγχώνευση με τη ΔΙΑΣ Α.Ε.Ε.Χ., στην απόκτηση του Νέου ΤΤ και της Νέας Proton και στην εφαρμογή της μεθόδου IRB για τον πιστωτικό κίνδυνο, η οποία προβλέπεται από την Βασιλεία II, για τις αποκτηθείσες εταιρείες, δημιουργώντας επιπλέον κεφάλαια 2,7€ δις.

Σε συνέχεια της ανακοίνωσης της ΤτΕ σχετικά με τις κεφαλαιακές ανάγκες της Τράπεζας, στις 24.03.2014, η Τράπεζα με σχετική επιστολή της υπέβαλλε στην ΤτΕ το σχέδιο κεφαλαιακής ενίσχυσης της σύμφωνα με το οποίο:

- αναθεώρησε τις ενέργειες σχηματισμού κεφαλαίου με επιπλέον θετική επίδραση στα Εποπτικά της κεφάλαια ύψους 81€ εκατομμύρια και πρότεινε να αναπροσαρμόσει αντίστοιχα το σχέδιο αναδιάρθρωσής της και
- δήλωσε ότι προτίθεται να καλύψει το υπόλοιπο ποσό των κεφαλαιακών της αναγκών ύψους 2.864€ εκατομμύρια μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου.

Η Τράπεζα εξετάζει επιπρόσθετες ενέργειες προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιακή της βάση, οι οποίες σχετίζονται με την αναδιάρθρωση, μετασχηματισμό ή βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό που θα δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν κεφάλαια ή/και θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού.

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν τρεις πίνακες για το 2013 ως προς την **pro-forma** δηλαδή με την εφαρμογή της μεθόδου IRB για τον πιστωτικό κίνδυνο, η οποία προβλέπεται από την Βασιλεία II, για το στεγαστικό χαρτοφυλάκιο του Νέου ΤΤ.

Πρώτα από όλα θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 48), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	4.002€
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-69€
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	3.933€

Πίνακας 48: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 49), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	290€
Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	74€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	364€

Πίνακας 49: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια όπου είναι το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Τα συνολικά Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013 ανέρχονται στο ποσό των **4.297€**. Επίσης μέσα από την ετήσια έκθεση για το 2013 παρατηρείται ότι το σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού ανέρχεται στο ποσό των **31.346€**.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυσή μας ως προς την **pro-forma** θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 50), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2013.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	11,30%
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	12,50%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	13,70%

Πίνακας 50: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Τώρα θα παρουσιαστούν τρεις πίνακες ως προς **τα απλά μεγέθη** για το 2013.

Πρώτα από όλα θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 51), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	4.002€
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-129€
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	3.873€

Πίνακας 51: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 52), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	290€
Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	13€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	303€

Πίνακας 52: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια όπου είναι το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Τα συνολικά Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013 ανέρχονται στο ποσό των **4.176€**. Επίσης μέσα από την ετήσια έκθεση για το 2013 παρατηρείται ότι το σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού ανέρχεται στο ποσό των **32.315€**.

Τέλος, ολοκληρώνοντας την ανάλυση ως προς τα **απλά μεγέθη** θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 53), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2013.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	10,80%
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	12,00%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	12,90%

Πίνακας 53: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2014

Η Τράπεζα επιδιώκει να διατηρήσει μία ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της. Η Κεφαλαιακή Επάρκεια της Τράπεζας ελέγχεται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων

μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τράπεζα της Ελλάδας για την εποπτεία της Τράπεζας. Από την 01.01.2014, ο υπολογισμός της Κεφαλαιακής Επάρκειας βασίζεται στους κανόνες της Βασιλείας III. Οι κύριες διαφορές του νέου πλαισίου σε σχέση με την Βασιλεία II αφορούν τον χειρισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, των δικαιωμάτων τρίτων και της συμμετοχής σε ασφαλιστικές εταιρείες.

Τα τελευταία χρόνια η Τράπεζα, πέρα από την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, επικεντρώθηκε στην ενίσχυση της κεφαλαιακής της θέσης με την ενεργό μείωση του κινδύνου που απορρέει από τα δανειακά χαρτοφυλάκια, μέσω της θέσπισης αυστηρότερων πιστωτικών πολιτικών και της αλλαγής της σύνθεσης των δανειακών χαρτοφυλακίων, σε πιο εξασφαλισμένα δάνεια καθώς και λαμβάνοντας διάφορες στρατηγικές πρωτοβουλίες με σκοπό την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίου.

Η Τράπεζα εξετάζει επιπρόσθετες ενέργειες προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιακή της βάση, οι οποίες σχετίζονται με την αναδιάρθρωση, τον μετασχηματισμό ή την βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό που θα δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν κεφάλαια ή/και θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού.

Η Κεφαλαιακή Επάρκεια αξιολογήθηκε σε βάθος μίας τριετίας (2014-2016) με τον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 να έχει οριστεί στο 8,0% και στο 5,5%, στο βασικό και το δυσμενές σενάριο αντίστοιχα. Επιπλέον, η ΣΑ διεξήχθη και υπό αμφότερα τα σενάρια του Στατικού και Δυναμικού Ισολογισμού. Σύμφωνα με το σενάριο του Στατικού Ισολογισμού, ο ισολογισμός της 31 Δεκεμβρίου 2013 χρησιμοποιήθηκε ως σημείο αναφοράς, μη λαμβάνοντας κατά συνέπεια υπ' όψιν οποιαδήποτε άλλη μεταγενέστερη ενέργεια κεφαλαιακής ενίσχυσης ή/και πραγματοποιηθεισών αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου καθώς και διαρθρωτικών βελτιώσεων των λειτουργικών αποτελεσμάτων. Σύμφωνα με το σενάριο του Δυναμικού Ισολογισμού έχει ενσωματωθεί η επίδραση των μέτρων που έχουν ανακοινωθεί και αναληφθεί στα Σχέδια Αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την περίοδο 2014-2016. Τα δύο αυτά σενάρια εξετάστηκαν στην Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων τόσο υπό το βασικό, όσο και υπό το δυσμενές σενάριο.

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν τρεις πίνακες για το 2014 ως προς την **pro-forma** δηλαδή με τον εποπτικό χειρισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως οριστικών και εκκαθαρισμένων απαιτήσεων έναντι του Ελληνικού Δημοσίου.

Πρώτα από όλα θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 54), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	4.859€
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-39€
Συν: Υβριδικά Κεφάλαια	318€
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-78€
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	5.060€

Πίνακας 54: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 55), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	141€
Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	22€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	163€

Πίνακας 55: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια όπου είναι το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Τα συνολικά Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014 ανέρχονται στο ποσό των **5.223€**. Επίσης μέσα από την ετήσια έκθεση για το 2014 παρατηρείται ότι το σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού ανέρχεται στο ποσό των **33.261€**. Ολοκληρώνοντας την ανάλυση ως προς την **pro-forma** θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 56), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2014.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	14,50%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	15,20%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	15,70%

Πίνακας 56: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Τώρα θα παρουσιαστούν τρεις πίνακες ως προς **τα απλά μεγέθη** για το 2014. Πρώτα από όλα θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 57), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	4.859€
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-39€
Συν: Υβριδικά Κεφάλαια	318€
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-78€
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	5.060€

Πίνακας 57: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 58), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	141€
Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	22€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	163€

Πίνακας 58: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια όπου είναι το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Τα συνολικά Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014 ανέρχονται στο ποσό των **5.223€**. Επίσης μέσα από την ετήσια έκθεση για το 2014 παρατηρείται ότι το σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού ανέρχεται στο ποσό των **30.421€**. Τέλος, ολοκληρώνοντας την ανάλυση ως προς **τα απλά μεγέθη** θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 59), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2014.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	15,80%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	16,60%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	17,20%

Πίνακας 59: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2015

Η Τράπεζα επιδιώκει να διατηρήσει μία ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της. Η Κεφαλαιακή Επάρκεια της Τράπεζας ελέγχεται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τράπεζα της Ελλάδας για την εποπτεία της Τράπεζας. Από την 01.01.2014, ο υπολογισμός της Κεφαλαιακής Επάρκειας βασίζεται στους κανόνες της Βασιλείας III. Συμπληρωματικά σε αυτό, στο πλαίσιο της "Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)", η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη της ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητες της σχετικά με την διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα δώδεκα μηνών.

Σε αυτή την κατεύθυνση, η Τράπεζα πέρα από τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκαν τον Απρίλιο 2014 και τον Νοέμβριο 2015, επικεντρώνεται στην ενίσχυση της κεφαλαιακής της θέσης με την ενεργή μείωση του κινδύνου που απορρέει από τα δανειακά χαρτοφυλάκια, μέσω της θέσπισης αυστηρότερων πιστωτικών πολιτικών και της αλλαγής της σύνθεσης των δανειακών χαρτοφυλακίων σε πιο εξασφαλισμένα δάνεια καθώς και λαμβάνοντας διάφορες στρατηγικές πρωτοβουλίες με σκοπό την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίου.

Η Τράπεζα εξετάζει επιπρόσθετες ενέργειες προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιακή της βάση, οι οποίες σχετίζονται με την διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση καθώς και με την αναδιάρθρωση, τον μετασχηματισμό ή την βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό που θα

δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν κεφάλαια ή/και θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού.

Η Κεφαλαιακή Επάρκεια αξιολογήθηκε για μία τριετία (2015-2017) με βάση δύο σενάρια:

- το βασικό και
- το δυσμενές.

Σύμφωνα με την διαδικασία της Άσκησης, οι τράπεζες χρησιμοποίησαν ως σημείο αναφοράς τα προκαταρκτικά δεδομένα για το δεύτερο τρίμηνο του 2015 και υπέβαλλαν τα τριετή επιχειρηματικά σχέδια βασισμένα στις παραδοχές του βασικού σεναρίου:

- μεταβολή του ΑΕΠ όπως προβλέπεται από την ΕΚΤ για το 2015 **-2,3%**,
- για το 2016 **-1,3%** και
- για το 2017 **+2,7%**,

ενώ οι λοιπές παραδοχές, συμπεριλαμβανομένης της μεταβολής των χορηγήσεων και καταθέσεων, ήταν σύμφωνες με τους οικονομολόγους των τεσσάρων τραπεζών. Τα επιχειρηματικά αυτά σχέδια εξετάστηκαν στην Άσκηση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων από την ΕΚΤ υπό το βασικό και το δυσμενές σενάριο για να εκτιμηθούν ενδεχόμενα κεφαλαιακά ελλείμματα.

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν τρεις πίνακες ως προς **τα απλά μεγέθη** για το 2015. Πρώτα από όλα θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 60), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2015.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	6.088€
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-119€
Συν: Υβριδικά Κεφάλαια	30€

Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-30€
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	5.969€

Πίνακας 60: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 61), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλια της Τράπεζας για το 2015.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	15€
Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	132€
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	147€

Πίνακας 61: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια όπου είναι το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Τα συνολικά Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας για το 2015 ανέρχονται στο ποσό των **6.116€**. Επίσης μέσα από την ετήσια έκθεση για το 2015 παρατηρείται ότι το σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού ανέρχεται στο ποσό των **33.455€**.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση προς **τα απλά μεγέθη** θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 62), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2015.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1	17,80%
Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1	17,80%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	18,30%

Πίνακας 62: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Τέλος, στο σημείο αυτό αναφέρεται ότι ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ότι την 31.12.2015, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2024, θα ήταν **14,40%**.

Σύγκριση Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα έτη 2013-2015

Έχοντας κάνει μία αναλυτική περιγραφή της Κεφαλαιακής Επάρκειας για την EFG Eurobank Ergasias και έχοντας κάνει μία ειδική αναφορά για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα οικονομικά έτη 2013-2015, παρατηρείται ότι υπάρχουν μερικές ομοιότητες και διαφορές στα 3 αυτά έτη.

Οι κυριότερες **ομοιότητες** που παρατηρούνται με την βοήθεια της ετήσιας οικονομικής έκθεσης στα 3 αυτά έτη είναι οι εξής:

- [1] η Τράπεζα επιδιώκει να διατηρήσει μία ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητές της. Η επάρκεια των κεφαλαίων της Τράπεζας ελέγχεται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τράπεζα της Ελλάδας,
- [2] η Τράπεζα πέρα από τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, επικεντρώνεται στην ενίσχυση της κεφαλαιακής της θέσης με την ενεργή μείωση του κινδύνου που απορρέει από τα δανειακά χαρτοφυλάκια και
- [3] η Τράπεζα εξετάζει επιπρόσθετες ενέργειες προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιακή της βάση, οι οποίες σχετίζονται με την αναδιάρθρωση, τον μετασχηματισμό ή την βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό που θα δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν κεφάλαια ή/και θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού.

Ωστόσο μέσα από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις παρατηρούνται και μερικές **διαφορές** που είναι οι εξής:

- [1] στα έτη 2014 και 2015 η Κεφαλαιακή Επάρκεια της Τράπεζας αξιολογήθηκε με βάση το βασικό και το δυσμενές σενάριο, το οποίο όμως δεν διευκρινίζεται στο 2013 και
- [2] στα έτη 2013 και 2014 αντίστοιχα υπάρχει ανάλυση των μεγεθών όπως των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων, των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων και των βασικών δεικτών Κεφαλαιακής Επάρκειας ως προς την **pro-**

forma και ως προς τα απλά μεγέθη, ενώ στο 2015 τα μεγέθη αυτά αναλύονται μόνο ως προς τα απλά μεγέθη.

Στην συνέχεια των **διαφορών** θα αναφερθούν οι αυξομειώσεις που παρατηρούνται σε μερικά βασικά μεγέθη ως προς την **pro-forma** για τα έτη 2013 και 2014 και όχι του 2015 διότι δεν υπάρχει αυτή η μέθοδος σε εκείνο το έτος. Οι **διαφορές** που παρατηρούνται στα έτη αυτά είναι οι εξής:

- ως προς την αυξομείωση του ποσού των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2014 και το χαμηλότερο στο 2013. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας, στις Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές και στα Υβριδικά Κεφάλαια. Για να γίνει πιο κατανοητό αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 63), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια,

Έτη	Βασικά Ίδια Κεφάλαια
2013	3.933€
2014	5.060€
2015	-

Πίνακας 63: Βασικά Ίδια Κεφάλαια

- ως προς την αυξομείωση του ποσού των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2013 και το χαμηλότερο στο 2014. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και στις Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 64), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια,

Έτη	Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια
2013	364€
2014	163€
2015	-

Πίνακας 64: Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια

- ως προς την αυξομείωση του ποσού των Εποπτικών κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2014 και το χαμηλότερο

στο 2013. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 65), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Εποπτικά Κεφάλαια,

Έτη	Εποπτικά κεφάλαια
2013	4.297€
2014	5.223€
2015	-

Πίνακας 65: Εποπτικά κεφάλαια

- ως προς την αυξομείωση του ποσού του συνόλου του σταθμισμένου ενεργητικού της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2014 και το χαμηλότερο στο 2013. Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 66), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και το σύνολο του σταθμισμένου ενεργητικού,

Έτη	Σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού
2013	31.346€
2014	33.261€
2015	-

Πίνακας 66: Σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού

- ως προς τον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2013 και όχι στο 2014. Οπότε για το 2013 ο Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **11,30%**,
- ως προς τον Δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2013 και όχι στο 2014. Οπότε για το 2013 ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **12,50%**,
- ως προς τον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2014 και όχι στο 2013. Οπότε για το 2014 ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 ανέρχεται στο ποσοστό **14,50%**,

- ως προς τον Δείκτη Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2014 και όχι στο 2013. Οπότε για το 2014 ο Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 ανέρχεται στο ποσοστό **15,20%** και
- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι στο 2014 βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό και το χαμηλότερο στο 2013. Αυτό το ποσοστό διαμορφώνεται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 67), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Έτη	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
2013	13,70%
2014	15,70%
2015	-

Πίνακας 67: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

Τέλος, ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή θα αναφερθούν οι αυξομειώσεις μερικών βασικών μεγεθών που παρατηρούνται ως προς **τα απλά μεγέθη** για τα οικονομικά έτη 2013-2015. Οι **διαφορές** αυτές είναι οι εξής:

- ως προς την αυξομείωση του ποσού των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2015 και το μικρότερο στο 2013. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας, στις Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές και στα Υβριδικά Κεφάλαια. Για να γίνει πιο κατανοητό αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 68), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια,

Έτη	Βασικά Ίδια Κεφάλαια
2013	3.873€
2014	5.060€
2015	5.969€

Πίνακας 68: Βασικά Ίδια Κεφάλαια

- ως προς την αυξομείωση του ποσού των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2013 και το χαμηλότερο στο 2015. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και στις Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 69), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια,

Έτη	Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια
2013	303€
2014	163€
2015	147€

Πίνακας 69: Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια

- ως προς την αυξομείωση του ποσού των Εποπτικών κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2015 και το μικρότερο στο 2013. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 70), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Εποπτικά κεφάλαια,

Έτη	Εποπτικά κεφάλαια
2013	4.176€
2014	5.223€
2015	6.116€

Πίνακας 70: Εποπτικά κεφάλαια

- ως προς την αυξομείωση του ποσού του συνόλου σταθμισμένου ενεργητικού της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2015 και το χαμηλότερο στο 2014. Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 71), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και το σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού,

Έτη	Σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού
2013	32.315€
2014	30.421€
2015	33.455€

Πίνακας 71: Σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού

- ως προς τον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε για το 2013 ο Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **10,80%**,
- ως προς τον Δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε για το 2013 ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **12,00%**,
- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Σε αυτόν τον δείκτη παρατηρείται ότι υπάρχει στα έτη 2014 και 2015 και όχι στο 2013. Το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο 2015 και το μικρότερο στο 2014. Αυτό το ποσοστό διαμορφώνεται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 72), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1,

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1
2013	-
2014	15,80%
2015	17,80%

Πίνακας 72: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1

- ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Σε αυτόν τον δείκτη παρατηρείται ότι υπάρχει στα έτη 2014 και 2015 και όχι στο 2013. Το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο 2015 και το χαμηλότερο στο 2014. Αυτό το ποσοστό διαμορφώνεται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων

ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 73), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1
2013	-
2014	16,60%
2015	17,80%

Πίνακας 73: Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1

- και ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι στο 2015 βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό και αντίστοιχα το μικρότερο στο 2013. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια και το σύνολο σταθμισμένου έναντι κινδύνων ενεργητικού. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 74), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας,

Έτη	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
2013	12,90%
2014	17,20%
2015	18,30%

Πίνακας 74: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

8.1.5. Atticabank

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2013

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων παρακολουθεί την Κεφαλαιακή Επάρκεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και υποβάλλει τα στοιχεία υπολογισμού αυτής ανά τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία αποτελεί και την εποπτεύουσα αρχή των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, ορίζεται ως ο λόγος των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς τα στοιχεία Ενεργητικού καθώς και τα εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης στοιχεία, σταθμισμένα κατά τον κίνδυνο που αυτά περικλείουν.

Ο βασικός στόχος της Τράπεζας συνίσταται στην διατήρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο όπως αυτό ορίζεται από τις εποπτικές αρχές της χώρας, στην δυνατότητα της Τράπεζας να συνεχίζει χωρίς προσκόμματα τις δραστηριότητες της και στη διατήρηση της κεφαλαιακής της βάσης σε τέτοιο επίπεδο, το οποίο δεν θα συνιστά εμπόδιο στην επίτευξη του επιχειρηματικού σχεδίου της.

Σύμφωνα με τις αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, τα Εποπτικά κεφάλαια διακρίνονται σε:

- [1] Βασικά Ίδια Κεφάλαια και σε
- [2] Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια.

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 75), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Μετοχικό Κεφάλαιο (Κοινές μετοχές)	309.901,92 €
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	356.106,58 €
Αποθεματικά	-4.836,53 €
Αποτελέσματα εις νέον	-456.496,10 €
Αποθεματικό στην εύλογη αξία διαθεσίμων για πώληση επενδύσεων	0,00 €
Δικαιώματα μειοψηφίας	0,00 €
Υβριδικοί Τίτλοι & λοιπά στοιχεία εξομοιούμενα με μετοχικό κεφάλαιο	100.200,00 €
Αναπόσβεστη αξία άυλων παγίων στοιχείων	-26.542,33 €
Μετοχές πιστωτικών & χρηματοδοτικών ιδρυμάτων ποσοστού άνω του 10% του κεφαλαίου των ιδρυμάτων αυτών	-10.656,12 €
Μετατρέψιμο Ομολογιακό Δάνειο	99.406,82 €
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	367.084,24 €

Πίνακας 75: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Έχοντας υπολογίσει τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια, πριν υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια, θα πρέπει να υπολογιστούν πρώτα τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια. Θα

παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 76), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2013.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Υποχρεώσεις μειωμένης εξασφάλισης ορισμένης διάρκειας	31.653,60 €
Μετοχές πιστωτικών & χρηματοδοτικών ιδρυμάτων ποσοστού άνω του 10% του κεφαλαίου των ιδρυμάτων αυτών	-10.656,12 €
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	20.997,48 €

Πίνακας 76: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια, τα οποία ισούνται με το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Οπότε για το 2013, τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των **388.081,72€**.

Υπολογίζοντας αυτά τα είδη κεφαλαίων, μπορούν πλέον να υπολογιστούν οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας. Για να γίνει πιο κατανοητό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 77), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2013.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	8,20%
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	11,30%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	11,90%
Δείκτης Κοινών Μετοχών	6,30%

Πίνακας 77: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Τέλος, ο Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 αφορά τον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων με την προσμέτρηση του Μετατρέψιμου Ομολογιακού Δανείου, τα κεφάλαια του οποίου μπορούν να μετατραπούν από πρόσθετα σε κύρια με τη μετατροπή τους σε κοινές μετοχές.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2014

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων παρακολουθεί την Κεφαλαιακή Επάρκεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και υποβάλλει τα στοιχεία υπολογισμού αυτής ανά τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία αποτελεί και την εποπτεύουσα αρχή των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Ως Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, ορίζεται ο λόγος των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς τα στοιχεία του Ενεργητικού καθώς και τα εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης στοιχεία, σταθμισμένα κατά τον κίνδυνο που αυτά περικλείουν.

Ως Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 ορίζεται αντίστοιχα ο λόγος των Κεφαλαίων της Κατηγορίας 1 προς τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού) ενώ με αντίστοιχο τρόπο ορίζεται και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 και την ΕΠΑΘ 114/04.08.2014 οι τράπεζες πρέπει σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση να πληρούν κατ' ελάχιστον

- Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1: 4,5%,
- Δείκτη Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1: 6% και
- Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας: 8%.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω ΕΠΑΘ κατήργησε την ΠΕΕ 13/28.03.2013 ενώ προβλέπει ακόμα μεταβατικές διατάξεις αναφορικά με την εφαρμογή εποπτικών αφαιρέσεων από τα Κεφάλαια Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1. Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται σταδιακή εφαρμογή έως το 2024 της αφαίρεσης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων οι οποίες βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία. Επιπλέον η ΕΠΑΘ 114/04.08.2014 προβλέπει σταδιακή εφαρμογή έως το 2018 της αφαίρεσης από τα Κεφάλαια Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 των άυλων στοιχείων του ενεργητικού (το εναπομένον ποσό των άυλων στοιχείων του ενεργητικού αφαιρείται από τα Κεφάλαια της Κατηγορίας 1), των περιουσιακών στοιχείων του συνταξιοδοτικού ταμείου προκαθορισμένων παροχών και συγκεκριμένων τοποθετήσεων της Τράπεζας σε οντότητες του χρηματοπιστωτικού τομέα. Επιπροσθέτως σύμφωνα με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ οι τράπεζες, επίσης, θα υποχρεούνται να δημιουργήσουν σταδιακά ένα αποθεματικό διατήρησης κεφαλαίων 2,5% μέχρι την 01.01.2019 πέραν των υφιστάμενων Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών

της Κατηγορίας 1 και των ελάχιστων Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων. Συνολικά οι ελάχιστοι δείκτες που πρέπει να τηρούνται συμπεριλαμβανομένου του αποθεματικού διατήρησης κεφαλαίων και οι οποίοι θα ισχύουν από 01.01.2019 είναι οι εξής:

- Ελάχιστος Δείκτης Κοινών Ιδίων Κεφαλαίων: 7%.
- Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας: 10,50%.

Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ προβλέπει την διακριτική ευχέρεια επιβολής από τα Κράτη Μέλη των εξής αποθεμάτων ασφαλείας:

- [1] αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα Ασφαλείας και
- [2] απόθεμα Ασφάλειας Συστημικού Κινδύνου.

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 78), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Μετοχικό Κεφάλαιο (Κοινές μετοχές)	313.738,24 €
Ίδιες Μετοχές	0,00 €
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	356.050,02 €
Αποθεματικά	-1.304,04 €
Αποτελέσματα εις νέον	-514.619,51 €
Δικαιώματα μειοψηφίας	0,00 €
Υβριδικοί Τίτλοι & λοιπά στοιχεία εξομοιούμενα με μετοχικό κεφάλαιο	100.200,00 €
Αναπόσβεστη αξία άυλων παγίων στοιχείων	-5.783,02 €
Μικτή αξία περιουσιακών στοιχείων του συνταξιοδοτικού ταμείου προκαθορισμένων παροχών	-2.464,78 €
ΑΦΑ που βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία, δεν προκύπτουν από προσωρινές διαφορές	-685,10 €
Σημαντικές επενδύσεις σε οντότητες του χρηματοπιστωτικού τομέα >10% CET1	0,00 €
ΑΦΑ που βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία, προκύπτουν από προσωρινές διαφορές >10% CET1	-8.093,88 €
Σύνολο εξαιρουμένων στοιχείων >15% CET1	-77,96 €

Μετατρέψιμο Ομολογιακό Δάνειο	95.570,50 €
Αφαιρετικά Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	-23.132,08 €
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	309.398,39 €

Πίνακας 78: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Όπου ΑΦΑ εννοούμε Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις.

Έχοντας υπολογίσει τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια, πριν υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια, θα πρέπει να υπολογιστούν πρώτα τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια. Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 79), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2014.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Αποθεματικό αποτίμησης παγίων περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία τους	0,00 €
Αναλογία Υπεραξίας επενδύσεων σε ακίνητα στην εύλογη αξία	0,00 €
Αναλογία αναλογιστικών ελλειμμάτων προγραμμάτων καθορισμένων παροχών	0,00 €
Υποχρεώσεις μειωμένης εξασφάλισης ορισμένης διάρκειας	15.845,89 €
Μετοχές πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων >10% του κεφαλαίου των ιδρυμάτων αυτών	0,00 €
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	15.845,89 €

Πίνακας 79: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια, τα οποία ισούνται με το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Οπότε για το 2014, τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των **325.244,28€**.

Τέλος, υπολογίζοντας αυτά τα είδη κεφαλαίων, μπορούν πλέον να υπολογιστούν οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας. Για να γίνει πιο κατανοητό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 80), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2014.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1	7,00%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	9,10%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	9,60%

Πίνακας 80: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για το έτος 2015

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων παρακολουθεί την Κεφαλαιακή Επάρκεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και υποβάλλει τα στοιχεία υπολογισμού αυτής ανά τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία αποτελεί και την εποπτεύουσα αρχή των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Ως Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, ορίζεται ο λόγος των Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς τα στοιχεία του Ενεργητικού καθώς και τα εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης στοιχεία, σταθμισμένα κατά τον κίνδυνο που αυτά περικλείουν. Ως Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 ορίζεται αντίστοιχα ο λόγος των Κεφαλαίων της Κατηγορίας 1 προς τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού) ενώ με αντίστοιχο τρόπο ορίζεται και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 και την ΕΠΑΘ 114/04.08.2014 οι τράπεζες πρέπει σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση να πληρούν κατ' ελάχιστον

- Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1: 4,5%,
- Δείκτη Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1: 6% και
- Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας: 8%.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω ΕΠΑΘ κατήργησε την ΠΕΕ 13/28.03.2013 ενώ προβλέπει ακόμα μεταβατικές διατάξεις αναφορικά με την εφαρμογή εποπτικών αφαιρέσεων από τα Κεφάλαια Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1. Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται σταδιακή εφαρμογή έως το 2024 της αφαίρεσης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων οι οποίες βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία. Επιπλέον η ΕΠΑΘ 114/04.08.2014 προβλέπει σταδιακή εφαρμογή έως το 2018 της αφαίρεσης από τα Κεφάλαια Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 των άυλων στοιχείων του ενεργητικού, των περιουσιακών στοιχείων του συνταξιοδοτικού ταμείου προκαθορισμένων παροχών και συγκεκριμένων τοποθετήσεων της Τράπεζας σε οντότητες του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Επιπροσθέτως σύμφωνα με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ οι τράπεζες, επίσης, θα υποχρεούνται να δημιουργήσουν σταδιακά ένα αποθεματικό διατήρησης κεφαλαίων 2,5% μέχρι την 01.01.2019, πέραν των υφιστάμενων Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 και των ελάχιστων Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων.

Συνολικά οι ελάχιστοι δείκτες που πρέπει να τηρούνται συμπεριλαμβανομένου του αποθεματικού διατήρησης κεφαλαίων και οι οποίοι θα ισχύουν από 01.01.2019 είναι οι εξής:

- Ελάχιστος Δείκτης Κοινών Ιδίων Κεφαλαίων: 7%.
- Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας: 10,50%.

Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ προβλέπει την διακριτική ευχέρεια επιβολής από τα Κράτη Μέλη των εξής αποθεμάτων ασφαλείας:

- [1] αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα Ασφαλείας και
- [2] απόθεμα Ασφάλειας Συστημικού Κινδύνου.

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 81), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2015.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια	Ποσά
Μετοχικό Κεφάλαιο (Κοινές μετοχές)	701.806,02 €
Ίδιες Μετοχές	0,00 €
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	0,00 €
Αποθεματικά	241.967,79 €
Αποτελέσματα εις νέον	-371.807,47 €
Δικαιώματα μειοψηφίας	0,00 €
Υβριδικοί Τίτλοι & λοιπά στοιχεία εξομοιούμενα με μετοχικό κεφάλαιο	100.200,00 €
Αναπόσβεστη αξία άυλων παγίων στοιχείων	-33.012,04 €
Μικτή αξία περιουσιακών στοιχείων του συνταξιοδοτικού ταμείου προκαθορισμένων παροχών	0,00 €
ΑΦΑ που βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία, δεν προκύπτουν από προσωρινές διαφορές	-18.541,29 €
Σημαντικές επενδύσεις σε οντότητες του χρηματοπιστωτικού τομέα >10% CET 1	0,00 €

ΑΦΑ που βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία, προκύπτουν από προσωρινές διαφορές >10% CET1	0,00 €
Σύνολο εξαιρουμένων στοιχείων >15% CET1	0,00 €
Μετατρέψιμο Ομολογιακό Δάνειο	0,00 €
Αφαιρετικά Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	0,00 €
Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	620.613,01 €

Πίνακας 81: Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων

Όπου ΑΦΑ εννοούμε Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις.

Έχοντας υπολογίσει τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια, πριν υπολογιστούν τα Εποπτικά κεφάλαια, θα πρέπει να υπολογιστούν πρώτα τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια. Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 82), στον οποίο θα απεικονίζονται τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας για το 2015.

Συμπληρωματικά Ίδια κεφάλαια	Ποσά
Υποχρεώσεις μειωμένης εξασφάλισης ορισμένης διάρκειας	0,00 €
Μετοχές πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων >10% του κεφαλαίου των ιδρυμάτων αυτών	0,00 €
Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων	0,00 €

Πίνακας 82: Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων

Αφού υπολογίστηκαν τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια μπορούν πλέον να υπολογιστούν τα Εποπτικά Κεφάλαια, τα οποία ισούνται με το άθροισμα των Βασικών και Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων. Οπότε για το 2015, τα Εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των **620.613,01€**.

Τέλος, υπολογίζοντας αυτά τα είδη κεφαλαίων, μπορούν πλέον να υπολογιστούν οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας. Για να γίνει πιο κατανοητό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 83), στον οποίο θα απεικονίζονται οι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας για το 2015.

Δείκτες	Ποσοστά
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1	18,50%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	18,50%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	18,50%

Πίνακας 83: Βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Σύγκριση Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα έτη 2013-2015

Έχοντας κάνει την ανάλυση της Κεφαλαιακής Επάρκειας για την Atticabank και έχοντας κάνει μία ειδική αναφορά για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα οικονομικά έτη 2013-2015, εντοπίζονται ότι υπάρχουν ορισμένες ομοιότητες και διαφορές στα 3 αυτά έτη.

Οι κυριότερες **ομοιότητες** που παρατηρούνται στα 3 αυτά έτη είναι η εξής:

- [1] η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων παρακολουθεί την Κεφαλαιακή Επάρκεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και υποβάλλει τα στοιχεία υπολογισμού αυτής ανά τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία αποτελεί και την εποπτεύουσα αρχή των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Γενικότερα στο τομέα των ομοιοτήτων παρατηρούνται ότι στα έτη 2014 και 2015 υπάρχουν πολλές ομοιότητες σε αντίθεση με το 2013 στο οποίο δεν υπάρχει κάποια αναφορά σε αυτά που θα αναπτυχθούν στην συνέχεια των ομοιοτήτων.

Οι **ομοιότητες** που υπάρχουν στα έτη 2014 και 2015 είναι οι εξής (πέρα από αυτήν που αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο):

- σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 και την ΕΠΑΘ 114/04.08.2014 οι τράπεζες πρέπει σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση να πληρούν κατ' ελάχιστον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1: 4,5%, Δείκτη Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1: 6% και Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας: 8%,
- η ΕΠΑΘ 114/04.08.2014 κατήγγειλε την ΠΕΕ 13/28.03.2013 ενώ προβλέπει ακόμα μεταβατικές διατάξεις αναφορικά με την εφαρμογή εποπτικών αφαιρέσεων από τα Κεφάλαια Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1,
- σύμφωνα με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ οι τράπεζες, επίσης, θα υποχρεούνται να δημιουργήσουν σταδιακά ένα αποθεματικό διατήρησης κεφαλαίων 2,5% μέχρι την 01.01.2019, πέραν των υφιστάμενων Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 και των ελάχιστων Εποπτικών ιδίων κεφαλαίων,
- οι ελάχιστοι δείκτες που πρέπει να τηρούνται συμπεριλαμβανομένου του αποθεματικού διατήρησης κεφαλαίων και οι οποίοι θα ισχύουν από 01.01.2019 είναι οι ίδιοι και

- η Οδηγία 2013/36/ΕΕ προβλέπει την διακριτική ευχέρεια επιβολής από τα Κράτη Μέλη των ιδίων αποθεμάτων ασφαλείας.

Ωστόσο στα 3 αυτά έτη εντοπίζονται και μερικές **διαφορές** όπου οι κυριότερες είναι οι εξής:

- 1) ως προς την αυξομείωση του ποσού των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2015 και το μικρότερο στο 2014. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας, στις ίδιες μετοχές και στους Υβριδικούς Τίτλους κλπ.. Για να γίνει πιο κατανοητό θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 84), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια,

Έτη	Βασικά Ίδια Κεφάλαια
2013	367.084,24 €
2014	309.398,39 €
2015	620.613,01 €

Πίνακας 84: Βασικά Ίδια Κεφάλαια

- 2) ως προς την αυξομείωση του ποσού των Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2013 και το χαμηλότερο στο 2015. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και στις Μετοχές πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων >10% του κεφαλαίου των ιδρυμάτων αυτών. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 85), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια,

Έτη	Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια
2013	20.997,48 €
2014	15.845,89 €
2015	0,00 €

Πίνακας 85: Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια

- 3) ως προς την αυξομείωση του ποσού των Εποπτικών κεφαλαίων της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό βρίσκεται στο 2015 και το μικρότερο

στο 2014. Αυτό το γεγονός οφείλεται στα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια. Θα παρουσιαστεί ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 86), στον οποίο θα απεικονίζονται τα έτη και τα Εποπτικά κεφάλαια,

Έτη	Εποπτικά κεφάλαια
2013	388.081,72€
2014	325.244,28€
2015	620.613,01€

Πίνακας 86: Εποπτικά κεφάλαια

- 4) ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Με βάση την ετήσια οικονομική έκθεση του 2013 παρατηρείται ότι ο Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 αφορά τον Δείκτη Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων με την προσμέτρηση του Μετατρέψιμου Ομολογιακού Δανείου, τα κεφάλαια του οποίου μπορούν να μετατραπούν από πρόσθετα σε κύρια με τη μετατροπή τους σε κοινές μετοχές. Αυτός είναι ο λόγος που περιλαμβάνεται αυτός ο δείκτης σε αυτή την σύγκριση. Το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο 2015 και το χαμηλότερο στο 2013. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 87), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1,

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1
2013	8,20%
2014	9,10%
2015	18,50%

Πίνακας 87: Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1

- 5) ως προς τον Δείκτη Κοινών Μετοχών της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε για το 2013 ο Δείκτης Κοινών Μετοχών ανέρχεται στο ποσοστό **6,30%**,
- 6) ως προς τον Δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας. Αυτός ο δείκτης παρατηρείται ότι αναφέρεται μόνο στο 2013 και όχι στις δύο επόμενες χρήσεις. Οπότε για το 2013 ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ανέρχεται στο ποσοστό **11,30%**,

7) ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας. Σε αυτόν τον δείκτη παρατηρείται ότι υπάρχει στα έτη 2014 και 2015 και όχι στο 2013. Το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο 2015 και το μικρότερο στο 2014. Αυτό το ποσοστό διαμορφώνεται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 88), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 και

Έτη	Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1
2013	-
2014	7,00%
2015	18,50%

Πίνακας 88: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1

8) ως προς την αυξομείωση του ποσοστού του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας. Παρατηρείται ότι στο 2015 βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό και αντίστοιχα το μικρότερο στο 2014. Αυτά τα ποσοστά διαμορφώνονται με βάση τα Εποπτικά κεφάλαια. Για να γίνει πιο κατανοητό παρουσιάζεται ένας πίνακας (βλέπε πίνακα 89), στον οποίο απεικονίζονται τα έτη και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Έτη	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας
2013	11,90%
2014	9,60%
2015	18,50%

Πίνακας 89: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

9. Συνολική σύγκριση τραπεζών για τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα έτη 2013-2015

Έχοντας αναλύσει τις 4 συστημικές τράπεζες της Ελλάδας και την Atticabank για την Κεφαλαιακή Επάρκεια και έχοντας κάνει μία ειδική αναφορά στον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας για τα οικονομικά έτη 2013-2015, θα επιχειρηθεί να γίνει μία συγκριτική ανάλυση των τραπεζών ως προς την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Μέσα από τις αναλύσεις που έχουν γίνει βγαίνουν μερικά συμπεράσματα. Τα σημαντικότερα που παρατηρούνται στις τράπεζες αυτές στην τριετία αυτή είναι τα εξής:

- οι 4 συστημικές τράπεζες έκαναν **αύξηση μετοχικού κεφαλαίου** προκειμένου να καλύψουν τις βασικές κεφαλαιακές ανάγκες σε αντίθεση με την Atticabank η οποία δεν χρειάστηκε να κάνει αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με αποτέλεσμα να συνεχίζει χωρίς προσκόμματα τις δραστηριότητες της και έχει ως σκοπό την διατήρηση της κεφαλαιακής της βάσης σε καλό επίπεδο,
- στην Τράπεζα Πειραιώς, στην EFG Eurobank Ergasias και στην Atticabank υπάρχουν αναφορά στα **Βασικά, Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια και τα Εποπτικά κεφάλαια**. Τα Βασικά Ίδια Κεφάλαια έχουν μεγάλη επιρροή από το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά, τα αποτελέσματα εις νέον κλπ. Τα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια επηρεάζονται από τα Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και από τις Λοιπές εποπτικές προσαρμογές. Τα Εποπτικά κεφάλαια εξαρτώνται άμεσα από τα Βασικά και Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια διότι με το άθροισμά τους βρίσκονται τα Εποπτικά κεφάλαια της κάθε τράπεζας ξεχωριστά. Αντίθετα στην Εθνική Τράπεζα και στην Alphabank δεν υπάρχει κάποια αναφορά ως προς αυτά τα είδη κεφαλαίων,
- στις τράπεζες οι **βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας** επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το τραπεζικό αλλά γενικότερα το χρηματοπιστωτικό σύστημα των τραπεζών,
- παρατηρείται ότι στην EFG Eurobank Ergasias και στην Εθνική Τράπεζα η ανάλυση των κεφαλαίων εκτός από απλά μεγέθη αναλύονται και με την μέθοδο **pro-forma** πράγμα το οποίο δεν γίνεται στις υπόλοιπες τράπεζες,

- σε όλες τις τράπεζες εκτός από την EFG Eurobank Ergasias **ορίζουν τις ελάχιστες τιμές** που πρέπει να έχουν ορισμένοι βασικοί δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας,
- στις τράπεζες Εθνική Τράπεζα και EFG Eurobank Ergasias αναφέρονται τα **είδη σεναρίων** (βασικό και δυσμενές) στα οποία αξιολογούνται σε βάθος τριετίας τα ελάχιστα ποσοστά των βασικών δεικτών Κεφαλαιακής Επάρκειας, ενώ στις υπόλοιπες τράπεζες δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο και
- όλες οι τράπεζες συμβάλλουν σε **ενέργειες** προκειμένου να ενισχύσουν την Κεφαλαιακή τους Επάρκεια.

10. Προτάσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και την Κεφαλαιακή Επάρκεια

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν μπορεί άλλο πια να συνεχίζει να κινείται στις παλαιές ατραπούς: οφείλει να ενσωματώσει νέες ιδέες, νέα συστήματα και καινοτόμες προσεγγίσεις για να παράγουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Στο διάγραμμα (βλέπε διάγραμμα 16) που ακολουθεί παρουσιάζεται μία προτεινόμενη προσέγγιση της υπερπήδησης των προβλημάτων που δημιουργεί ο Λειτουργικός Κίνδυνος μέσα από έξι προσεγγίσεις:

Διάγραμμα 16: Απεικόνιση προτεινόμενων προσεγγίσεων¹²⁶

Ακολουθώντας, με την μορφή πίνακα (βλέπε πίνακα 90), παρουσιάζονται οι ως άνω αναφερθείσες έξι καινοτόμες προσεγγίσεις προκειμένου το τραπεζικό σύστημα να είναι ικανό για να προωθήσει την αλλαγή και να ανταποκριθεί με επάρκεια στο παιχνίδι των συνεχών μεταβαλλόμενων απαιτήσεων του σημερινού περιβάλλοντος του Λειτουργικού Κινδύνου συμμόρφωσης.

¹²⁶PWC, "Fs viewpoint: Let's make a difference – Managing compliance and operational risk in the new environment", 2013

Προσεγγίσεις	Ορισμός	Πλεονεκτήματα
Ενσωμάτωση κινδύνων	Ενσωμάτωση των Λειτουργικών Κινδύνων και των κινδύνων συμμόρφωσης για την κάλυψη κενών που προκύπτουν από τα προϊόντα και τους πελάτες.	- Αυξανόμενες ρυθμιστικές προσδοκίες. - Ενσωμάτωση του Λειτουργικού Κινδύνου και βελτίωση της κάλυψης των αναδυόμενων πηγών κινδύνου συμμόρφωσης.
Απλοποίηση προϊόντων	Μία προληπτική πελατοκεντρική προσέγγιση για την απλοποίηση των προϊόντων και την βελτίωση της εμπειρίας του πελάτη με την μείωση των επιβαρύνσεων που προκαλεί η συμμόρφωση.	- Διευκόλυνση της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς μέσω τυποποιημένων προϊόντων. - Μείωση πιθανών προβλημάτων συμμόρφωσης που προκύπτουν από την ανάπτυξη του προϊόντος, την ομάδα πωλήσεων και την σύγκριση των καταναλωτών.
Ανάλυση μόχλευσης	Η χρήση της νέας τεχνολογίας και των τεχνικών ανάλυσης δεδομένων για την παροχή μίας καλύτερης κατανόησης των επιχειρηματικών πρακτικών και δραστηριοτήτων σε όλα τα χαρακτηριστικά του προϊόντος, βασίζεται στο πως θα επιρεάσει τους πελάτες και στο πως θα γίνεται η σύγκριση μεταξύ των πελατών.	- Πρόληψη της UDAAP και θεραπεία. - Βελτιωμένη υποβολή εκθέσεων και διαφάνειας στα ενδιαφερόμενα μέρη. - Καλύτερη κατανόηση των κανονιστικών επιπτώσεων και της ικανότητας ως προς την επιρροή των μελλοντικών αλλαγών.
Τυποποίηση δοκιμών συμμόρφωσης	Η τυποποίηση των διαδικασιών ελέγχου της συμμόρφωσης σε ολόκληρο τον οργανισμό ενισχύεται παράλληλα με την απόδοση της επένδυσης και της ποιότητας μέσω των νέων τεχνικών δοκιμών.	- Μείωση του χρόνου που δαπανάται για ψάξιμο εξαιρέσεων συμμόρφωσης, επιτρέποντας μεγαλύτερη έμφαση στις ιδέες που απορρέουν. - Υποστήριξη της ικανότητας των τραπεζών να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες κανονιστικές απαιτήσεις με ένα πιο βιώσιμο μοντέλο.
Υιοθέτηση αρχών	Οι αρχές δημιουργούν μία νοοτροπία της συνεχούς βελτίωσης και εξάλειψης των δραστηριοτήτων-εξόδων μη προστιθέμενης αξίας σε όλες τις δραστηριότητες της συμμόρφωσης.	- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας, εστιάζοντας στις προσπάθειες για την αύξηση της αξίας και της κατάρτησης περιττών εργασιών. - Επανεξέταση των οργανωτικών δομών και δυνατοτήτων για την αύξηση της παραγωγικότητας.
Διαχείριση αλλαγών	Ένα σύνολο μεθόδων του προγράμματος και διαχείρισης έργου που οδηγούν σε πιο βιώσιμα αποτελέσματα, κάνοντας νέες απαιτήσεις συμμόρφωσης σε επιχειρηματικές δραστηριότητες.	- Η επίτευξη των στόχων του έργου και του προγράμματος επιτυγχάνεται πιο γρήγορα με την βελτίωση της ποιότητας. - Αυξημένη δημοσιονομική πειθαρχία για την αξιοποίηση των πόρων που εκενδύονται.

Πίνακας 90: Έξι καινοτόμες προσεγγίσεις: έννοια και πλεονεκτήματα¹²⁷

¹²⁷PWC, "Fs viewpoint: Let's make a difference – Managing compliance and operational risk in the new environment", 2013

11. Συμπεράσματα

Έχοντας αναπτύξει στο θεωρητικό μέρος τον Λειτουργικό Κίνδυνο, το Σύμφωνο της Βασιλείας και την Κεφαλαιακή Επάρκεια των τραπεζών το συμπέρασμα που βγαίνει μέσα από την εργασία είναι το γεγονός ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος και η Κεφαλαιακή Επάρκεια είναι δύο μεγέθη τα οποία έχουν μεγάλη επιρροή στις τράπεζες. Αυτό το συμπέρασμα προέκυψε μέσα από την έρευνα που έγινε για τις 5 τράπεζες της Ελλάδας για τον Λειτουργικό Κίνδυνο και την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Είναι δύο μεγέθη τα οποία μπορούν σε μεγάλο βαθμό να καθορίσουν το μέλλον των τραπεζών.

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας μίας επιχείρησης και ιδιαίτερα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Είναι ένας από τους πιο σημαντικούς κινδύνους των τραπεζών δεδομένου του ρόλου και της φύσης της λειτουργίας του. Επιπρόσθετα ο Λειτουργικός Κίνδυνος αποτελεί την παλαιότερη και την πιο σύγχρονη απειλή που αντιμετωπίζουν τα Πιστωτικά Ιδρύματα. Οι τράπεζες χρειάζεται να προστατευτούν από σημαντικές απειλές στις λειτουργίες τους, όπως για παράδειγμα την ληστεία, τα λάθη, την αποτυχία πληροφοριακών συστημάτων κ.λπ.. Αν δεν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα αντιστάθμισης του κινδύνου τότε ο οργανισμός που τον αντιμετωπίζει είναι σίγουρο ότι θα υποστεί ζημιές, άλλοτε σοβαρές και άλλοτε μικρότερες. Το ανησυχητικό σημείο είναι ότι υπάρχουν και κάποια λειτουργικά γεγονότα που ενέχουν τόσο σοβαρούς κινδύνους ώστε απειλείται ακόμα και η βιωσιμότητα του οργανισμού που τον αντιμετωπίζει.

Η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου έχει αποκτήσει νέα αξιοπιστία ως μέσο προσθήκης αξίας στην επιχείρηση και έχει συγκεντρώσει την προσοχή από τις εποπτικές αρχές της αγοράς και τους βασικούς μετόχους των επιχειρήσεων. Μέσω της διαχείρισης αυτής είναι απαραίτητο να αναγνωρίζονται οι κίνδυνοι, να μετριοούνται με τις κατάλληλες μεθόδους και στη συνέχεια να αντισταθμίζονται.

Σημαντική ανάσα στη σταθερότητα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος ήρθε να δώσει η Συνθήκη της Βασιλείας II, υποχρεώνοντας τα τραπεζικά ιδρύματα να ακολουθήσουν κανόνες ώστε να διασφαλισθεί η παγκόσμια οικονομική ευμάρεια. Ωστόσο, σύμφωνα με τη γνώμη ακαδημαϊκών και τραπεζιτών, υπάρχουν περιθώρια

βελτίωσης της Συνθήκης, ώστε να επιτευχθεί ακόμα μεγαλύτερη σταθερότητα υπό περισσότερο αξιοκρατικούς και δίκαιους όρους.

Το ζήτημα της Κεφαλαιακής Επάρκειας των τραπεζών αποτελεί πολύ σημαντικό θέμα εν μέσω της οικονομικής κρίσης που ταλανίζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα διεθνώς καθώς και το σύνολο της οικονομίας παγκοσμίως.

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις που πρέπει να διαθέτει μία τράπεζα αποτελούν τον βασικό πλαίσιο των Συμφώνων της Βασιλείας το οποίο ακολούθησε μία εξελικτική πορεία, προσαρμοζόμενο κάθε φορά στα οικονομικά γεγονότα που ανέκυπταν. Το πιο σημαντικό γεγονός είναι η οικονομική κρίση του 2007-2008.

Η εξελικτική αυτή πορεία χαρακτηρίζεται από δύο κύριους παράγοντες:

- την μεταβολή του ορισμού των κεφαλαίων, με βάση την ικανότητα απορρόφησης ζημιών και
- την διεύρυνση των κινδύνων που πρέπει να καλύπτονται από τα Εποπτικά κεφάλαια και την βελτίωση της μεθοδολογίας μέτρησης των κινδύνων.

Μέσα από την έρευνα παρατηρείται ότι οι 4 συστημικές τράπεζες για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι Λειτουργικού Κινδύνου βάση του Πυλώνα I χρησιμοποιούν την **Τυποποιημένη Προσέγγιση** τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση ενώ η Atticabank (μη συστημική τράπεζα) χρησιμοποιεί την **Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη**. Στην έρευνα αναλύθηκε για τα οικονομικά έτη 2013-2015 ο Λειτουργικός Κίνδυνος και η Κεφαλαιακή Επάρκεια και στη συνέχεια επιχειρήθηκε μία σύγκριση της κάθε μίας τράπεζας ξεχωριστά και στο τέλος μία συγκριτική ανάλυση των τραπεζών. Το πιο σημαντικό συμπέρασμα που βγήκε από την έρευνα είναι το γεγονός ότι οι τράπεζες έχουν αντιληφθεί την σημαντικότητα του Λειτουργικού Κινδύνου και του τρόπου αντιμετώπισής του. Οι τράπεζες βρίσκονται ήδη στα πρώτα στάδια ανάπτυξης διαδικασιών και εφαρμογών του Λειτουργικού Κινδύνου. Άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο ανάλογα με το μέγεθος και τις δραστηριότητές τους.

Ένα ακόμα εξίσου σημαντικό συμπέρασμα είναι το γεγονός ότι οι τράπεζες καλύπτουν τις κεφαλαιακές τους ανάγκες με την αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου.

Σύμφωνα με το δημοσίευμα της Ναυτεμπορικής στις 04.01.2017, στην σημερινή εποχή η κατάσταση των 4 συστημικών τραπεζών ως προς τα **βασικά μεγέθη** στις διεθνείς αγορές είναι η εξής:¹²⁸

- **Τράπεζα Πειραιώς:** με στοιχεία τρίτου τριμήνου, η διεθνής παρουσία του Ομίλου περιλαμβάνει 5 χώρες, με **συνολικό ενεργητικό 4,27€** δις, δάνεια ύψους **1,95€** δις και καταθέσεις **2,72€** δις. Το δίκτυο στην περιοχή είναι 258 καταστήματα και το προσωπικό 3.501 άτομα. Στο τρίτο τρίμηνο οι ζημίες από τις διεθνείς δραστηριότητες περιορίστηκαν σε **15€** εκατομμύρια από **87€** εκατομμύρια στο τρίτο τρίμηνο του 2015.
- **Alphabank:** μετά τις αποεπενδύσεις, η τράπεζα κατέγραψε κερδοφορία για τρίτο συνεχές τρίμηνο, σημειώνοντας **κέρδη προ φόρων 14,5€** εκατομμύρια, επηρεασμένα θετικά από την μείωση των προβλέψεων κατά 33,5% στα **121,9€** εκατομμύρια. Το δίκτυο καταστημάτων αριθμούσε 254 καταστήματα στο τέλος του Ιουνίου 2016 από 301 το προηγούμενο έτος. Στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, τα λειτουργικά έσοδα αυξήθηκαν το εννεάμηνο κατά 7,6% σε ετήσια βάση και διαμορφώθηκαν σε **277,3€** εκατομμύρια, κυρίως λόγω χρηματοοικονομικών κερδών ενώ τα λειτουργικά έξοδα μειώθηκαν κατά περίπου 3,3% και διαμορφώθηκαν σε **140,8€** εκατομμύρια.
- **EFG Eurobank Ergasias:** σε επίπεδο εννεάμηνου τα **καθαρά κέρδη** ανήλθαν σε **83€** εκατομμύρια, έναντι ζημιών **32€** εκατομμύρια την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Η τράπεζα έχει στην περιοχή ενεργητικού ύψους **11,48€** δις με δίκτυο 401 καταστημάτων και περίπου 30 μονάδες business και private banking, ενώ απασχολεί 6.000 εργαζομένους. Τα δάνεια μετά τις προβλέψεις ανέρχονται σε **6,19€** δις και οι καταθέσεις σε **9€** δις.
- **Εθνική Τράπεζα:** η τράπεζα πώλησε επιτυχώς την UBB στην Βουλγαρία με τίμημα **610€** εκατομμύρια, ενώ θα λάβει μέρισμα **50€** εκατομμύρια, ενισχύοντας τα κεφάλαιά της κατά 100 μονάδες βάσης. Οι θυγατρικές εξωτερικού είχαν στο εξάμηνο **κέρδη μετά από φόρους** ύψους **79€** εκατομμύρια, με αύξηση κατά 92%. Η Εθνική απασχολεί εκτός Ελλάδας 7.600 άτομα.

¹²⁸"Δημοσίευμα της εφημερίδας Ναυτεμπορικής με ημερομηνία 04.01.2017"

Κλείνοντας, αξίζει να τονιστεί ότι καθώς οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης συνεχίζουν να δυσχεραίνουν την πορεία και τις επιδόσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος και καθώς η ύφεση βαθαίνει, είναι αναμενόμενο να ανακύπτουν ολοένα και καινούρια δεδομένα, τα οποία πρέπει να συμπεριληφθούν στην εποπτεία των τραπεζών για την εξασφάλισή τους απέναντι σε ενδεχόμενους κινδύνους. Η χρήση της Κεφαλαιακής Επάρκειας, ως μέθοδος αξιολόγησης της επαρκούς κεφαλαιοποίησης των τραπεζών αναμένεται να συνεχιστεί και στο μέλλον, με ενδεχόμενες τροποποιήσεις που θα αποτελέσουν απόκριση σε νέα δεδομένα της αγοράς.

12. Βιβλιογραφία

12.1. Ελληνόγλωσση

- Σαράντη Στυλιανού Διπλωματική εργασία με τίτλο "Ο Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα και το Αποτελεσματικό Περιβάλλον Διαχείρισης του", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2009.
- Αντωνάκης Νικόλαος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Διαχείριση Λειτουργικών Κινδύνων", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2010.
- Αναστάσιος Τσάμης (Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών) Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Π.Μ.Σ. "Φορολογίας και Ελεγκτικής" στα πλαίσια του μαθήματος "Διακυβέρνηση οργανισμών και επιχειρήσεων".
- Χρήστος Γκόρτσος (Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών), «Βασιλεία ΙΙΙ»: "Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος", Αθήνα 2011.
- Γαλανούδη Μαρία Μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο "Βασιλεία ΙΙΙ: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε –Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2012.
- Κωνσταντινίδου Ευδοξία Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία ΙΙ και Τραπεζικό Σύστημα (Μελέτη Περίπτωσης)", Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2009.
- Μακαρούνης και Τσαφάρας Παναγιώτης Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο (Βασιλεία ΙΙ)", ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2009.
- Πετράκης Π., (2007), "Σύμφωνο της Βασιλείας Ι και ΙΙ".
- Ζοπουνίδης, Κ. & Λιαδάκη, Α. (Ιανουάριος 2006). "Banking and Finance" "Κεφαλαιακή επάρκεια και το νέο πλαίσιο εποπτείας των τραπεζών", 20 χρόνια Επιστημονικό Μάρκετινγκ.
- Παπαδόπουλος Δημήτριος Διπλωματική εργασία με τίτλο "Βασιλεία ΙΙΙ: Κεφαλαιακή επάρκεια και κίνδυνος ρευστότητας", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2011.

- Ανδρουτσοπούλου Μαρία Διπλωματική εργασία με τίτλο "Το ρυθμιστικό πλαίσιο της Βασιλείας III και οι επιπτώσεις του στην Οικονομική ανάπτυξη", Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2012.
- Γιαννουλάκη Αντιγόνη Πτυχιακή εργασία με τίτλο "Η αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα", ΤΕΙ Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής – Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο 2010.
- Αγγελόπουλος Π. "Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα", (Αγορές – Προϊόντα – Κίνδυνοι), βιβλίο Β' έκδοσης.
- Τράπεζα της Ελλάδος. (Μάιος 2005). "Λειτουργικός Κίνδυνος: Μέθοδοι του Βασικού Δείκτη Και Τυποποιημένη". Έγγραφο Διαβούλευσης VI.
- Προβόπουλος Γ., Γκόρτσος Χρ. (2004) "Το νέο Ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό περιβάλλον", υπότιτλος: "Τάσεις και προοπτικές", εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα.
- KPMG, "Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών", Χατζηκωνσταντής Α., 2002.
- "Δημοσίευμα της εφημερίδας Ναυτεμπορικής με ημερομηνία 04.01.2017".

12.2. Ξενόγλωσση

- "Guidelines on Operational Risk Management", Prepared by the Oesterreichische National bank in cooperation with the Financial Market Authority, 2006.
- "Bank for International Settlements, (2006), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards", A Revised Framework – Comprehensive Version p. 204-223.
- "Basel Committee on Banking Supervision, Basel III, International Framework for liquidity risk measurements, standards and monitoring". December 2003.
- Pezier, J. (2003) A Constructive Review of the Basel Proposals on Operational Risk, in Alexander, C. (ed) "*Operational Risk: Regulation, Analysis and Management*", London: Prentice Hall-Financial Times.

- Lewis, C.M. and Lantsman, Y. (2005) What is a Fair Price to Transfer the Risk of Unauthorised Trading? A Case Study on Operational Risk, in Davis, E. (ed) "*Operational Risk: Practical Approaches to Implementation*", London: Risk Books.
- Peyman Mestchian, "Operational Risk Management: The Solution is in the Problem", SAS UK, Risk books.
- Moosa Imad, "Operational Risk Management" fig. taken from chapter 8: "The Management of Operational Risk".
- Chiara Cornalba, Paolo Giudici, "Statistical models for operational risk management", Physica A 338 (2004) 166 – 172, Elsevier B.V, 2004.
- KPMG Business Dialogue, "Operational Risk", Luxembourg, 2012.
- PWC, "Fs viewpoint: Let's make a difference – Managing compliance and operational risk in the new environment", 2013.

12.3. Ιστοσελίδες

- Πηγή: <http://www.netweek.gr/> Δημοσιευμένο άρθρο στις 14.10.2011 από τον κ. Κωνσταντίνο Κοκά, Διευθυντής Υπηρεσιών Επιχειρησιακής Συνέχειας της IBM Ελλάς ΑΕ
- Πηγή: www.bis.org
- Πηγή: <http://www.morax.gr>
- Πηγή: www.hba.gr
- Πηγή: Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (2010), "Μορφολογία του ελληνικού οικονομικού τραπεζικού συστήματος και η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση: Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις" από τους κ. Αριστείδη Σάμιτα και Στάθη Πολύζο
- Πηγή: www.Bankofgreece.gr
- Πηγή: <http://www.kathimerini.gr/> Δημοσιευμένο άρθρο στις 08.06.2015 από τους κ. Γιάννη Ακκίζιδη (Αναλυτής Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων και συγγραφέας του βιβλίου «Guide to Optimal Operational Risk & Basel-II») και Λάμπρο Καλύβα (στέλεχος της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τραπέζης της Ελλάδος)
- Πηγή: <http://www.euro2day.gr/>
- Πηγή: <http://www.piraeusbank.gr/el>

- Πηγή: <https://www.nbg.gr/>
- Πηγή: <http://www.alpha.gr/>
- Πηγή: <https://www.eurobank.gr>
- Πηγή: <http://www.atticabank.gr/>

12.4. Νόμοι – Νομολογίες

- Ν. 3601/2007 (Φ.Ε.Κ. 178^Α/01.08.2007).
- ΠΔΤΕ 2590/2007.
- Βάση της υπ' αριθμ 6/459/27.12.2007 Απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.
- Πράξη Διοικητή Τραπέζης Ελλάδος Αριθ. 2590/20.08.2007 Θέμα: "Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο".
- Πράξη Διοικητή Τραπέζης Ελλάδος Αριθ. 2588/20.08.2007 περί Τυποποιημένης Προσέγγισης (Τμήμα Ε, παρ.4).